милјончунун диләнчи оғлу • клавир

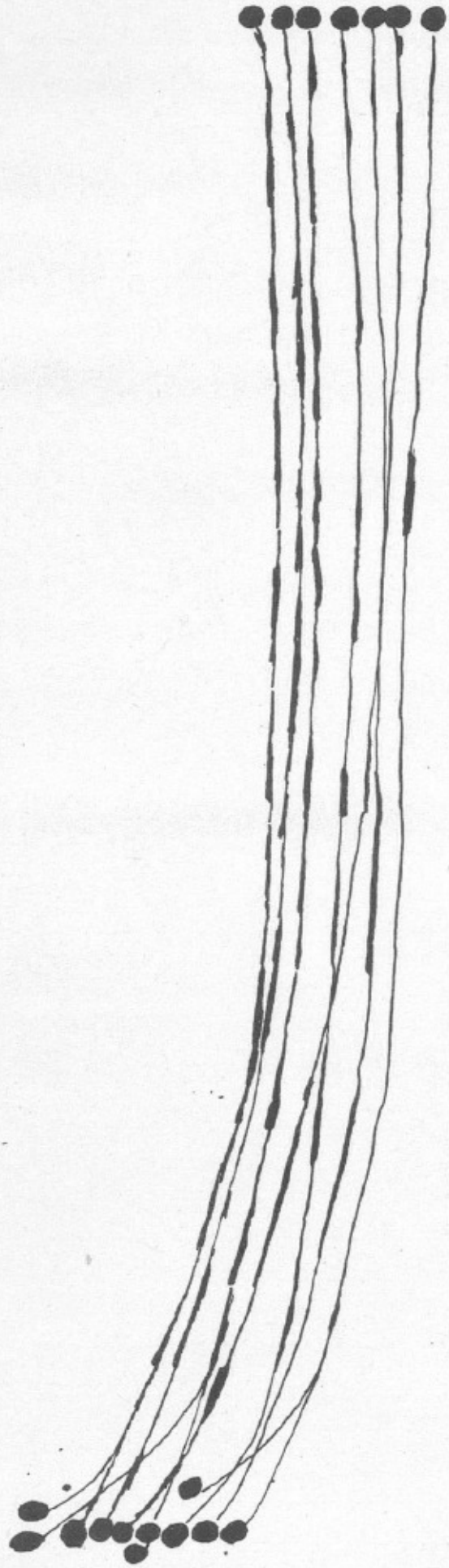

ИШТИРАК ЕДӘНЛӘР

Јетим — ишсиз кәнч
Билдирчин — онун бачысы
Гоншу·гыз — Јетимин севкилиси
Ејнәкли — ишсиз актјор
Сенатор
Ханым — Сенаторун арвады
Биринчи хидмәтчи
Күбар гадын
Рәгс мүәллимәси
Полис рәиси
Шәһәрлиләр, мүхбирләр, полисләр вә хидмәтчиләр

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Сирота — безработный юноша
Бильдирчин — его сестра
Девушка — соседка, возлюбленная Сироты
Очкарик — безработный актер
Сенатор
Ханум — жена Сенатора
Первый слуга
Аристократка
Учительница танцев
Начальник полиции
Горожане, корреспонденты, полицейские, слуги

МИЛЈОНЧУНУН ДИЛӘНЧИ ОҒЛУ
НИЩИЙ СЫН МИЛЛИОНЕРА

ПРОЛОГЛА 3 ПӘРДӘ, 6 ШӘКИЛДӘ МУСИГИЛИ КОМЕДИЈА
МУЗЫКАЛЬНАЯ КОМЕДИЯ В 3 АКТАХ, 6 КАРТИНАХ С ПРОЛОГОМ

Либреттосу *Шыхәли Гурбановундур*
Либретто *Шихали Курбанова*
Перевод *А. Бабаева и М. Павловой*

СҮЛЕЈМАН ӘЛӘСКӘРОВ
СУЛЕЙМАН АЛЕСКЕРОВ

ПРОЛОГ

Кириш — 1. — Вступление

Moderato con moto

Ф-но

mf — *f* — *f*

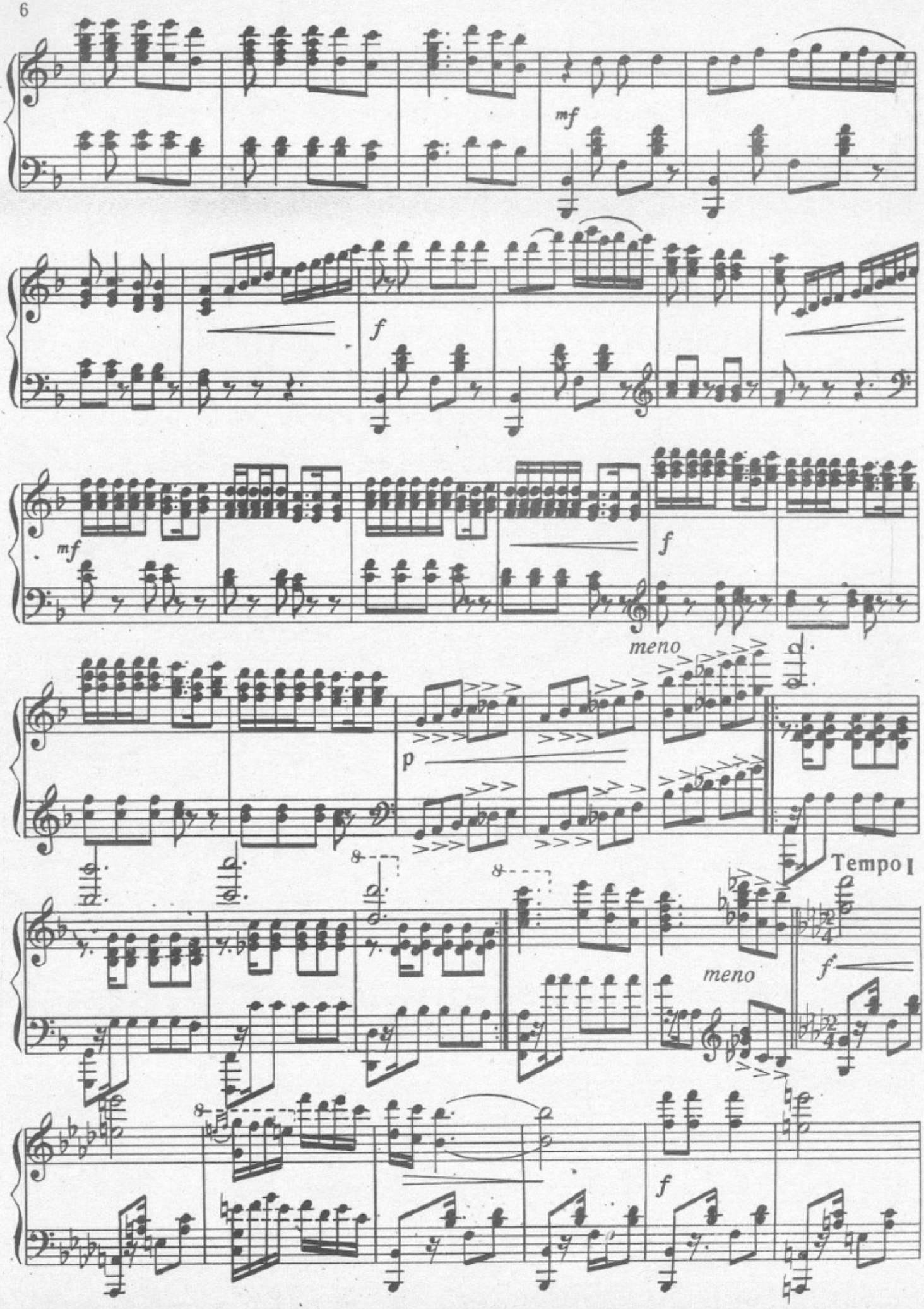
mf
f
mf
f
meno
p
Tempo I
meno
f
f

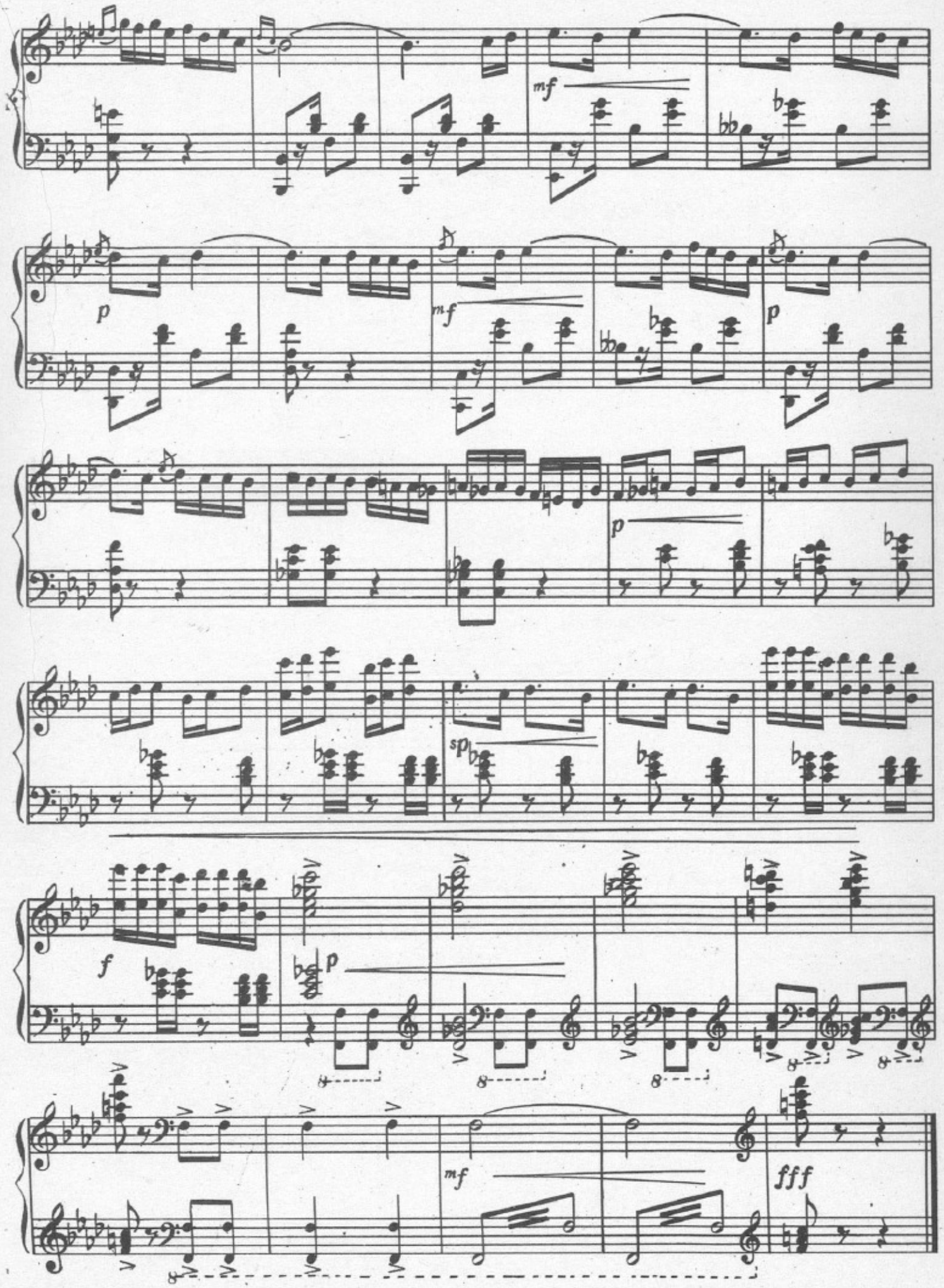
mf
p
mf
p
p
sp
f
p
mf
fff

ЈЕТИМИН БАЛЛАДАСЫ 2. БАЛЛАДА СИРОТЫ

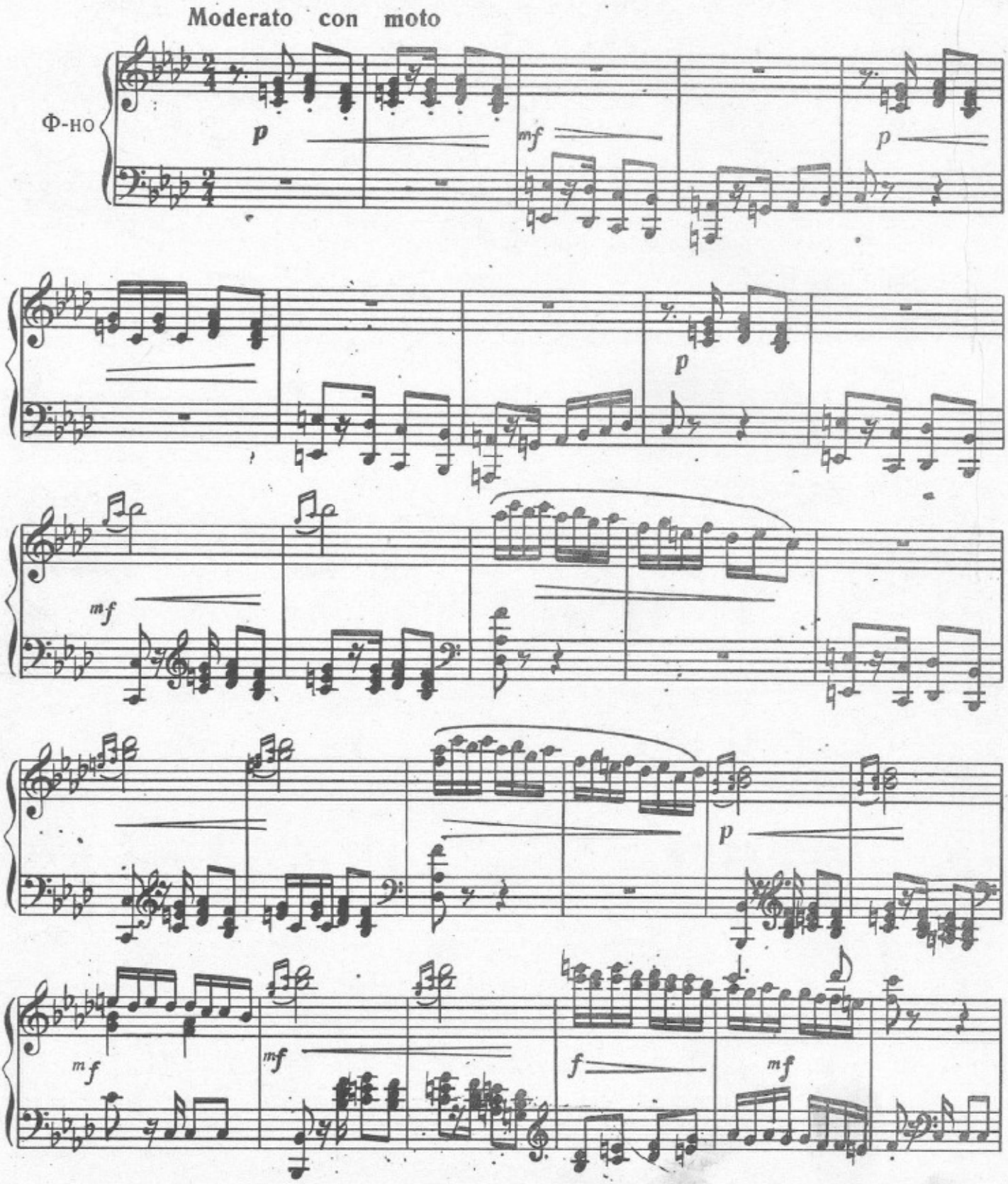

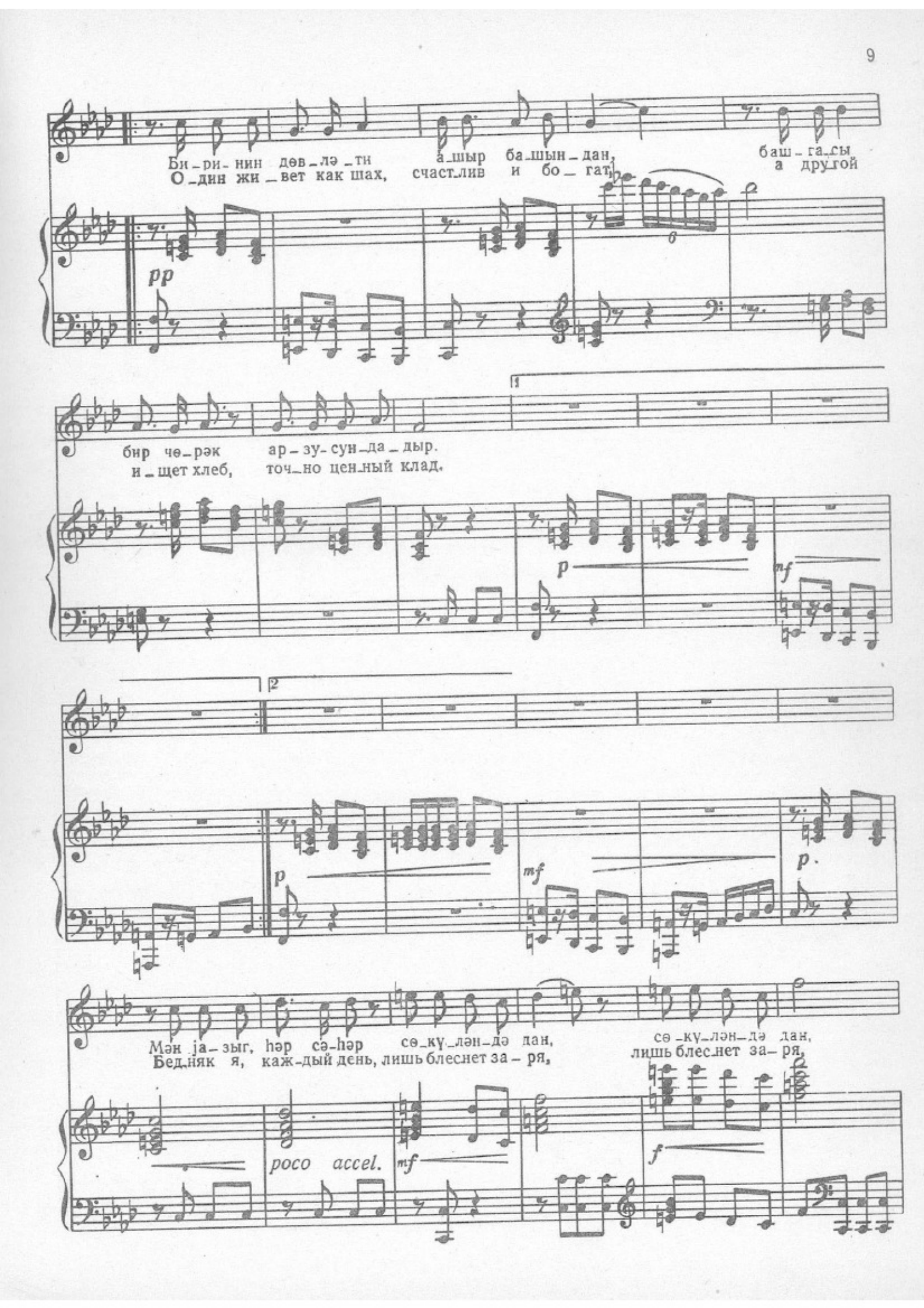
Би-ри-нин дөв-лә-ти а-шыр ба-шын-дан, баш-га-сы
О-дин жи-вет как шах, счаст-лив и бо-гат, а дру-гой
pp
бир чө-рәк ар-зу-сун-да-дыр.
и-щет хлеб, точ-но цен-ный клад.
p
mf
p
mf
p.
Мән ја-зыг, һәр сә-һәр сө-кү-лән-дә дан, сө-кү-лән-дә дан,
Бед-няк я, каж-дый день, лишь блес-нет за-ря, лишь блес-нет за-ря,
poco accel.
mf
f

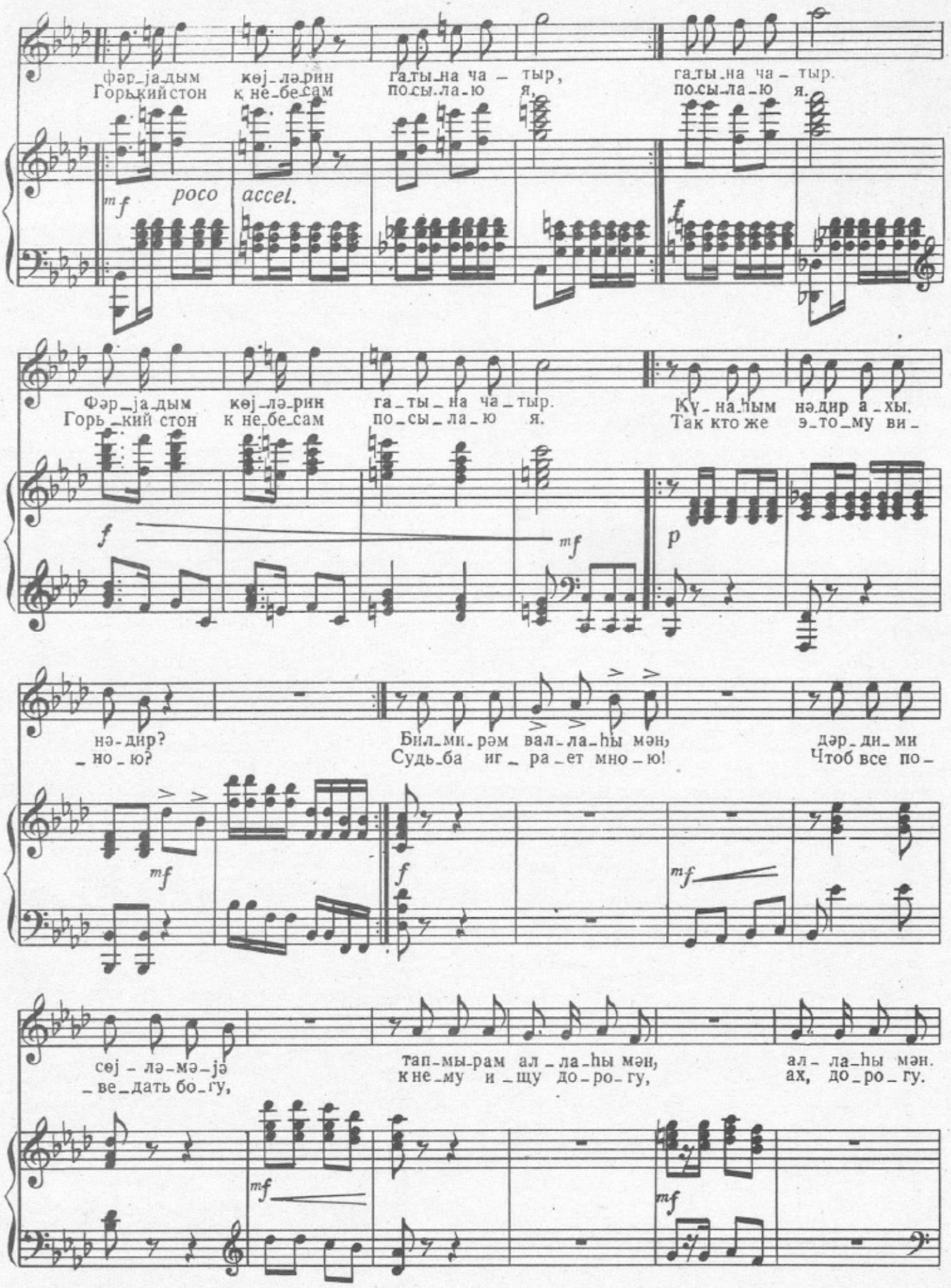
фәр_ја_дым көј_ләрин га_ты_на ча_тыр, га_ты_на ча_тыр.
Горький стон к не_бе_сам по_сы_ла_ю я, по_сы_ла_ю я.
mf poco accel.
f
Фәр_ја_дым көј_ләрин га_ты_на ча_тыр. Күнаһым нәдир а_хы.
Горь_кий стон к не_бе_сам по_сы_ла_ю я. Так кто же э_то_му ви_
f mf p
нә_дир? Бил_ми_рәм вал_ла_һы мән, дәр_ди_ми
_но_ю? Судь_ба иг_ра_ет мно_ю! Чтоб все по_
mf f mf
сөј_лә_мә_јә тап_мы_рам ал_ла_һы мән, ал_ла_һы мән.
_ве_дать бо_гу, к не_му и_щу до_ро_гу, ах, до_ро_гу.
mf mf

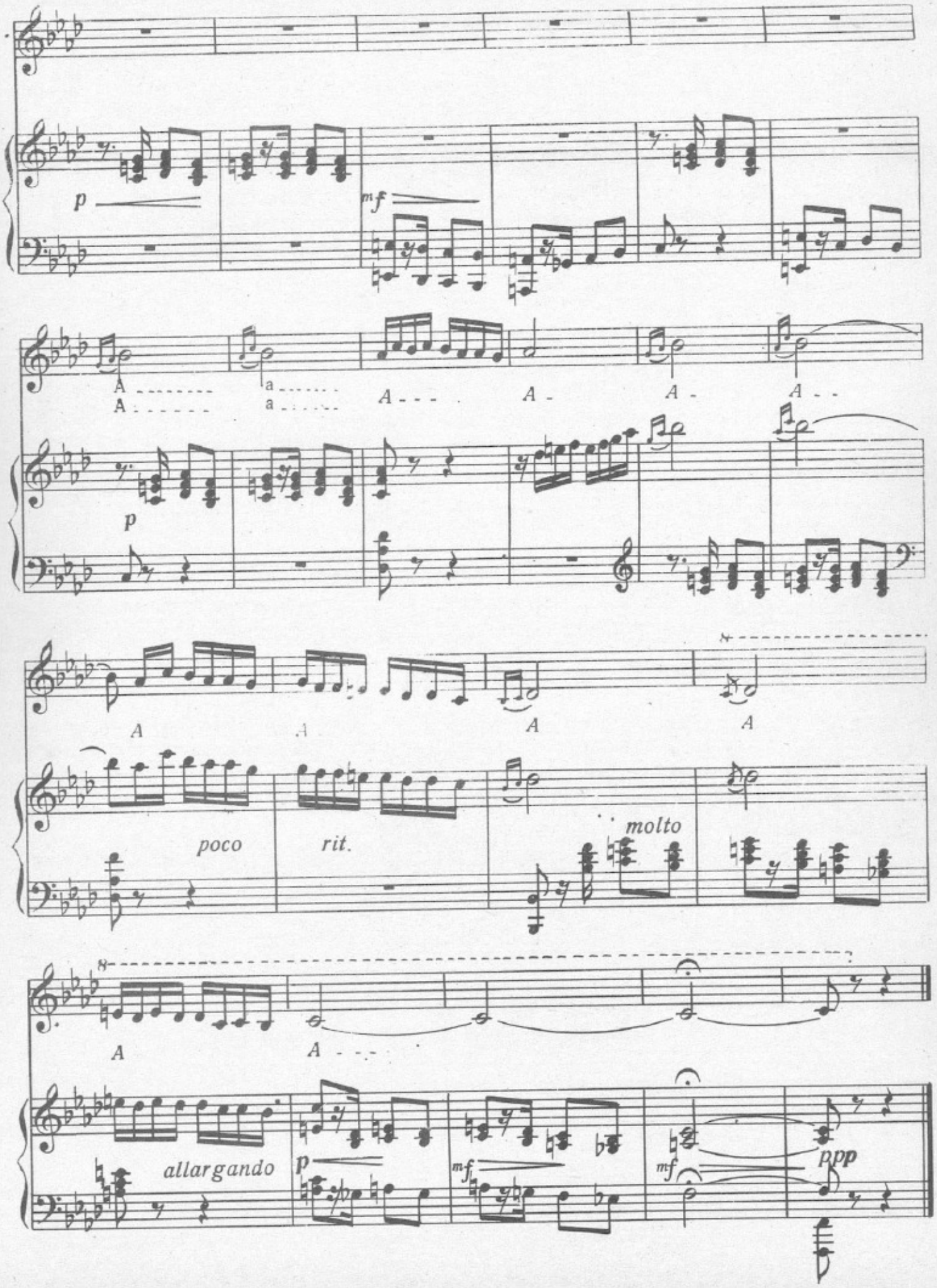
p
mf
A
a
A
a
A
A
A
A
p
A
A
A
A
poco
rit.
molto
A
A
allargando
p
mf
mf
ppp

БИЛДИРЧИНИН МАҺНЫСЫ 3. ПЕСНЯ БИЛЬДИРЧИН

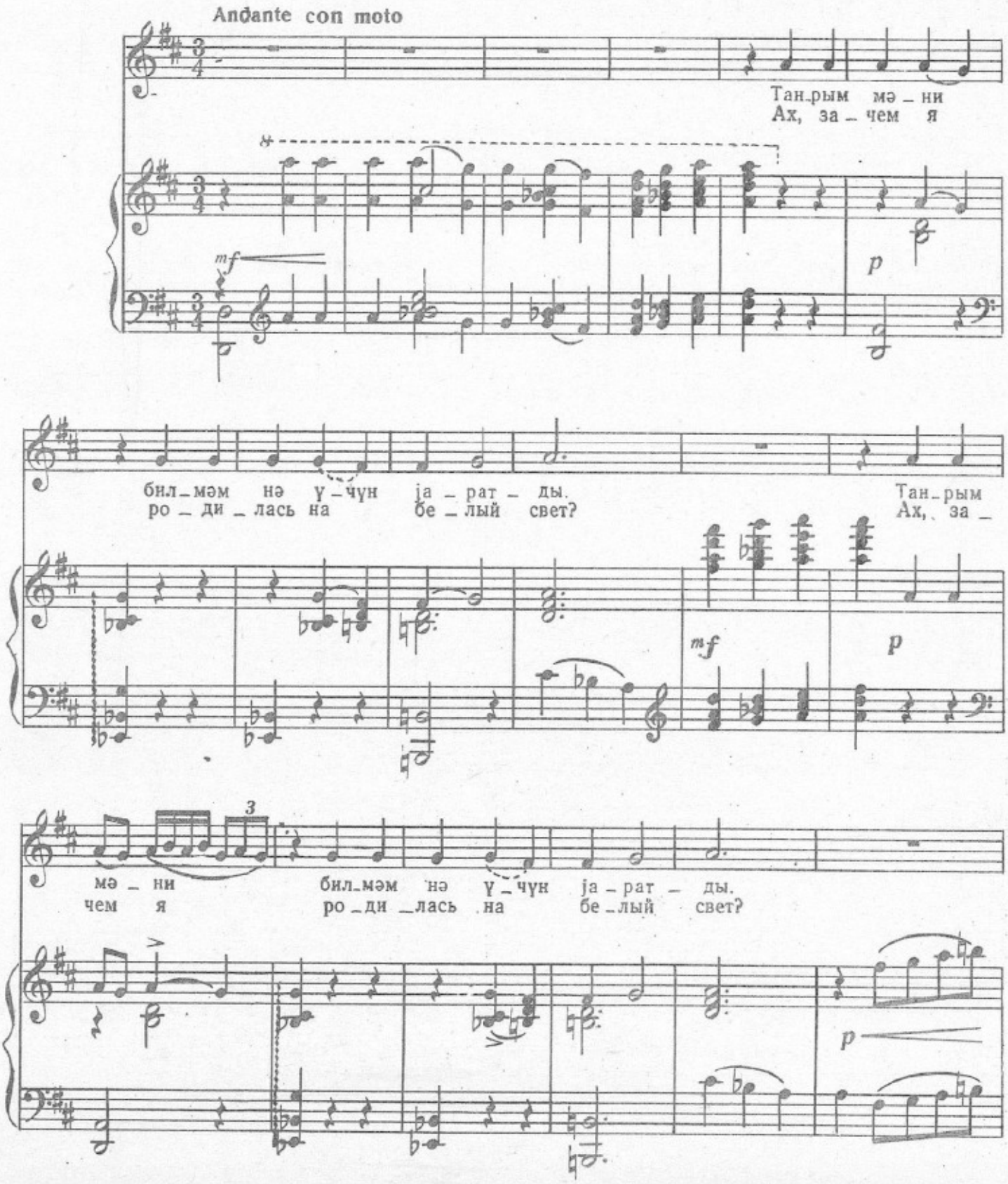

Тан_рым мә_ни мөһ_нәт ү_чүн ја_рат_ды.
Бог для го_ря ме_ня соз_дал и для бед.

mf

Тан_рым мә_ни мөһ_нәт ү_чүн ја_рат_ды.
Бог для го_ря ме_ня соз_дал и для бед.

Бир күн көн_лүм се_вин_мә_ди, күл_мә_ди,
О_ди_но_ко дни про_хо_дят н го_да,

p *mf*

бир күн көн_лүм се_вин_
о_ди_но_ко дни про_

f *ff* *p*

gliss.

– мə – ди, күл – мə – ди, jа – ша – ма – ғын ләз – зə –
– хо – дят и го – да, и не зна – ло серд – це

gliss.

– ти – ни бил – мə – ди, jа – ша – ма – ғын ләз – зə –
сча – стья ни – ког – да, и не зна – ло серд – це

– ти – ни бил – мə – ди.
сча – стья ни – ког – да!

pp p pp

JЕТИМЛƏ БИЛДИРЧИНИН ДУЕТИ

4. ДУЭТ СИРОТЫ И БИЛЬДИРЧИН

Moderato cantabile

p mf

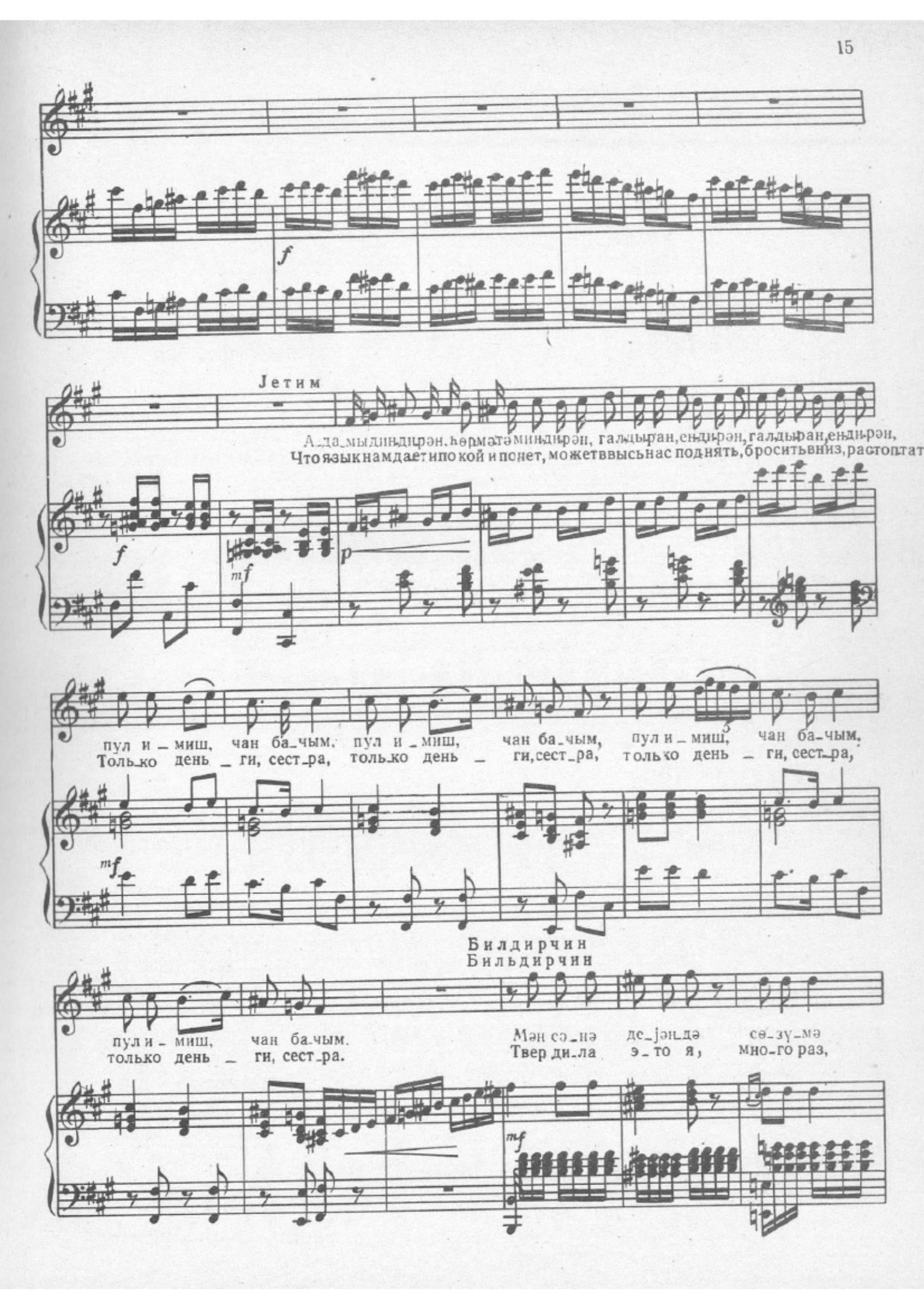
Јетим
Адамыдиндирән, һөрмәтәминдирән, галдыран, еңдирән, галдыран, еңдирән,
Что язык нам дает и покой и поет, может в высь нас поднять, бросить вниз, растоптат
пул и – миш, чан ба-чым, пул и – миш, чан ба-чым, пул и – миш, чан ба-чым,
Только день – ги, сест-ра, только день – ги, сест-ра, только день – ги, сест-ра,
Билдирчин
Бильдирчин
пул и – миш, чан ба-чым.
только день – ги, сест-ра.
Мән сә-нә дә-јән-дә сө-зү-мә
Твер ди-ла э-то я, мно-го раз,

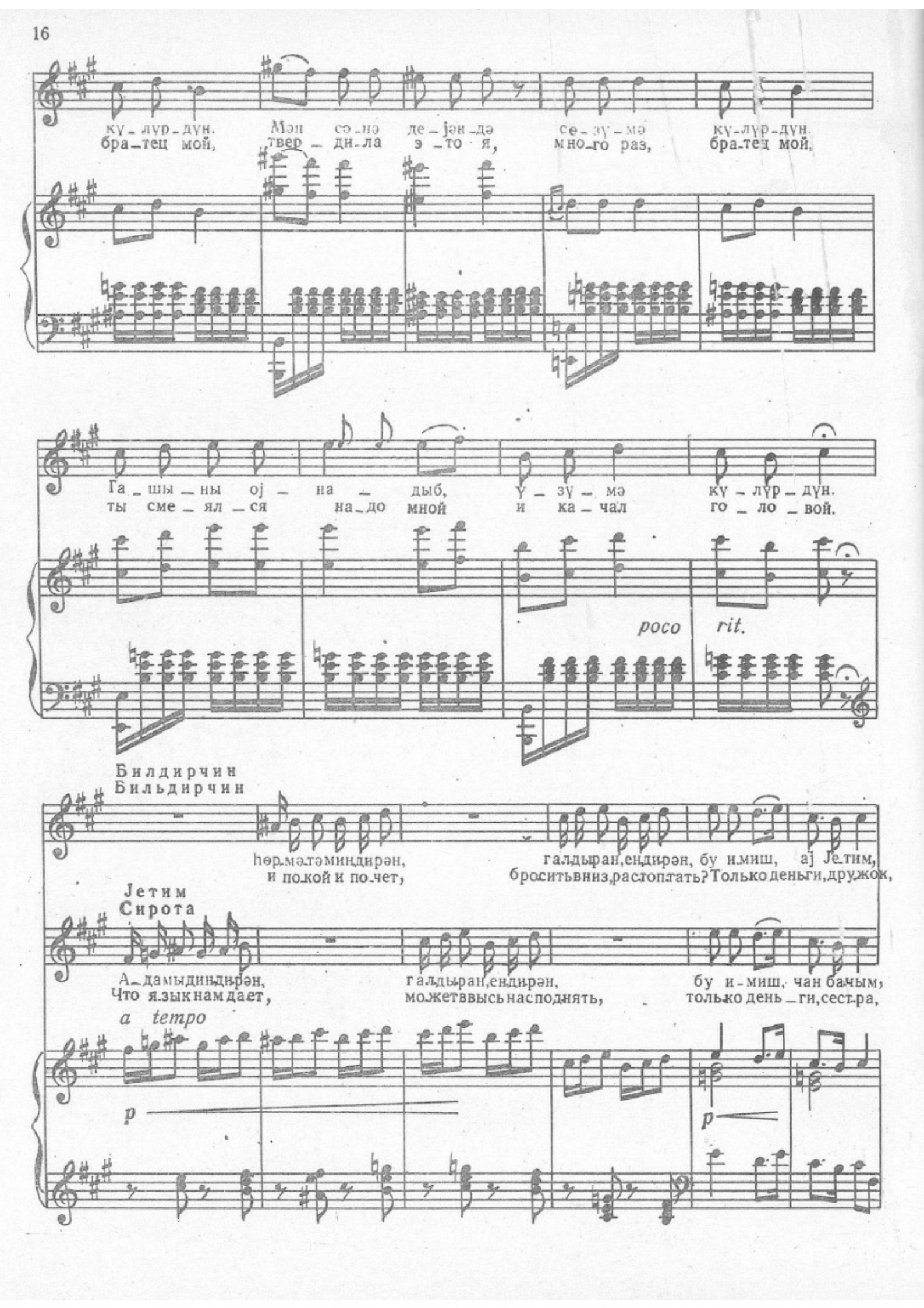
ку-лур-дун. Мән сө-нә де-јән-дә се-зү-мә ку-лур-дун.
бра-тец мой, твер-ди-ла э-то я, мно-го раз, бра-тец мой,
Га-шы-ны ој-на-дыб, Ү-зү-мә ку-лур-дун.
ты сме-ял-ся на-до мной и ка-чал го-ло-вой.
poco rit.
Билдирчин
Бильдирчин
һөрмәләминдирән,
и покой и почет,
галдыран, ендирән, бу и-миш, ај Јетим,
бросить вниз, растоптать? Только деньги, дружок,
Јетим
Сирота
А-дамыдиндирән,
Что язык нам дает,
галдыран, ендирән,
может высь на сподняя,
бу и-миш, чан бачым,
только день-ги, сестра,
a tempo
p
p

бу и – миш, ај Је_тим, бу и – миш, ај Је_тим,
толь_ко день – ги, дру_жок, толь_ко день – ги, дру_жок,

бу и – миш, чан ба – чым, бу и – миш, чан ба_чым,
толь_ко день – ги, сест – ра, толь_ко день – ги, сес_тра,

p

бу и – миш, ај Је_тим!
толь_ко день – ги, дру_жок!

бу и – миш, чан ба_чым!
толь_ко день – ги, сест_ра!

mf

8

8

77129

Pesante

Пу_лун вар, бу_јур кеч, јe_рин көз үс_тә_дир,
Есть день_ги_всю_ду рай, все то_бой до_ро_жат,

Пу_лун вар, бу_јур кеч, јe_рин көз үс_тә_дир,
Есть день_ги_всю_ду рай, все то_бой до_ро_жат,

пу_лун вар, бу_јур сеч, көн_лүн нә ис_тә_ди.
есть день_ги_ по_лу_чай! Все бе_рет, кто бо_гат!

пу_лун вар, бу_јур сеч, көн_лүн нә ис_тә_ди.
Есть день_ги_ по_лу_чай! Все бе_рет, кто бо_гат!

Темро I

А_да_мы дин_ди_рән, һөр_мә_тә мин_ди_рән, гал_ды_ран, ен_ди_рән, гал_ды_ран, ен_ди_рән.
Что я_зык нам да_ет, и по_кой и по_чет, мо_жет в высь нас поднять, бросить вниз, растоптать

А_да_мы дин_ди_рән, һөр_мә_тә мин_ди_рән, гал_ды_ран, ен_ди_рән, гал_ды_ран, ен_ди_рән.
Что я_зык нам да_ет, и по_кой и по_чет, мо_жет в высь нас поднять бросить вниз, растоптать

бу и – миш, ај Је – тим, бу и – миш, ај Је – тим,
Толь – ко день – ги, дру – жок, толь – ко день – ги, дру – жок,

бу и – миш, чан ба – чы, бу и – миш, чан ба – чы,
Толь – ко день – ги, сес – тра, толь – ко день – ги, сес – тра,

mf

бу и – миш, ај Је – тим, бу и – миш, ај Је – тим!
толь – ко день – ги, дру – жок, все зна – ют, э – то так!

бу и – миш, чан ба – чы, бу и – миш, чан ба – чы!
толь – ко день – ги сест – ра, все зна – ют, э – то так!

p *mf*

А . . .

А . . .

sp *f* *ff*

БИРИНЧИ ПӘРДӘ

БИРИНЧИ ШӘКИЛ

Кириш

ДЕЙСТВИЕ ПЕРВОЕ

КАРТИНА ПЕРВАЯ

5. Вступление

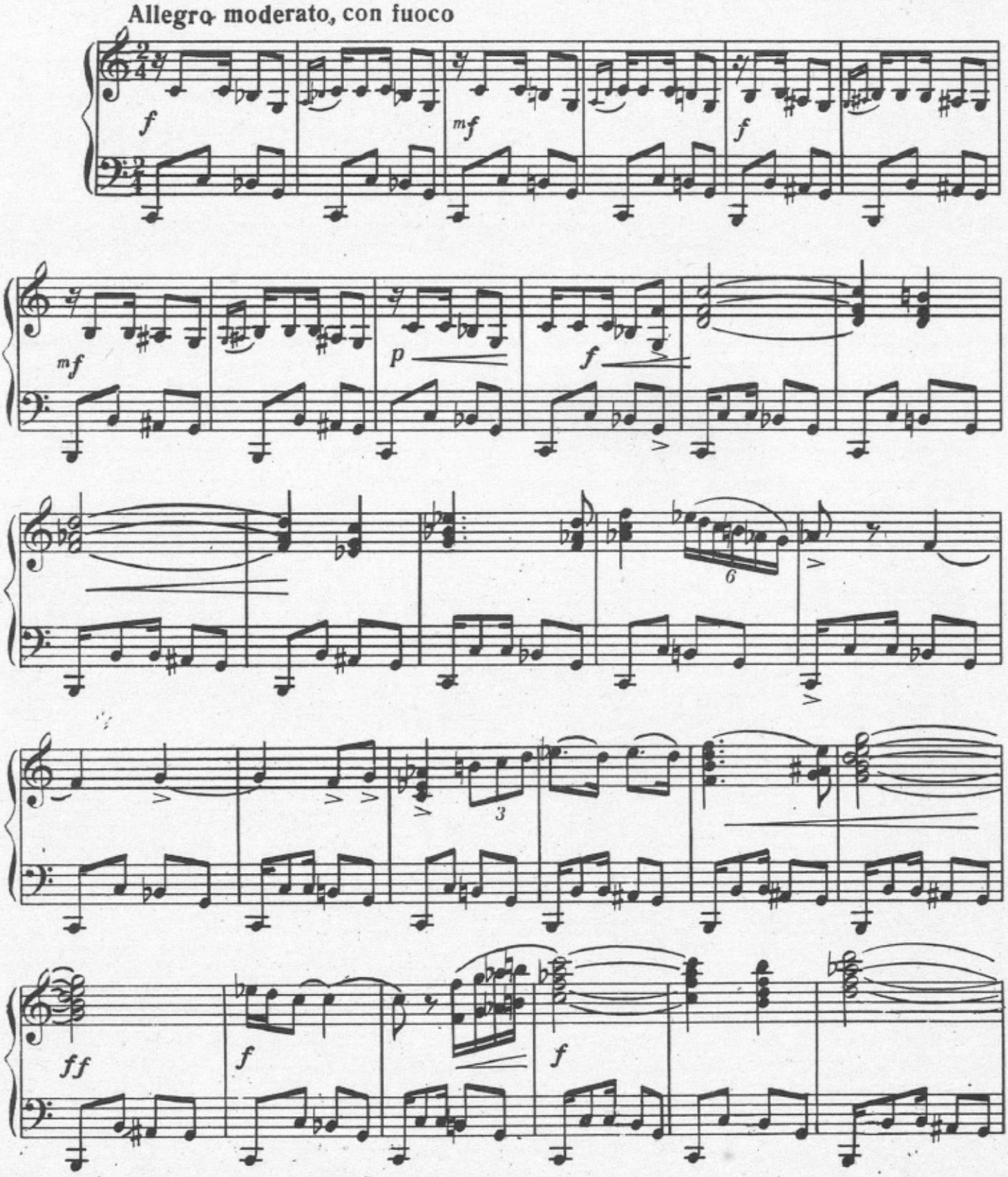

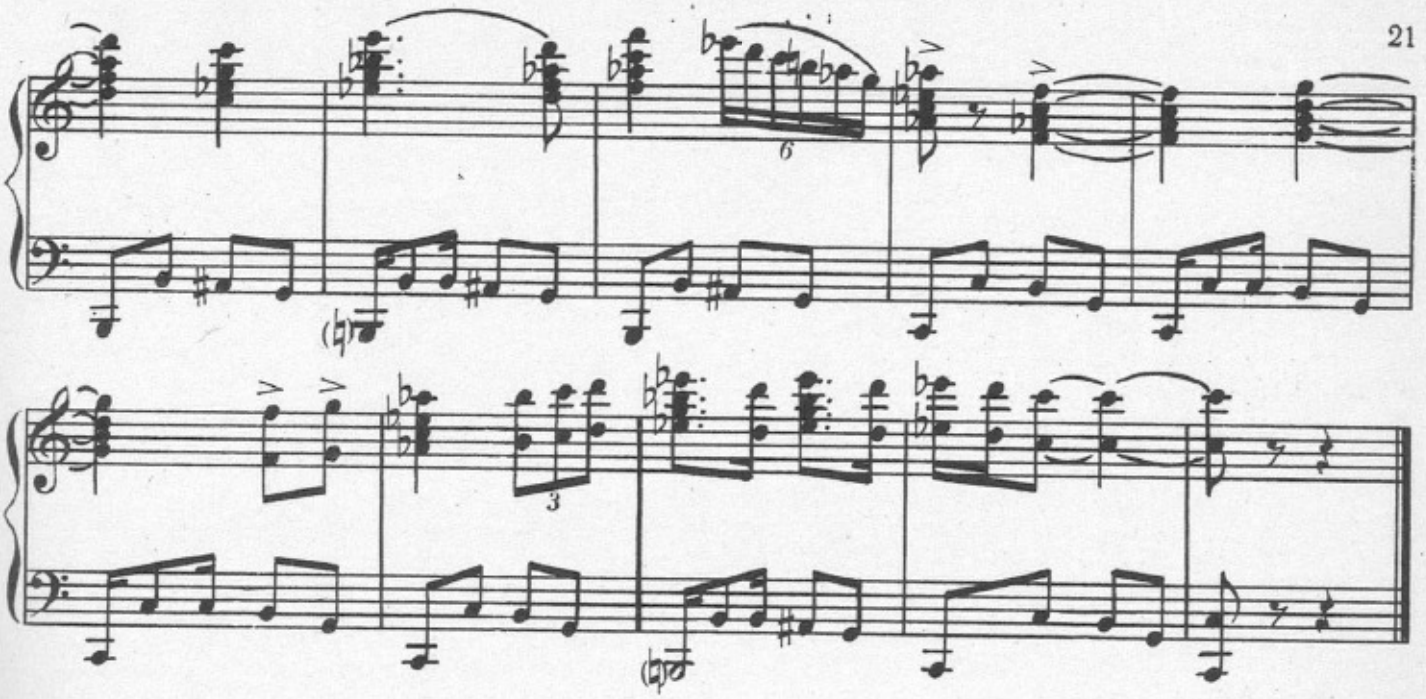

СӘҺНӘ (ЈЕТИМ, ХОР)

6. СЦЕНА (СИРОТА, ХОР)

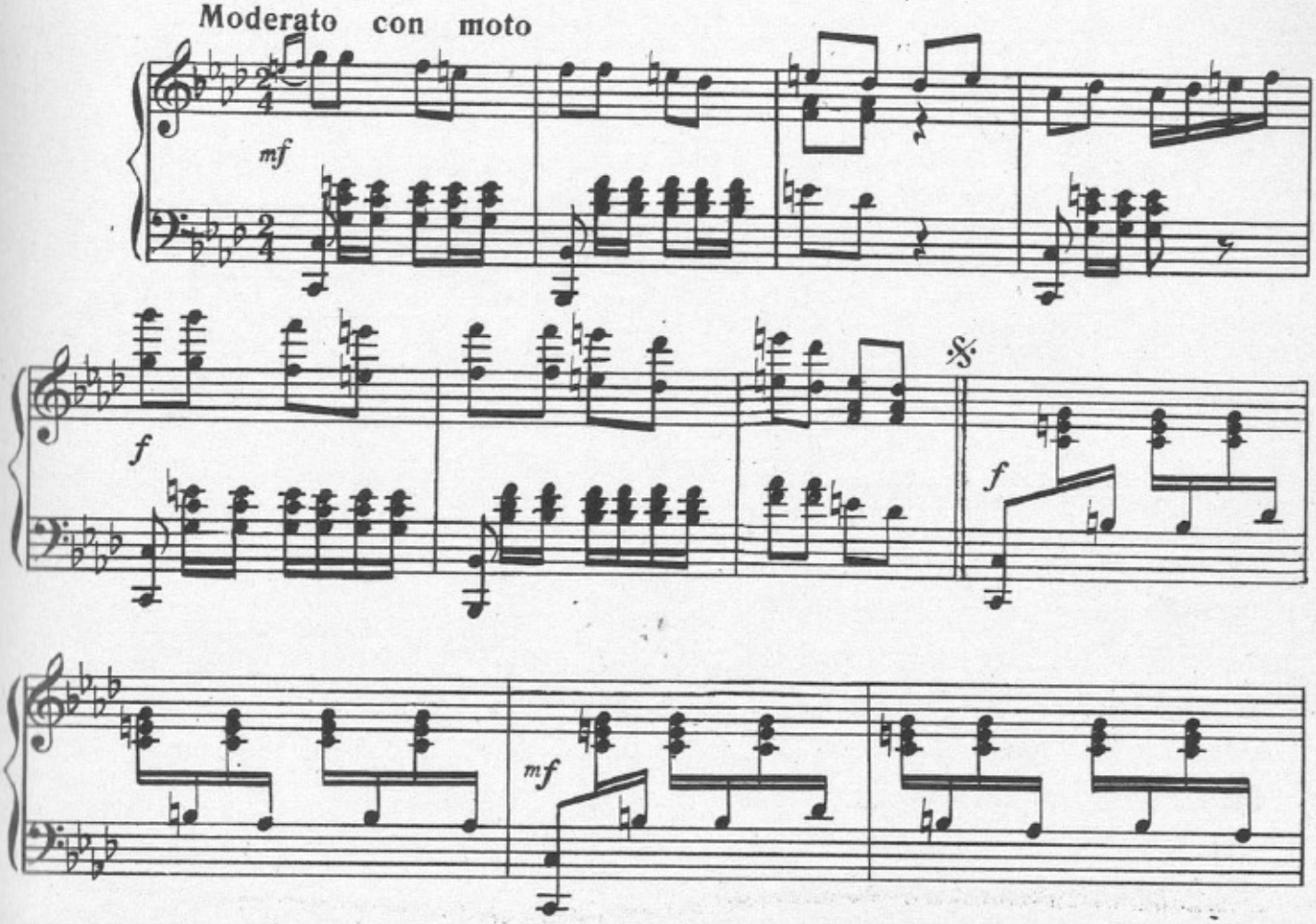

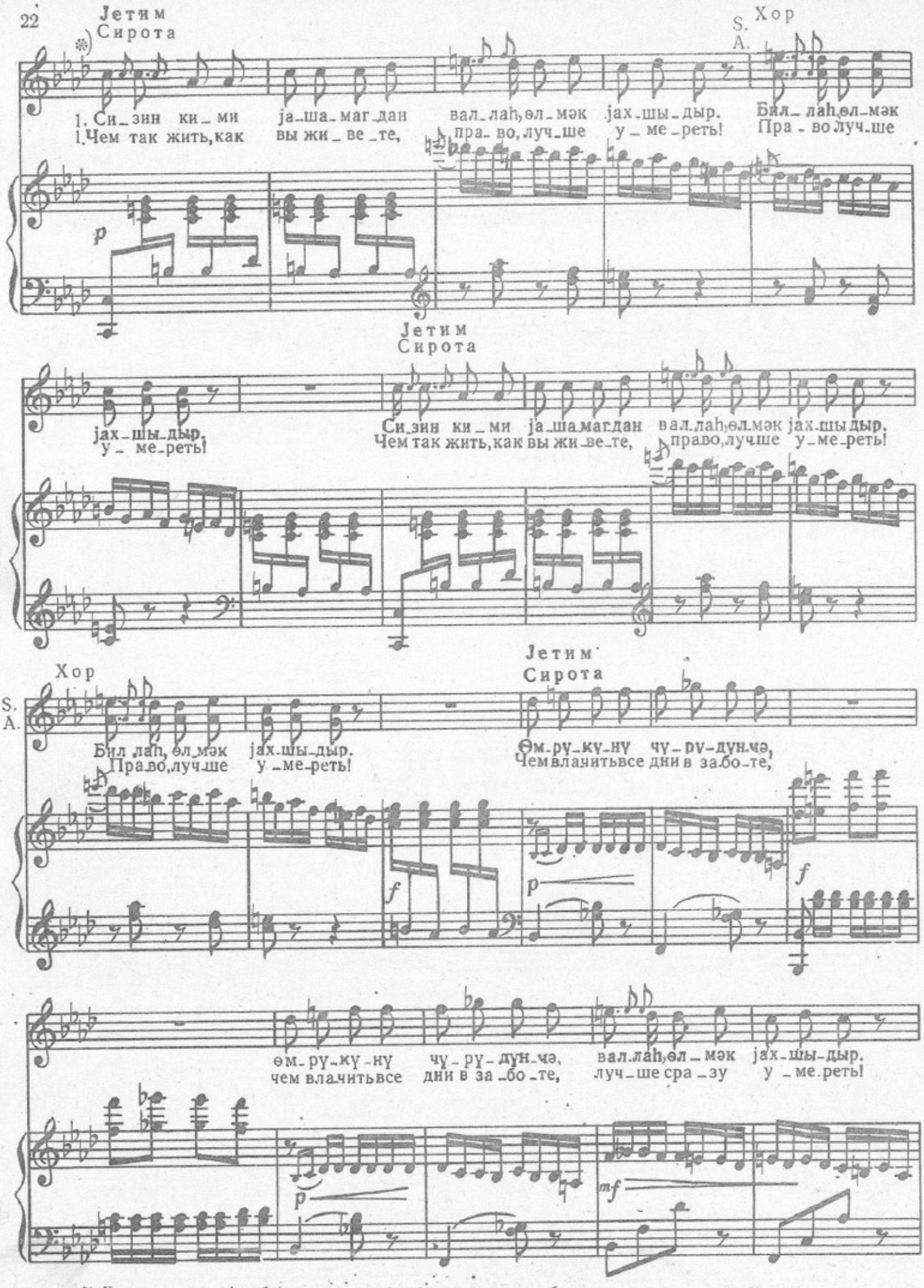

*) Хырда нотлар Азәрбајчан вә рус мәтнләринин икинчи бәнди үчүндүр.

Мелкие ноты для второго куплета азербайджанского и русского текста.

Хор

S. A. T B

Өм – ру – кү ну чү – ру – дүн чә, вал – лаһ, өл – мәк јах – шы – дыр.
Чем вла – чить все дни в за бо те, луч – ше сра – зу у – ме – реть!

mf

Јетим
Сирота

Гу – лаг а – сын, дөр – ди мә – нә, үр – рә – јн – ми а – чым мән:
Вы по – слу – шай – те, бед – ня – ги, си – ро – та вам даст со – вет:

mf

1 2

бу дүн – ја – ја кәл – сән је – нә, өз и – ши – ни
кто на свет ро – дил – ся дважды, из – бе – жит нуж –

S. A.

mf p

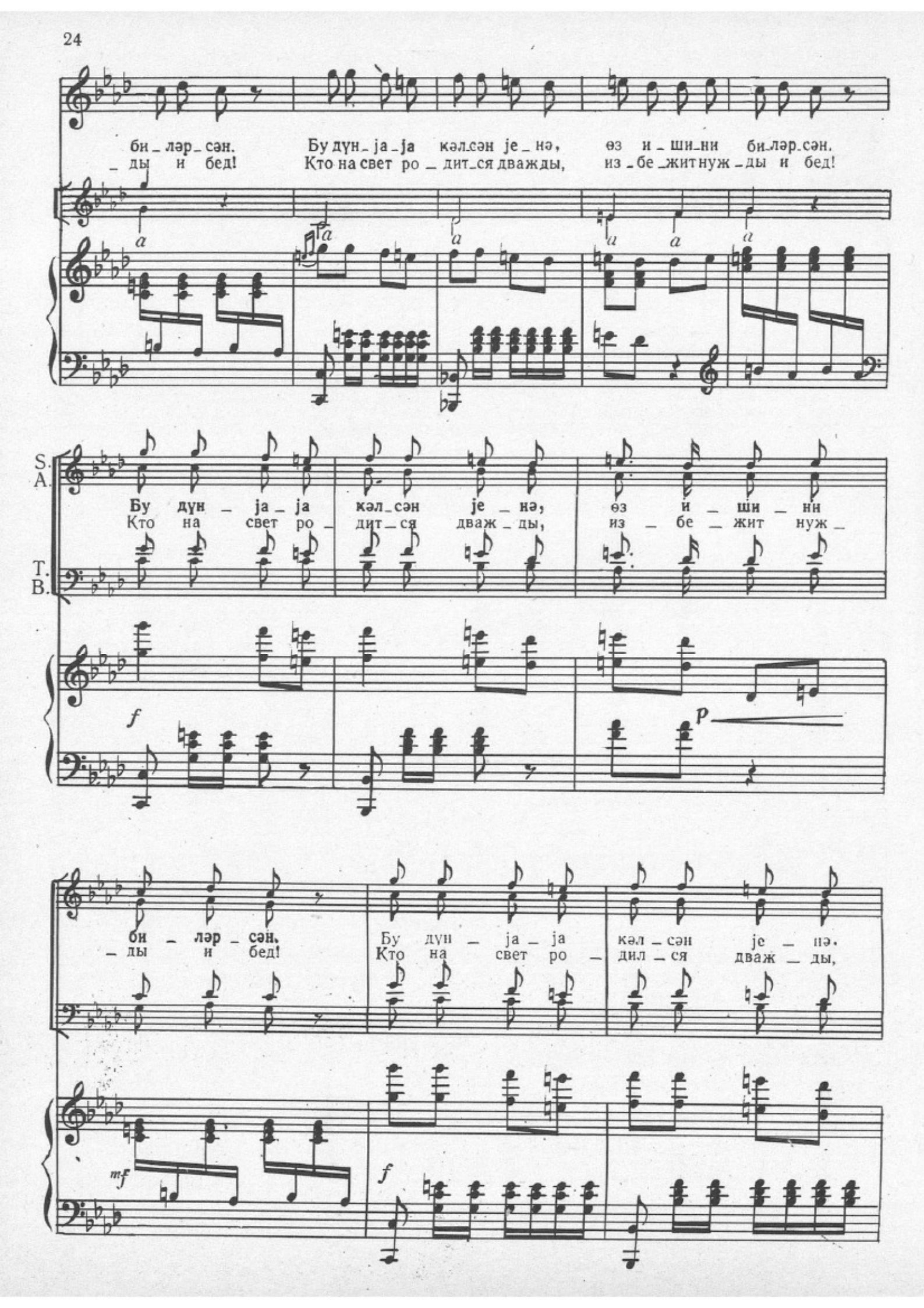
би_ләр_сән. Бу дүн_ja_ja кәл_сән je_нә, өз и_ши_ни би_ләр_сән.
_ды и бед! Кто на свет ро_дит_ся дважды, из_бе_жит нуж_ды и бед!
a a a a a a
S. A. Бу дүн_ja_ja кәл_сән je_нә, өз и_ши_ни
Кто на свет ро_дит_ся дваж_ды, из_бе_жит нуж_
T. B.
f p
би_ләр_сән. Бу дүн_ja_ja кәл_сән je_нә.
_ды и бед! Кто на свет ро_дил_ся дваж_ды,
mf f

Meno

өз и_ши_ни би_ләр_сән, и_ши_ни би_ләр_сән, би _ ләр _ сән,
из_бежитнужды и бед! Из_бе_жит в жизни зла на _ всег _ да!

өз и_ши_ни би_ләр_сән, и_ши_ни би_ләр_сән, би _ ләр _ сән.
из_бежитнужды и бед! Из_бе_жит в жизни зла на _ всег _ да!

Meno

mf

ff

2. Инсан кими өмр едәрсән,
Ширә чәкиб һәр күлдән.
Маһнылары өјрәнәрсән,
Чәһ-чәһ вуран бүлбүлдән.

2. Станешь жить по-человечьи,
Собирать как пчелы мед.
Будешь петь, как ночью лунной
Соловей в листве поет.

ПОЛИС РӘИСИНИН КӘЛИШИ

7. ВЫХОД НАЧАЛЬНИКА ПОЛИЦИИ

Tempo di marcia

mf

f

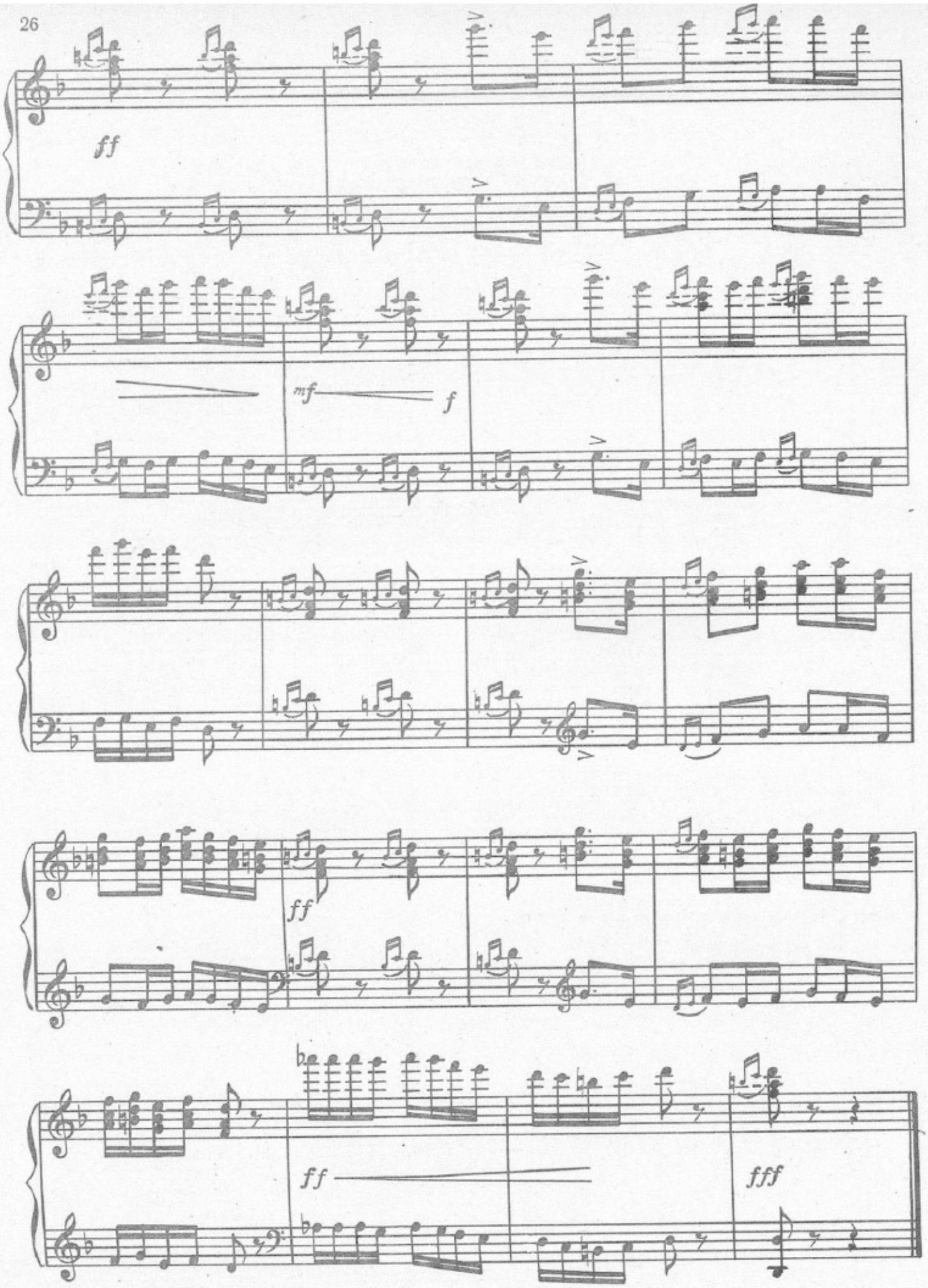
ff
mf
f
ff
ff
fff

БИРИНЧИ ШӘКЛИН ФИНАЛЫ 8. ФИНАЛ ПЕРВОИ КАРТИНЫ

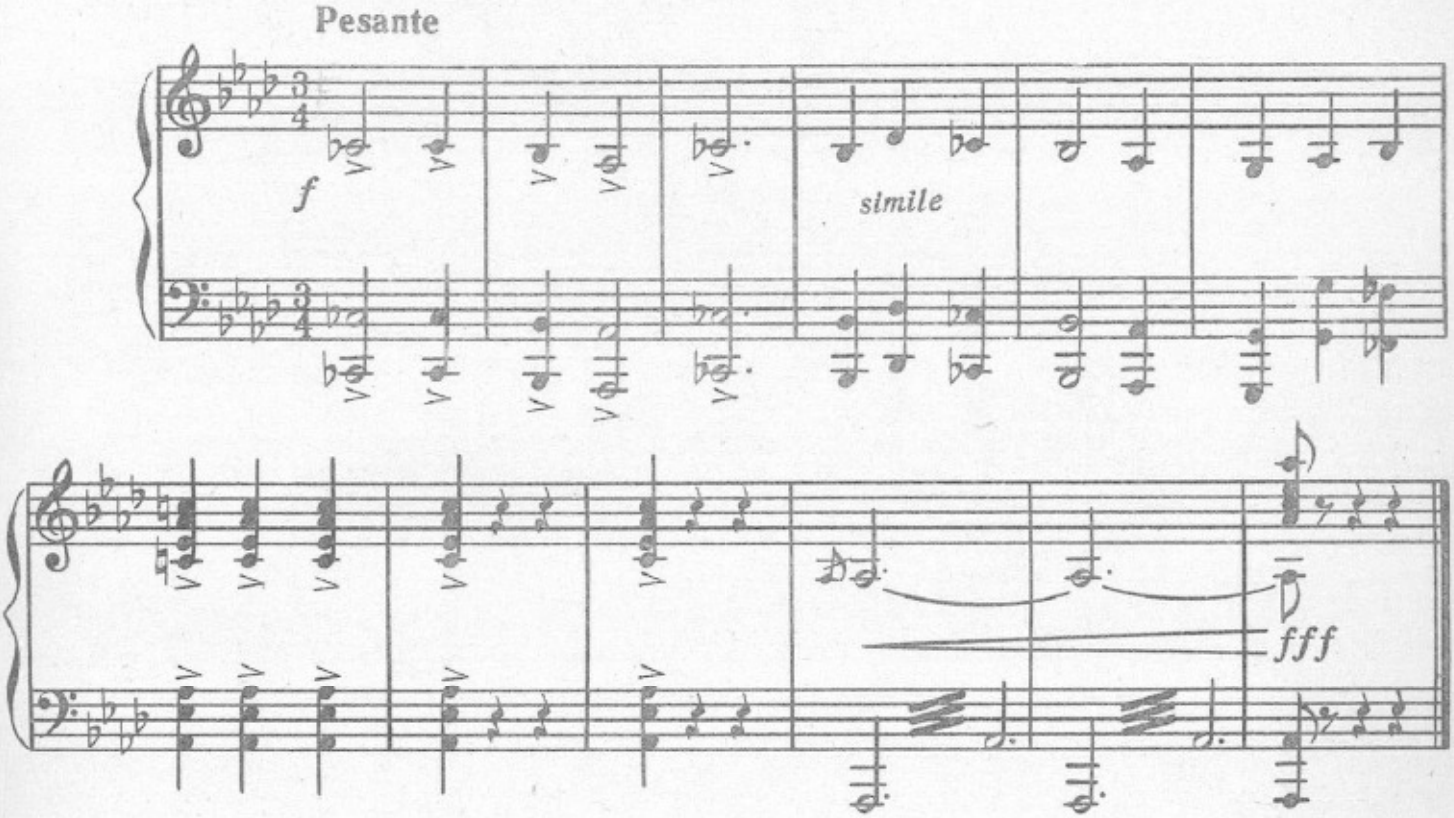

БИЛДИРЧИНИН АРИЈАСЫ 9. АРИЯ БИЛЬДИРЧИН

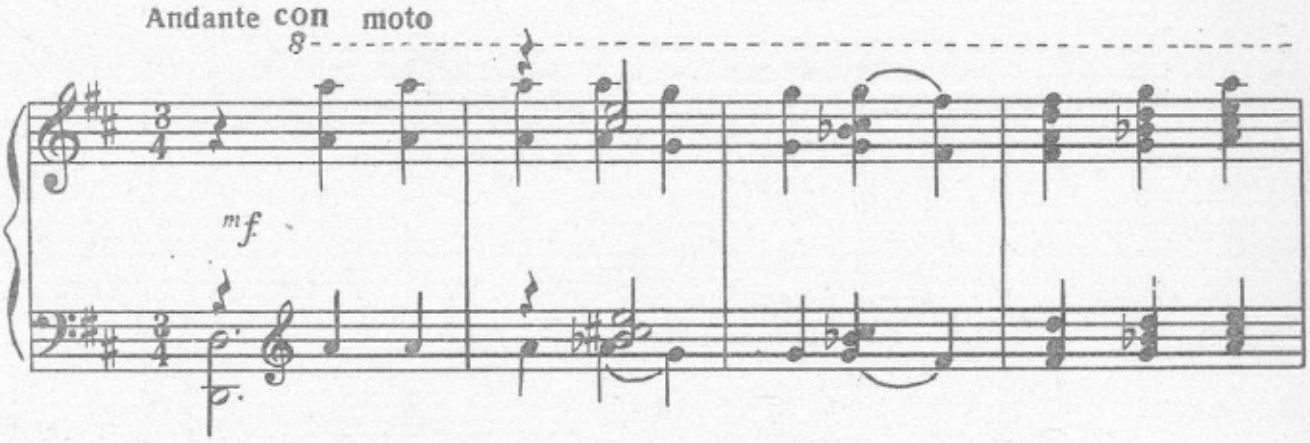

Тан_рым мə_ни бил_мəм не_чин jа_рат_
Ах, за_чем я ро_ди_лась на бе_лый

p

_ды?
свет?

Тан_рым мə_ни бил_мəм не_чин
Ах, за_чем я ро_ди_лась на

mf p

jа_рат_ды?
бе_лый свет?

Тан_рым мə_ни мəh_нəт
Бог для го_ря ме_ня

p mf

ү_чүн jа_рат_ды?
соз_дал и для бед.

Тан_рым мə_ни мəh_нəт
Бог для го_ря ме_ня

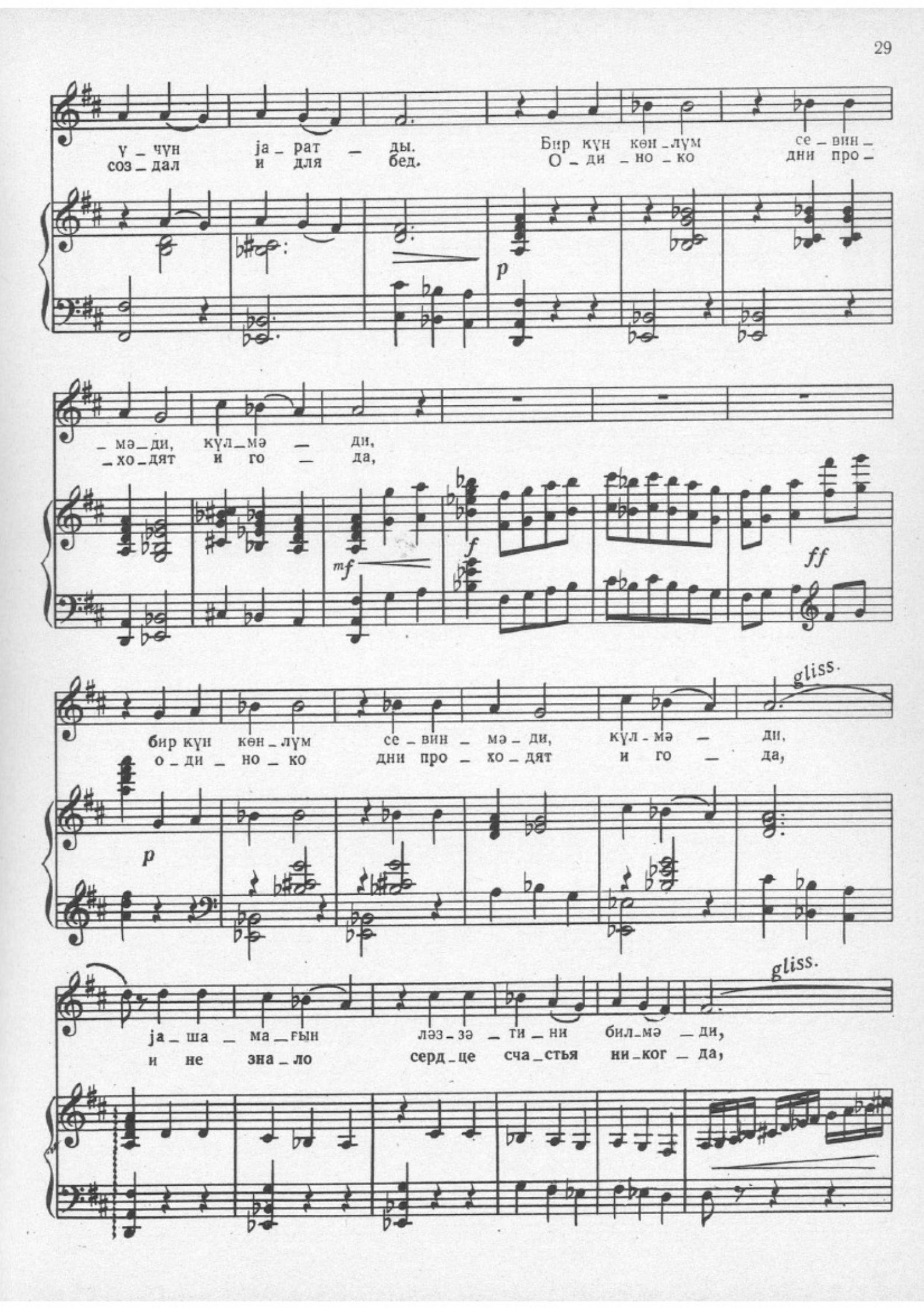
ү_чүн ја_рат_ды. Бир күн көн_лүм се_вин_
соз_дал и для бед. О_ди_но_ко дни про_
p
_мә_ди, күл_мә_ди,
_хо_дят и го_да,
mf
f
ff
бир күн көн_лүм се_вин_мә_ди, күл_мә_ди,
о_ди_но_ко дни про_хо_дят и го_да,
gliss.
p
ја_ша_ма_ғын ләз_зә_ти_ни бил_мә_ди,
и не зна_ло серд_це сча_стья ни_ког_да,
gliss.

Piu mosso

ја_ша_ма_ғын ләз_зә_ти_ни бил_мә_ди.
и не зна_ло серд_це сча_стья ни_ког_да!

mf marcato

Мән бир гушам, дүн_ја мә_ним гә_фә_сим,
Я как птица, мо_я клет_ка_жизнь мо_я,

гәм ру_һум_дур, кә_силин_чә нә_фә_сим. Ди_ләк_лә_рим
и по зер_ныш_ку все клю_ю го_ре я. Как без вла_ги

dolce

не_чә сол_ду ач_ма_дан, ah, ар_зу_ла_рым, ар_зу_ла_рым
не рас_цвет_ши_е цве_ты, ах, вя_нут в серд_це все же_лань_я,

m. g.

espressivo

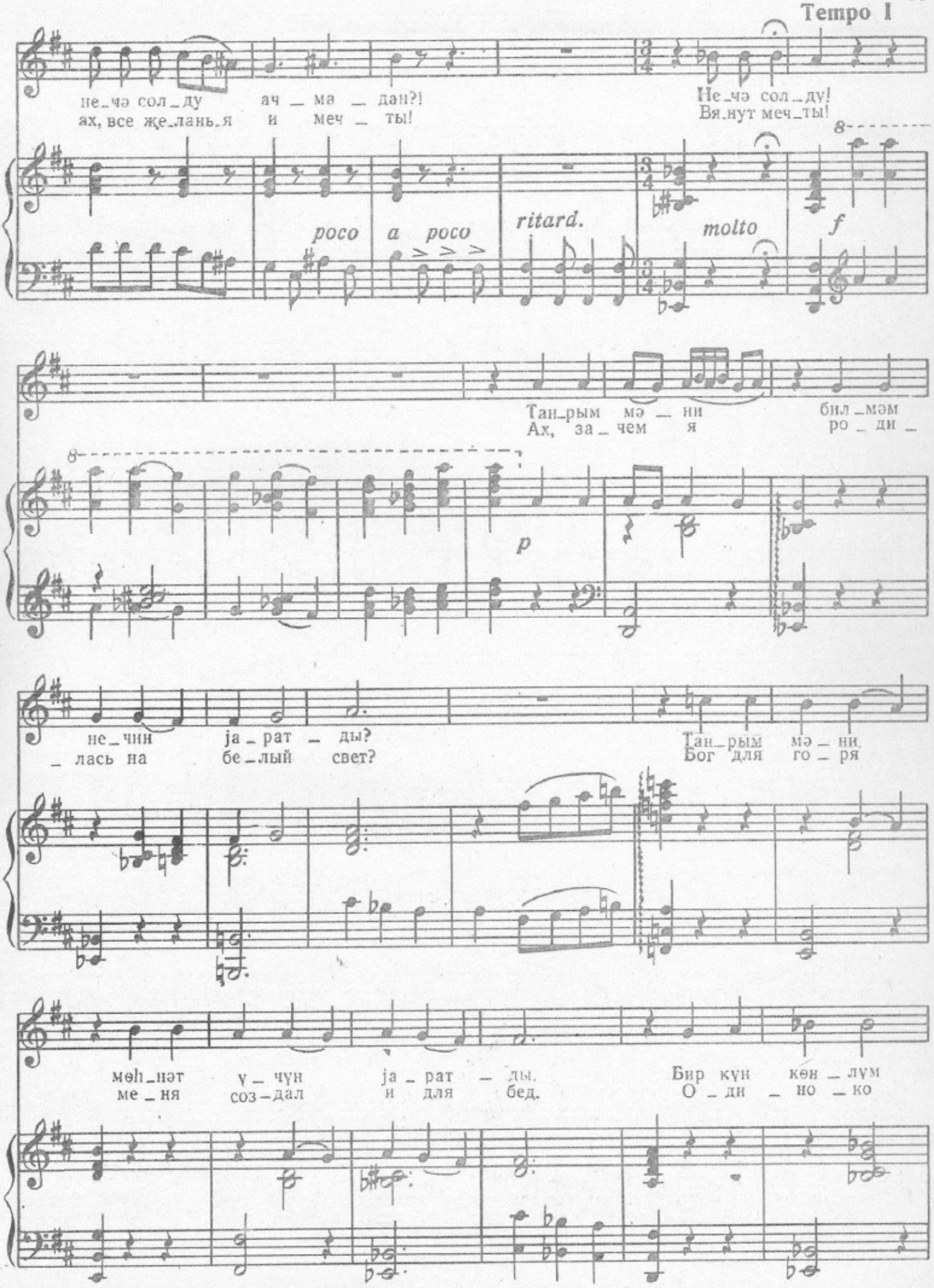
Темпо I
не_чэ сол_ду ач_ма_дан?!
ах, все же_лань_я и меч_ты!
Не_чэ сол_ду!
Вя_нут меч_ты!
poco a poco
ritard.
molto
f
Тан_рым мэ_ни бил_мэм
Ах, за_чем я ро_ди_
p
не_чин ја_рат_ды?
_лась на бе_лый свет?
Тан_рым мэ_ни
Бог для го_ря
мөһ_нәт ү_чүн ја_рат_ды.
ме_ня соз_дал и для бед.
Бир күн көн_лүм
О_ди_но_ко

ИКИНҸИ ШӘКИЛ

КАРТИНА ВТОРАЯ

ХИДМӘТЧИЛӘРИН МАҺНЫ ВӘ РӘГСИ

10.

ПЕСНЯ И ТАНЕЦ СЛУГ

Allegretto

mf

f

mf

f

mf

I Хидмәтчи
I Слуга

Һамы
Все

1. Нә дур_му_сан? Иш_лә кө_рәк. Нә дур_му_сан? Иш_лә кө_рәк.
1. Что сто_ишь ты? За ра_бо_ту! Хоть по_дох_ни, за ра_бо_ту!

mf

II Хидмәтчи
II Слуга *)

Һамы
Все

Чанынчы_ха иш_лә кө_рәк. Чанынчы_ха иш_лә кө_рәк.
Что сто_ишь ты? За ра_бо_ту! Хоть по_дох_ни, за ра_бо_ту!

p

mf

*) Хырда нотлар Азәрбаҹан мәтнинин икинҹи бәнди үчүндүр.

Мелкие ноты для второго куплета азербайджанского текста.

Хидмэтчи
Слуга

Һамы
Все

Нө-кәр нә-дир? Бе-кар нә-дир? Ач га-пы-ны, өрт га-пы-ны. Нө-кәр нә-дир?
Ни ми-ну-ты нет по-ко-я- дверь от-кро-ю, дверь за-кро-ю. Ни ми-ну-ты

mf *p*

Бе-кар нә-дир? Ач га-пы-ны, өрт га-пы-ны. Ач га-пы-ны, өрт га-пы-ны.
нет по-ко-я: дверь от-кро-ю, дверь за-кро-ю! Дверь от-кро-ю, дверь за-кро-ю!

mf *f*

*) Бири
Один

А-------- а--------

p

*) Икинчи дәфә һамы ифа едир.
За вторым разом поют все.

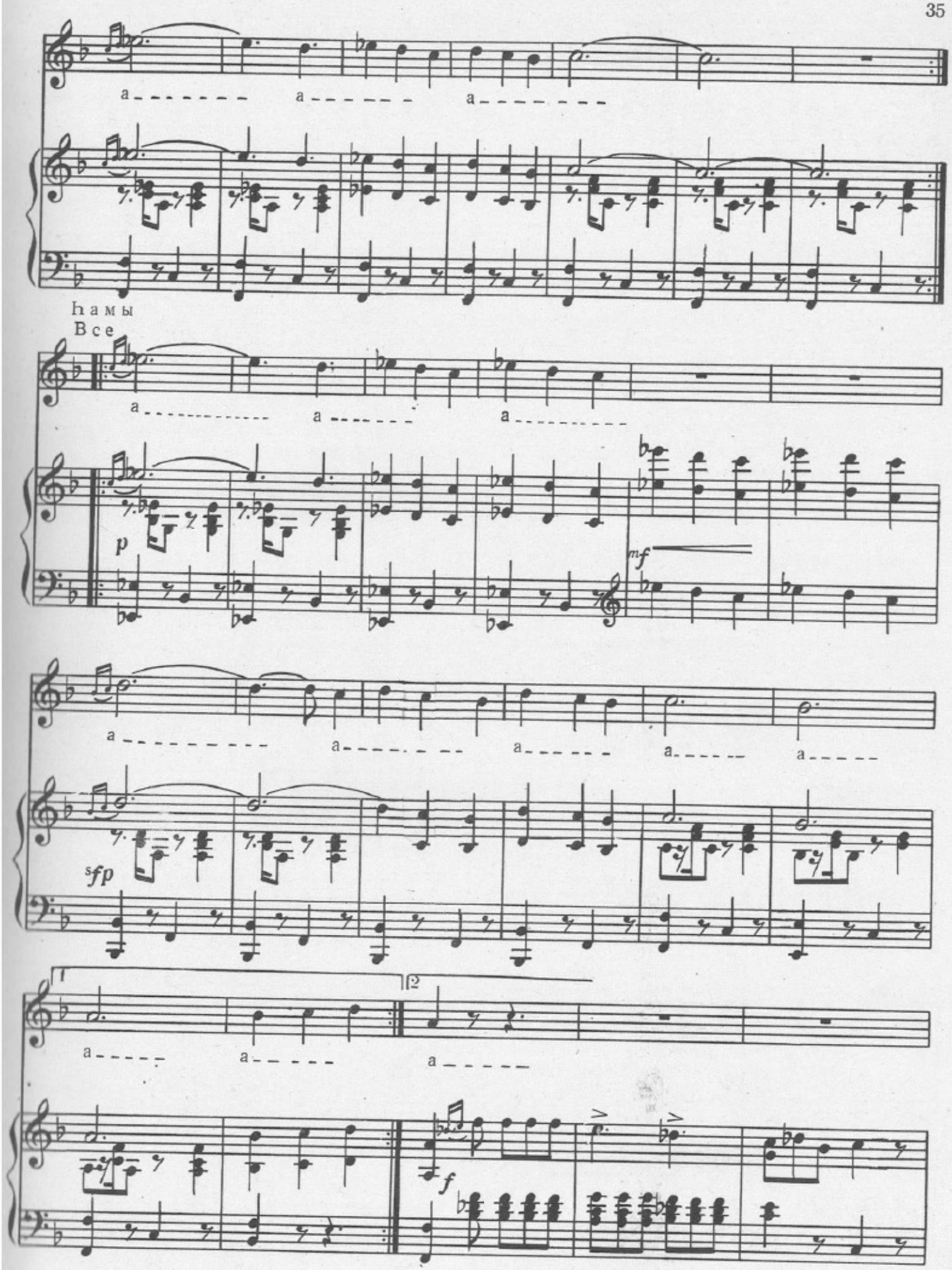
a
a
a
Намы
Все
a
a
a
p
mf
a
a
a
a
a
sfp
1
2
a
a
a
f

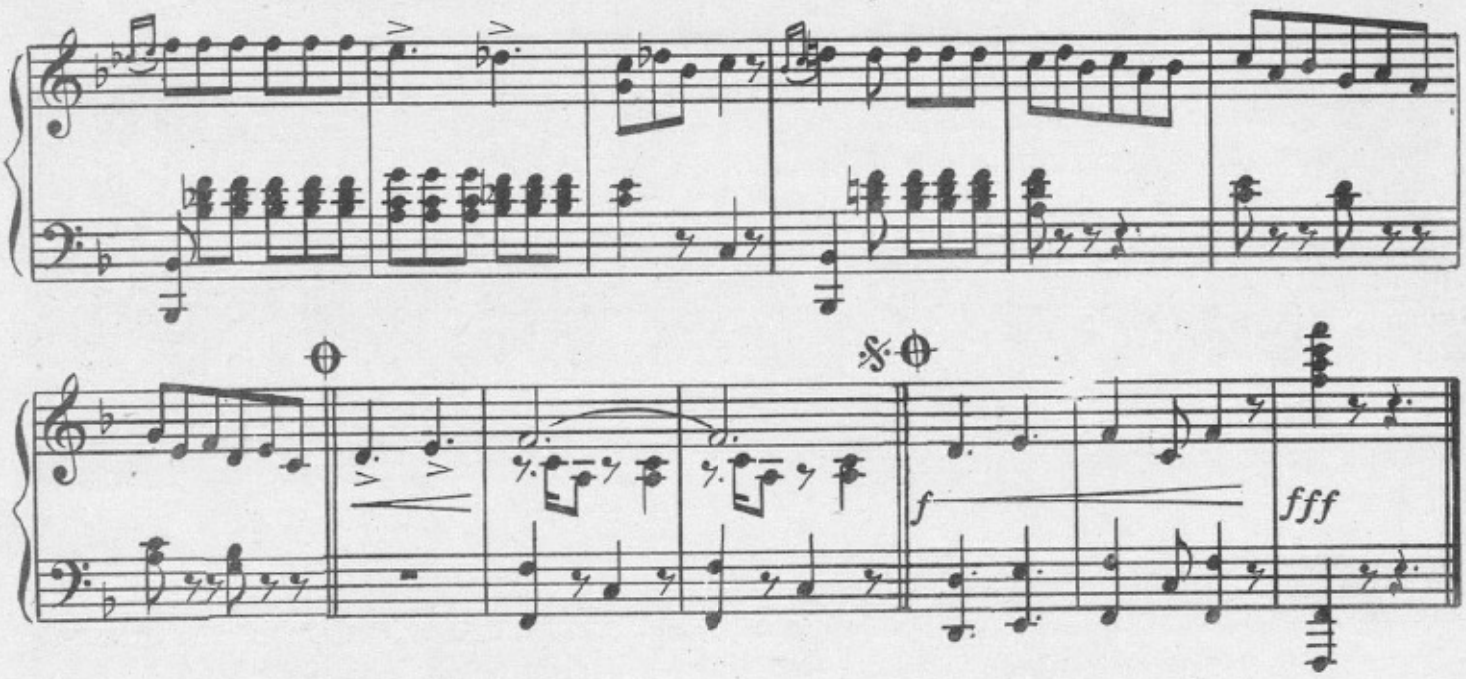

2. Рahат һәјат, рahат јуху
Бизим дејил, билир чоху.

2. Всем известно: нам с тобою
Днем и ночью нет покоя.

I ХИДМӘТЧИНИН АРИОЗОСУ

11. АРИОЗО I СЛУГИ

Andante con moto

О – нун мә' – сум
На ме – ня о –

mf p mf pp

ба_хыш – ла – ры ү – рә – јн – ми ох – ла – ды.
– на взгля – ну – ла, взо – ром серд – це о – бо – жгла.

mf

О_нун мә'_сум ба_хыш_ла_ры ү_рә_јі_ми ох_ла_ды. Чәк_ди мә_ни
На ме_ня о_на взгля_ну_ла, взо_ром серд_це о_бо_жгла. Ис_пытать ме_

pp

им_та_hа_на, дө_нә_дө_нә јох_ла_ды.
_ня ре_ши_ла и на му_ки об_рек_ла.

Чәк_ди мә_ни
Ис_пы_тать ме_

mf

им_та_hа_на, дө_нә_дө_нә јох_ла_ды, дө_нә_дө_нә јох_ла_ды.
_ня ре_ши_ла и на му_ки об_рек_ла, и на му_ки об_рек_ла.

f

Piu mosso

Мән өл_мәз_дим о_ну бир јол көр_сәј_дим,
Я б не у_мер, ес_ли б мог ей все сказать,

f

мән өл_мәз.дим о_ну бир јол көр.сәј_дим: үрә_јә_ми о дил_бә_рә
я б не у_мер, ес_ли б мог ей все ска_зать, ес_ли б серд_це мог на_ве_ки

вер.сәј_дим. Бүтүн а_ләм көзәл_ләр.лә
ей от_дать. Мно.го де_ву_шек пре_красных

дол_са да, о дил_бәр.дән о_ла бил.мәз дүн_ја_да.
зна_ет свет, но та_кой пре_красной в ми.ре боль.ше нет!

Tempo I

meno

Ба_хы_шы ма.рал ки_ми, гаш.ла_ры һи.лал ки_ми.
Бровь.стре_ла, взгляд.га_зе_ли, вы мне серд_це за_де_ли!

Meno mosso

Чәк - ди мә - ни им - та - һа - на, дө - нә - дө - нә jох - ла - ды,
Ис - пы - тать ме - ня ре - ши - ла и на му - ки об - рек - ла,

f mf p

дө - нә - дө - нә jох - ла - ды!
и на му - ки об - рек - ла!

mf p rit. mf pp

JЕТИМИН МАҺНЫСЫ 12. ПЕСНЯ СИРОТЫ

Maestoso

mf

Tempo di valse

ff f

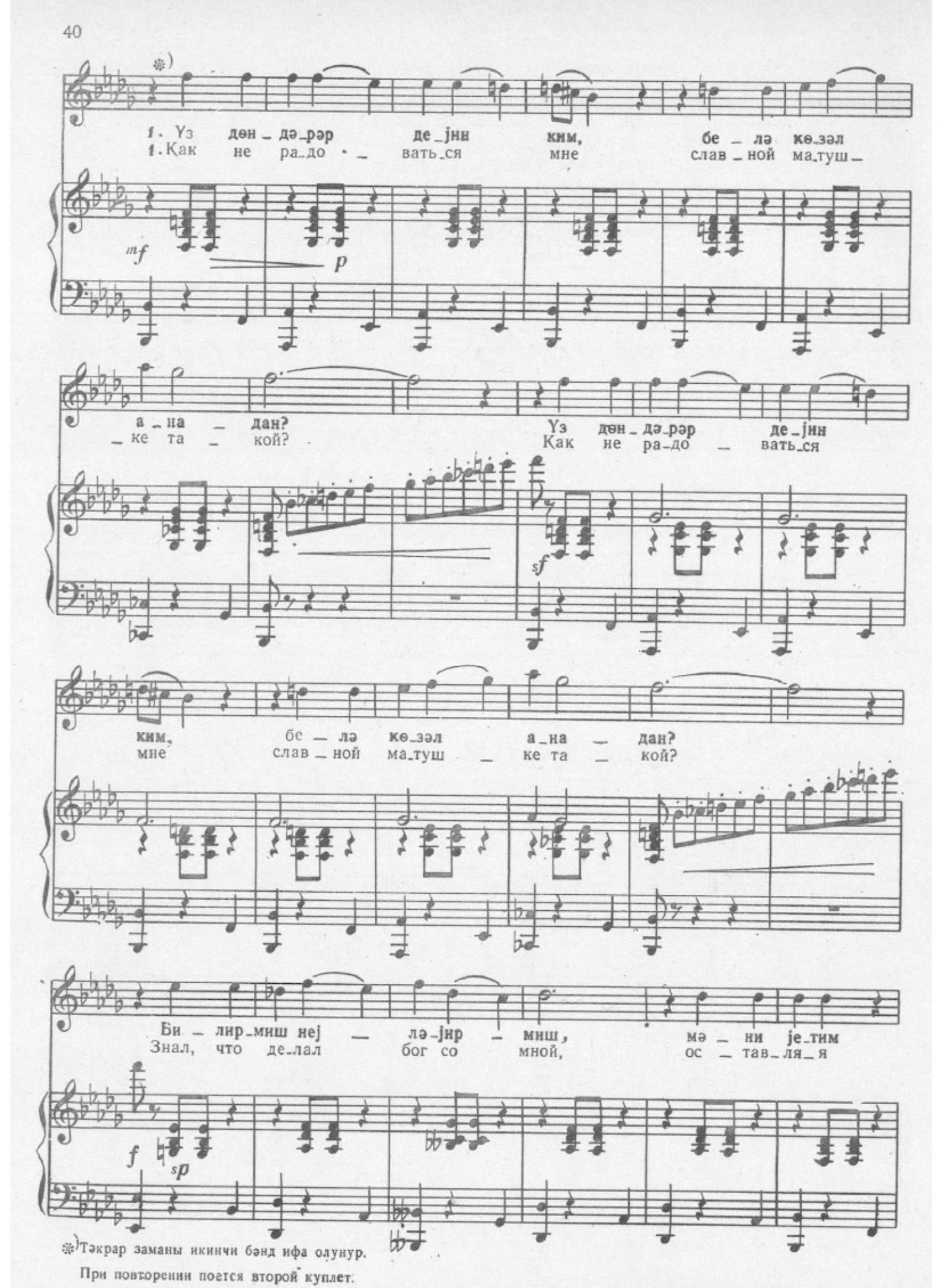

*) Тәкрар заманы икинчи бәнд ифа олунур.

При повторении поется второй куплет.

ја-ра — дан. Би-лир-миш нејлә-јир — миш,
Си-ро — той. Знал, что де-лал бог со мной,

Più mosso

мә-ни јe-тим ја-ра — дан. Дү-зәлт-ми-сән
ос-тав-ля-я Си-ро — той! Нас-ту-пил ко-

p

үст — ба-шы-ны, јох-сул — лу-ғун ат да-шы-ны,
-нец за-пла-там, стал ты важ-ным, стал бо-га-тым,

јығ ја-ры-ны, јол — да-шы-ны, бир күн көр-сүн
так зо-ви дру-зей ско-ре-е, им, как преж-де,

бу дүн – ја – да, бир күн көр – сүн бу дүн – ја – да,
будь ты бра – том, им, как преж – де, будь ты бра – том,

бу дүн – ја – да.
толь – ко бра – том!

p p ff

2. Әһсән елә анаја,
Әһсән белә балаја.
Јалан десәм доғрујам,
Мән Сенатор оғлујам.

2. Ай да мама, ай да сын!
Уж теперь я не один.
Буду счастлив, наконец,
Ведь Сенатор мой отец!

ГОНАҢГЛАРЫН КӘЛИШИ 13. ПРИХОД ГОСТЕЙ

Moderato con moto

mf f mf mf

СӘҺНӘ (ХАНӘНДӘ ГЫЗ, ХОР)
«СЕВКИЛИМ,КҮСМӘМӘНДӘН»
МАҺНЫСЫ

14. СЦЕНА (ПЕВИЦА, ХОР)
ПЕСНЯ «НЕ СЕРДИСЬ,
МИЛАЯ»

Allegro grazioso

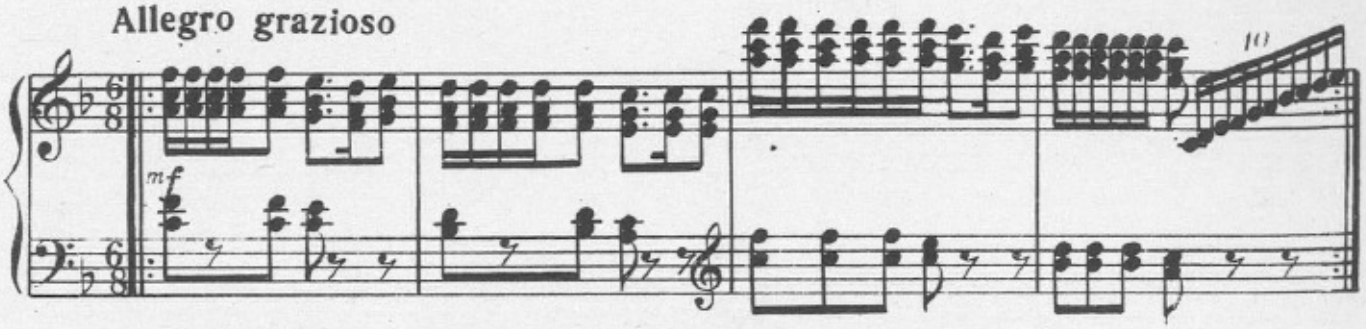

Ханәндә гыз
Певица

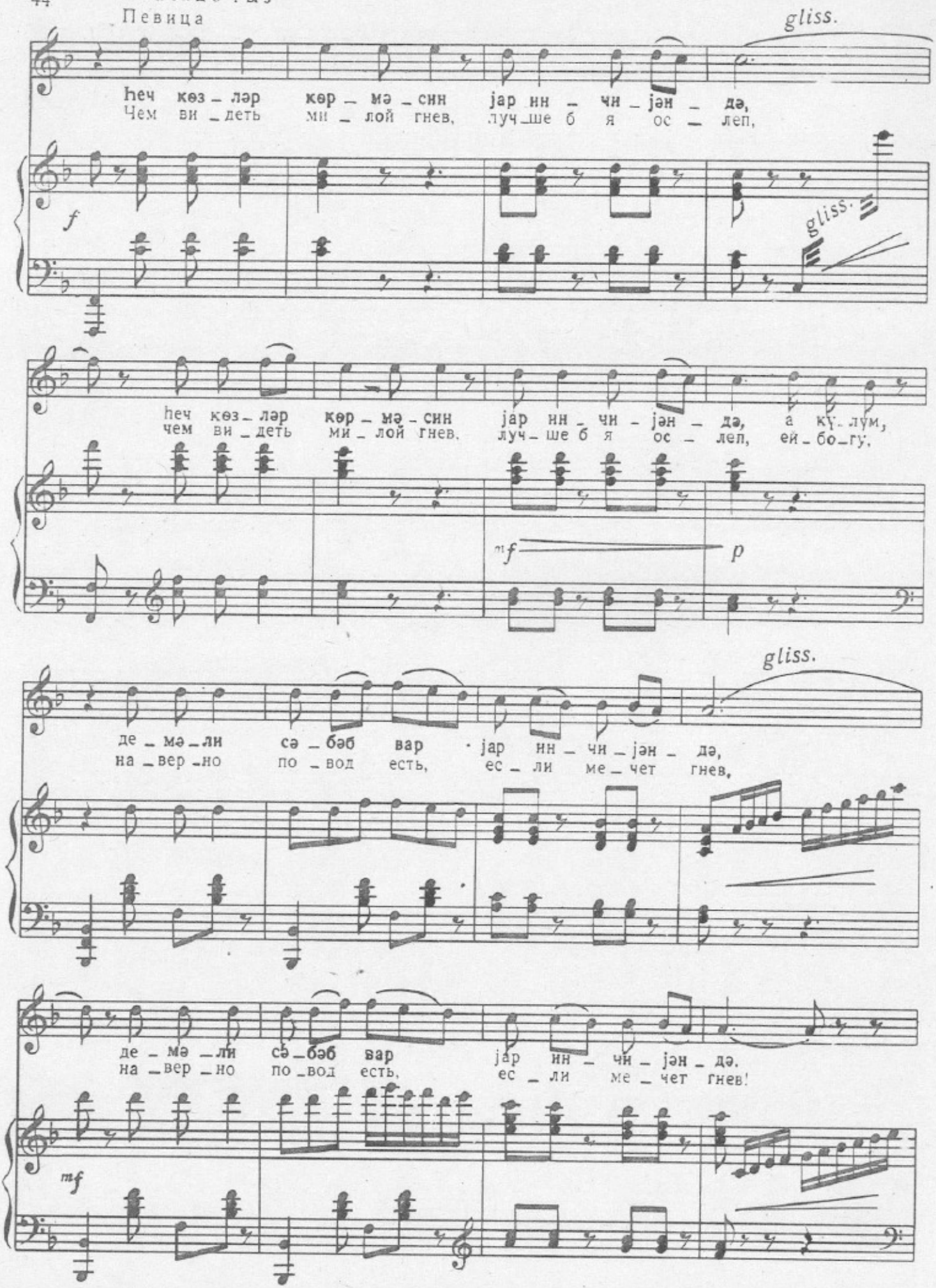

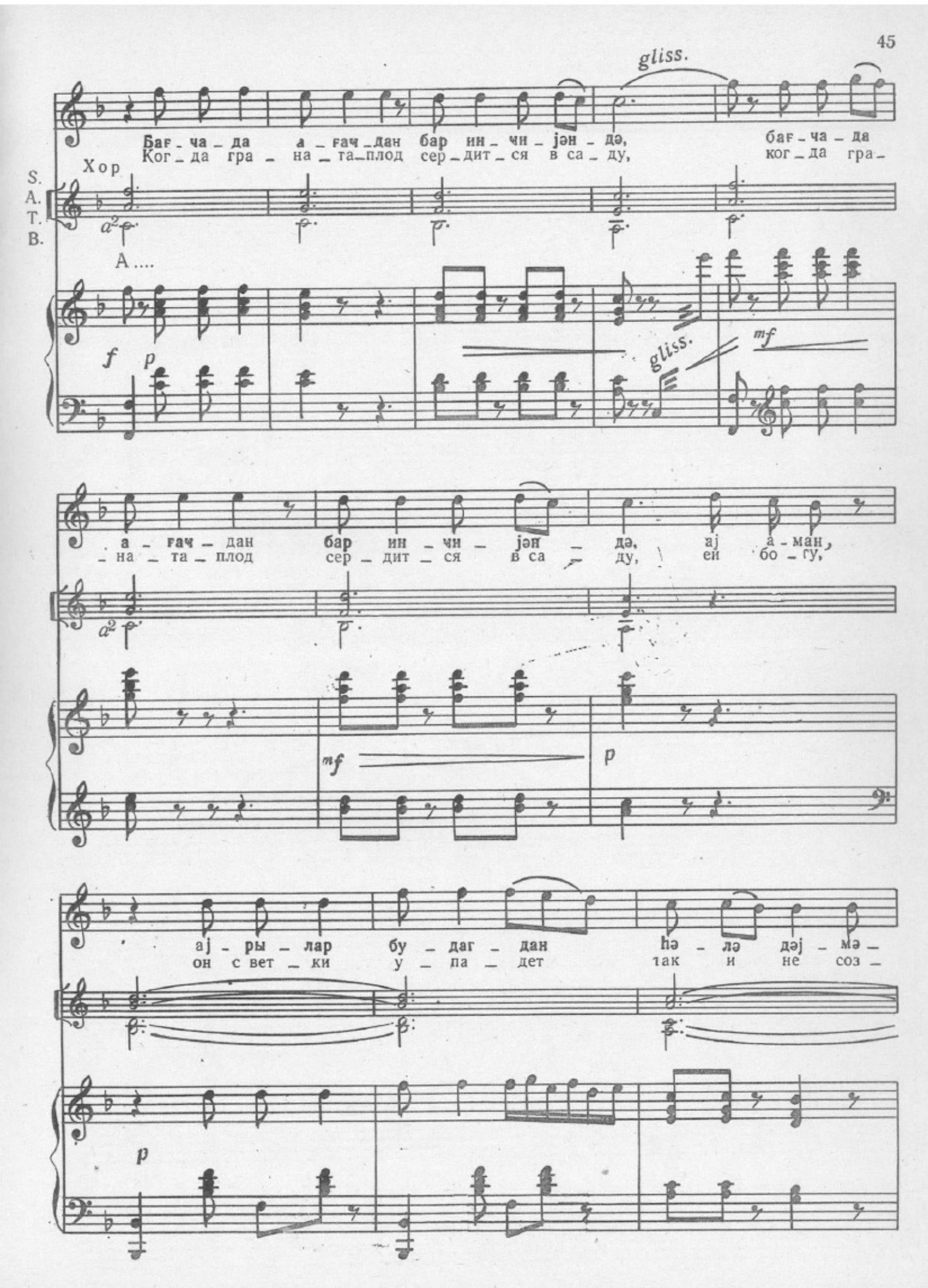
gliss.
БаҒ - ча - да а - ҒаҸ - дан бар ин - чи - јән - дә, баҒ - ча - да
Ког - да гра - на - та - плод сер - дит - ся в са - ду, ког - да гра -
Хор
S.
A.
T.
B.
a2
А....
f
p
gliss.
mf
а - ҒаҸ - дан бар ин - чи - јән - дә, ај а - ман,
- на - та - плод сер - дит - ся в са - ду, ей бо - гу,
a2
mf
p
ај - ры - лар бу - даг - дан һә - лә дәј - мә -
он свет - ки у - па - дет так и не соз -
p

gliss.

– мниш, аj – ры – лар бу – даг – дан
– рев, он с вет – ки у – па – дет

mf

һə – лə дəj – мə – мниш. Бə – ри – бə – ри кəл, дил – бə – рим,
так и не соз – рев. Ты при – ди, при – ди, ми – ла – я,

Бəһ, бəһ,
Ах, ах,

p

jе – ри – jе – ри кəл, дил – бə – рим, бə – ри – бə – ри кəл, дил – бə – рим,
жар уй – ми в гру – ди, ми – ла – я, Ты при – ди, при – ди, ми – ла – я,

Т.
В.

бəһ, бəһ, бəһ, бəһ,
ах, ах, ах, ах,

mf

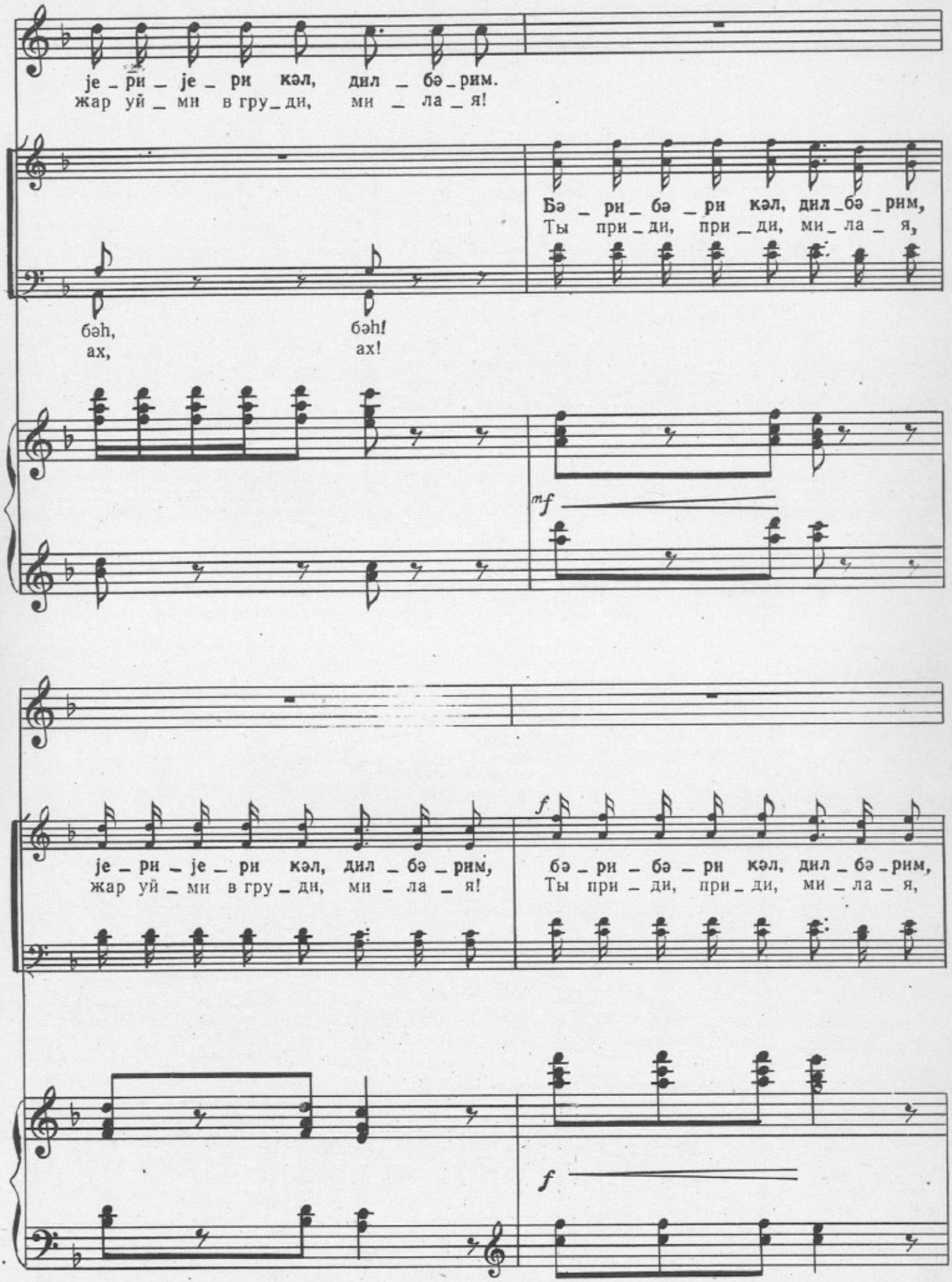
je _ ри _ je _ ри кэл, дил _ бэ _ рим.
жар уй _ ми в гру _ ди, ми _ ла _ я!
Бэ _ ри _ бэ _ ри кэл, дил _ бэ _ рим,
Ты при _ ди, при _ ди, ми _ ла _ я,
бэh, бэh!
ах, ах!
mf
je _ ри _ je _ ри кэл, дил _ бэ _ рим,
жар уй _ ми в гру _ ди, ми _ ла _ я!
f
бэ _ ри _ бэ _ ри кэл, дил _ бэ _ рим,
Ты при _ ди, при _ ди, ми _ ла _ я,
f

дил — бэ — рим,
ми — ла — я!

je_ри_je_ри кэл, дил_бэ_рим, дил — бэ — рим.
жар уй_ми в гру_ди, ми_ла_я, ми — ла — я!

p

f

Сев_ки — лим, сев_ки_лим, дур кэл ба_ры_шаг,
Да_вай по — ми_рим_ся, спор и_ дет к кон_цу,

Сев — ки — лим, дур кэл ба_ры_шаг,
Ми — лый, да_зай по_ми_рим_ся,

mf

Ја-раш-мыр һүс – нү – нә күсү баг-ла – маг.
та-кой кра – са – ви – це дуть-ся не к ли – цу!

S. A.

кәл ба – ры – шаг,
по – ми – рим – ся,

p f

Сев-ки-лим, сев – ки – лим,
Да-вай по – ми – рим – ся,

T. B.

сев –
ми –

p

дур кәл бе – ры – шаг, а күлүм,
спор и – дет к кон – цу, ей-бо – гу,

Ја – раш-мыр һүс – нү-нә күсү баг – ла –
та – кой кра – са – ви-це дуть-ся не к ли –

T. B.

– ки – лимдур кәлбарышаг,
– лый, да-вай по-ми-рим-ся,

S. A.

кәл ба – ры –
по – ми – рим –

mf

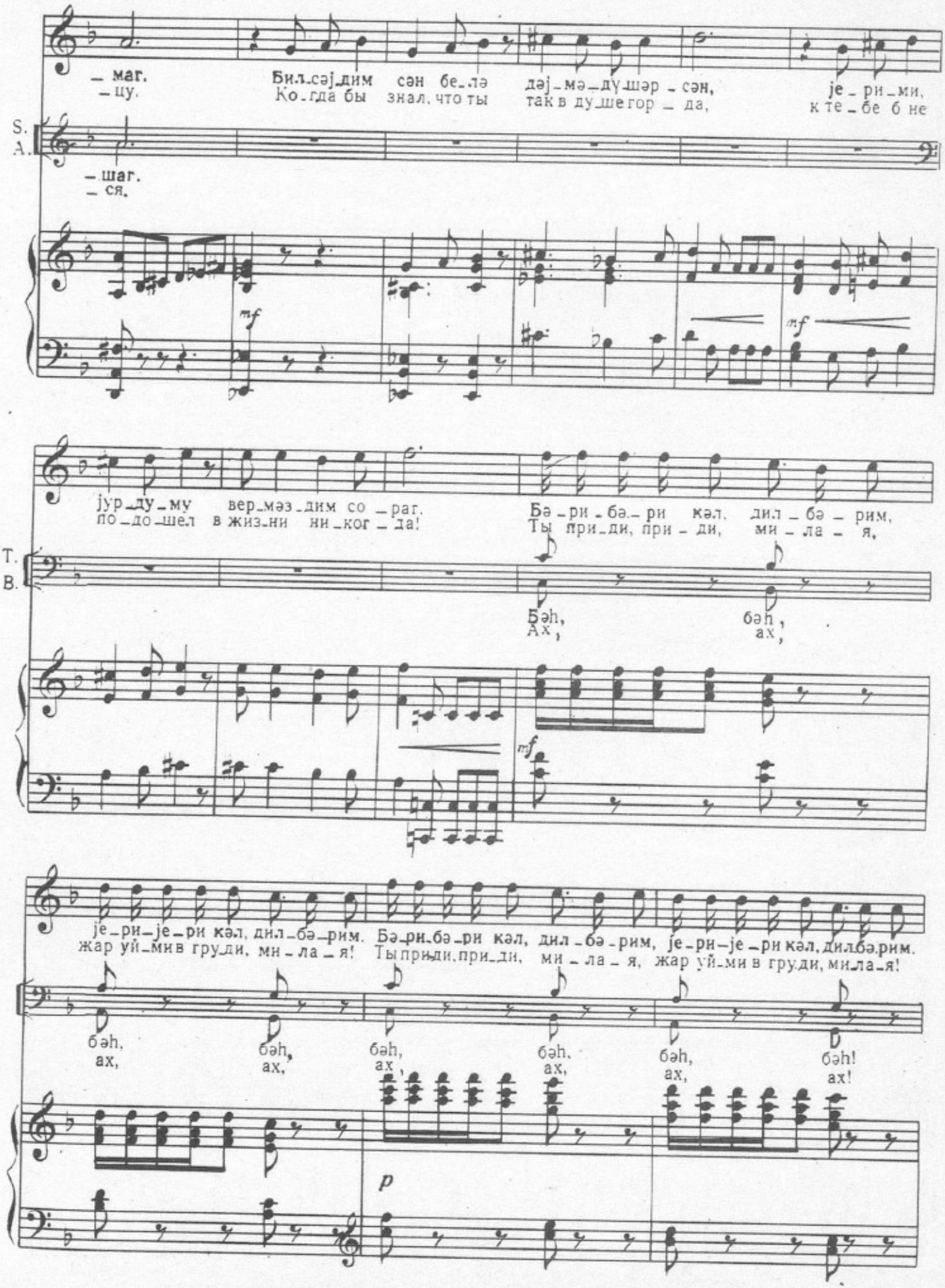
S.
A.
– маг.
– цу.
Бил сәј дим сән бе лә дәј мә дүшәр сән, је ри ми,
Ко гда бы знал, что ты так в душе гор да, к те бе б не
– шаг.
– ся.
mf
mf
јур ду му вер мәз дим со раг.
по до шел в жиз ни ни ког да!
Бә ри бә ри кәл, дил бә рим,
Ты при ди, при ди, ми ла я,
Т.
В.
Бәһ,
Ах,
бәһ,
ах,
mf
је ри је ри кәл, дил бә рим. Бә ри бә ри кәл, дил бә рим, је ри је ри кәл, дил бә рим.
жар үй ми в груди, ми ла я! Ты при ди, при ди, ми ла я, жар үй ми в груди, ми ла я!
бәһ,
ах,
бәһ,
ах,
бәһ,
ах,
бәһ,
ах,
бәһ,
ах,
бәһ!
ах!
p

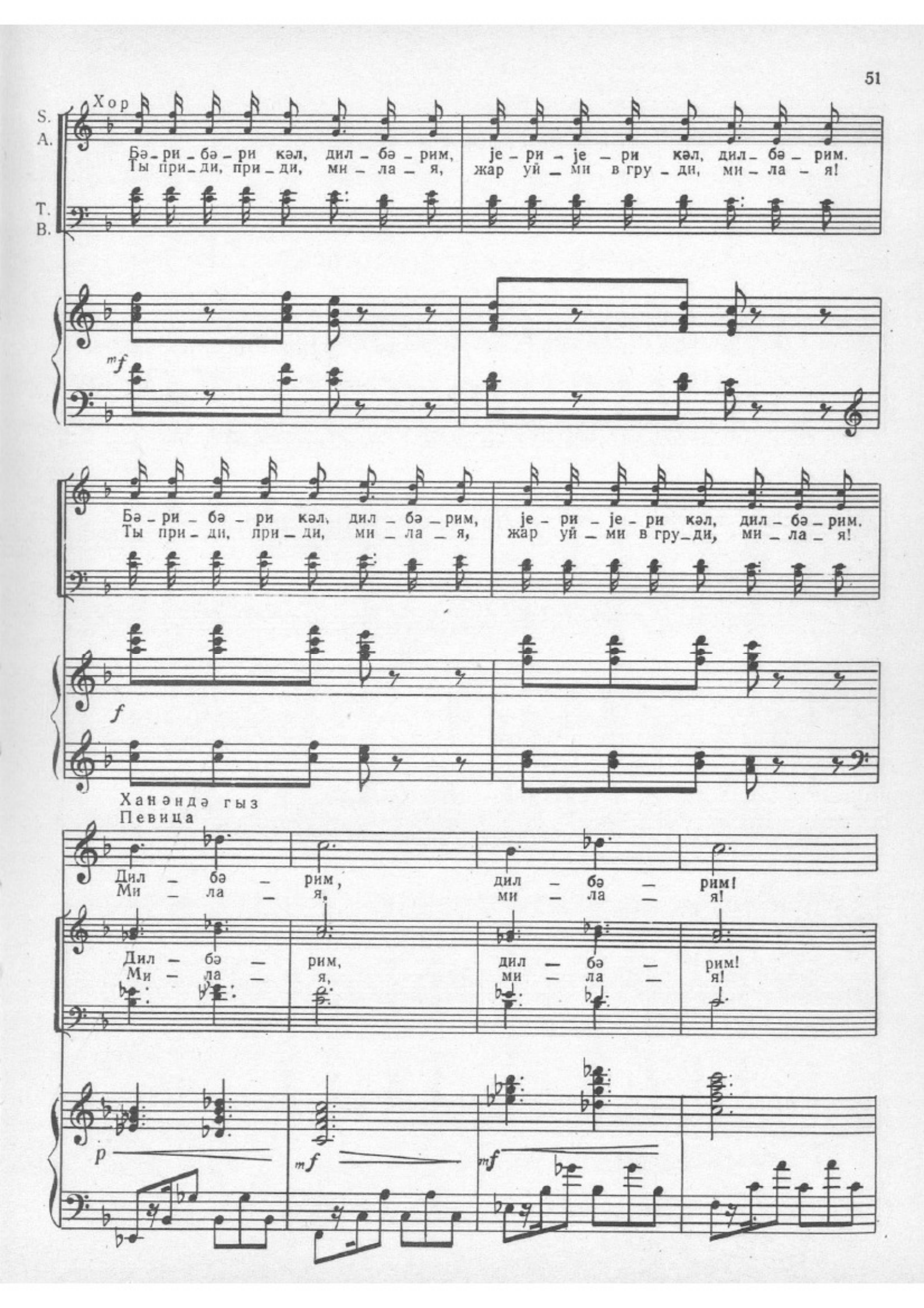
Хор
S.
A.
T.
B.
Бә - ри - бә - ри кәл, дил - бә - рим, je - ри - je - ри кәл, дил - бә - рим.
Ты при - ди, при - ди, ми - ла - я, жар уй - ми в гру - ди, ми - ла - я!
mf
Бә - ри - бә - ри кәл, дил - бә - рим, je - ри - je - ри кәл, дил - бә - рим.
Ты при - ди, при - ди, ми - ла - я, жар уй - ми в гру - ди, ми - ла - я!
f
Ханәндә гыз
Певица
Дил - бә - рим, дил - бә - рим!
Ми - ла - я, ми - ла - я!
Дил - бә - рим, дил - бә - рим!
Ми - ла - я, ми - ла - я!
p
mf
mf

Го _ лу _ ну
При _ лас _ кай

a^2

А

f

mf

gliss.

бој _ ну _ ма сал _ сан, сев _ ки _ лим,
хоть ра _ зок, по _ смо _ три неж _ ней,

a^2

А . . .

p

gliss.

Го _ лу _ ну бој _ ну _ ма сал _ сан, сев _ ки _ лим,
При _ лас _ кай хоть ра _ зок, по _ смо _ три неж _ ней,

mf

бир – чә јол га – да – мы ал – сан, сев – ки – лим.
хоть ра – зок об – ни – ми, серд – це о – то – грей!

a

p

S.
A.
бир – чә јол га – да – сын ал – сан, сев – ки – лим.
хоть ра – зок об – ни – ми, серд – це о – то – грей!

f

gliss.

Һәр – дән бир гејдимә гал – сан, сев – ки – лим,
Чтоб в гру – ди от тос – ки не бы – ло сле – да.

a2

A.

mf

p

gliss.

Өмүр-лүк
И те-бе

Һәр-дән бир геј-ди-нә гал-сан, сев-ки-лим,
Чтобв груди от тос-ки не бы-ло сле-да.

mf *p*

гәл-би-ми ве-рә-рәм сә-нә.
я от-дам серд це на-всег-да!

S.
A.

Өмүр-лүк гәл-би-ни
И те-бе я от-дам

mf

Бә-ри-бә-ри кәл, дил-бә-рим, је-ри-је-ри кәл, дил-бә-рим.
Ты приди, приди, ми-ла-я, жар уй-ми в груди, ми-ла-я!

S.
A.

Т.
В.

ве-рәр о сә-нә.
серд-це на-все-гда!

Бәһ, бәһ, бәһ, бәһ.
Ах, ах, ах, ах,

p

Бә-ри-бә-ри кәл, дил-бә-рим, je-ри-je-ри кәл, дил-бә-рим.
Ты при-ди, при-ди, ми-ла-я, жар уй-ми в гру-ди, ми-ла-я!

T.
B.

бәh, бәh, бәh, бәh.
ах, ах, ах, ах.

S.
A.

Бә-ри-бә-ри кәл, дил-бә-рим, je-ри-je-ри кәл, дил-бә-рим.
Ты при-ди, при-ди, ми-ла-я, жар уй-ми в гру-ди, ми-ла-я!

T.
B.

mf

Бә-ри-бә-ри кәл, дил-бә-рим, je-ри-je-ри кәл, дил-бә-рим.
Ты при-ди, при-ди, ми-ла-я, жар уй-ми в гру-ди, ми-ла-я!

f

Дил — бә — рим, дил — бә —
Ми — ла — я, ми — ла —

Дил — бә — рим, дил — бә —
Ми — ла — я, ми — ла —

p

— рим!
— я!

A

— рим!
— я!

A

p *ff*

fff

8

ГЫЗЛАР РӘГСИ 15. ТАНЕЦ ДЕВУШЕК

Allegro moderato, con fuoco

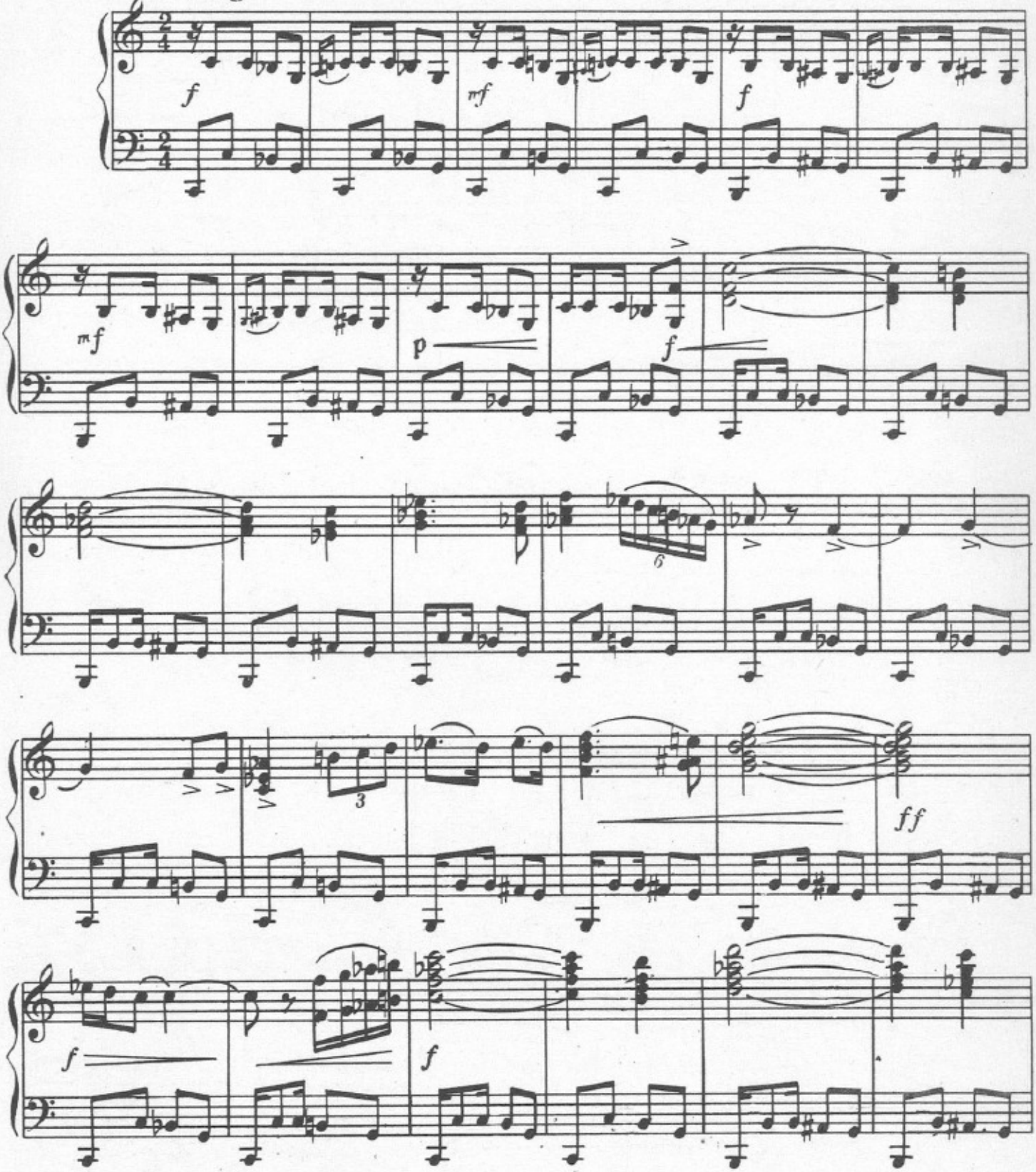

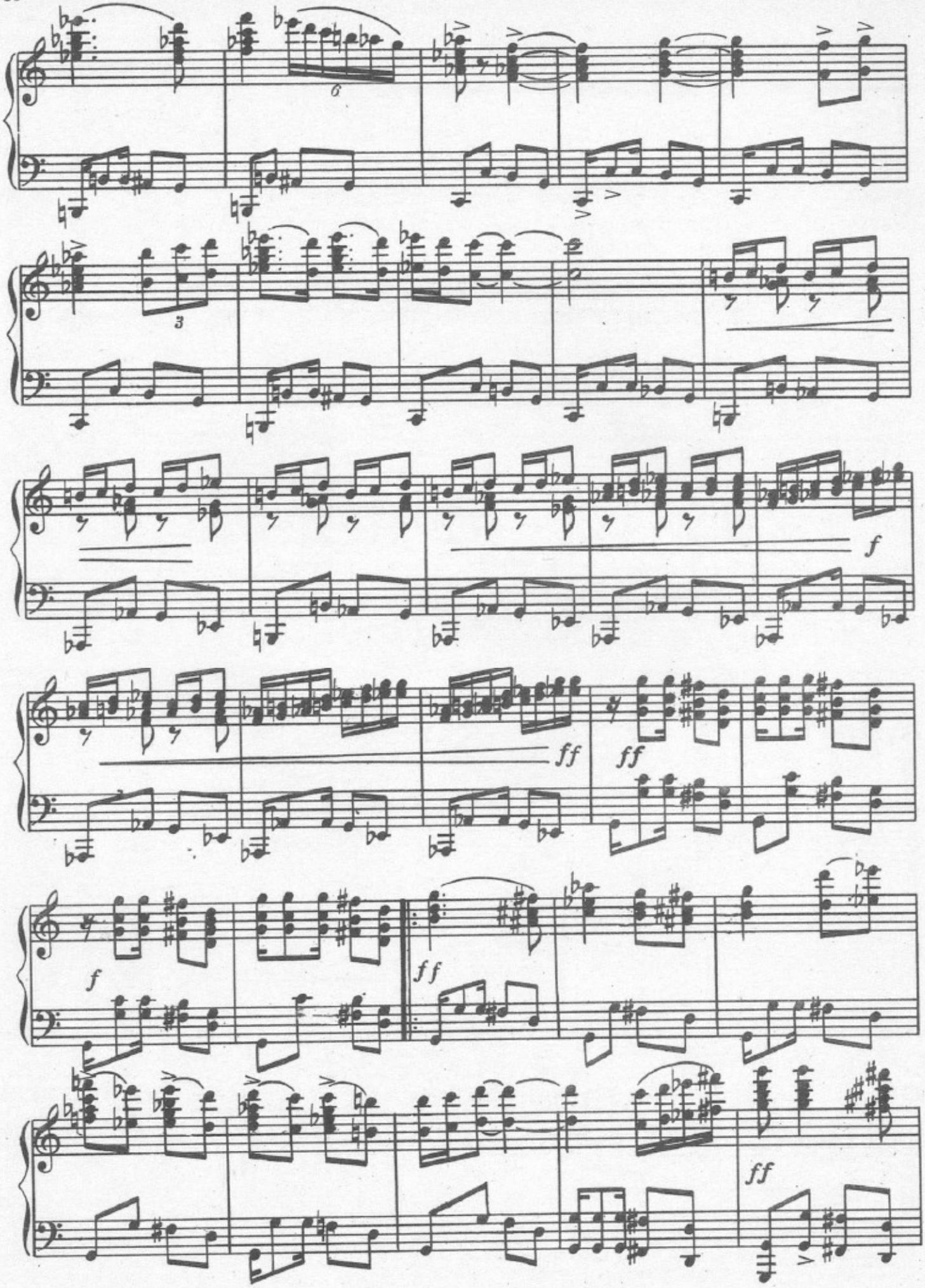
6
3
f
ff
ff
f
ff
ff

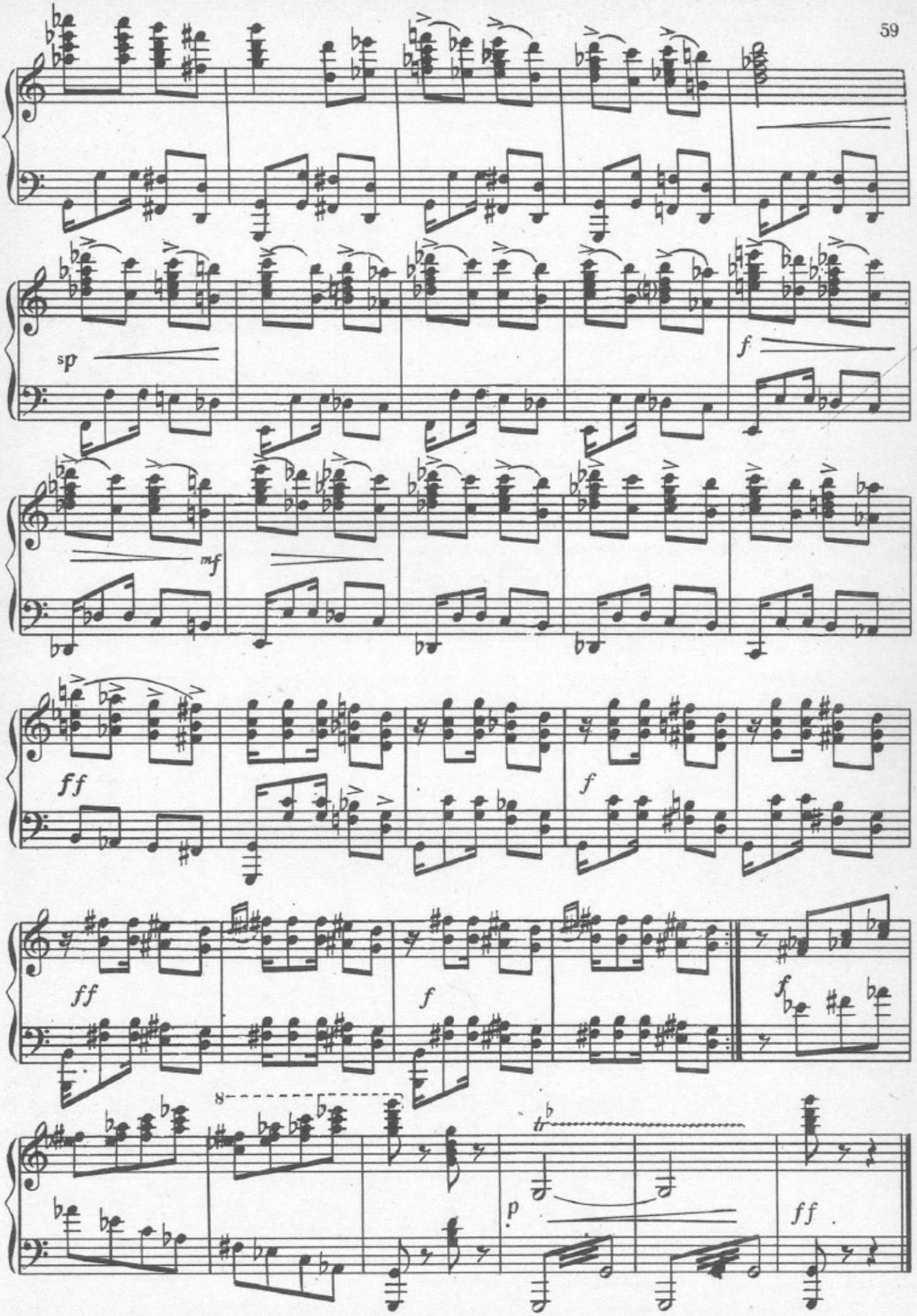
sp
f
mf
ff
f
ff
f
f
8
tr
p
ff

Јетимлә гоншу гызын дуети

16. Дуэт сироты и соседской девушки

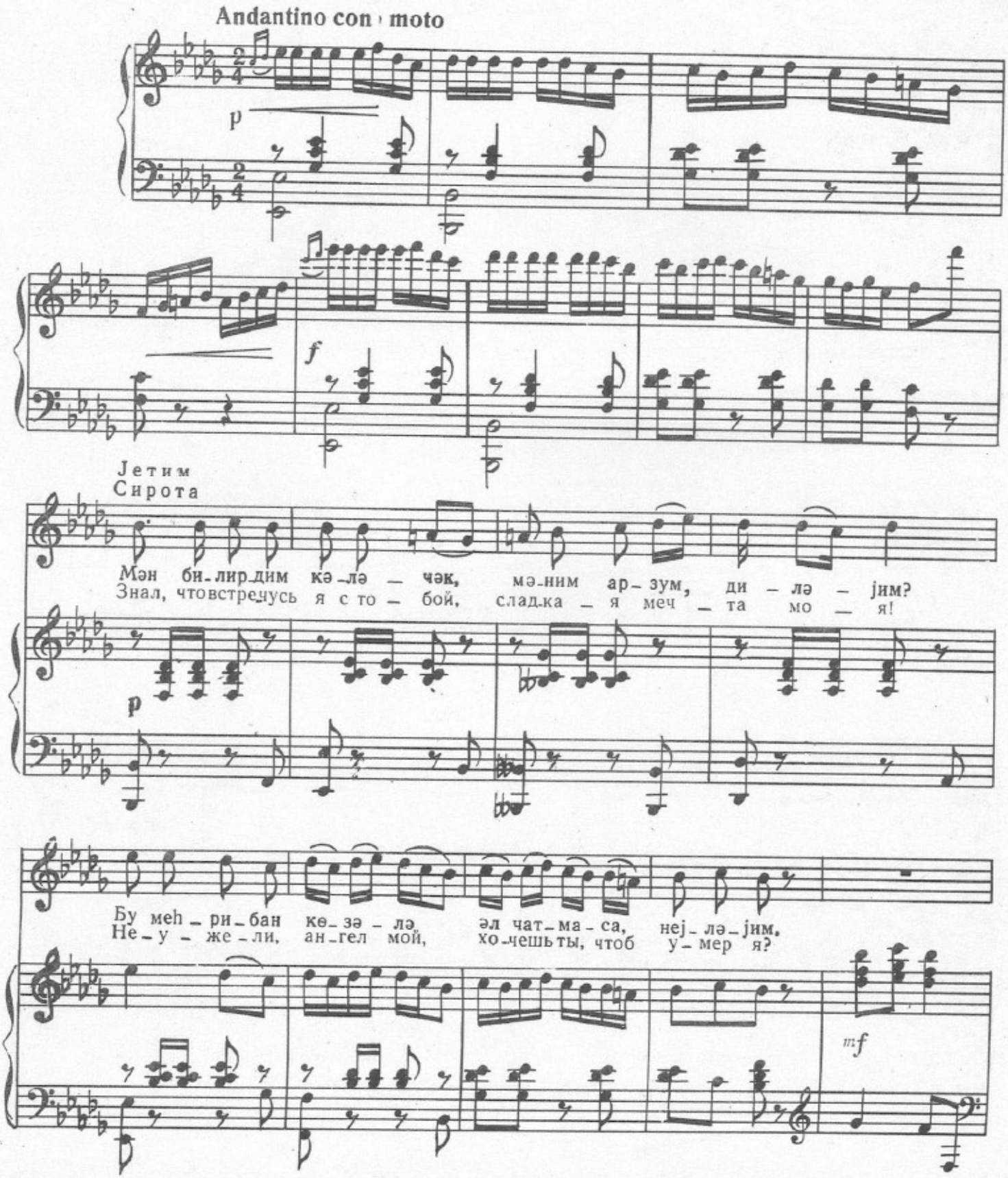

Мән бн-лирдим кәлә-чәк, мәним ар-зум, дилә-јим, Бу меһ-ри-бан
Знал, что встречусь я с то-бой, сладка-я, меч-та мо-я. Не-у-же-ли,

Гоншу гыз
Девушка-соседка

кө-зә-лә әл чат-ма-са, нејлә-јим? Даныш-ма-јын, даныш-ма-јын,
ан-гел мой, хо-чешь ты, чтоб у-мер я? Ах, мол-чи-те, у-мо-ля-ю,

mf

јал-ва-ры-рам, ај оғ-лан! Даныш-ма-јын,
я не мо-гу вам от-ве-чать! Ах, мол-чи-те,

даныш-ма-јын, јал-ва-ры-рам, ај оғ-лан!
у-мо-ля-ю, я не мо-гу вам от-ве-чать!

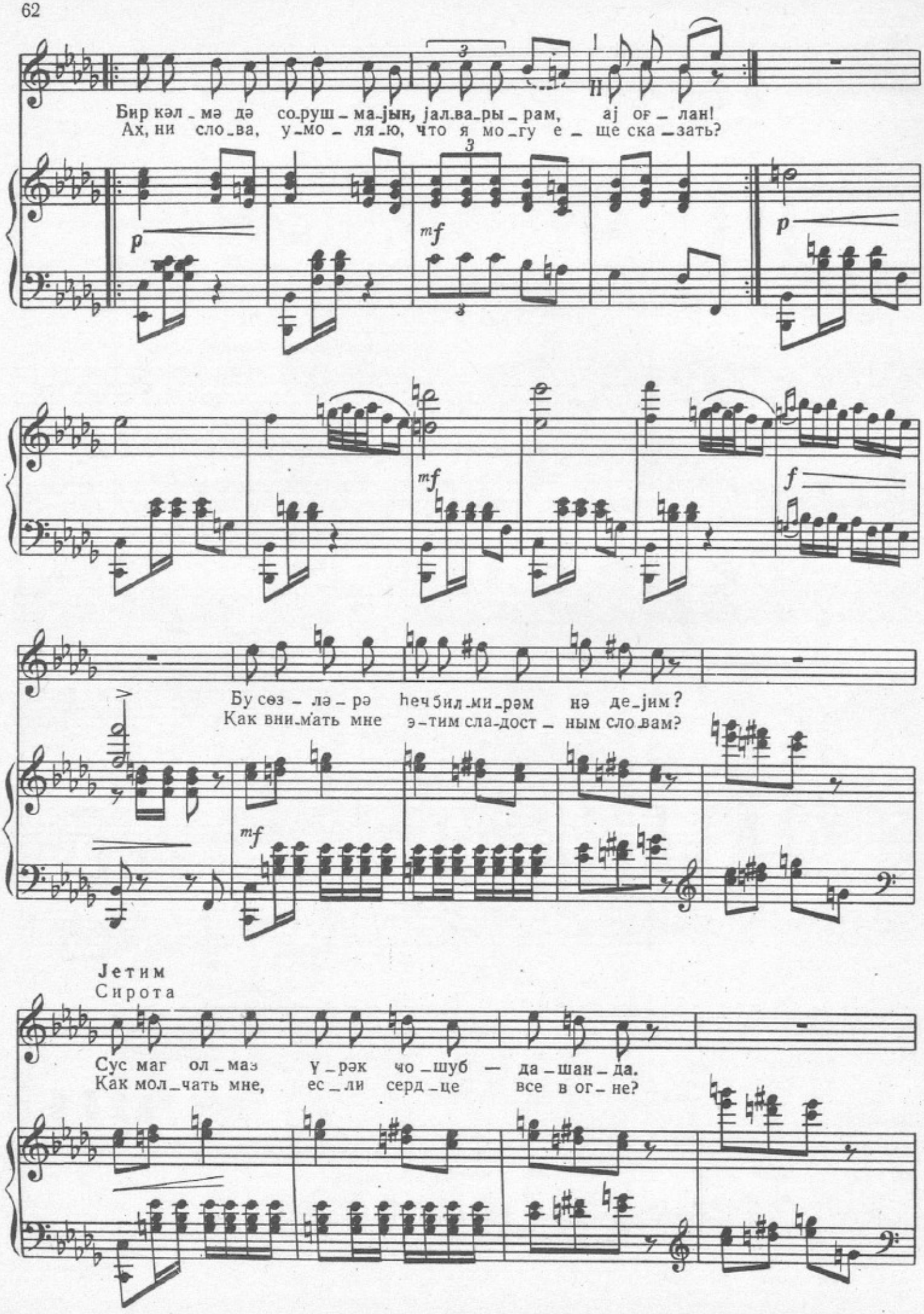
Бир кәл_мә дә со_руш_ма_јын, јал_ва_ры_рам, ај оғ_лан!
Ах, ни сло_ва, у_мо_ля_ю, что я мо_гу е_ще ска_зать?
Бу сөз_лә_рә һеч бил_ми_рәм нә де_јим?
Как вни_мать мне э_тим сла_дост_ным сло_вам?
Јетим
Сирота
Сус маг ол_маз ү_рәк чо_шуб — да_шан_да.
Как мол_чать мне, ес_ли серд_це все в ог_не?

Гоншу гыз
Девушка-соседка

Мə – нə ба – хан о көз – лə – рə нə де – јим?
Что ска – зать мне э – тим пла – мен – ным гла – зам?

mf *f*

Јетим
Сирота

Си – зин ки – ми көзəл ол – маз ча – һан – да.
Что – бы жил я, хоть на – деж – ду дай – те мне!

f

Гоншу гыз
Девушка-соседка

Да – ныш – ма – јын, да – ныш – ма – јын, јал – ва – ры – рам,
Ах, мол – чи – те, у – мо – ля – ю, я не мо – гу вам

Јетим
Сирота

Тан – рым мə – ни, тан – рым мə – ни им – та – һа – на
Ах, ска – жи – те голь – ко сло – во, я толь – ко сло – ва

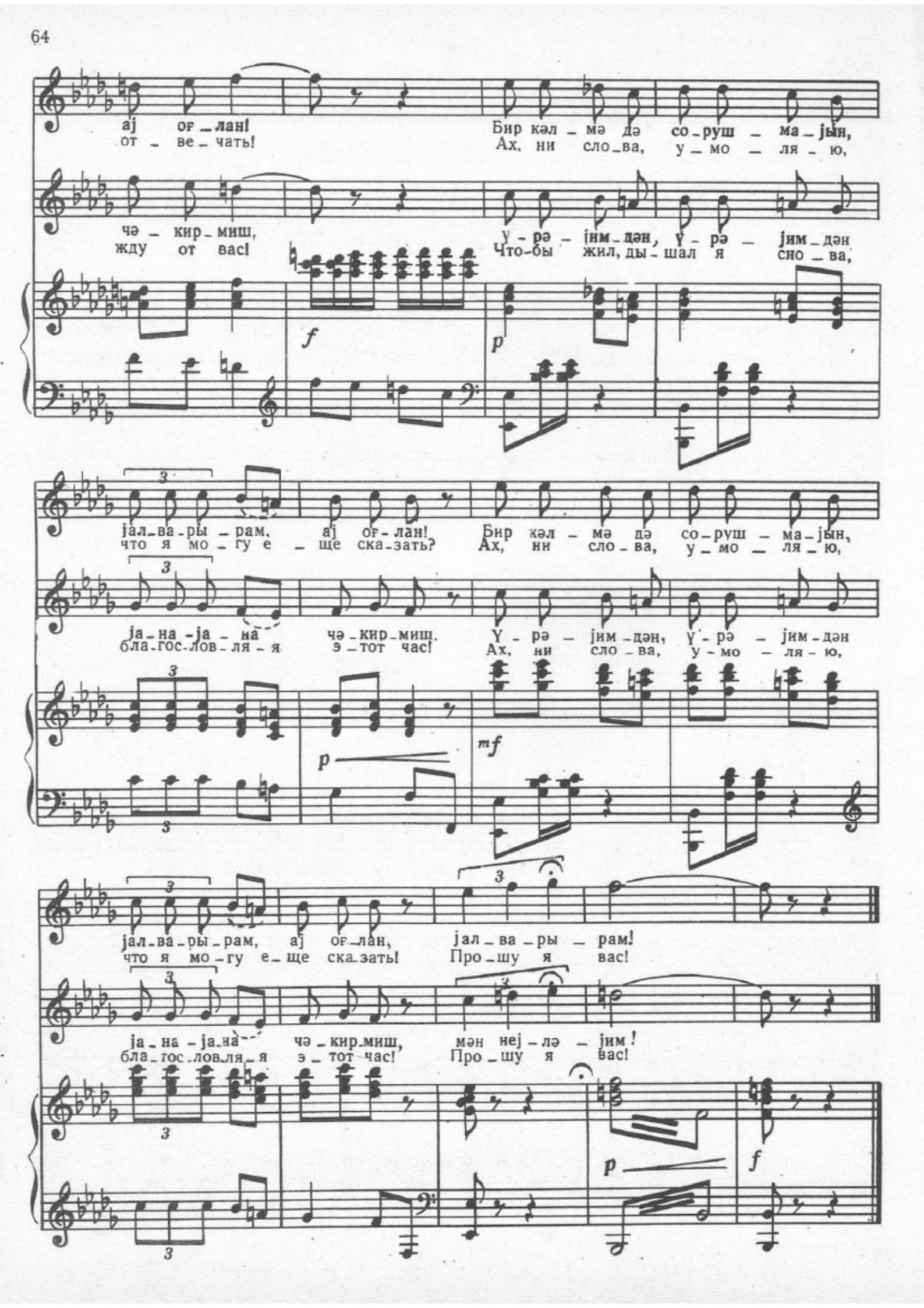
ај ог-лан! Бир кәл-мә дә со-руш-ма-јын,
от-ве-чать! Ах, ни сло-ва, у-мо-ля-ю,
чә-кир-миш, ү-рә-јим-дән, ү-рә-јим-дән
жду от вас! Что-бы жил, ды-шал я сно-ва,
f
p
јал-ва-ры-рам, ај ог-лан! Бир кәл-мә дә со-руш-ма-јын,
что я мо-гу е-ще ска-зать? Ах, ни сло-ва, у-мо-ля-ю,
ја-на-ја-на чә-кир-миш. ү-рә-јим-дән, ү-рә-јим-дән
бла-гос-лов-ля-я э-тот час! Ах, ни сло-ва, у-мо-ля-ю,
p
mf
јал-ва-ры-рам, ај ог-лан, јал-ва-ры-рам!
что я мо-гу е-ще ска-зать! Про-шу я вас!
ја-на-ја-на чә-кир-миш, мән нај-лә-јим!
бла-гос-лов-ля-я э-тот час! Про-шу я вас!
p
f

17. Сәһнә (Ханым, Јетим, Сенатор) / Сцена (Ханум, Сирота, Сенатор)

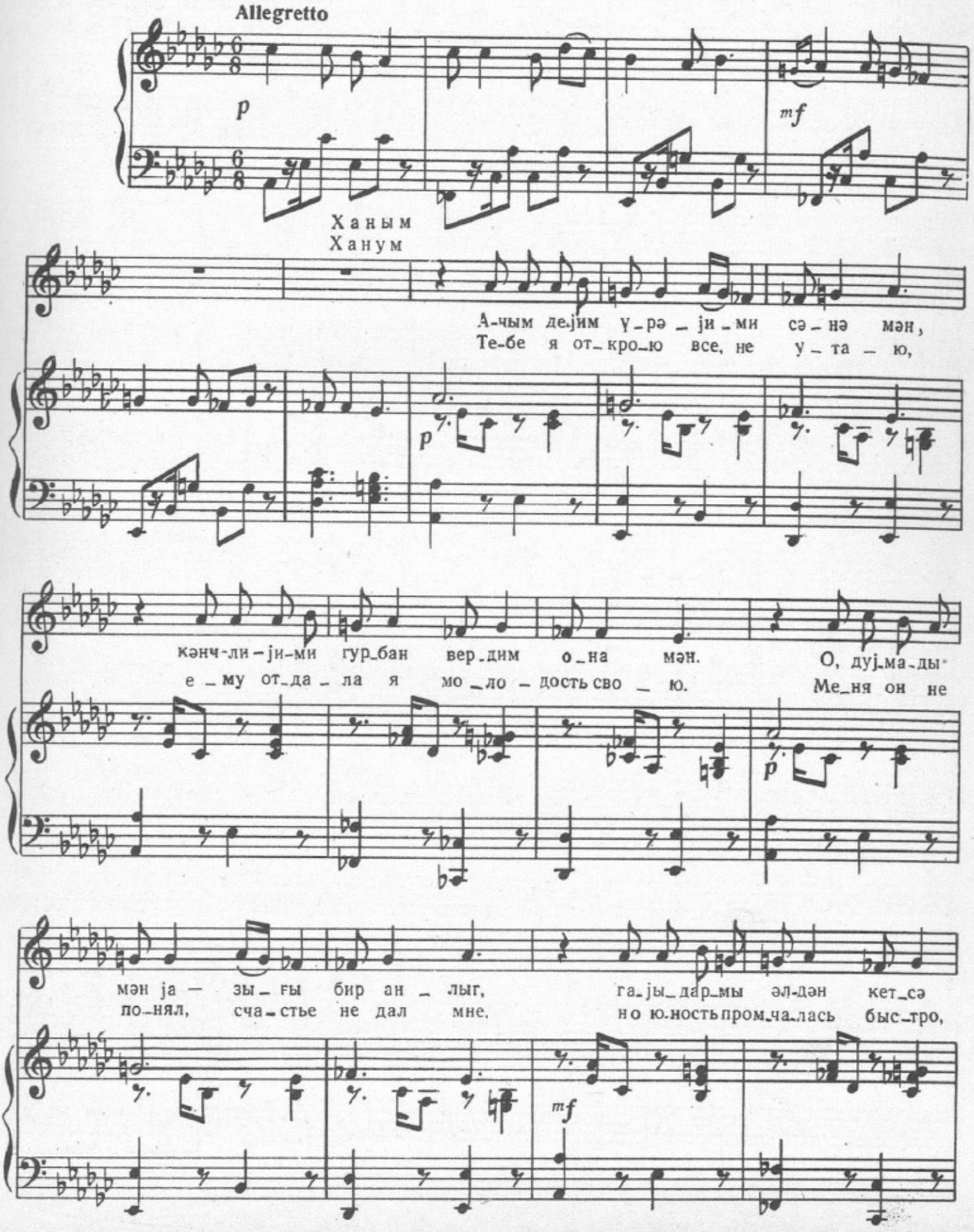

ча_ван _ лыг, Вер э _ ли _ ни га_лан jo _ лу
как во сне. Дай мне ру _ ку вмес_те в жиз _ ни

mf *p*

бир ке_дәк, вер э _ ли _ ни дәр _ ди _ гә _ ми тәрк е _ дәк.
путь прой-дем, что нам го _ ре, ес _ ли бу_дем мы вдво_ем?

Вер э _ ли _ ни га_лан jo _ лу бир ке_дәк, вер э _ ли _ ни
Дай мне ру _ ку, вмес_те в жиз _ ни путь прой-дем, что нам го _ ре,

mf *mf*

дәр _ ди _ гә _ ми тәрк е _ дәк.
ес _ ли бу_дем мы вдво_ем?

p *mf*

Јетим
Сирота

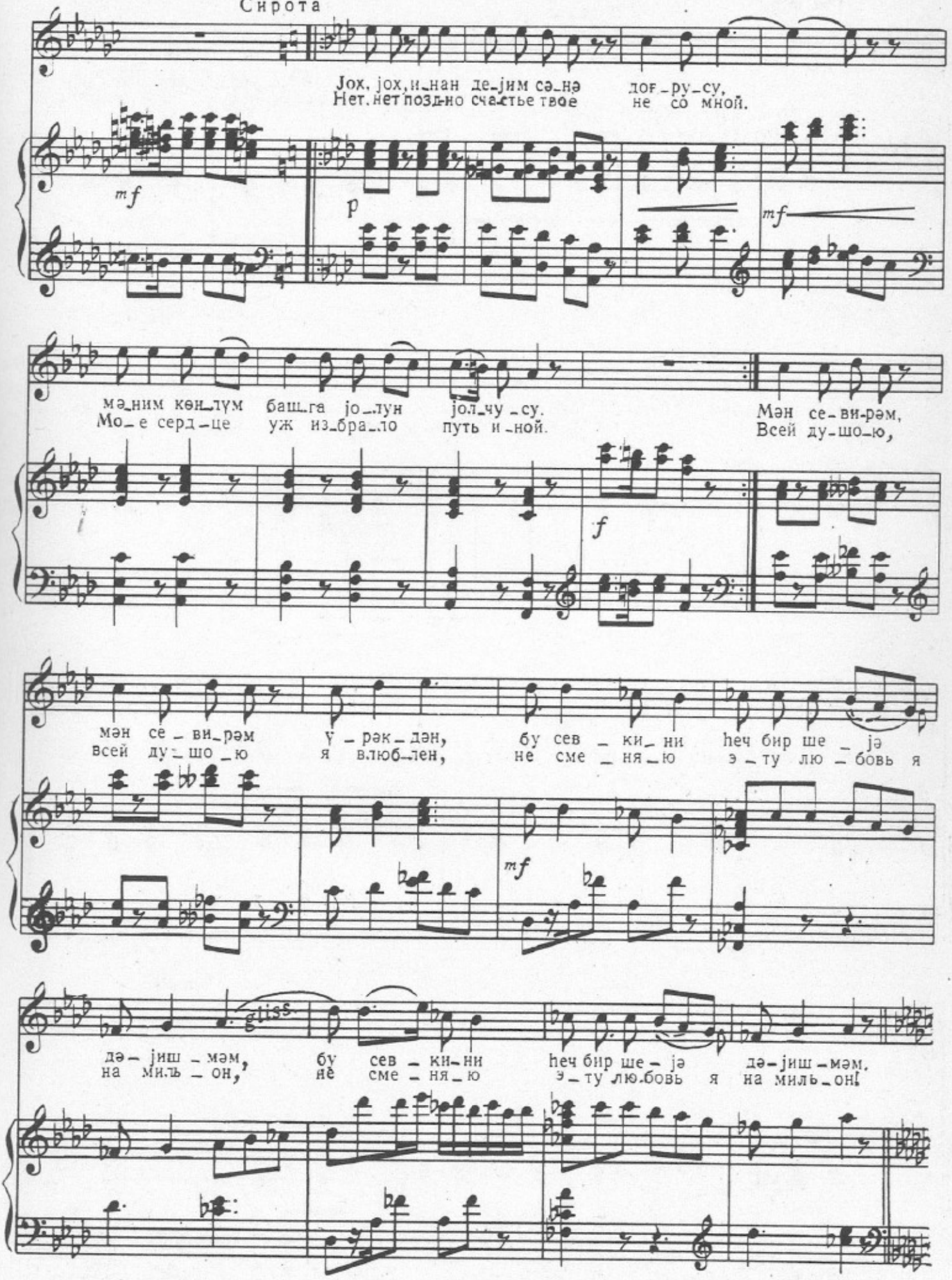

Più mosso

Ханым
Ханум

Тә-ләс-ми-сән ча-ван оғ-лан, сев-мә-јә,
По-спе-шил ты, не-ра-зум-ный, по-лю-бить,

ff *mf*

мән гој-ма-рам баш-га бир чан сев-мә-јә. Од ву-ра-рам,
но су-ме-ю э-ту блажь я ис-тре-бить. Все сож-гу я,

јан-ды-ра-рам а-ләм-ми, сә-нин-лә-дир һә-ја-ты-мын
по-губ-лю я це-лый свет, без те-бя мне вэ-том ми-ре

Темро I

һәр дә-ми.
сча-стья нет!

Вер ә-ли-ни
Дай мне ру-ку,

p

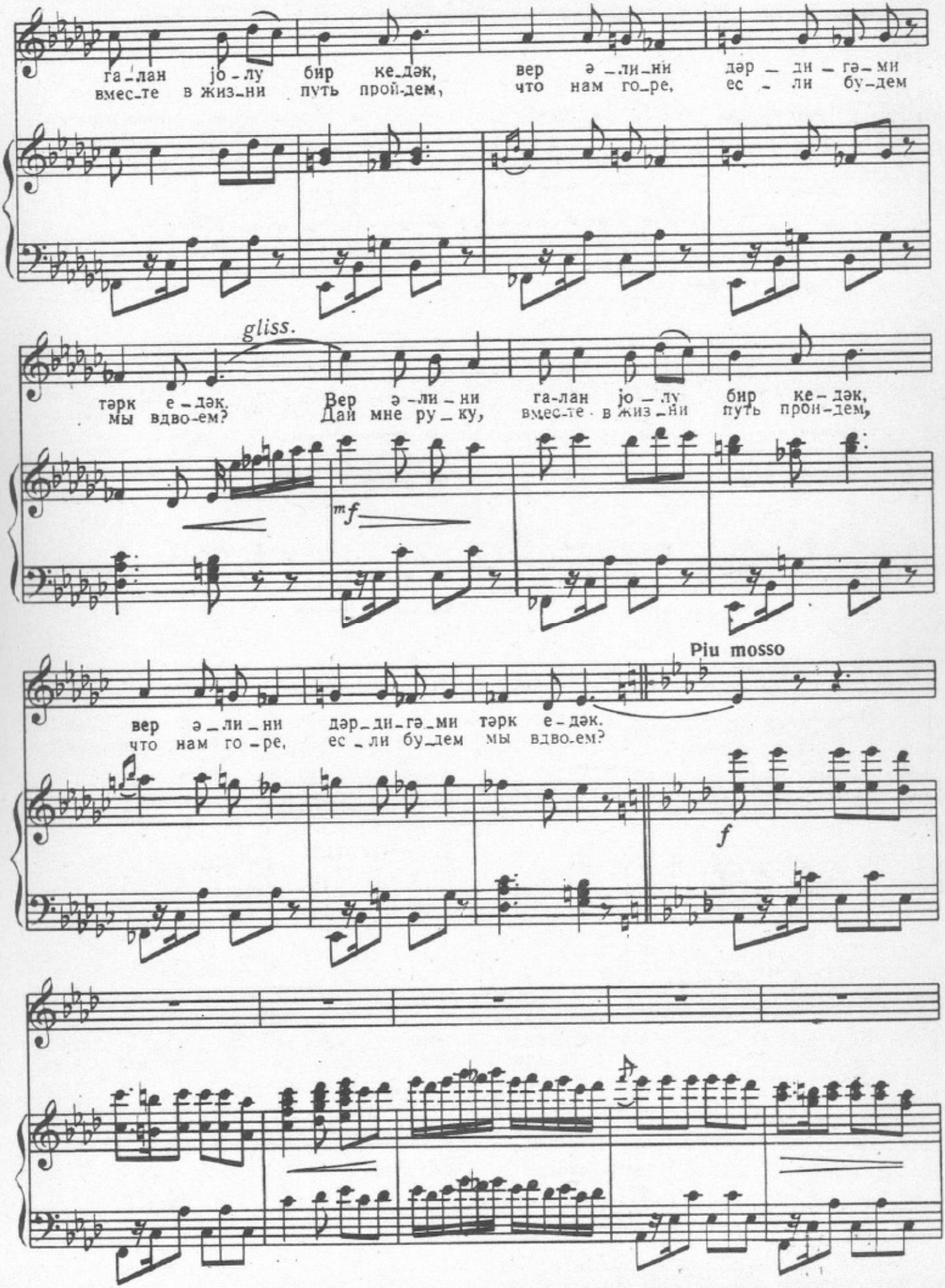
га-лан jo-лу бир ке-дәк, вер ә-ли-ни дәр-ди-гә-ми
вмес-те в жиз-ни путь прой-дем, что нам го-ре, ес-ли бу-дем
gliss.
тәрк е-дәк. Вер ә-ли-ни га-лан jo-лу бир ке-дәк,
мы вдво-ем? Дай мне ру-ку, вмес-те в жиз-ни путь прой-дем,
mf
Piu mosso
вер ә-ли-ни дәр-ди-гә-ми тәрк е-дәк.
что нам го-ре, ес-ли бу-дем мы вдво-ем?
f

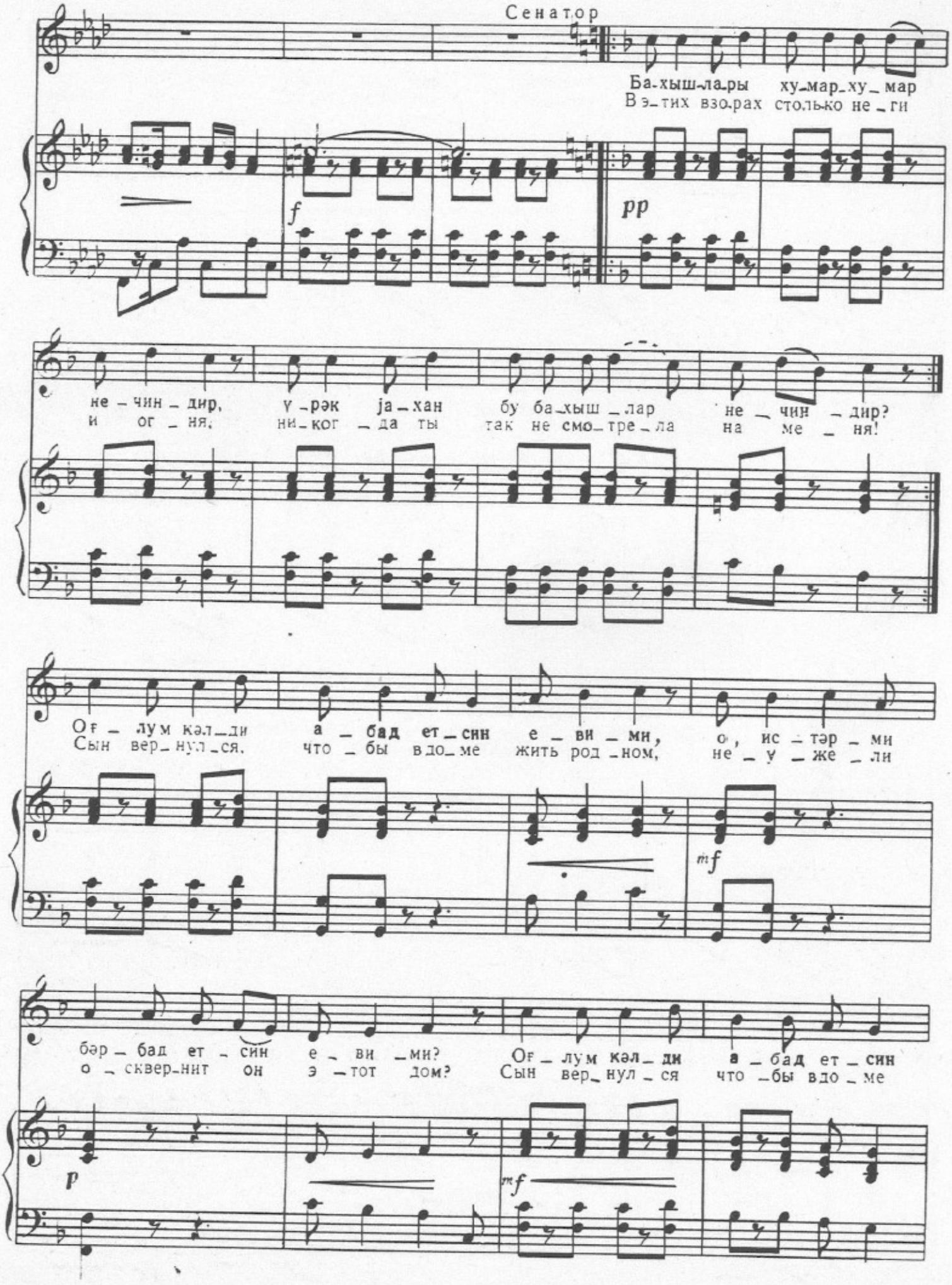
Сенатор
Ба-хыш-ла-ры ху-мар-ху-мар
В э-тих взо-рах столь-ко не-ги
f
pp
не-чин-дир, у-рәк ја-хан бу ба-хыш-лар не-чин-дир?
и ог-ня, ни-ког-да ты так не смо-тре-ла на ме-ня!
Ог-лум кәл-ди а-бад ет-син е-ви-ми, о, ис-тәр-ми
Сын вер-нул-ся, что-бы в до-ме жить род-ном, не-у-же-ли
mf
бәр-бад ет-син е-ви-ми? Ог-лум кәл-ди а-бад ет-син
о-сквер-нит он э-тот дом? Сын вер-нул-ся что-бы в до-ме
p
mf

е – ви – ми, о, ис – тәр – ми бәр – бад ет – син е – ви – ми,
жить род – ном, не – у – же – ли о – сквер – нит он э – тот дом,

p mf

бәр – бад ет – син е – ви – ми?
о – сквер – нит он э – тот дом?

mf p f ff

БИРИНЧИ ПӘРДӘНИН ФИНАЛЫ

18. ФИНАЛ ПЕРВОГО ДЕЙСТВИЯ

Pesante

f

fff

ИКИНЧИ ПӘРДӘ

БИРИНЧИ ШӘКИЛ

I ХИДМӘТЧИНИН МАҺНЫСЫ

ДЕЙСТВИЕ ВТОРОЕ

КАРТИНА ПЕРВАЯ

19. ПЕСНЯ I СЛУГИ

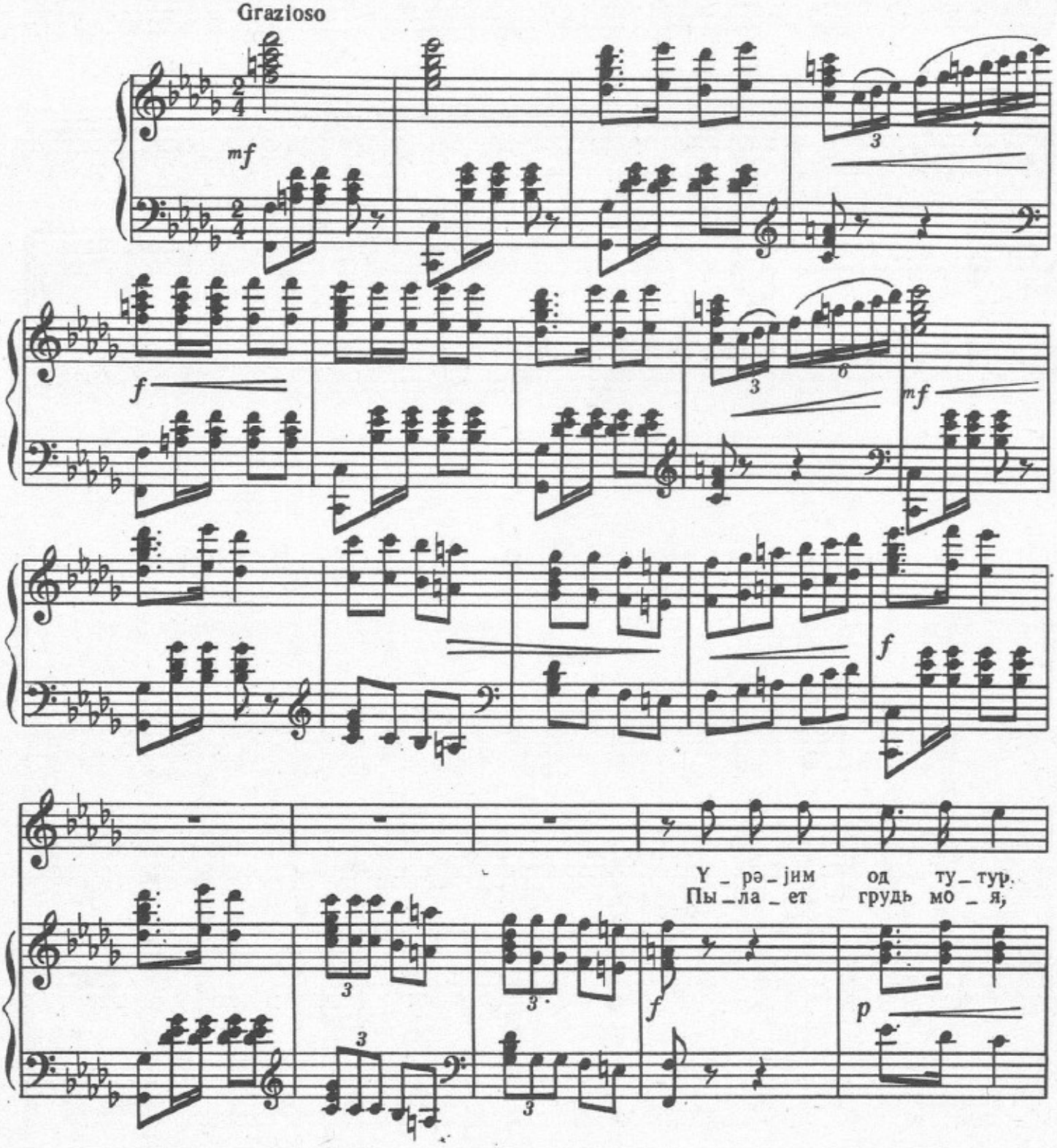

а - лы — шыб ја — ны — рам. Мән о — ну гәл — би — мин
вся го — рит как от ран! О — на — му — чи — тель мой,

mf

сул — та — ны са — ны — рам.
до — ро — гой мой сул — тан.

f

Ке — чә — ләр, күн — дүз — ләр, һәр ах — шам, һәр сә — һәр,
Все но — чи и все дни, на — я — ву и во сне

sp

мән о — ну а — ны — рам, од ту — туб ја — ны — рам.
меч — та — ю я о ней, весь го — рю, как в ог — не,

gliss.

p

Мән о — ну а — ны — рам, од ту — туб
Меч — та — ю я о ней, весь го — рю,

pp

ја — ны — рам, ја — ны — рам.
как в ог — не, как в ог — не.

pp mf

БИЛДИРЧИНЛӘ І ХИДМӘТЧИНИНДУЕТИ 20. ДУЭТ БИЛЬДИРЧИН И І СЛУГИ

Andantino

p mf

Билдирчин
Бильдирчин

Јал-ва-ры-рам, о јер-лә-рә чых-ма кәл,
Ты не хмурься по_нап-рас-ну, не сер-дись,

pp mf

ар-ха-јын ол, у-рə-ји-ни сых-ма кəл, мə-нə бе-лə
у-мо-ля-ю, мой лю-би-мый, у-лыб-нись. Спи спо-кой-но

p mf p

ки-на-јəј-лə бах-ма кəл. Бу ə-да-лар сə-нə, мə-нə, ја-раш-маз.
от за-ка-та до за-ри и с уп-ре-ком на ме-ня ты не смо-три,

mf

I хидмəтчи
I слуга

Бу ə-да-лар сə-нə, мə-нə ја-раш-маз, ја-раш-маз!
и с уп-ре-ком на ме-ня ты не смо-три, не смо-три!

mf

Più mosso

Мəн де-јир-дим у-рə-ји-мыз бир ву-рур,
Да, я ве-рил, что два серд-ца бьют-ся в лад,

f

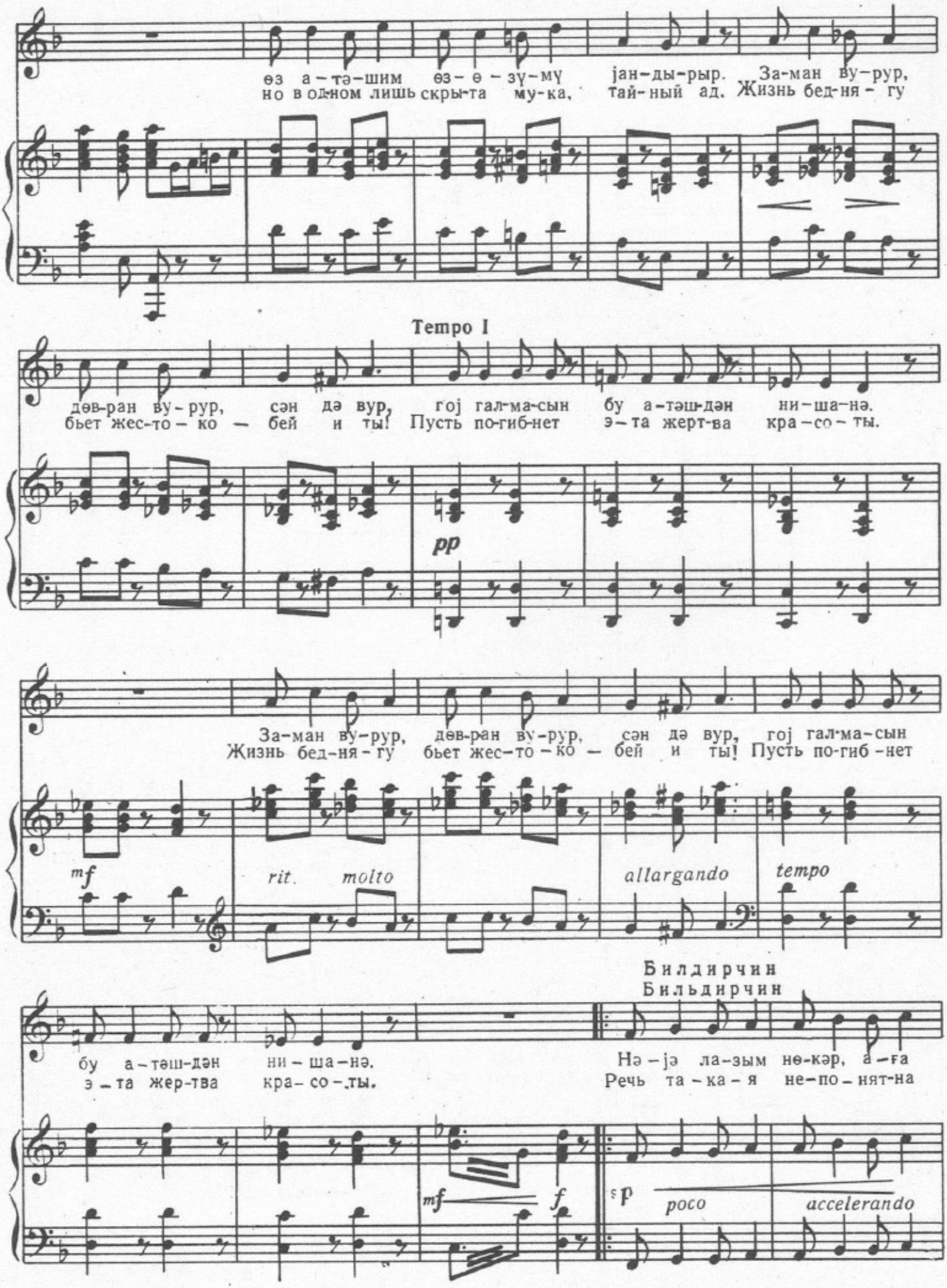
өз а-тә-шим өз-ө-зү-мү јан-ды-рыр. За-ман ву-рур,
но в одном лишь скры-та му-ка, тай-ный ад. Жизнь бед-ня-гу
Темпо I
дөв-ран ву-рур, сән дә вур, гој гал-ма-сын бу а-тәш-дән ни-ша-нә.
бьет жес-то-ко — бей и ты! Пусть по-гиб-нет э-та жерт-ва кра-со-ты.
pp
За-ман ву-рур, дөв-ран ву-рур, сән дә вур, гој гал-ма-сын
Жизнь бед-ня-гу бьет жес-то-ко — бей и ты! Пусть по-гиб-нет
mf
rit. molto
allargando
tempo
Билдирчин
Бильдирчин
бу а-тәш-дән ни-ша-нә.
э-та жер-тва кра-со-ты.
Нә-јә ла-зым нө-кәр, а-ға
Речь та-ка-я не-по-нят-на
mf
f
p
poco
accelerando

да – ва – сы, ке – чә – а – јым, күн-дүз – од – лу күн – нә – шим.
и смеш – на, ты од – но, лишь мо – е солн.це и лу – на.

mf

Јер үзүн – дә а – ға – ла – рын а – ға – сы, сән јан – дыр – дын
В мо – ем серд – це по – се – лил – ся ты о – дин, мой на – ве – ки

mf *p* *mf*

үрә – јим – дә а – тә – ши. Јер үзүн – дә а – ға – ла – рын а – ға – сы,
по – ве – ли – тель, гос – по – дин. В мо – ем серд – це по – се – лил – ся ты о – дин,

p *mf*

сән јан – дыр – дын үрә – јим – дә а – тә – ши, үрә – јим – дә а – тә – ши.
мой на – ве – ки по – ве – ли – тель, гос – по – дин, по – ве – ли – тель, гос – по – дин.

p

I хидмәтчи
I слуга

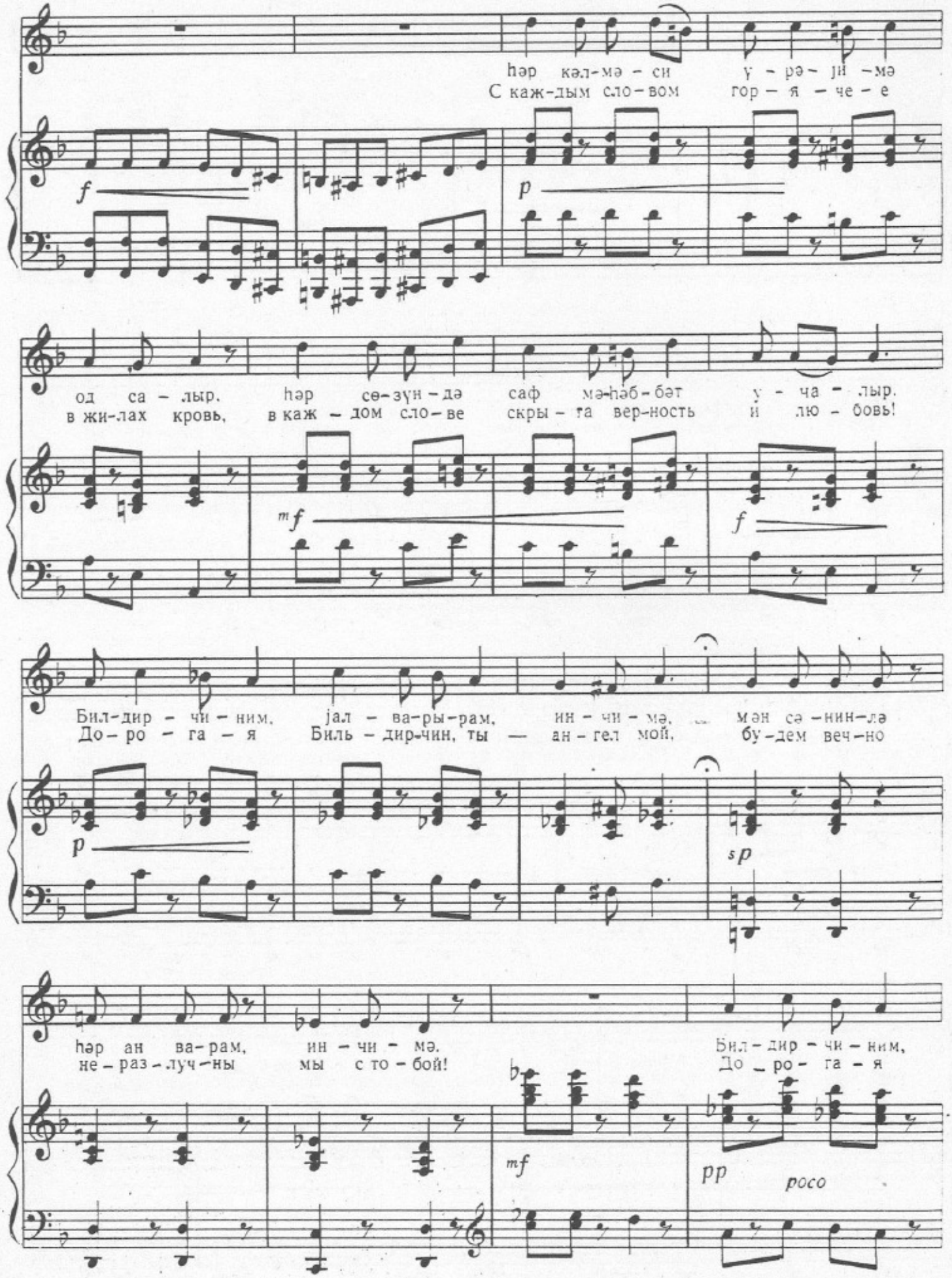

Билдирчин
Бильдирчин

Темпо I

I хидмәтчи
I слуга

jал – ва-ры-рам, ин – чи-мә, мән сә-нин-лә һәр ан ва-рам,
Биль – дир-чин, ты — ан – гел мой, бу-дем веч-но не- раз-луч – ны

poco rit. *molto* *mf*

Ин-чи – мә-рәм, ин – чи-мә-рәм, ин – чи – мә,
У – мо – ля – ю, не сер-дись ты, ан-гел мой,

gliss. gliss.

ин – чи – мә. Ин – чи – мә – рәм, ин – чи – мә – рәм, ин – чи – мә,
мы с то – бой! У – мо – ля – ю, не сер-дись ты, ан – гел мой,

p

мән сә-нин-лә һәр ан ва-рам, ин-чи-мә, ин – чи – мә, кәл!
бу-дем веч-но не-раз-луч-ны мы с то-бой, мы с то-бой, да!

мән сә-нин-лә һәр ан ва-рам, ин – чи – мә, ин – чи – мә, кәл!
бу-дем веч-но не-раз-луч-ны мы с то-бой, мы с то-бой, да!

21.
ТАНГО

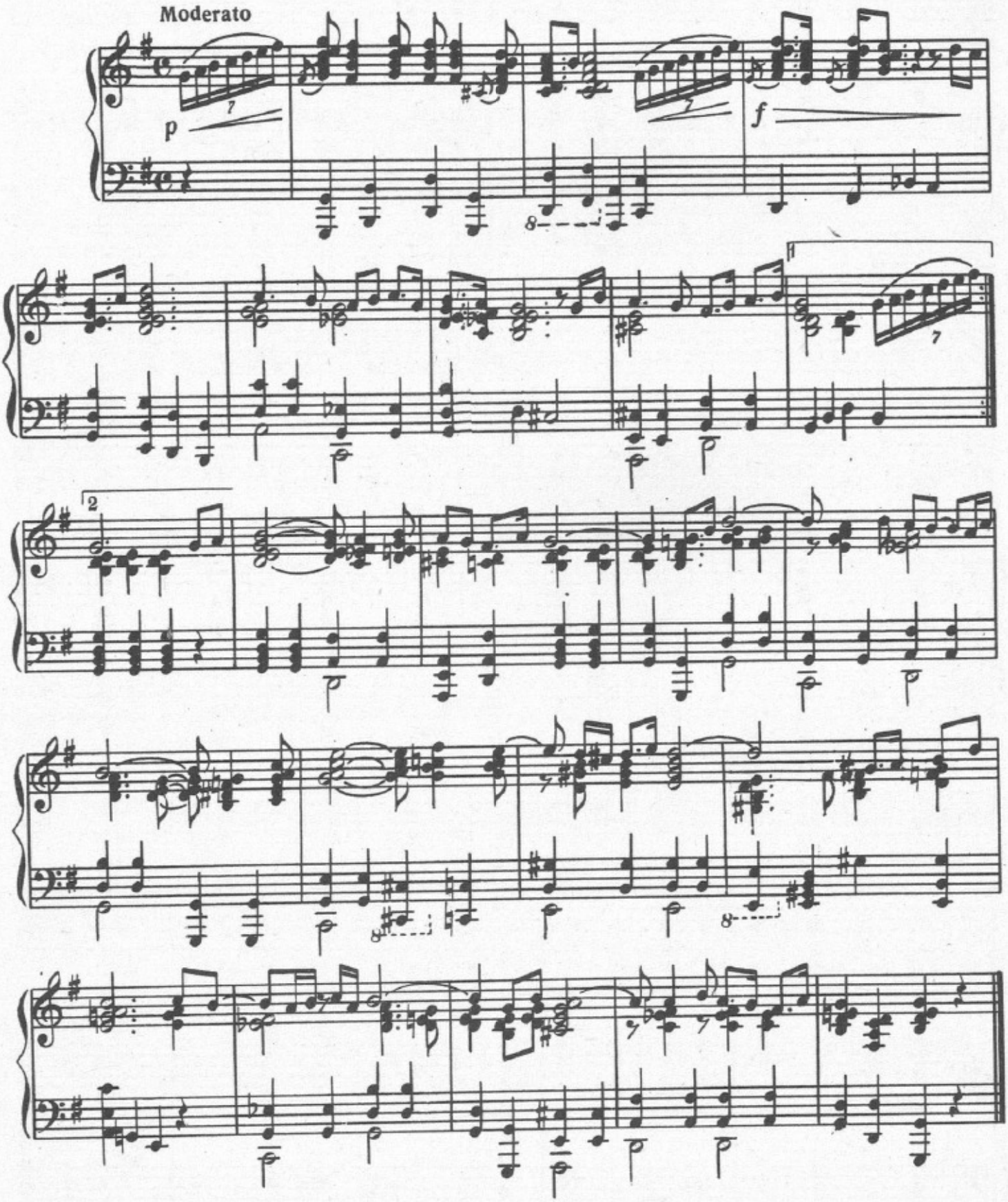

СӘҺНӘ (ХАНЫМ, ЈЕТИМ)

22.

СЦЕНА (ХАНУМ, СИРОТА)

Allegretto

p

mf

ff

Ханым
Ханум

Дур ке – дәк сеjр е – дәк ба – ғы_бағ – ча – ны.
О, пой – дем, нас вдво – ем ждет цве – ту – щий сад.

Дур ке – дәк, сеjр е – дәк, ба-ғы бағ – ча – ны.
О, пой – дем, нас вдво – ем ждет цве – ту – щий сад.

mf

p

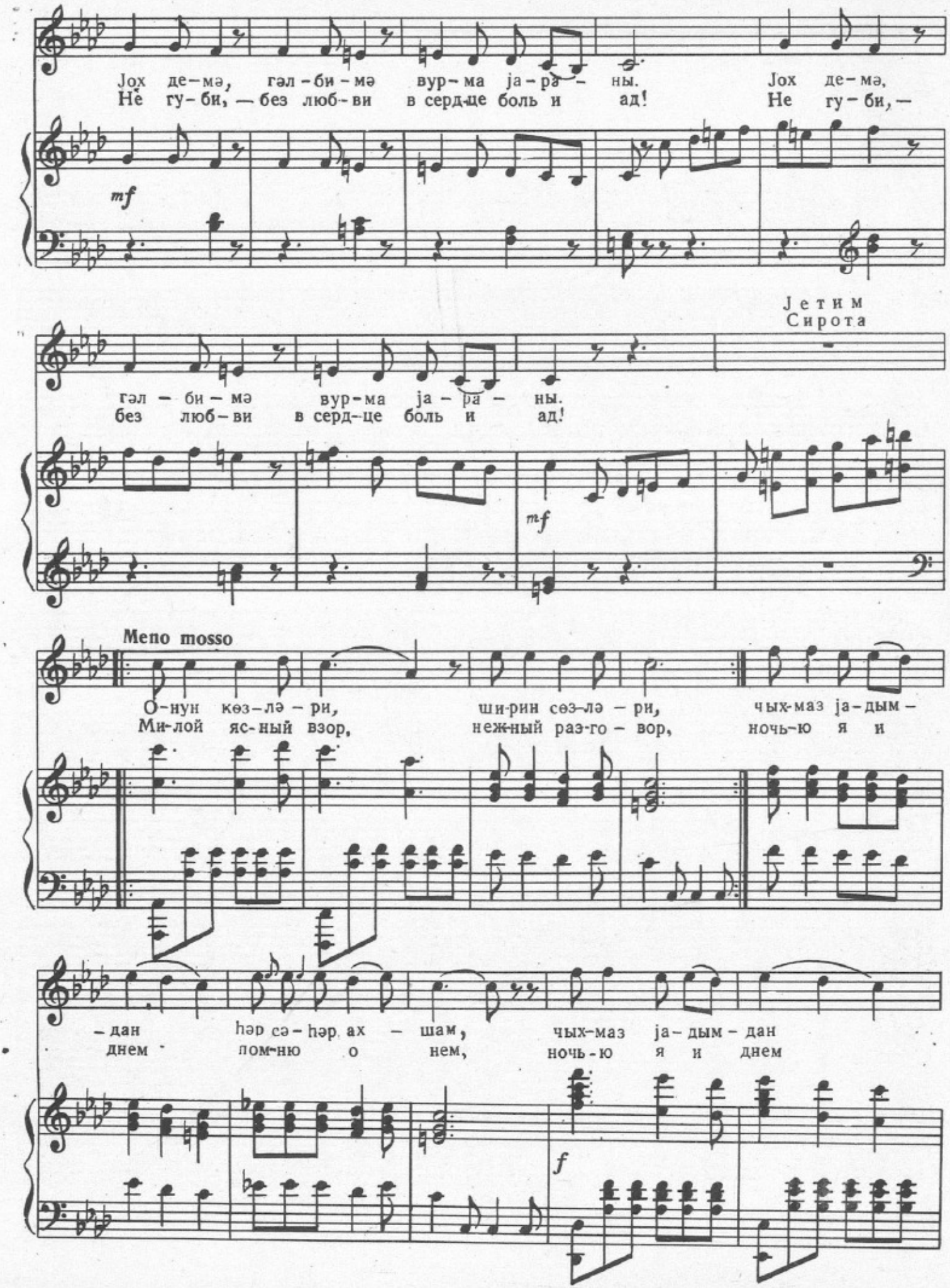
Јох де-мә, гәл-би-мә вур-ма ја-ра-ны.
Не гу-би, — без люб-ви в серд-це боль и ад!
Јох де-мә,
Не гу-би, —
mf
Јетим
Сирота
гәл-би-мә вур-ма ја-ра-ны.
без люб-ви в серд-це боль и ад!
mf
Meno mosso
О-нун көз-лә-ри, ши-рин сөз-лә-ри, чых-маз ја-дым-
Ми-лой яс-ный взор, неж-ный раз-го-вор, ночь-ю я и
-дан һәр сә-һәр ах-шам, чых-маз ја-дым-дан
днем пом-ню о нем, ночь-ю я и днем
f

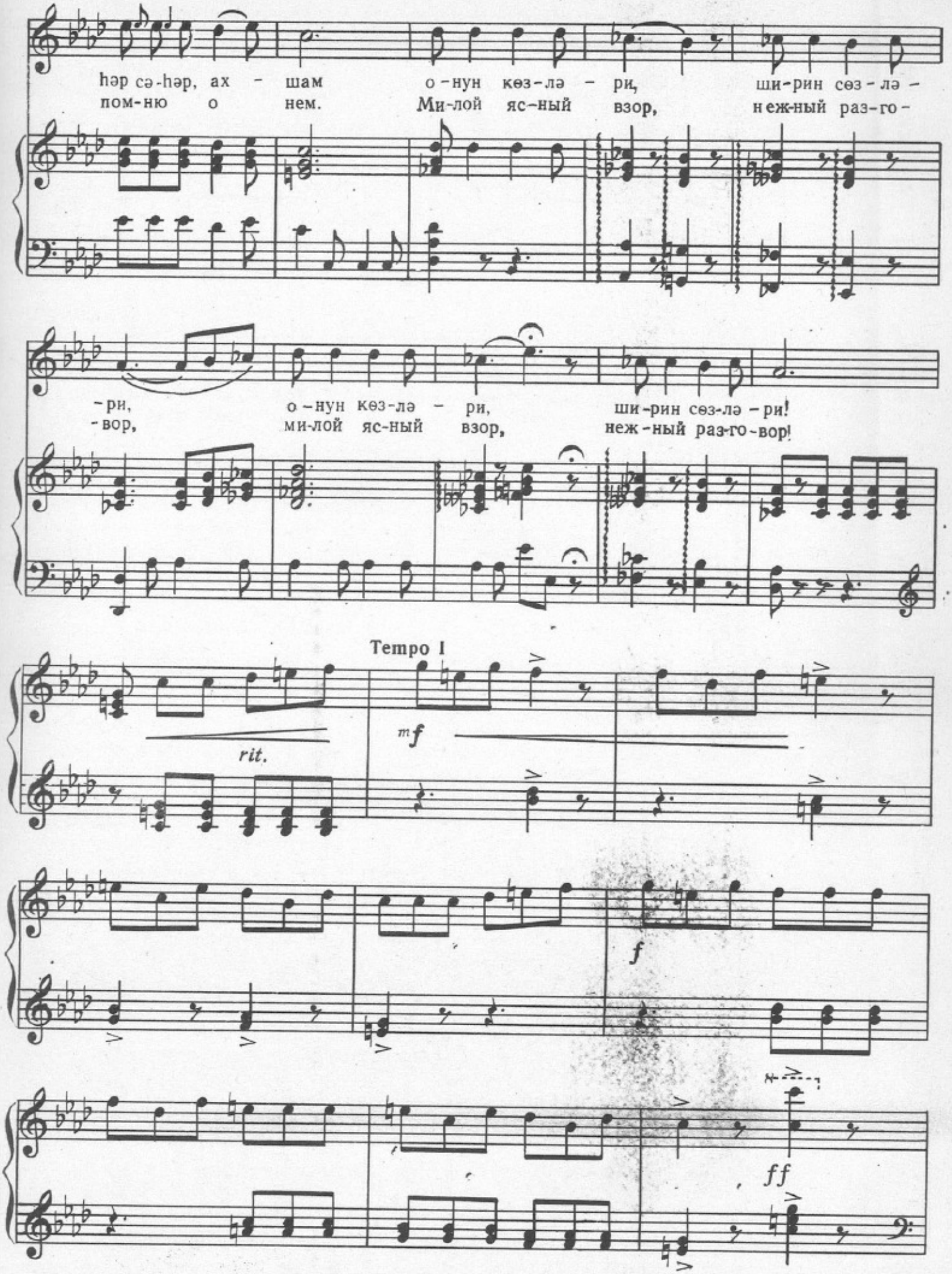
hәр сә-hәр, ах - шам о-нун көз-лә - ри, ши-рин сөз-лә -
пом-ню о нем. Ми-лой яс-ный взор, неж-ный раз-го -
-ри, о-нун көз-лә - ри, ши-рин сөз-лә-ри!
-вор, ми-лой яс-ный взор, неж-ный раз-го-вор!
Tempo I
rit.
mf
f
ff

Ханым
Ханум

Да-ныш-ма, вур-ма, ја-ра, гәл-би-ми па-ра-па-ра,
Ах, мол-чи, сло-вом ра-нишь, как ме-ня ты ти-ра-нишь!

mf *f* *p*

гәл-би-ми па-ра-па-ра, еј-лә-мә, ај-лә-мә,
Но от-крой, у-мо-ля-ю, и-мя той, чьей кра-сой

mf

јал-ва-ры-рам мән. Ди-ли-нә, ди-ли-нә, јал-ва-ры-рам
я по-беж-де-на. Не скры-вай, кто о-на, знать дол-жна

мән! Ким-дир о, ким-дир о,
я. Кто о-на, кто о-на,

f

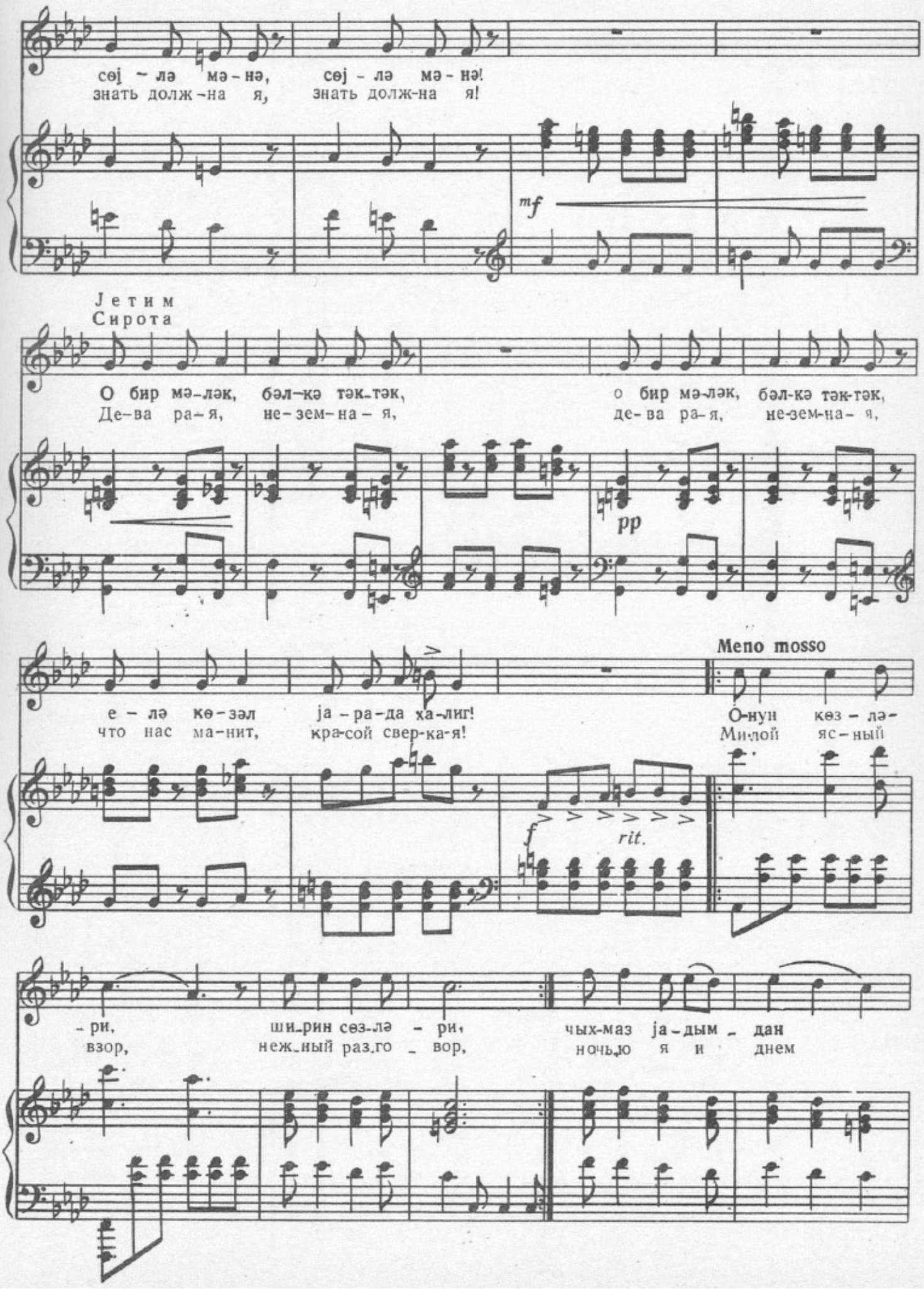
сөј - лә мә - нә, сөј - лә мә - нә!
знать долж-на я, знать долж-на я!
mf
Јетим
Сирота
О бир мә-ләк, бәл-кә тәк-тәк, о бир мә-ләк, бәл-кә тәк-тәк,
Де-ва ра-я, не-зем-на-я, де-ва ра-я, не-зем-на-я,
pp
е - лә кө - зәл ја - ра - да ха - лиг!
что нас ма-нит, кра-сой свер-ка-я!
f
rit.
Meno mosso
О-нун көз - лә-
Милой яс-ный
- ри, ши-рин сөз-лә - ри, чых-маз ја - дым - дан
взор, неж-ный раз-го - вор, ночью я и днем

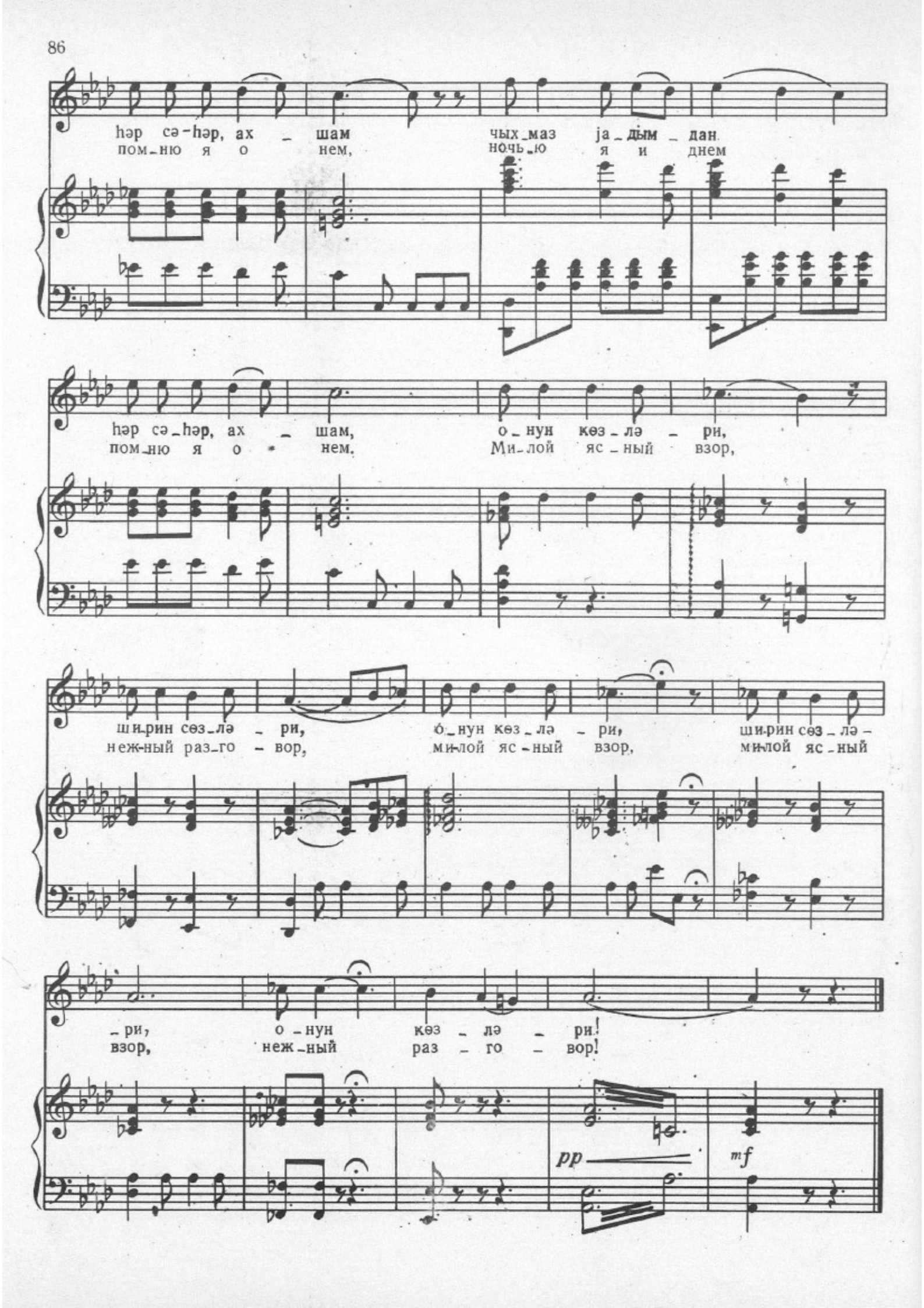
һәр сә-һәр, ах - шам чых-маз ја-дым-дан
пом-ню я о нем, ночь-ю я и днем
һәр сә-һәр, ах - шам, о-нун көз-лә - ри,
пом-ню я о нем. Ми-лой яс-ный взор,
ши-рин сөз-лә - ри, о-нун көз-лә - ри, ши-рин сөз-лә -
неж-ный раз-го - вор, ми-лой яс-ный взор, ми-лой яс-ный
-ри, о-нун көз-лә - ри!
взор, неж-ный раз-го - вор!
pp
mf

23.

Јетимлә гоншу гызын дуети

Дуэт сироты и соседской девушки

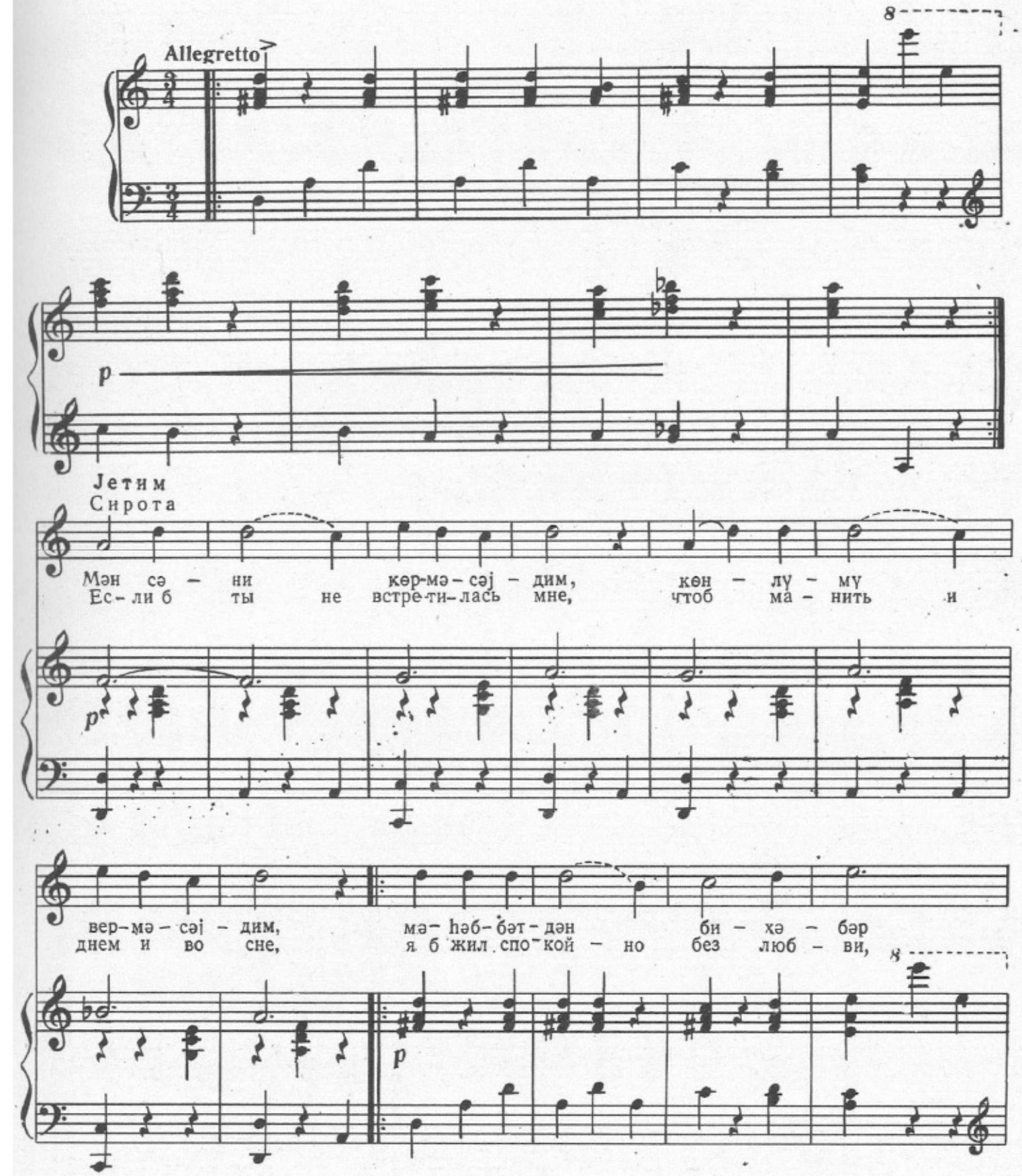

ө – мүр, дөв – ран сү – рәр – дим. Бах, бу
не го – рел бы как ог не! Ес – ли б

p

дә – ли а – ши – ги од – ла – ра ат –
бро – си – ли ме – ня за лю – бовь мо – ю

– саj – ды – лар, нә бир сә – сим чы – хар – ды,
на кос – тер, я бы сто – на не из – дал.

p. sempre

нә дә бир уф де – јәр – дим, је – нә сә – ни
толь-ко б ви – деть ми – лый взор, взгля-дов неж-ный

mf

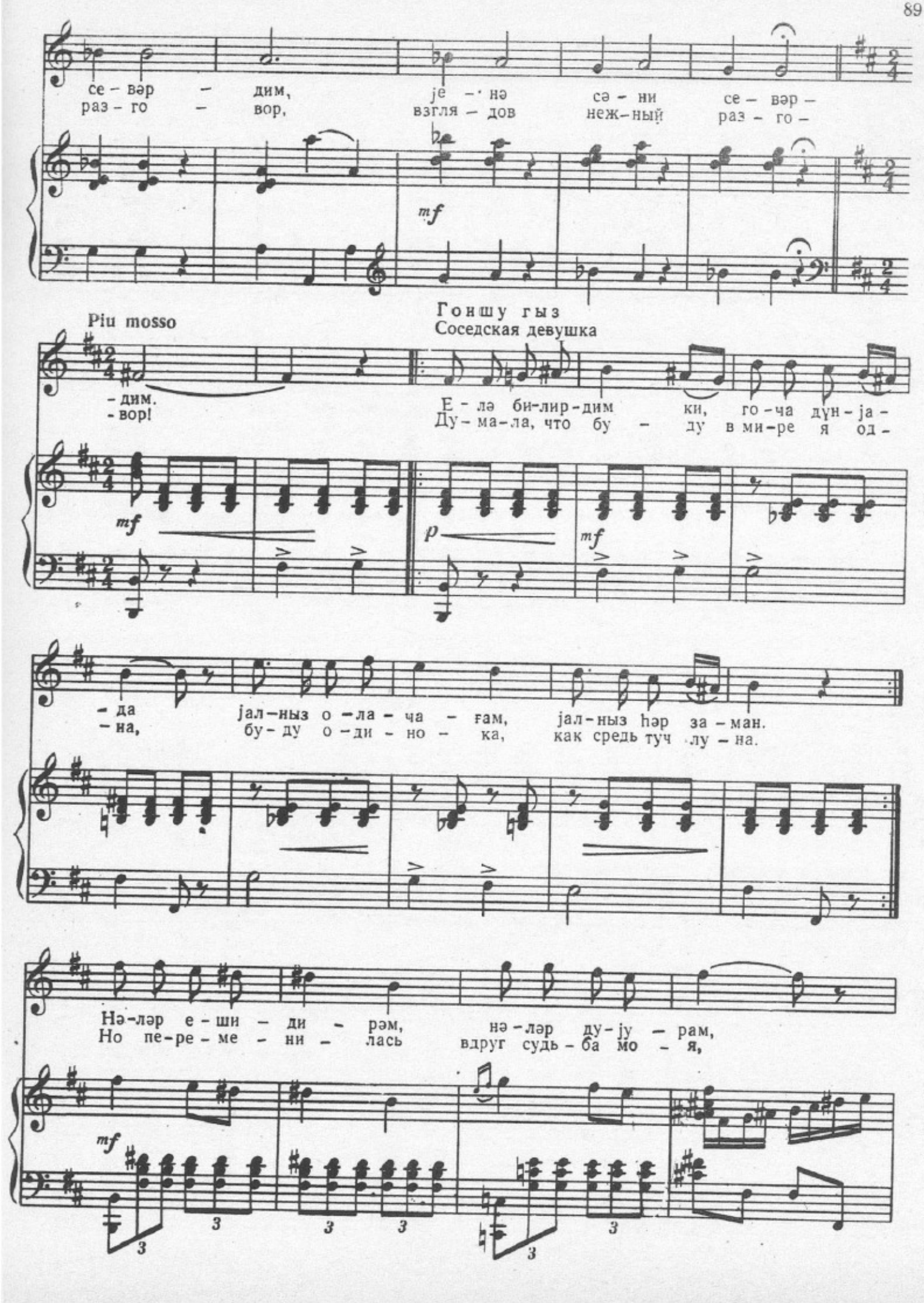
се – вәр – дим, јe – нә сә – ни се – вәр –
раз – го – вор, взгля – дов неж – ный раз – го –
mf
Piu mosso
Гоншу гыз
Соседская девушка
– дим.
– вор!
Е – лә би-лир-дим ки, го – ча дүн – ја –
Ду – ма – ла, что бу – ду в ми – ре я од –
mf
p
mf
– да
– на,
јал – ныз о – ла – ча – ғам,
бу – ду о – ди – но – ка,
јал – ныз һәр за – ман.
как средь туч лу – на.
Нә – ләр е – ши – ди – рәм,
Но пе – ре – ме – ни – лась
нә – ләр ду – ју – рам,
вдруг судь – ба мо – я,
mf
3
3
3
3
3
3

нә – јә га – дир де – јил, бө-јүк ја – ра – дан.
и в пе – чаль – ном серд – це рас-цве – ла вес – на.

mf

poco a poco accelerando

Нә бир ра – һат – лы – ғым, нә динч – ли – јим вар,
С э – тих пор не зна – ю от – ды – ха и сна,

mf

кө-зүм јол-лар – да – дыр, гу – ла-ғым сәс – дә.
все не от – во – жу я взо-ра от ок – на.

tempo

f

Ин – ди сә – нин – ки – дир
Ты мой по – ве – ли – **тель,**

mf *tempo*

p

бү-түн их-ти-јар. Мән-дән ү-рә-јі-ми, гәл-би-ми ис-
все те-бе да-ю. Тре-буй мо-е серд-це, тре-буй жизнь мо-

-тә, гәл-би-ми ис-тә, сә-нин-ки-дир
-ю, тре-буй жизнь мо-ю. Все те-бе я

Ин-ди сә-нин-ки-дир
Ты мой по-ве-ли-тель,

p

их-ти-јар. Мән-дән ү-рә-јі-ми, гәл-би-ми ис-
от-да-ю. Тре-буй мо-е серд-це, тре-буй жизнь мо-

бү-түн их-ти-јар. Мән-дән ү-рә-јі-ми, гәл-би-ми ис-
все те-бе да-ю. Тре-буй мо-е серд-це, тре-буй жизнь мо-

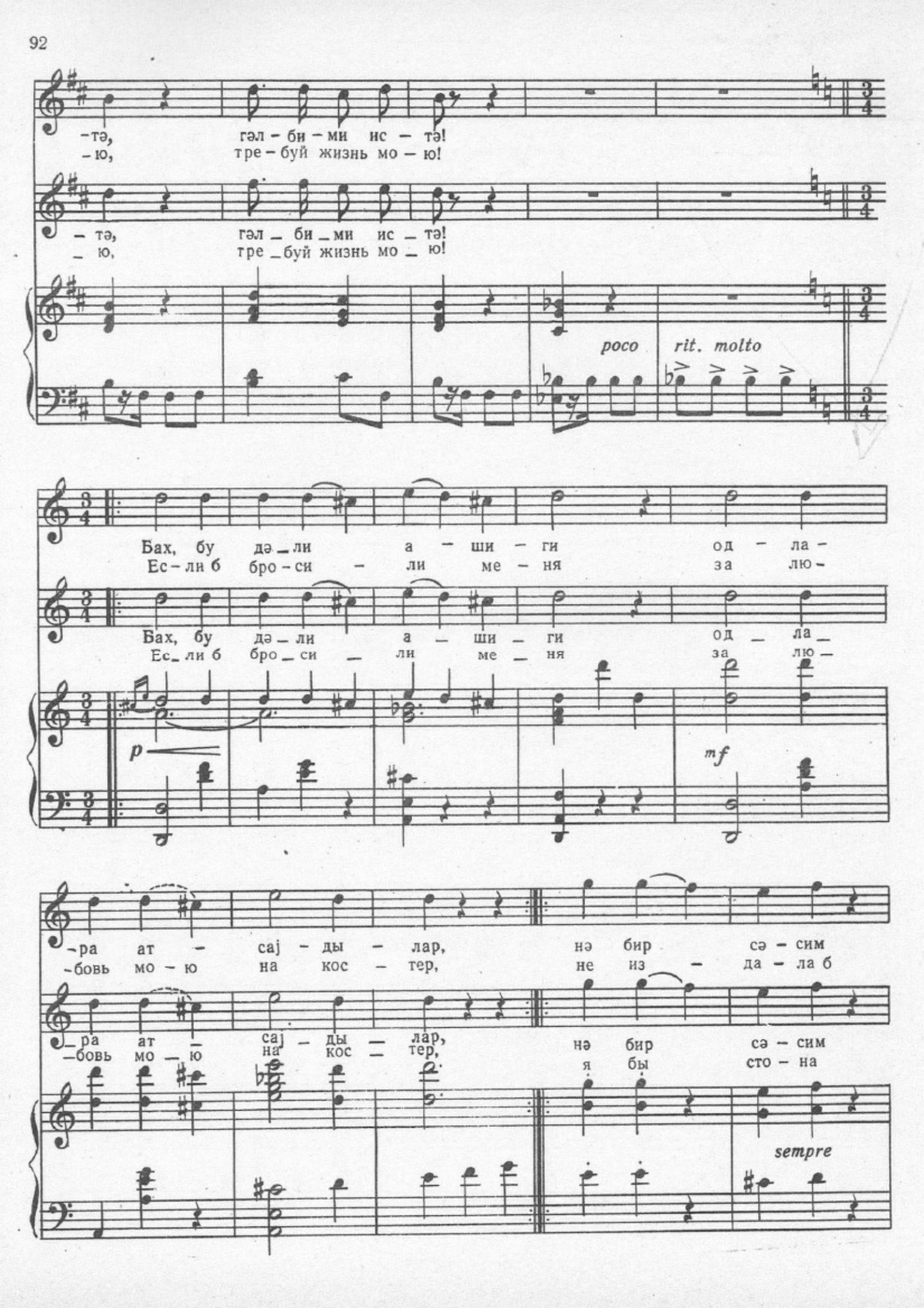
-тә, гәл - би - ми ис - тә!
-ю, тре - буй жизнь мо - ю!
- тә, гәл - би - ми ис - тә!
- ю, тре - буй жизнь мо - ю!
poco rit. molto
Бах, бу дә - ли а - ши - ги од - ла -
Ес - ли б бро - си - ли ме - ня за лю -
Бах, бу дә - ли а - ши - ги од - ла -
Ес - ли б бро - си - ли ме - ня за лю -
p
mf
-ра ат - саj - ды - лар, нә бир сә - сим
-бовь мо - ю на кос - тер, не из - да - ла б
-ра ат - саj - ды - лар, нә бир сә - сим
-бовь мо - ю на кос - тер, я бы сто - на
sempre

чы - хар - ды, нэ дэ бир уф де - јэр - дим,
сто - на я, толь - ко б ви - деть ми - лый взор,

чы - хар - ды, нэ дэ бир уф де - јэр - дим,
не из - дал, толь - ко б ви - деть ми - лый взор,

јe - нэ сэ - ни се - вэр - дим,
взгля - дов неж - ный раз - го - вор,

јe - нэ сэ - ни се - вэр - дим,
взгля - дов неж - ный раз - го - вор,

p

јe - нэ сэ - ни се - вэр - дим!
взгля - дов неж - ный раз - го - вор!

јe - нэ сэ - ни се - вэр - дим!
взгля - дов неж - ный раз - го - вор!

p *f*

ИКИНЧИ ШӘКИЛ
ЈЕТИМИН АРИЈАСЫ

24.

КАРТИНА ВТОРАЯ
АРИЯ СИРОТЫ

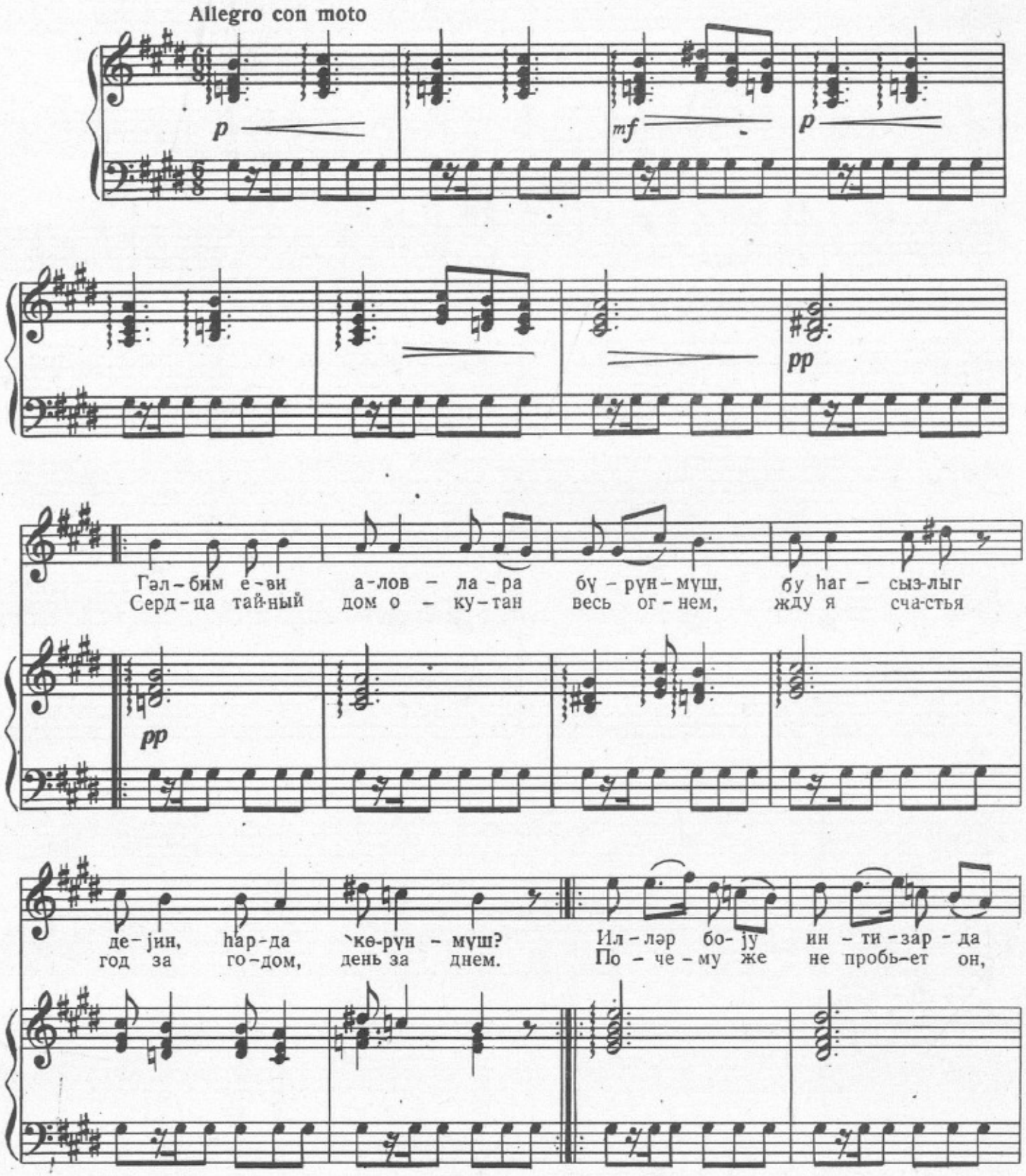

gliss.

сү - рүн - мүш, де - јин, бир күн ни - јә хош-бәхт ол - ма - сын?
э - тот час, по - че - му не быть счаст - ли - вым мне хоть раз?

poco a poco accelerando

mf

ff

fff

Не-чин, ни-јә? Бил - ми - рәм, әм - рүм бо - ју күл - му - рәм.
От-че - го, не зна - ю я, так не - счаст - на жизнь мо - я.

p

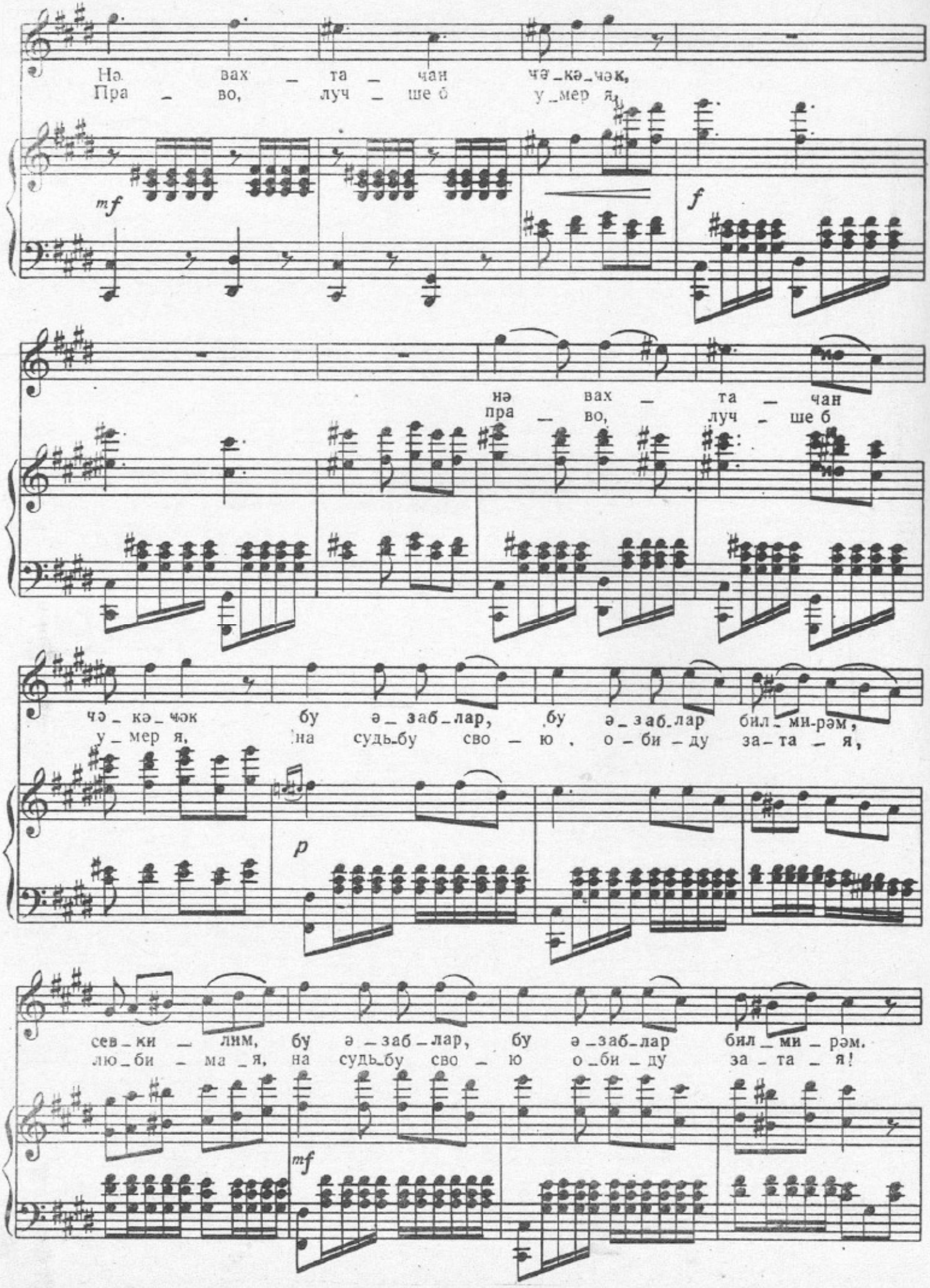
Нә вах – та – чан чә–кә–чәк,
Пра – во, луч – ше б у–мер я,
mf
f
нә вах – та – чан
пра – во, луч – ше б
чә – кә – чәк бу ә – заб–лар, бу ә – заб–лар бил – ми-рәм,
у – мер я, на судь–бу сво – ю, о – би – ду за – та – я,
p
сев – ки – лим, бу ә – заб – лар, бу ә – заб–лар бил – ми – рәм.
лю – би – ма – я, на судь–бу сво – ю о – би – ду за – та – я!
mf

Де_јин, бир күн ни_јә хош-бәхт, хош_бәхт ол_ма_
По_че_му не быть счаст_ли_вым мне хоть раз, хоть

_сын?
раз?

f

ff

rit.

Tempo I

sp

mf

p

mf

p

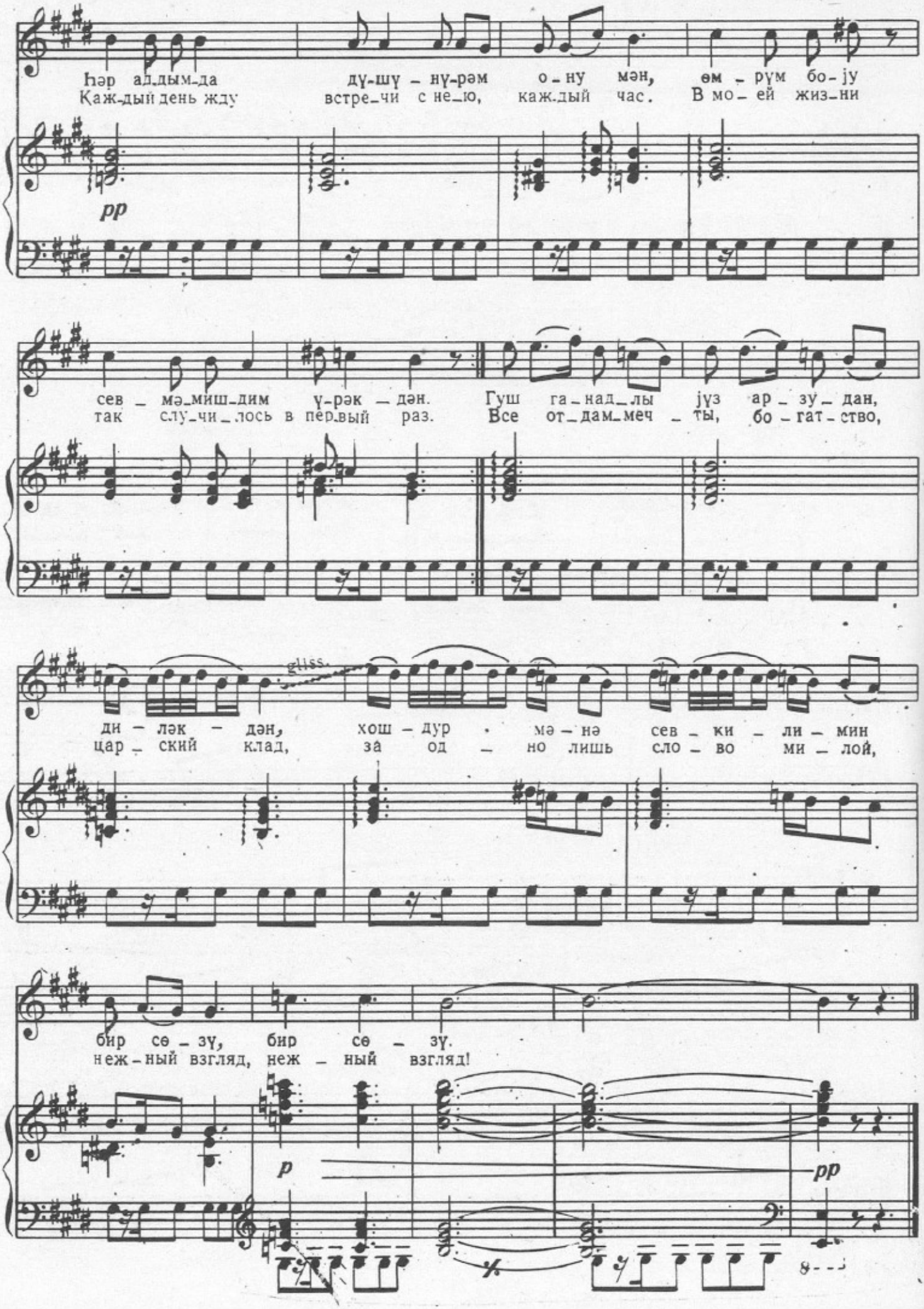
Һәр алдым-да дү-шү-нү-рәм о-ну мән, өм-рүм бо-ју
Каждый день жду встре-чи с не-ю, каждый час. В мо-ей жиз-ни
pp
сев-мә-миш-дим үрәк-дән. Гуш га-над-лы јүз ар-зу-дан,
так слу-чи-лось в пер-вый раз. Все от-дам-меч-ты, бо-гат-ство,
gliss.
ди-ләк-дән, хош-дур мә-нә сев-ки-ли-мин
цар-ский клад, за од-но лишь сло-во ми-лой,
бир сө-зү, бир сө-зү.
неж-ный взгляд, неж-ный взгляд!
p
pp

БИЛДИРЧИНИН МАҺНЫСЫ 25. ПЕСНЯ БИЛЬДИРЧИН

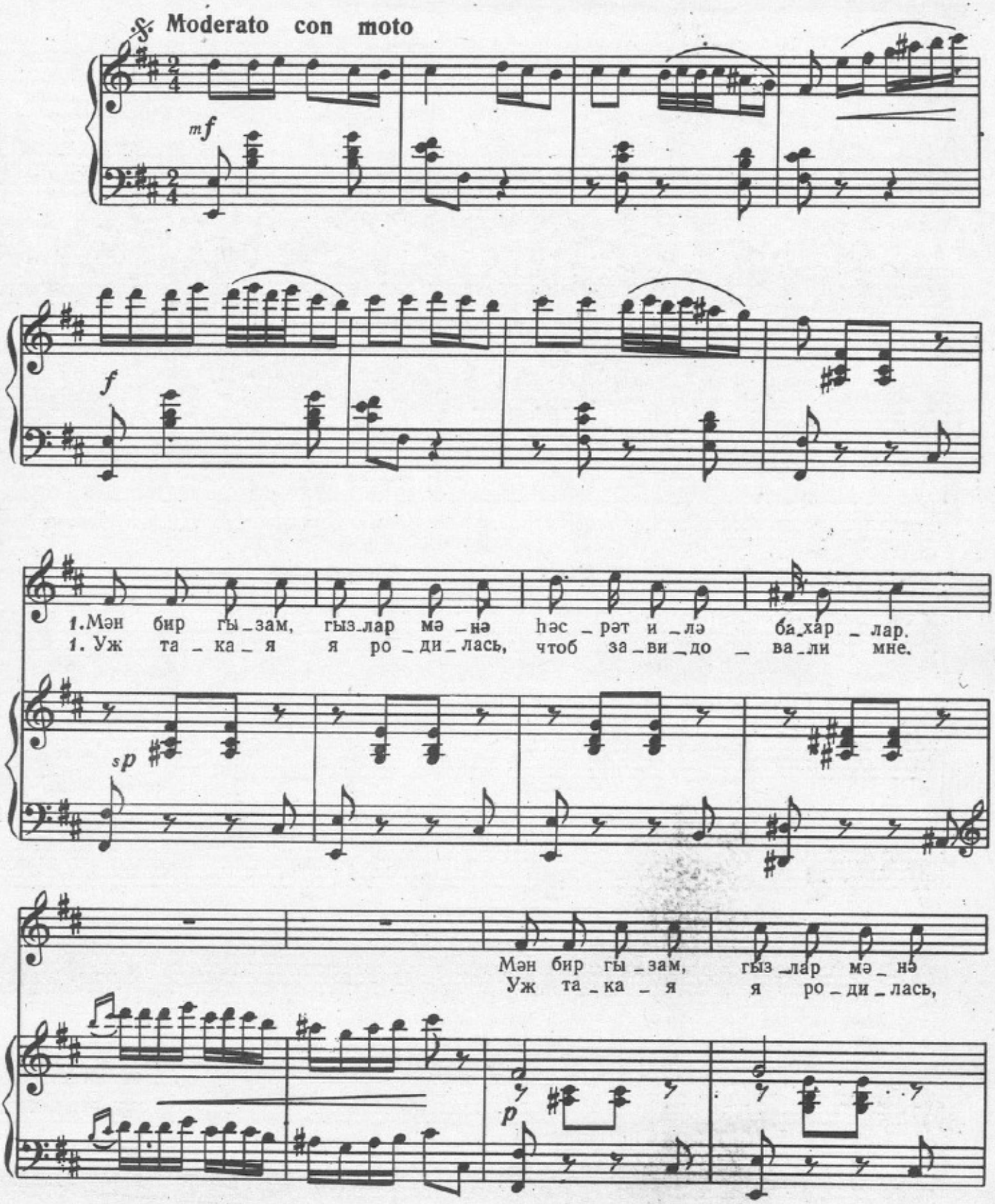

hәс_рәт и_лә ба_хар_лар. Көј_дә_ки ул_дуз_лар мә_нә
чтоб за_ви_до_ва_ли мне! Да_же звез_ды мне ми_га_ют,

mf

көз ву_ра_раг а_хар_лар. Көј_дә_ки ул_дуз_лар мә_нә
про_плы_ва_я в вы_ши_не. Да_же звез_ды мне ми_га_ют,

mf

gliss.

көз ву_ра_раг а_хар_лар. Хә_бәр көн_дә_
про_плы_ва_я в вы_ши_не. Ты при_ди, при_

p

_рим, аj а_ман, кәл_кәл, сәр_вә_рим!
_ди, ми_лый мой, серд_це ус_ла_ди!

Хә – бәр көн – дә – рим, ај а–ман, кәл–кәл сәр – вә – рим!
Ты при–ди, при – ди, ми–лый мой, серд–це ус – ла – ди!

2. Көзүндәдир көзум мәним,
Гурбан оллам мән сәнә,
Һәр диләјим, сөзум мәним
Гурбан бирчә сөзүнә.
Һәр диләјим, сөзум мәним
Гурбан ола көзүнә.
Хәбәр көндәрим,
Кәл-кәл, сәрвәрим!

2. Лишь тебя ищу глазами
Мой любимый, где же ты?
Ты мой рай и наказанье,
Все желанья и мечты.
Ты мой рай и наказанье,
Все желанья и мечты.
Ты приди, милый мой,
Сердце услади!

26.

ИКИНЧИ ПӘРДӘНИН ФИНАЛЫ
ФИНАЛ ВТОРОГО ДЕЙСТВИЯ

Pesante

ҮЧҮНЧҮ ПӘРДӘ

БИРИНЧИ ШӘКИЛ

ДЕЙСТВИЕ ТРЕТЬЕ

ПЕРВАЯ КАРТИНА

КИРИШ

27.

ВСТУПЛЕНИЕ

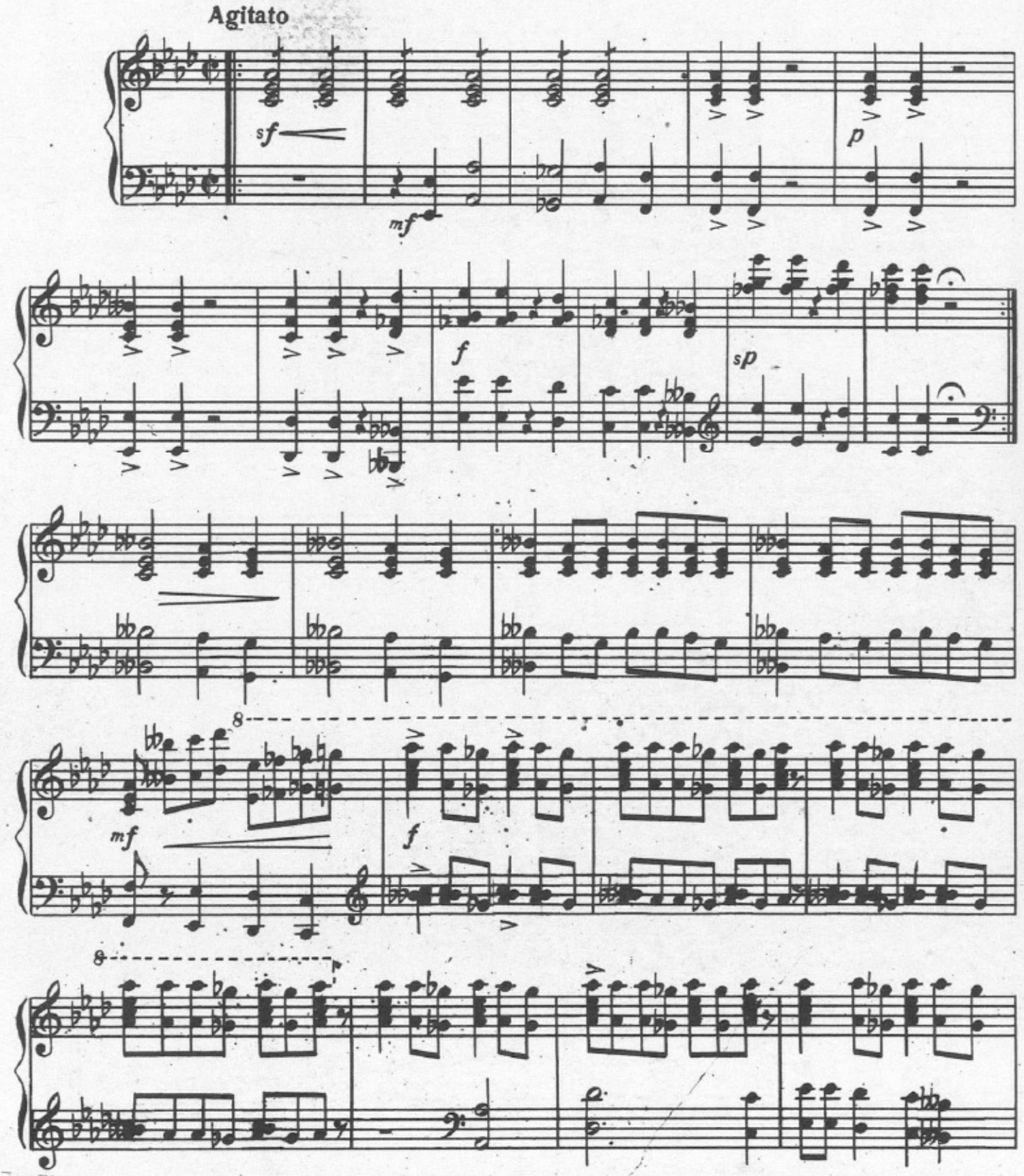

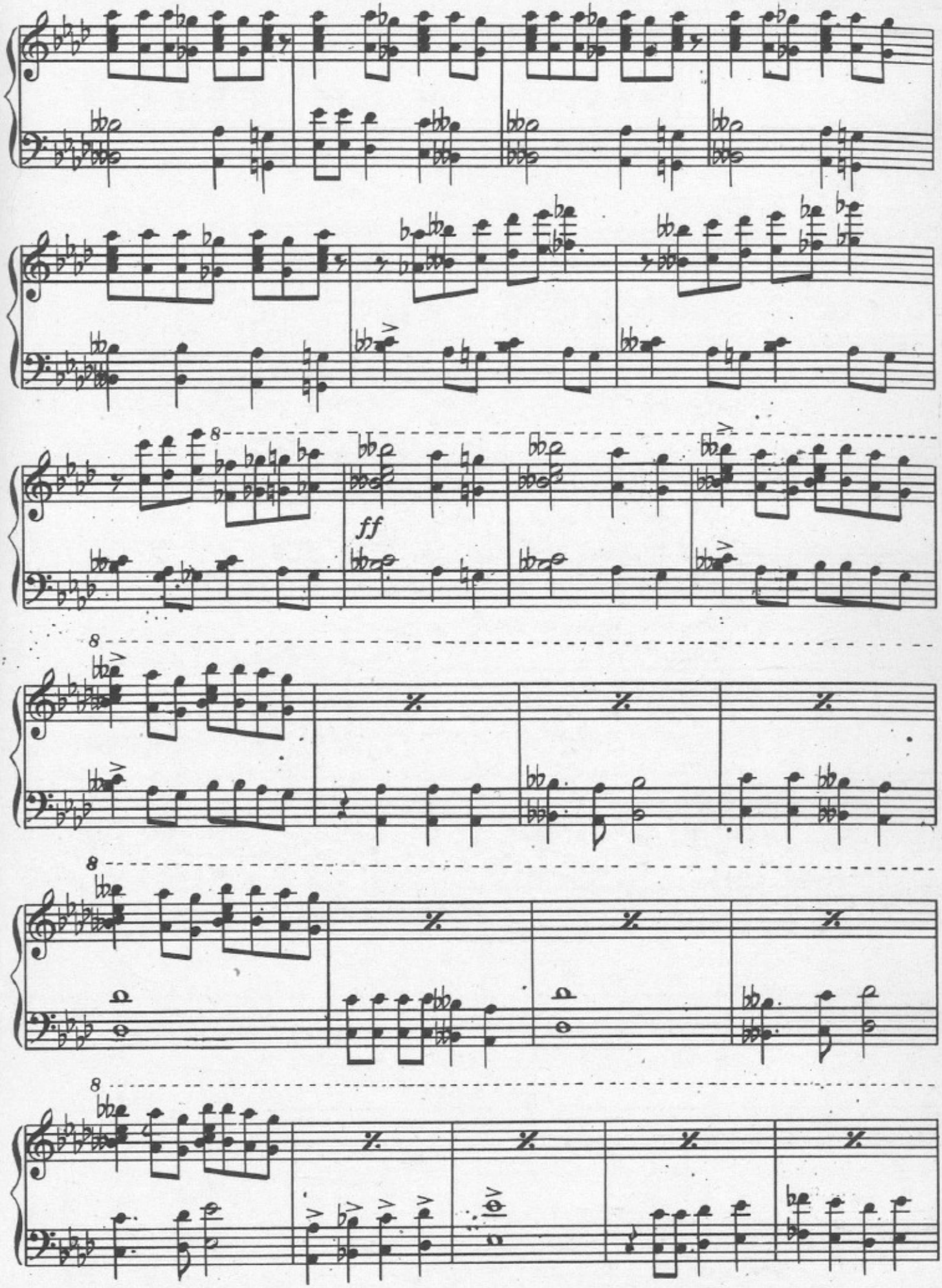
8
ff
8
8
8

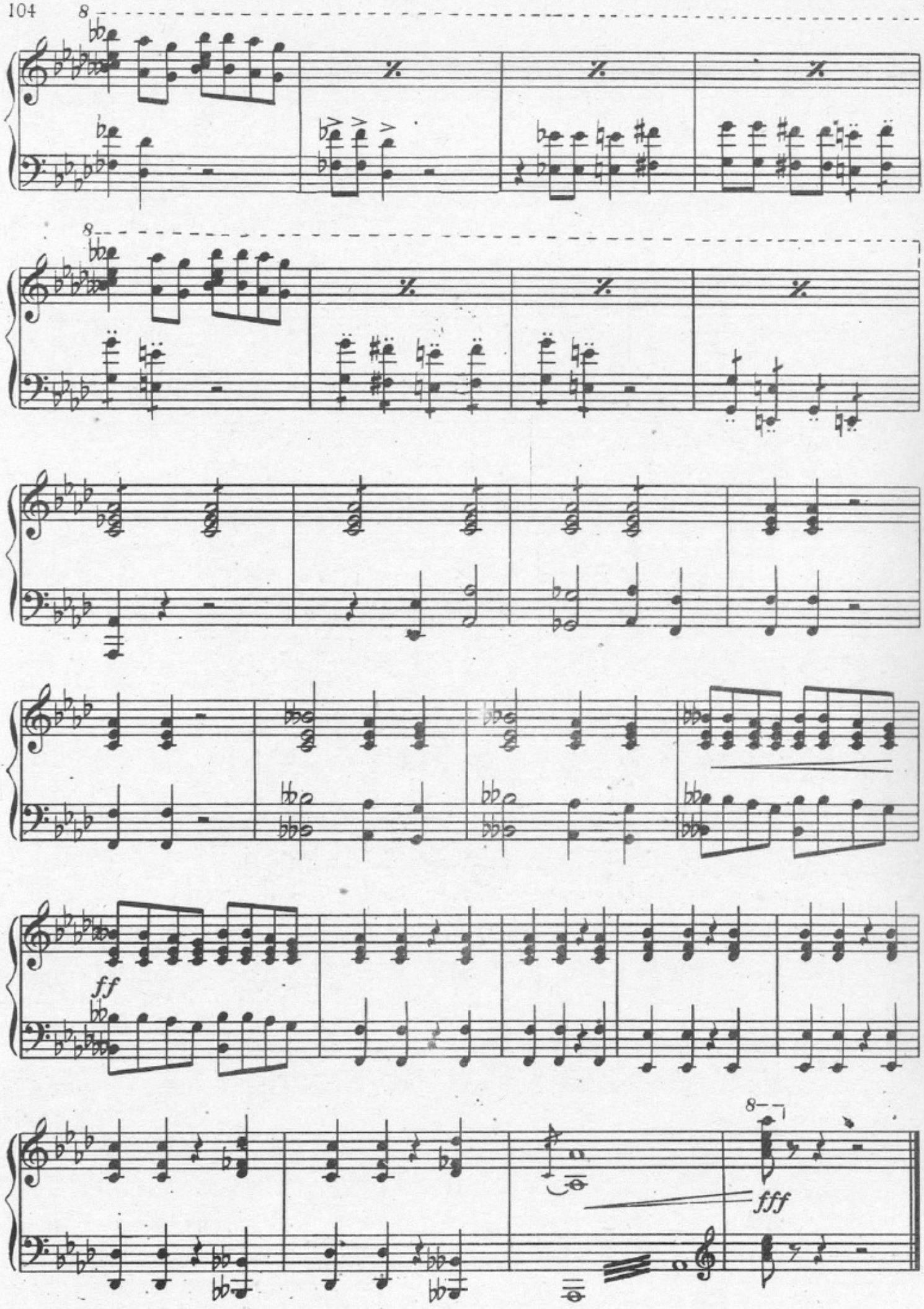
8
8
ff
8
fff

ЈЕТИМИН ЈУХУСУ 28. СОН СИРОТЫ

Moderato con moto

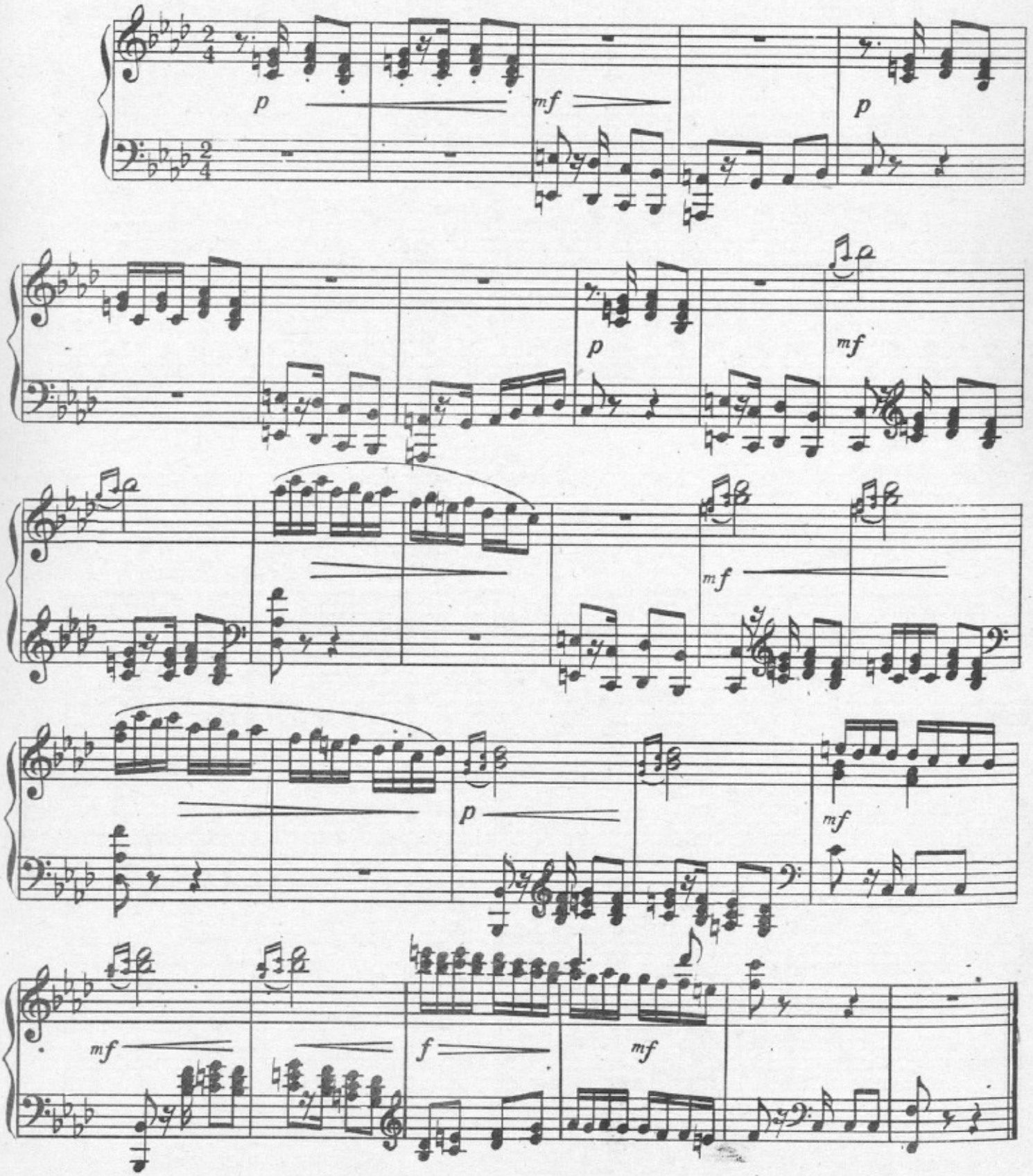

ЈЕТИМЛӘ ЕЈНӘКЛИНИН ДУЕТИ

29. ДУЭТ СИРОТЫ И ОЧКАРИКА

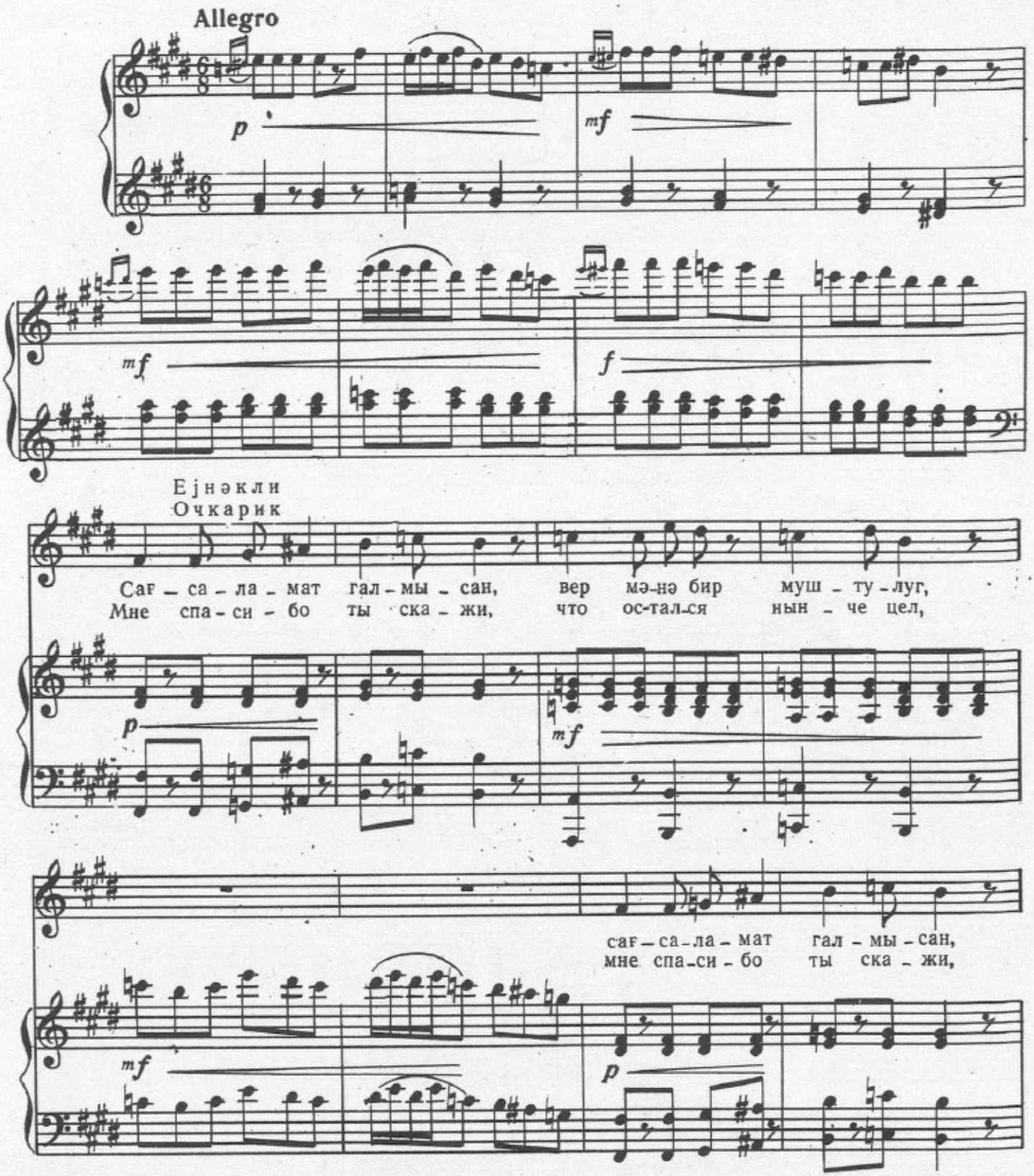

Јетим
Сирота

Ејнәкли
Очкарик

Га_рыш_ды_рыб а_лә_ми,
По_вер_ну_ли все вверх дном,

вер мә_нә бир муш_ту_луг,
что ос_тал_ся нын_че цел.

mf *p*

бир_би_ри_нә вур_му_шуг, га_рыш_ды_рыб а_лә_ми,
сам бы черт так не су_мел, по_вер_ну_ли все вверх дном,

Га_рыш_ды_рыб а_лә_ми,
По_вер_ну_ли все вверх дном.

mf *p*

Meno mosso

бир_би_ри_нә вур_му_шуг!
сам бы черт так не су_мел!

бир_би_ри_нә вур_му_шуг,
сам бы черт так не су_мел!

mf *p* *f*

Пул чи_биш_дан_да, а_ғыл баш_да кә_рәк!
Коль день_ги есть в кар_ма_не, мы в рас_суд_ке!

Темро I

За_ра_фат вах_ты де_јил, бош_ла кө_рәк, бош_ла кө_рәк!
Ос_тавь, брат, не_у_мест_ны э_ти шут_ки, э_ти шут_ки!

mf *p*

Meno mosso

Пу_лу пул, дәр_ди, гә_ми
Нам день_ги мно_жат день_ги,

f *p*

Бир гə_дəһ нəш'_ə ве_рəр,
От пер_вой рюм_ки лег_че,

гəм кə_ти_рəр, гəм кə-ти-рəр!
но пе-чаль ро_дит пе-ча-ли!

p

ар_ды кə_ләр, дəм кə_ти_рəр, дəм кə_ти_рəр, аһ!
ну, а даль_ше, так же груст_но, как в на_ча_ле, ах!

Бир гə_дəһ нəш_ə ве_рəр, ар_ды кə_ләр, дəм кə_ти_рəр,
От пер_вой рюм_ки лег_че, ну, а дальше, так же груст_но,

Бир гə_дəр нəш'_ə ве_рəр, ар_ды кə_ләр, дəм кə_ти_рəр,
От пер_вой рюм_ки лег_че, ну, а даль_ше, так же груст_но,

p

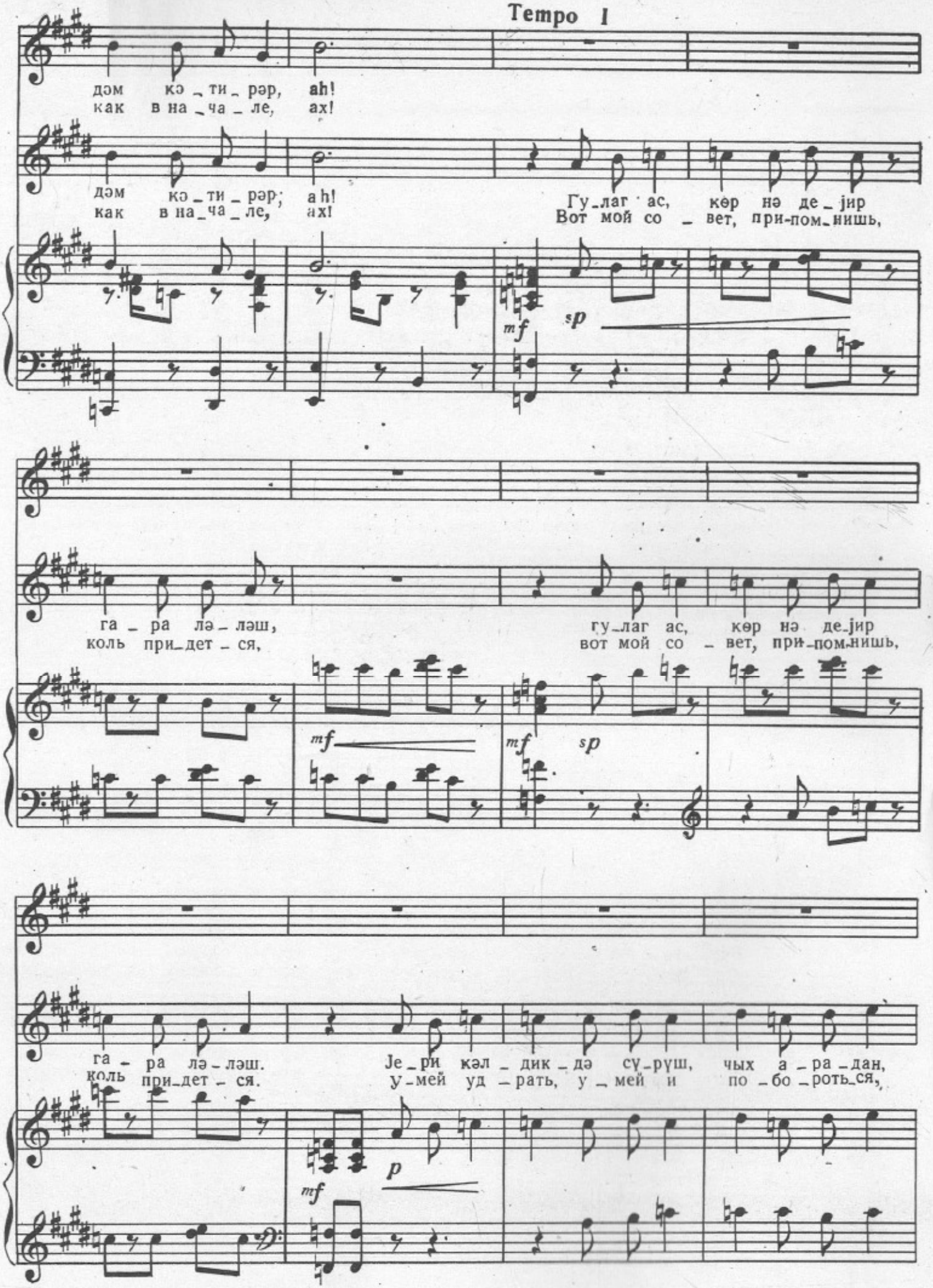
Темпо I
дәм кә_ти_рәр, ah!
как в на_ча_ле, ах!
дәм кә_ти_рәр; ah!
как в на_ча_ле, ах!
Гу_лаг ас, көр нә де_јир
Вот мой со_вет, при-пом_нишь,
mf
sp
га_ра лә_ләш,
коль при_дет_ся,
гу_лаг ас, көр нә де_јир
вот мой со_вет, при_пом_нишь,
mf
mf
sp
га_ра лә_ләш.
коль при_дет_ся.
Је_ри кәл_дик_дә су_рүш, чых а_ра_дан,
у_мей уд_рать, у_мей и по_бо_роть_ся,
mf
p

Јe - ри кəл - дик - дə сү - рүш,
У - мей уд - рать, у - мей и

jе - ри кəл - дик - дə сү - рүш, чых а - ра - дан,
у - мей уд - рать, у - мей и по - бо - роть - ся,

mf *sp*

чых а - ра - дан, jе - ри кəл - дик - дə ə - зиш -
по - бо - роть - ся, у - мей уд - рать, у - мей и

jе - ри кəл - дик - дə ə - зиш -
У - мей уд - рать, у - мей и

mf *p*

- дир, jе - ри кəл - дик - дə кү - лəш.
по - бо - роть - ся, коль при - дет - ся.

Га - рыш - ды - рыб
По - вер - ну - ли

- дир, jе - ри кəл - дик - дə кү - лəш.
по - бо - роть - ся, коль при - дет - ся.

Га - рыш - ды - рыб
По - вер - ну - ли

mf *mf* *mf*

а – лə – ми, бир – би – ри – нə вур – му – шуг,
все вверх дном, сам бы черт так не су – мел,

а – лə – ми, бир – би – ри – нə вур – му – шуг,
все вверх дном, сам бы черт так не су – мел,

f

га – рыш – ды – рыб а – лə – ми, бир – би – ри – нə
по – вер – ну – ли все вверх дном, сам бы черт так.

га – рыш – ды – рыб а – лə – ми, бир – би – ри – нə
по – вер – ну – ли все вверх дном, сам бы черт так

mf

вур – му – шуг, вур – му – шуг!
не су – мел, не су – мел!

вур – му – шуг, вур – му – шуг!
не су – мел, не су – мел!

8

ff

ИКИНЧИ ШӘКИЛ — КАРТИНА ВТОРАЯ

ХАНЫМЫН НАРАҺАТЛЫҒЫ — 30. — БЕСПОКОЙСТВО ХАНУМ

Agitato

mf *mf* *p* *f* *sp*

ЈЕТИМЛӘ ЕЈНӘКЛИНИН ДУЕТИ — 31. — ДУЭТ СИРОТЫ И ОЧКАРИКА

Allegretto

mf *p*

Еінәкли
Очкарик

Ар – зу – ла – рым
Все меч – ты тво –

f *p*

пу – ча чых – ды бир ан – да, за – лым фә – ләк
– и ис – чез – ли, точ – но сон, в миг о – дин судь –

p

не – чә јых – ды бир ан – да. Гәлб е – вин – дә
– бой зло – дей – кой ты сра – жен. Луч на – деж – ды

p

ја – рат – ды – ғым а – лә – ми,
в тво – ем серд – це вдруг у – гас,

f

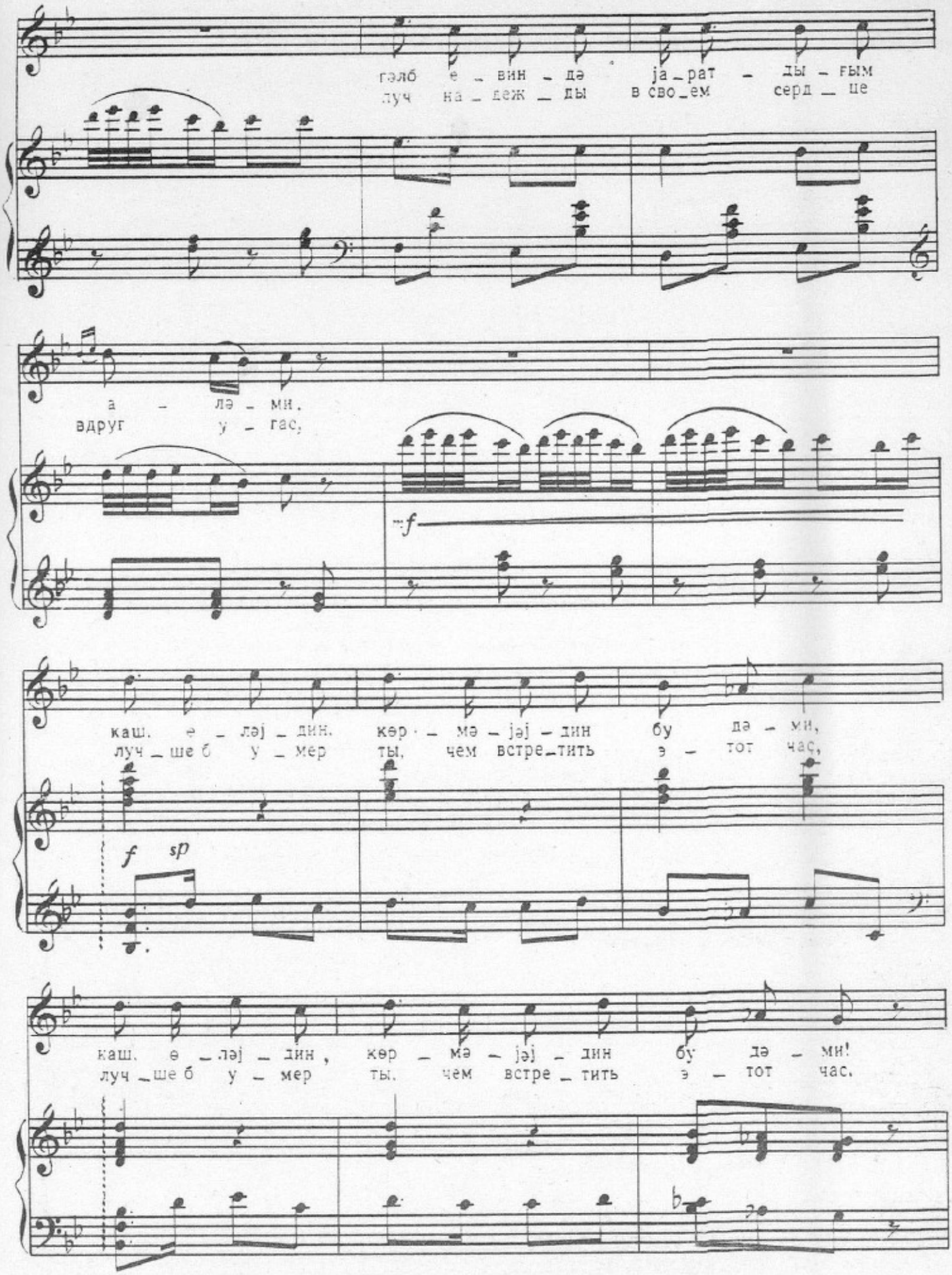
гәлб е – вин – дә ја – рат – ды – ғым
луч на – деж – ды в сво – ем серд – це
а – лә – ми,
вдруг у – гас,
f
каш. е – ләј – дин. көр – мә – јәј – дин бу дә – ми,
луч – ше б у – мер ты, чем встре – тить э – тот час,
f sp
каш. ө – ләј – дин, көр – мә – јәј – дин бу дә – ми!
луч – ше б у – мер ты, чем встре – тить э – тот час.

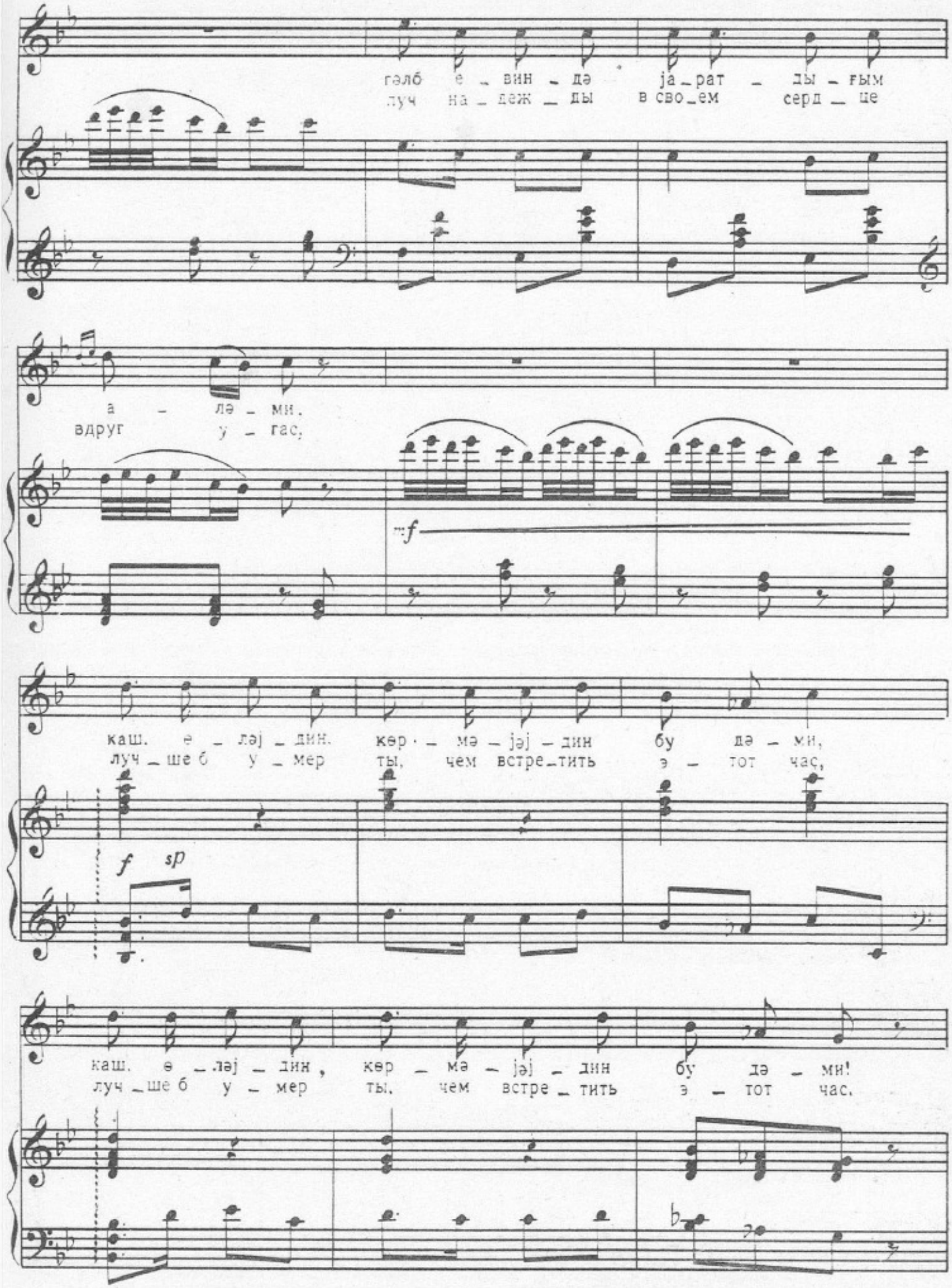
гәлб е - вин - дә ја - рат - ды - ғым
луч на - деж - ды в сво - ем серд - це
а - лә - ми.
вдруг у - гас,
mf
каш. е - ләј - дин. көр - мә - јәј - дин бу дә - ми,
луч - ше б у - мер ты, чем встре - тить э - тот час,
f sp
каш. ө - ләј - дин, көр - мә - јәј - дин бу дә - ми!
луч - ше б у - мер ты, чем встре - тить э - тот час.

Јетим
Сирота

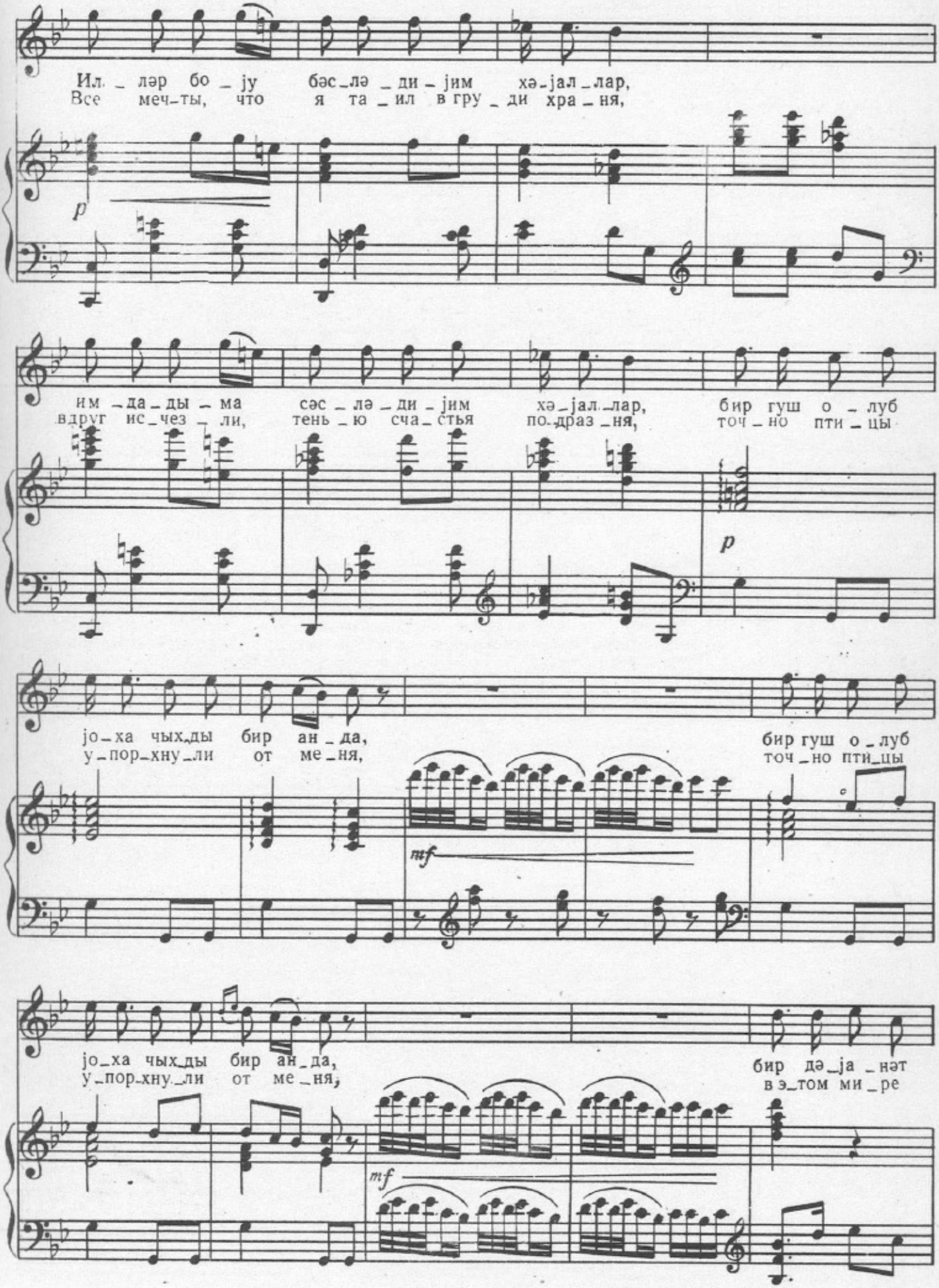

Јетим
Сирота

көр_мә_дим бу за_ман_да, хош_бәхт һә_јат көр_мә_дим бу за_ман_да!
я под_держ_ки не на_шел, в э_том ми_ре не был счаст_лив я ни дня!

Ејнәкли
Очкарик

mf

һеч көр_мә_дим бир дә_ја_
В э_том ми_ре не был счаст_

Бир э_да_ләт көр_мәдим бу за_манда, хош_бәхт һә_јат көр_мә_дим бу
В э_том ми_ре ты под_держ_ки не на_шел, в э_том ми_ре не был счаст_лив

p *mf*

_нәт, а!
_лив я!

за_ман_да, а!
ты ни дня, а!

p *f* *ff*

32.

ХАНЫМЫН МАҺНЫ ВӘ РӘГСИ

ПЕСНЯ И ТАНЕЦ ХАНУМ

Allegretto

mf *f*

Ке_фим көк, да_ма_ғым чаг, бу би_на, бу баг_ча_баг!
Кто как я ве_сел и рад? Все мо_е_и дом и сад!

p

Ке_фим көк, да_ма_ғым чаг, бу би_на, бу
Кто как я ве_сел и рад? Все мо_е_и

mf *p*

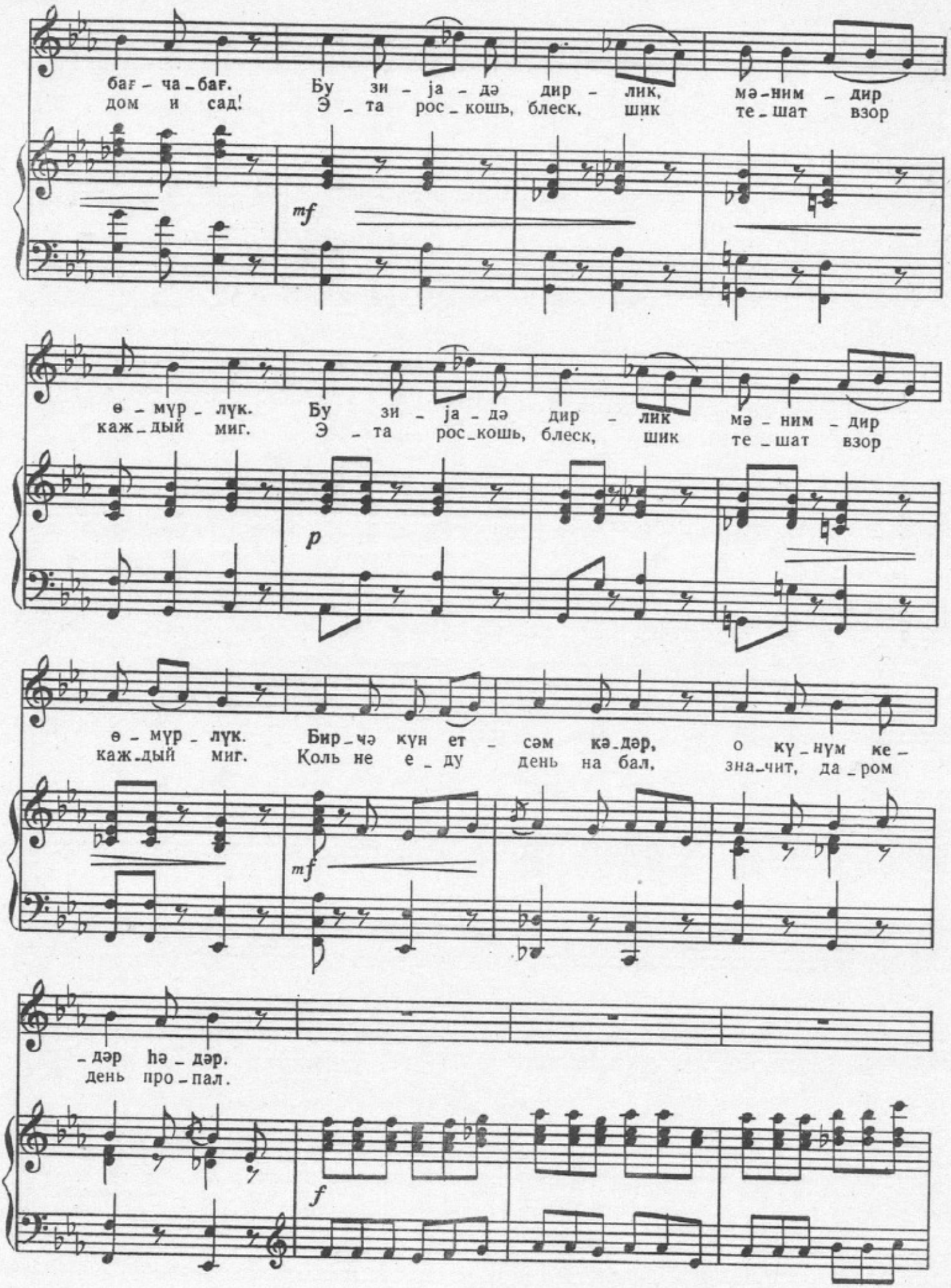
баҒ – ча – баҒ. Бу зи – ја – дә дир – лик, мә – ним – дир
дом и сад! Э – та рос – кошь, блеск, шик те – шат взор
mf
ө – мүр – лүк. Бу зи – ја – дә дир – лик мә – ним – дир
каж – дый миг. Э – та рос – кошь, блеск, шик те – шат взор
p
ө – мүр – лүк. Бир – чә күн ет – сәм кә – дәр, о күн – үм ке –
каж – дый миг. Коль не е – ду день на бал, зна – чит, да – ром
mf
– дәр һә – дәр.
день про – пал.
f

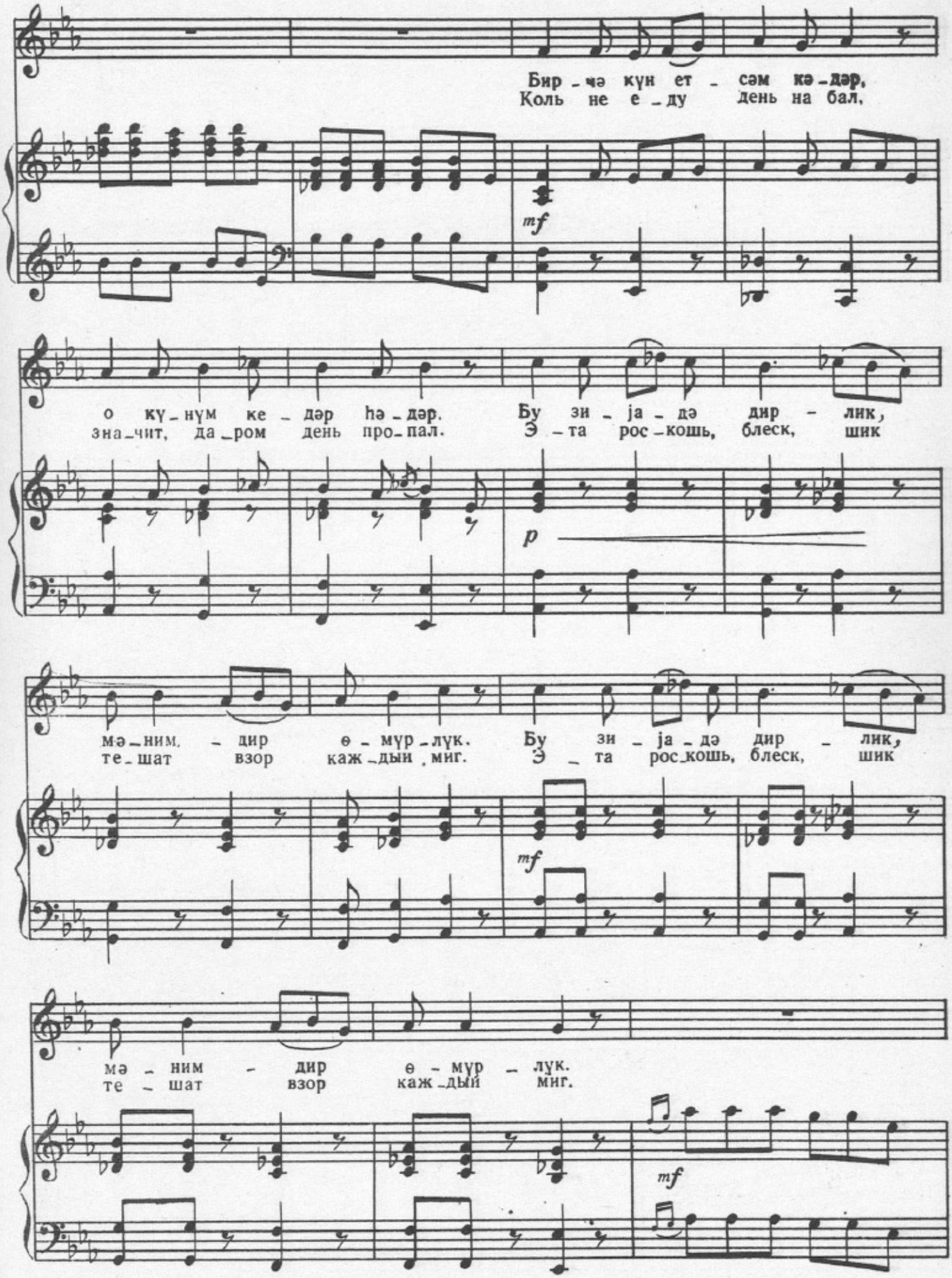
Бир - чә күн ет - сәм кә - дәр,
Коль не е - ду день на бал,
mf
о күнүм ке - дәр һә - дәр. Бу зи - ја - дә дир - лик,
зна - чит, да - ром день про - пал. Э - та рос - кошь, блеск, шик
p
мә - ним - дир өмүр - лүк. Бу зи - ја - дә дир - лик,
те - шат взор каж - дый миг. Э - та рос - кошь, блеск, шик
mf
мә - ним - дир өмүр - лүк.
те - шат взор каж - дый миг.
mf

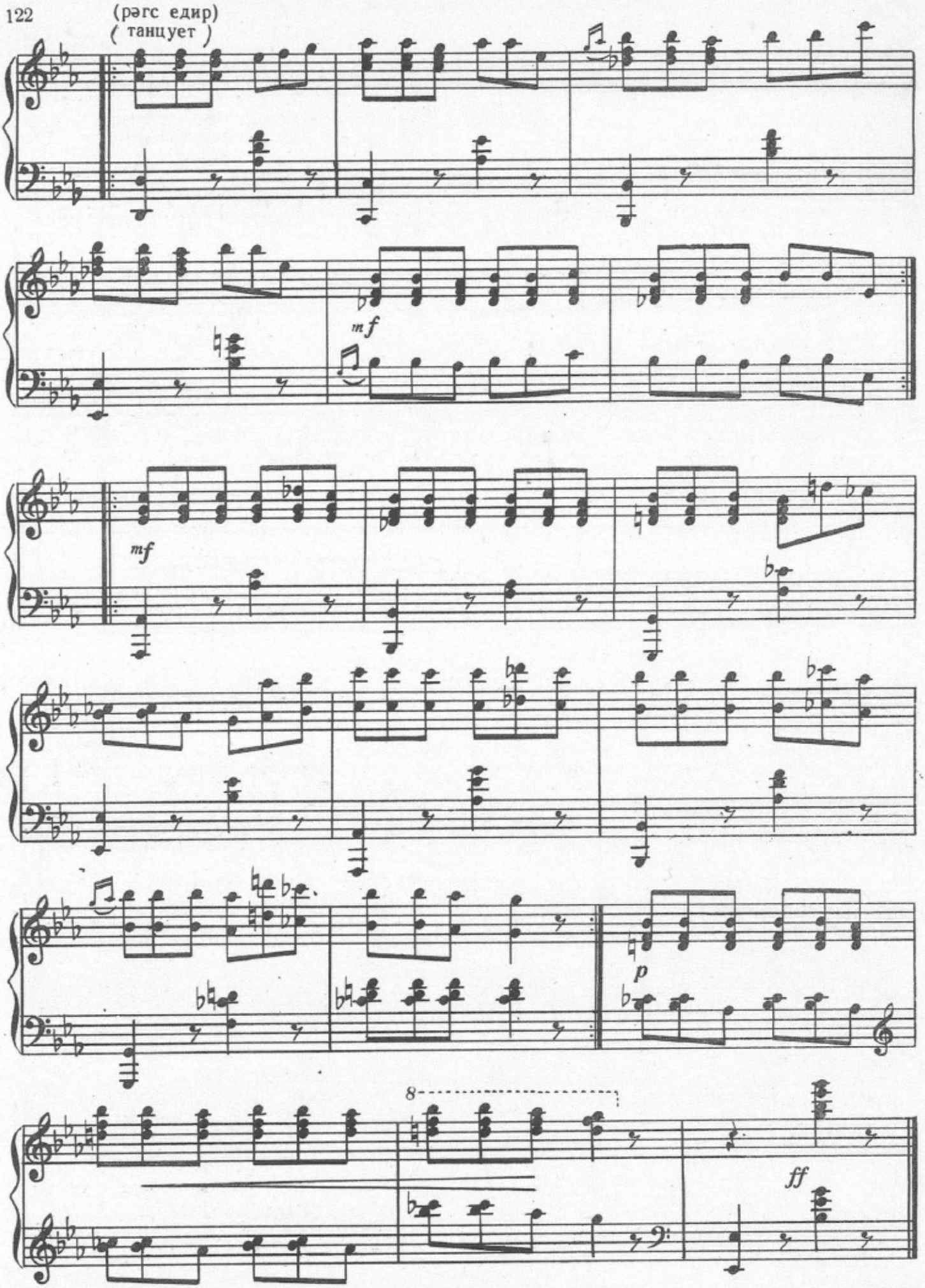
(рәгс едир)
(танцует)
mf
mf
p
8
ff

Јетимлә гоншу гызын дуети

33. Дуэт сироты и соседской девушки

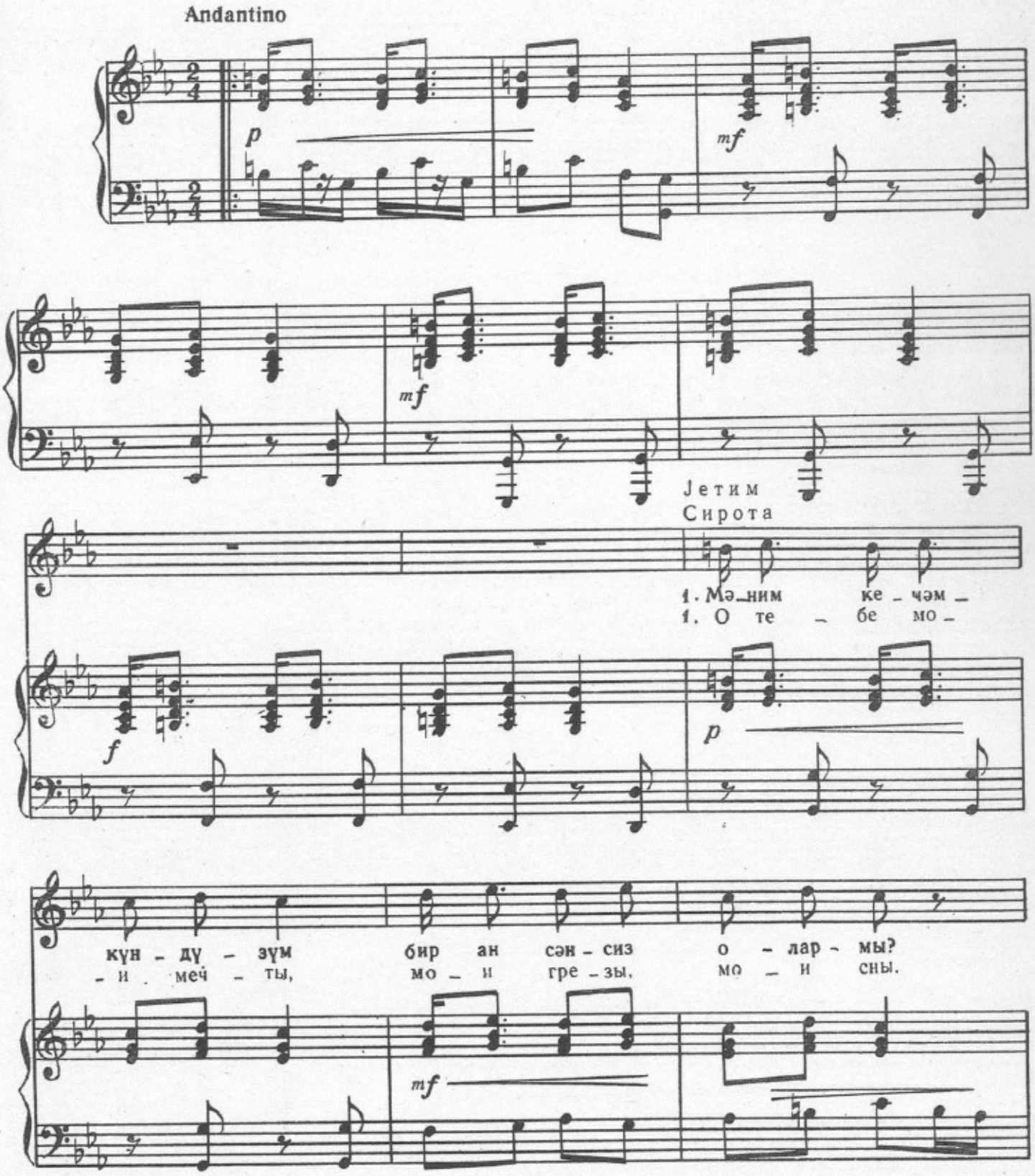

gliss.

Мә_ним ке_чәм,– күн – дү – зүм бир ан сән – сиз
О те – бе мо – и меч – ты, мо – и гре – зы,

p

о – лар – мы? Бу јер, бу көј, бу а – ләм,
мо – и сны. Э – то не – бо и зем – ля

p

дөв – ран сән – сиз о – лар – мы? Бу јер, бу көј,
без те – бя мне не нуж – ны. Э – то не – бо

mf *p*

бу а - ләм, дөв - ран сән - сиз о - лар - мы?
и зем - ля без те - бя мне не нуж - ны.

Гоншу гыз
Соседская девушка

Ар - зу - ла - рым күл ач - ды,
Пре - до мной вес - ны рас - цвет,

mf

нә хош - бәх - тәм ху - да - ја, јe - ни гә - дәм
и тре - во - ги боль - ше нет, точ - но в э - тот

mf

гој - му - шам, е - лә бил бу дүн - ја - ја!
са - мый миг по - я - ви - лась я на свет!

f

А - нам мә - ни көз - лә - јир. ва - рым ке - дим,
Мир как сад ме - ня ма - нит, ведь лю - бовь уз -

p

Гоншу гыз
Соседская девушка

ај Је - тим! А - нам мә - ни көз - лә - јир.
- на - ла я! Мир как сад ме - ня ма - нит,

Јетим
Сирота

О - ду - му ким сөн - дү - рәр:
Все те - бе при - над - ле - жит.

mf

ва - рым ке - дим, ај Је - тим. ва - рым ке - дим,
ведь лю - бовь уз - на - ла я, ведь лю - бовь уз -

мә - һәб - бәт - дән а - лыш - сам, мә - һәб - бәт - дән
и лю - бовь и жизнь мо - я, и лю - бовь и

p

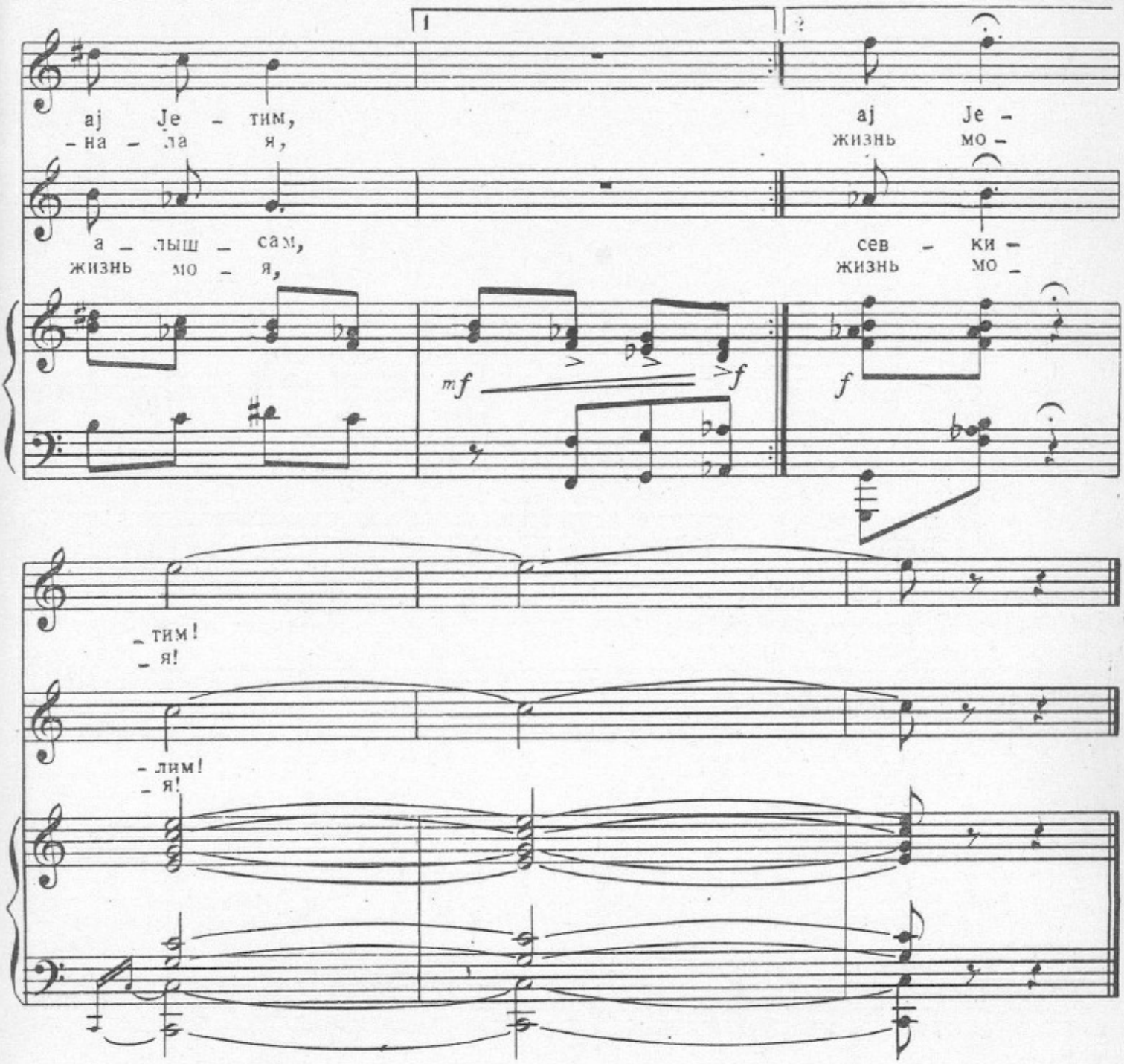

Јетим

2. Гәдәмләрин мүбарәк,
Һәр сәһәрин мүбарәк,
Һәр ахшамын мүбарәк,
Арзу-камын мүбарәк.

Сирота

2. Был я в мире одинок
Средь печалей и тревог.
Ты мне счастье принесла,
Ты судьбы моей цветок!

Гоншу гыз

Јоллардадыр көзләрим,
Мәним ешгим, һүнәрим,
Бәзәјисән өмрүмүн,
Һәр саатын, һәр күнүн!

Соседская девушка

И во сне, и наяву
Я одной мечтой живу.
Каждый день и каждый миг
Я любовь свою зову!

34.

ФИНАЛ

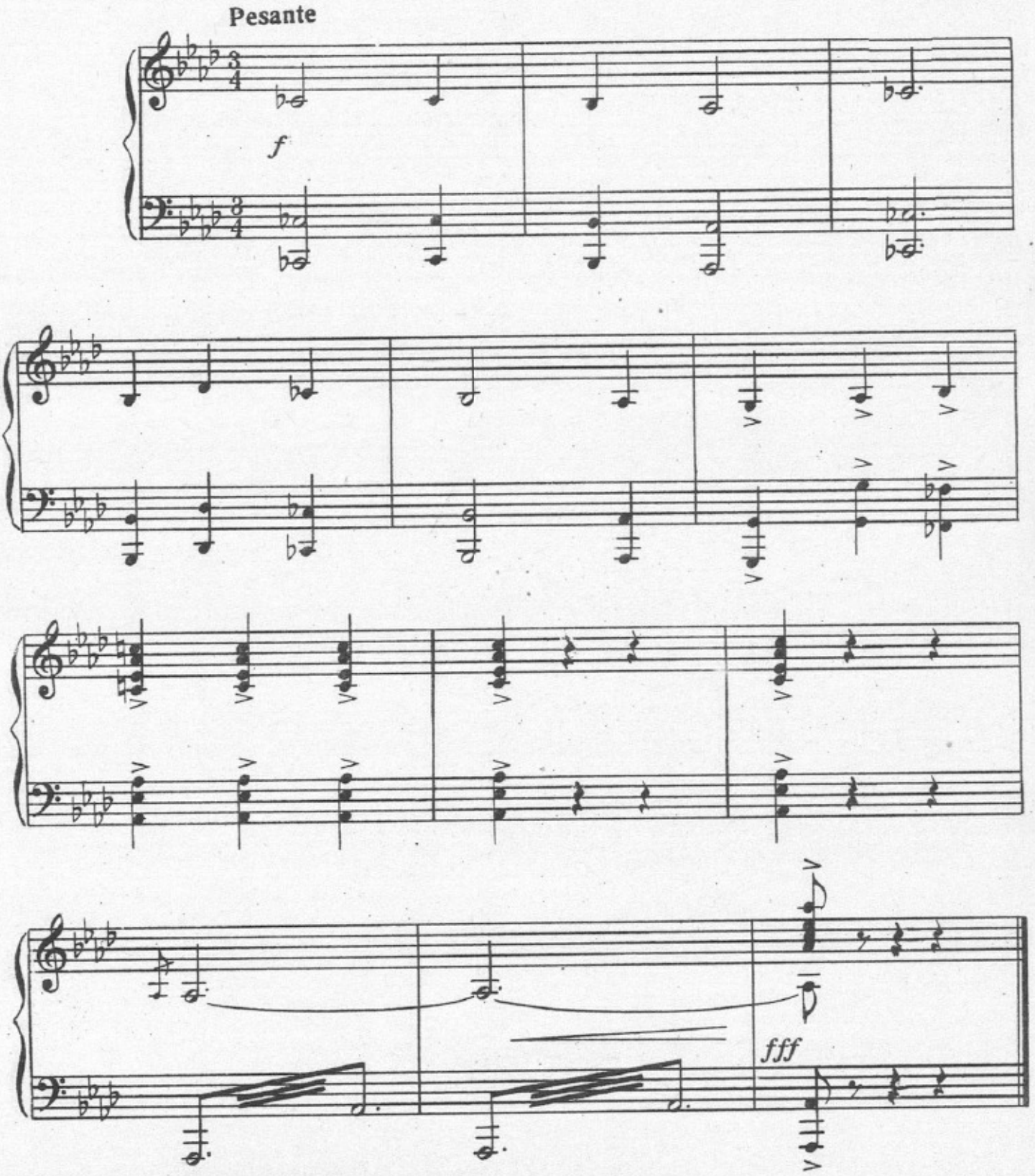

ПРОЛОГ

1. Кириш

Шәрг өлкәләринин бириндә јашыл бир шәһәр меј данчасы. Јетим әлләри чибиндә, голлары гырылмыш бир һејкәлин әтрафында вар-кәл едир.

2. Јетимин балладасы

Јетим — Һава јаман сојугдур *(пенчәјинин јахасыны галдырыр)*. Гарын ач оланда, сојуг икигат тә'сир еләјир. Бу јаша чатмышам һеч ким мәни өз адымла чағырмыр... Һамы мәни «Јетим!» — дејә чағырыр. Инди јазыг бачым, јухудан дуруб мәни ахтарыр. Бәдбәхт гызчыгаз, билмир ки, башымы көтүрүб гачмышам. Баш долу, чибим бош. Јә'ни мәним башым кимә лазымдыр? Бунун јеринә *(башына вурур)* кичичик бир гузу кәлләси олсајды, газана салыб гајнадардыг, һеч олмаса үч-дөрд күн јемәк фикри чәкмәздик. Үч ајдыр ки, ишсизәм *(Билдирчин кәлир. Ону көрән Јетим өзүнү итирир)*. Ај шејтан, сән дә кәлдин?

Билдирчин — Бәли, мән дә дејирәм ки, мәним гочаг гардашым кедиб чөрәкпулу газанмаға.

Јетим — *(јамаглы пенчәјини чыхарыр, јахасыны өртән манишкадан башга әјниндә һеч нә јохдур)*. Мәним Билдирчин бачым, апар пенчәјими сат, көрәк нә олур?

Билдирчин — Сәни дә онун ичинә гојсам, үстүндә әлимлә пул да версәм, бир диләнчи белә алмаз. Де көрүм бурда нијә вејилләнирсән?

Јетим — Фикирләширәм көрүм, һардан чөрәкпулу чыхармаг олар?

Билдирчин — Сәнин башын хараб олуб.

Јетим — Јох, мәним билдирчиним, бурда сәһвин вар. Бу јетимин елә бир саз јери варса, о да башыдыр. Бүтүн өлкәни пијада кәзәсән, мәним башымдан тапылмаз *(бајагдан бәри онларын сөһбәтләринә гулаг асан Ејнәкли ирәли чыхыр)*. Мән өз гарнымдан кәсиб белә баша чаласам аллаһа да хош кедәр.

Ејнәкли — *(өз-өзүнә)*. Јох, мән ач да галсам, онлара көмәк етмәлијәм *(о, пенчәјинин јахасыны галдырыр, онларын јанындан өтәркән јајлыг чыхармаг бәһанәси илә јерә пул атыб узаглашыр. Онлар һәр икиси пулун үстүнә атылырлар. Јетим пулу көтүрүр)*.

Јетим — Мән дејәндә ки, бурда чөрәкпулу ахтарырам, күлүрдүн. Инди бәјәндин мәним башымы? Бу пулла дүз үч күн доланмаг олар.

Билдирчин — О ки, өзкәниндир.

Јетим — *(башыны гашыјыр)*. Доғру дејирсән, амма о, артыг кетди.

Билдирчин — Далынча гач, бәлкә тапдын, гајтар өзүнә.

Јетим — Гајтарым? *(бир мүддәт тәрәддүд дир)*. Нә дејирәм, гајтарым да *(кедир)*.

3. Билдирчинин ариајасы

Јетим гајыдыр.

Јетим — Һәр јаны ахтардым, ону һеч јердә тапа билмәдим.

Билдирчин — Мән бүтүн кечәни сүбһә гәдәр танрыја јалвармышам. Ким билир бәлкә дә бу бизим рузумуздур.

Јетим — *(пулу она верир)* Ал, өзүдүр ки, вар.

Билдирчин — Өзүндә сахла.

Јетим — Ал, ал. Дүздүр, мән дә танрыја јалвармышам, амма бир-ики ағыз. Чох јалвармаға кирдарым кәлмир. Пул сәнә дүшүр. Кәл өзүмүзү верәк бу тиндәки кафеја, бир гарнымыз гызышсын.

Билдирчин — Јох, бу пулла үч күн доланмаг олар. Сонра јенә дә бир јердә танрыја јалварарыг.

Јетим — Танрынын вахты һарадајды бизә гулаг аса.

Билдирчин — Нашүкүр олма.

Јетим — Фикир вермә, о киши илә бизим зарафатымыз вар. Бу саат мән дүнјанын ән хошбәхт адамыјам. Дүз үч күн јемәк фикрини чәкмәјәчәјәм. Истәдијим гәдәр јатачағам. Бир ону бәри вер *(пулу алыр)*. Сән бир бундакы һөкмә бах!

4. Јетимлә Билдирчинин дуети

Билдирчин — Јахшы, мән гачым базара.

Јетим — Гач мәним билдирчиним *(гыз кедир)*. Јазыг гыз, сән дә мәним кими һәјатда елә бир сәһв еләмисән ки, бүтүн өмрүн бојуалтыны чәкәчәксән. Дејәндә ки, сәһв еләмишәм, мәни танымајанлар һаггымда мин чүр фикрә дүшә биләр. Амма наһаг. Мәним сәһвим анчаг өз башыма бәла олуб. Мән өзүмә валидејн сечмәкдә јанылмышам. Инди бахыб көрүрәм ки, дүнјада даһа бундан да бөјүк сәһв ола билмәз... Мәндән олсајды, јазыб һәр јерә јапышдырардым ки, ушаглар, өзүнүзә валидејн ахтаранда еһтијатлы олун, јазыгсыныз, мәним күнүмә дүшәрсиниз. Ишдир, әкәр дүнјаја икинчи дәфә кәлмәли олсам, мән биләрәм ки, нејнәрәм *(кетмәк истәјир, кәнардан она гулаг асан Ејнәкли јахынлашыр. Јетим өзүнү итирир)*. Мән сизин ардынызча тачдым, амма...

Ејнәкли — *(онун сөзүнү кәсир)*. Бир дәгигә, әкәр сәһв етмирәмсә, сиз дүнјаја икинчи дәфә кәлмәк истәјирсиниз.

Јетим — *(тәәччүблә)*. Сән... сиз кимсән? Сизә ким деди ки...

Ејнәкли — Мән сеһрбазам, өзүм һәр шејі билирәм.

Јетим — *(кетмәк истәјир)* Мәним сеһрбазлыг ишим јохдур.

Ејнәкли — Дајан көрәк. Мән сәнә көмәк едә биләрәм.

Јетим — Ахы сән... сиз мәнә нә көмәк елијә биләрсән?

Ејнәкли — Мән сәнин көзләрини ачыб

дүнјанын бүтүн әмәлләрини сәнә көстәрә биләрәм.

Јетим — Чох саг олун! Мәним евими јыхан елә о әмәлләрдир.

Ејнәкли — Истәсән сәни икинчи дәфә дүнјаја кәтирә биләрәм.

Јетим — Онун да аммасы вар?

Ејнәкли — Аммасы одур ки, сән дүнјаја јенидән кәлмәк үчүн мүтләг өлмәлисән.

Јетим — Мәнә бах, мән өлүм дүзүнү де, фикирләшиб данышырсан, јохса елә ағзына нә кәлди?

Ејнәкли — Бәли, бәли. Мән чидди дејирәм.

Јетим — Мәним бу саат елә бирчә кәфәним чатышмыр.

Ејнәкли — Ону бир тәһәр дүзәлдәрик. Сән өлмәк истәјирсәнсә...

Јетим — *(онун сөзүнү кәсир)*. Бура бах, гардаш. Нә дүнјадан кедирәм, нә дүнјаја кәлирәм. Хош кәлдин. Мән иш адамыјам. Мәни әлә салмысан?!

Ејнәкли — Хејр. Өзү дә... *(ону сүзүр)* сән чох асанлыгла өлә биләрсән.

Јетим — Хејр а... Мәним беләлијимә бахма. Сәнин кимисинин јүзүнә чан вермәрәм. Мәни тәнрымдан башга һеч ким өлдүрә билмәз.

Ејнәкли — Ону билмәк олмаз. Сәни истәнилән гадәр өлдүрмәк вә дирилтмәк олар.

Јетим кинајә илә бахыр. Кетмәк истәјир.

Ејнәкли — Дајан! Тәләсмә! Фикирләш! Көгүр-гој елә. Мән истәјирәм ки, сән һәр шеји өз көзүнлә көрәсән.

Јетим — Хејр а *(кәнара)*, саггыз олуб јапышмадын?!

Ејнәкли — Јахшы, мән кедирәм. Сән дә фикирләш. Өлмәк арзусунда олсан кәл јанымa, базар ағзында олурам. Ејнәклини кимдән соруршсан нишан верәр.

Јетим — *(Ејнәклинин ардынча бахыр)* Вај о күндән ки, икинчи дәфә дүнјаја кәләсән вә икинчи дәфә сәһв еләјиб бир беләсини өзүнә валидејн сечәсән.

Пәрдә

БИРИНЧИ ПӘРДӘ
БИРИНЧИ ШӘКИЛ
5. Кириш

Прологдакы шәһәр меј данчасы. Ағачларын алтындакы скамјаларда хејли адам отурмушдур. Бир киши илә јарым чылпаг бир гадын меј данчадан кечирләр.

Киши — Диггәт! Диггәт! Һәр кәс вахтында әввәл гочалмаг истәмирсә, бу ханым кими көзәл вә тәравәтли олмаг истәјирсә, чанына американ сабуну илә јусун. Бу сабуну шәһәрин бүтүн әтријјат мағазаларындан алмаг олар.

Гадын отуранлара тә'зим едир. Онлар кедирләр.

I шәһәрли — Јахшы ки, бабам вахтында башыны көтүрүб кетди о дүнјаја. Јазыг беләшеји көрсәјди, бағры дохсан доггуз јердән партларды.

II шәһәрли — Залымын гызы, елә бил анадан сүмүксүз доғулуб.

I шәһәрли — Абрымыз-һәјамыз да сәрвәтимизлә бирликдә кетди.

II шәһәрли — Дејиләнә көрә бу јахынларда Америкадан бизә бир јекә параход абырһәја көндәрәчәкләр.

III шәһәрли — Бир параход ә'ла саггыз көндәрәчәкләр ки, чејнәјәк башымыз гарышсын.

Јетим кәлир.

Јетим — Ағалар, һәр ким дүнјаја јенидән кәлмәк истәјирсә, мәшһур сеһрбаз Ејнәклијә мүрачиәт етсин.

Меј данчада отуранлар бир-биринә гарышыр.

6. Сәһнә (Јетим, хор)
7. Полис рәисинин кәлиши

Полис рәиси ики полис нәфәри илә кәлир.

Полис рәиси — Бу нә сәс-күјдүр?

I шәһәрли — *(Јетими көстәрир)*. Бу чаван оғлан бујурур ки, дүнјаја икинчи дәфә кәлиб.

Полис рәиси — Сарсаглама! Икинчи дәфә дүнјаја кәлмәк олар? Адам вар ки, дүнјаја бир дәфә кәлмәк үчүн јүз дәфә нәзир-нијаз вериб. Мәним атам једди дәфә евләниб, сәккизинчи дәфә евләнәндән сонра мән анадан олмушам.

Јетим — *(кәнара)*. Каш, һеч јерли-дибли олмајајдын.

Полис рәиси — Нә дедин?!

Јетим — Дејирәм нә јахшы ки, атанын руһдан дүшмәјиб.

Полис рәиси — Сус, ахмаг! *(о, гара ејнәјини чыхарыб кәнара чәкилир)* Ајағыны һара басырсан, бөјрүндән бир дилләнчи пыртлајыб чыхыр. Һәлә сәһәрдән бәри көзүмә бир ағыллы-башлы адам дәјмәјиб.

I полис — Һа, дүз бујурурсунуз. Мән...

Полис рәиси — Јери! Һејвәрә! Мән данышанда сән јаддан чыхармалысан ки, ағзында дилин вар. Сән кимсән?!

I полис — Мән, Һејвәрә *(мил дајаныр)*.

Полис рәиси II полисә тәрәф дөнүр.

II полис — *(мил дајаныр)*. Мән дә!

Полис рәиси — *(күлүр, II полисә)*. Сән Һејвәрә дејилсән! Сән тәчрүбәсиз ов туласына охшајырсан. Башыны бурахан кими ов далынча гачмаг авәзинә кәпәнәкләрә Һүрән ов туласына бәнзәјирсән *(күлүр, ha, ha...)*. Белә тула көрмүсән?

II полис — *(фарағат дајаныр)*. Хејр!

Полис рәиси — Онда тез-тез күзкүјә бах! *(сәрт бир һәрәкәтлә керијә дөнүр, полисләрә ејни һәрәкәт верир вә меј данчаја топлашанлара ишарә илә)* Бу аваралар нијә бура јығышыблар?

I полис — Өзләрини күнә верирләр, чәнаб.

Полис рәиси — Буну өз харабаларында едә билмирләр?

I шәһәрли — Өз харабамыза күн дүшмүр.

I полис — *(шәһәрлија)* Јум! Рәис данышанда һамы унутмалыдыр ки, агзында дили вар.

Полис рәиси — Гој данышсын.

II шәһәрли — Бизим дахманын диварлары һәлә күнәш ишығы көрмәјиб.

Полис рәиси — Нанкор инсан! Сән елә билирсән ки, евә күн дүшмәси јахшы шејдир? Бах мәним евимин 28 пәнчәрәси вар. Һамысындан да күн дүшүр. Бәли, бәли, дүшүр, өзү дә нечә? Адамын көзләрини гамашдырыр. Пәрдәләрин атасыны јандырыр. Нашүкүр олмајын! *(габаға чыхыр, полисләр онун һәрәкәтини тәкрар едирләр. Рәис полисләрә мүрачиәтлә)* көзүнүз бу дәләдузларын үстүндә олсун. Бунлардан нә десән көзләмәк олар.

I полис — Бунлар нә гәләт едә биләр?

Полис рәиси — Бәс дүнјанын алтыны үстүнә чевирән мәнәм? Һејвәрә! Говун бу аваралары! *(О, һирслә кедир).*

Полисләр чамааты говур, шәһәрлиләр вә Јетим галырлар.

II шәһәрли — Кетдиләр?

I шәһәрли — Бу да нөвбәти фырылдагдыр. Һансы ахмагдыр икинчи дәфә бу дүнјаја гајыдан?

II шәһәрли — Бәсдир башымызы чәфәнкијатла долдурдулар.

I шәһәрли — Рәһмәтлијин оғлу, биринчи дәфә дүнјаја кәлдик нә ләззәт апардыг ки, икинчи дәфә дә кәләк?!

Јетим — Нә гәдәр ки, дүнјаја икинчи дәфә кәлмәмишдим, мән дә елә сәнин кими дүшүнүрдүм. *(I шәһәрли тәәччүблә она бахыр).* Бир-ики саат олар ки, дүнјаја тәзәдән кәлмишәм. Көр мән нәләр еләјәчәјәм.

I шәһәрли — Елә үст-башындан көрүнүр ки, дүнјаја икинчи дәфә кәлмәкдә чох шеј газанмысан.

Јетим — Тәләсмә, гој өзүмә бир валидејн сечим, онда көрәрсән!

I шәһәрли — Нә? *(күлүр).*

Јетим — Бәли, мәним елә дүнјаја икинчи дәфә кәлмәкдә мәгсәдим өзүмә бир јаглы валидејн сечмәкдир.

I шәһәрли — Оғул, билирсән нә вар? Кәл бу бош хәјаллары башындан ат! Мән дә тәкам, истәрсән мәнә оғул ол, әл-әлә вериб башымызы доландыраг.

Јетим — Нә? Јох, әмичан, бизимки тутмаз *(ондан узаглашыб, II шәһәрлија јахынлашыр, ону башдан-ајаға сүзүр).* Бағышлајын, сәнәтиниз, сүбутунуз нәдир?

II шәһәрли — Субајам.

Јетим — *(кәнара).* Карын өз көнлүндәки. Дејирәм сәнәтин, сүбутун нәдир?

II шәһәрли — Јох, һеч бир шеј сүбут ејләјә билмәдиләр. Әзишдириб бурахдылар. Сәни нә үстә тутмушдулар?

Јетим — *(кәнара).* Кечмә белә валидејндән!

III шәһәрли — *(әлини гулағынын дибинә гојуб).* Бәли?

Јетим — Бәли, хејр *(о, III шәһәрлија јахынлашыр).*

III шәһәрли — Аллаһ көмәк олсун! Аллаһ версин, хырда пулум јохдур *(үзүнү јана чевирир).*

Јетим — Салам!

III шәһәрли — *(ејнәјини тахыр).* Дејәсән биз таныш дејилик?

Јетим — Еладир, мән һәлә һеч кимлә таныш дејиләм. Бир аз вар дүнјаја кәлмишәм. Өзүмә бир абырлы валидејн кәзирәм.

III шәһәрли — *(ајаға галхыр).* Мән өзүм ушагларымын әлиндән гачмаға јер ахтарырам *(кедир).*

Јетим — *(онун ардынча).* Хош кәлдин! Белә атаданса, јетим галмаг јахшыдыр. *(Бу вахт Сенатор мејданчадан кечир. Јетим онун үстүнә чумур.)* Аллаһым верди! Салам! *(Сенатор она әһәмијјәт вермәдән јолуна давам едир. Јетим онун сол тәрәфинә кечир).* Салам! *(Сенатор она әһәмијјәт вермир. Јетим саг тәрәфә кечир)* Салам! *(Сенатор бу дәфә дә әһәмијјәт вермәдикдә Јетим онун габағыны кәсир.)* Салам!

Сенатор — *(наразы һалда).* Рәдд олуб кетсәнә! Хырдам јохдур, сәнә нә лазымдыр?

Јетим — Сән!

Сенатор — Сән јох, сиз! *(гамәтини дүзәлдир).*

Јетим — Орасы еладир, амма... ата илә оғул арасында бу рәсмијјәт нәјә лазымдыр?

Сенатор — Рәдд ол сәрсәри. Сизин әлиниздән шәһәрә чыхмаг мүмкүн дејил! Бүтүн шәһәри диләнчи ағзына алыб. Милләти јерә сохурсунуз, јерә *(кедир).*

Јетим — Еһ, бу да белә кетди. Гој бир аз да отурум, көрәк нә олур? *(отурур.)* Јаманча да ачмышам. Јә'ни көрәсән мәним һеч тох вахтым олачаг, һеч инана билмирәм.

Сенатор јенидән гајыдыр, ону көрән Јетим үзүнү јана чевирир.

Сенатор — *(өз-өзүнә).* Гулагларыма инана билмирәм. Јох, о белә дә деди: ата илә оғул арасында бу рәсмијјәт нәјә лазымдыр?.. Јох, ола билмәз! Мән дәли олурам, нәдир?! *(кери дөнмәк истәјәркән, јенидән дајаныр).*

Јетим — Бу, хаталы адама охшајыр. Арадан чыхмаг лазымдыр *(дуруб кетмәк истәркән Сенатор она јахынлашыр).*

Сенатор — Дајан!

Јетим — *(кәнара).* Јахшы јердә күнү ахшамладыг.

Сенатор — Дајан! Сән дедин ки, ата илә оғул арасында...

Јетим — *(һирсли).* А киши гәләт еләмәдик ки?!

Сенатор — *(фикирли).* Сән дедин ки...

Јетим — Дедим, дедим! Дедим ки, бәсдир мән диләнчи кими доландым. Сәнин диләнчиләрдән зәһлән кедир. Мән дә диләнчи олмаг истәмирәм. Сән дә мәни рәдд етдин. Танымаг истәмәдин. Амма мән сәни көрән кими...

Сенатор — *(онун сөзүнү кәсир).* Бәсдир! *(үрәјини тутур).*

Јетим — *(кәнара).* Бу елә шмана бәнд имиш ки! *(Онун голуна кириб скамјада отурдур.)* Сәнә нә олду?

Сенатор — *(онун әлиндән тутур).* Һеч, фикир вермә. Индичә кечәр. Аһ, һијләкәр гадын! Мәни нечә дә мә'јус етмишдир. Мәним јеканә оғлуму дири-дири басдырмаг!..

Јетим — *(кәнара).* Буну баша дүшмәк

үчүн кәрәк бир дә о дүнјаја баш чәкиб кәлә-сән. Јох, дејәсән бу да лах чыхды. Һава гаралмамыш кедим өзүмә ата ахтарым. Јохса күчәдә галарам *(о, әлини чәкиб кетмәк истәјәр-кән Сенатор көзләрини ачыр)*.

Сенатор — Дајан!

Јетим — Ишә дүшмәдик? Бу саат кәлә-рәм *(кәнара)*.

Сенатор — Јох, артыг мән сәни һеч јерә бурахмарам. Мәним үрәјими сән бу һала салмысан.

Јетим — Әчәб! Ишим лап тамам-камал дүзәлди ки. Бунун бирчә кәлмәси кифајәтдир ки, мәни бассынлар дама. Белә билсәјдим, бу дүнјаја һеч ајағымы басмаздым.

Сенатор — Отур јанымда, инди бирликдә кедәрик.

Јетим — Сәнин үрәјин лап әлдәгајырма имиш ки.

Сенатор — Индичә кечәр.

Јетим — Јох, арадан чыхмаг лазымдыр. Билдирчин гајыдыб мәни бурада көрсә, һеч нә! Өзүмә јахшы валидејн тапмамыш, мән онун көзүнә көрүнә билмәрәм *(о кетмәк истәркән киши көзләрини ачыр)*.

Сенатор — Кетмә!

Јетим — Кедим, һәким чағырым *(кәнара)*. Сән өләсән ишә дүшмәдик?

Сенатор — Мәнә һәким лазым дејил. Мәним һәкимим сәнсән! Јахын кәл! Бир аз да!..

Јетим — Дејәсән һәриф јаваш-јаваш јум-шалыб.

Сенатор — Гучагла атаны, бәрк-бәрк гу-чагла!

Јетим — Сән өләсән бурда һагг-һесаб вар *(Сенатору гучаглајыр)*.

Сенатор — Мән билирдим ки, сән кәлә-чәксән. Бағышла мәни, оғлум! Бағышла мәни, Милјончу сенаторун дилән чи оғлу, бағышла!

Билдирчин гәмли һалда кәлир. Ону көрән Јетим башыны Сенаторун архасында кизләдир.

Билдирчин — Мәним севимли гарда-шым, сән мәни тәк бурахыб үч күндүр һарда кетмисән?

8. Билдирчинин ариҹасы

9. Биринчи шәклин финалы

Пәрдә

ПӘРДӘ ГАБАҒЫНДА

Гәзетсатан оғлан голтуғунда бир јығын гәзет кәлир.

Гәзетсатан — Гәзет алын! Гәзет алын! Мараглы хәбәр! Мараглы хәбәр! Ијирми беш илдән сонра Сенаторун оғлу тапылмышдыр! Сенаторун оғлу тапылмышдыр! Мараглы хә-бәр! Мараглы хәбәр!

Күчәдән кечәнләр гәзет алырлар

Гәзетсатан оғлан Мараглы хәбәр! Мараглы хәбәр! дејә-дејә узаглашыр.

Пәрдә галхыр

ИКИНЧИ ШӘКИЛ

Сенаторун евн. Модерн стилиндә бәзәдилмиш гонаг са-лону. Хидмәтчиләр салону гајдаја сала-сала оху-јурлар.

10. Хидмәтчиләрин маһны вә рәгси

I хидмәтчи — Бу күн сәһәр шәһәр мејданындан кечәркән бир мәлакә көрдүм.

II хидмәтчи — Ганадлары да варды?

I хидмәтчи — Еһ, сән нә билирсән, мә-лакә надир?

II хидмәтчи — Салам әлејкүм, мән мә-лакә көрәндә сәни һәлә бешикдә јырғалајыр-дылар.

I хидмәтчи — Инана билмирәм ки, бе-ләсини көрәсән. Елә јахынлашмаг истәјирдим, учуб јахындакы сары бинаја гонду. Өзүмү сал-дым һәјәтә, нә гәдәр ахтардым, тапа билмә-дим. Кетди. Өзү илә бирликдә мәним ағлымы, һушуму да апарды.

III хидмәтчи — Бах буна инанмаг олар..

11. I хидмәтчинин ариозосу

II хидмәтчи — Индичә Сенатор кәләр сәнә көстәрәр.

I хидмәтчи — Дүз он илдир ки, мән бу евдә хидмәтчијәм, бирчә дәфә дә олсун Сена-торун зијафәт вердијини көрмәмишәм.

III хидмәтчи — Сәнә зарафат кәлмәсин. Киши јеканә варисини итирмишдир. Көрәсән нечә оғландыр? О да атасы кими хәсисдирми?

I хидмәтчи — *(мәсхәрә илә)*. Дејирләр чох көзәл оғландыр. Елә бил Сенаторун бур-нундан дүшүб.

II хидмәтчи — Онда һеч нә. Мән дејир-дим бәлкә бу бир аз рәһмдил ола.

I хидмәтчи — Рәһмәтлијин оғлу, иланын јумуртасыны истәјирсән лап тојуғун алтына гој, јенә ичиндән илан чыхачаг *(Сенаторун кәлдијини көрүб сусур)*.

Сенатор — Нијә гурдаланырсыныз, ах-маглар? Гонаглар индичә кәләр, тез олун!

III хидмәтчи — Бу саат гуртарарыг, чә-наб!

Сенатор — *(чибиндән пул чыхарыб он-лара верир)*. Алын. Бу күн һамы шад олмалы-дыр. Гаш-габағынызы төкмәјин.

III хидмәтчи — Өмрүнүз узун олсун, чә-наб!

Сенатор — Ичин, кеф еләјин, тапшыр-мышам маашыныздан чыхсынлар *(саатына ба-хыр)*. Јахшы, тез олун! Вахт кечир! *(кедир)*.

Хидмәтчиләр әлләриндә пул, донуб галырлар. Архадан кәлән Јетим пулу онларын әлиндән алыр.

I хидмәтчи — Гајтар пулу!

II хидмәтчи — Гајтар, јохса... *(ону јум-руғла һәдәләјир)*.

Јетим — *(күлүр)*. Гајтарым, сонра мәнә дәли дејәсиниз? Јох!

I хидмәтчи — Онсуз да сәнә ағыллы де-јән јохдур, гајтар пулу! Јохса сәни елә әзиздир-рәрәм ки...

Јетим — Әзиздир көрүм.

Хидмәтчиләр онун үстүнә атылырлар.

Ханым кәлир.

Ханым — *(хидмәтчиләрә)*. Сиз нә едирси-низ?! Бурахын ону! *(Хидмәтчиләр Јетими бу-рахырлар.)* Бу саат үзр истәјин, јарамазлар, јохса сизи бир чөп кими пәнчәрәдән туллатды-рарам.

I хидмәтчи
II хидмәтчи — *(Ханыма баш әјирләр)*
III хидмәтчи Үзр истәјирик, Ханым!

Ханым — Мәндән јох, јарамазлар! Чаван аганыздан үзр истәјин!

Хидмәтчиләр шашгын һалда дөнүб Јетимә тә'зим едирләр.

Јетим — *(күлүр вә онлардан алдығы пулу кери гаітарыр)*. Јахшы, алын, мајмаг олмајын!

I хидмәтчи — Аллаһ сизә өмүр версин, чәнаб!
II вә III хидмәтчи — Амин!
Ханым — Рәдд олун бурадан!

Онлар кетмәк истәркән Јетим I хидмәтчијә јахынлашыр.

Јетим — Бу ханым кимдир?
I хидмәтчи — Ханым сизин ананыздыр, чәнаб!
Јетим — *(өзүнү итирир)*. Нечә?
II хидмәтчи — Даһа доғрусу атанызын арвады!

Ханым мәһәччәрли ејвандан ашағы енир.

Ханым — *(кәнара)*. Буну индидән әлә кечирмәк лазымдыр. Сенаторун бүтүн дөвләти бир аз сонра онун әлинә кечәчәк *(Јетимә јахынлашыр)*. Гәшәнк оғлан, сән нә јаман сәхавәтлисән? Бу мәним хошума кәлир, амма өз сәхавәтини белә һәјасызлара сәрф еләмә. Бәс сән мәним көрүшүмә нә вахт кәләчәкдин?
Јетим — *(тутулур)*. Атам деди ки, о, мәни сәнә... Сизә өзү тәг... тәг... нә исә еләјәчәк.
Ханым — *(күлүр)*. Тәгдим едәчәк? Сән чох мәзәли оғлана өхшајырсан.
Јетим — Еләдир.
Ханым — Өзүн дә чох гәшәнксән.
Јетим — Еләдир.
Ханым — *(күлүр)*. Дејәсән анан сәни пис бәсләмәјиб?
Јетим — Мәним анам јохдур.
Ханым — Әһсән! *(әлини онун башына чәкир)*. Елә анаданса, олмамағы јахшыдыр.
Јетим — Еләдир.
Ханым — Мән сәнә анадан артыг олачағам. Сән наһаг атаны көзләјирдин. Мән сәнә ичазә верирәм, истәдијин вахт мәним јаныма кәлә биләрсән. Бизим сөһбәтимиз јахшы тутар.
Јетим — Еләдир.
Ханым — Кедәк, мән сәнә отаглары көстәрим, бағчаны кәзәк. Кедәк!
Јетим — Мән бу саат кәләрәм.
Ханым — Јахшы, мән сәни бағчада көзләјәчәјам.

12. Јетимин маһнысы

I хидмәтчи ејванда көрүнүр. Јетим ону чағырыр.

Јетим — Көзәл оғлан, бәри кәл.
I хидмәтчи — Бујурун!
Јетим — Сәнә бир иш тапшырсам нечә олар?
I хидмәтчи — Мән чох шад оларам, чәнаб!
Јетим — Елә исә гулаг ас! Шәһәр меј данчасынын јахынлығындакы сары бинаја кедәрсән. Һәјәтә кирән кими сол тәрәфдә тахтадан вә дәмир парчаларындан тикилмиш бир имарәт көрәчәксән. Гапыны дөјәрсән. Амма бир аз әдәблә.
I хидмәтчи — Ајдындыр, ага!
Јетим — Орада бир гәшәнк гыз олур.
I хидмәтчи — Ајдындыр ага.
Јетим — Нә ајдындыр?
I хидмәтчи — О гыз чох гәшәнкдир.
Јетим — Сән һардан билирсән?
I хидмәтчи — Ағам дејирсә, демәли гәшәнкдир.
Јетим — Бу башга мәсәлә. Ону Билдирчин чағырырлар. Јадында сахла. Бу мәктубу она верәрсән *(әлиндәки мәктубу I хидмәтчијә верир)*.
I хидмәтчи — Баш үстә, ага *(кедир)*.
Јетим — *(бирдән нәјисә хатырлајыр)*. Һә, кедим, ахы анам мәни көзләјир *(кедир)*.

13. Гонагларын кәлиши

Хидмәтчиләр креслолары салона кәтирирләр. Гонагларын кәлмәк вахтыдыр. Сенатор салонда көрүнүр. Гонаглар гоша-гоша кәлирләр.

Сенатор — Чәнаблар, хош кәлмисиниз!

Гонаглар јахынлашыб ону тәбрик едирләр.

I гонаг — Мән сенаторун зөвгүнә һејранам.
Онун гадыны — Сән онун зөвгүнә һардан бәләдсән?
I гонаг — Нечә ја'ни һардан? Мән адамын үзүнә бахан кими чибини көрүрәм. Чибини көрән кими өзүмдән асылы олмајараг башлајырам онун зөвгүндән, сәхавәтиндән данышмаға. Мән журналистәм. Бу мәним сәнәтимдир.
Онун гадыны — Јахшы, өзүнү аз тә'рифлә.
I гонаг — Мән дә өзүмү тә'рифләмәсәм, буну мәндән башга ким еләр?
Онун гадыны — Өмрүндә бирчә дәфә доғру сөз данышдын.
II гонаг — Мән чаван аганы көрмүрәм.
Сенатор — Әјләнин, чәнаблар! Бу саат о, кәләр. Чаван аганы мәчлисә чағырын.

Јетим вә Ханым кәлирләр.

Сенатор — Бу да чаван ага! Дејәсән сиз мәнсиз бир-биринизи танымысыныз?
Ханым — *(јарызарафат)*. Инди сән мәни оғлумдан ајыра билмәзсән.
Сенатор — Мән чох шадам ки, о, сәнин хошуна кәлиб.

Ханәндә гыз орталыға чыхыр, мусиги јенидән сәсләнир.

14. Сәһнә (ханәндә гыз, хор). «Севкилим, күсмә мәндән» маһнысы

15. Гызлар рәгси

Ханым — Чәнаблар, бујурун о бири салона, стол сизи көзләјир.

Гонаглар бир-бир о бири салона кечирләр. Бу вахт I хидмәтчи кәлир. О, ишарә илә Јетими чағырыр.

Јетим — Нә олду, көрә билдинми?

I хидмәтчи — Көрдүм дә, вердим дә, кәтирдим дә. Гапыда көзләјир.

Јетим — Ај фәрсиз!

I хидмәтчи — Аға!

Јетим — *(диксиниб әтрафына бојланыр)*. Кәлән вар?

I хидмәтчи — Хејр, аға, дејим кетсин?

Јетим — Јох, тез бура чағыр. Билирсән, мән она сөз вермишәм ки, ону бурада ишә дүзәлдим. Киши кәрәк сөзүнүн ағасы олсун.

I хидмәтчи — Еләдир, аға *(кедир вә Билдирчин илә гајыдыр. Билдирчин марагла салона тамаша едир... Јетим она тәрәф дөнүр, о, гардашыны чәтинликлә таныјыр. Онлар гучаглашырлар, кәнара)*. Билдирчини дә бурада бир тәһәр ишә дүзәлдә билсәјдим, онда һәр шеј јолуна дүшәрди.

Билдирчин — Сән лап ағалара охшајырсан!?

Јетим — Ај шејтан. Мәним ағадан нәјим әскикдир? *(ону кәнара чәкир.)* Амма бурада бир кәс билмәмәлидир ки, сән мәним бачымсан. Јохса бүтүн ишләри корлајарыг.

Билдирчин — Бәс мән сәни көрмәјәчәјәм?

Јетим — Сәни бурада ишә дүзәлдәчәјәм.

Билдирчин — *(севинчәк)*. Демәли мәнә донлуг верәчәкләр?

Јетим — *(өзүнү чәкир)*. Бәс сән мәни нә билирдин?

I хидмәтчи — *(кәлир)*. Аға, билирсиниз нә вар? О ханым кәлиб бу ханымы бурда көрсә, мәним дәримә саман тәпдирәр *(Билдирчинә бахыб күлүр)*.

Јетим — *(Билдирчинә)*. Јахшы, сән кет, сабаһ мән бүтүн ишләри саһмана саларам. *(I хидмәтчијә: Билдирчин мә'јус һалда кетмәк истәркән Јетим хидмәтчини сахлајыр)*. Дајан, бајаг сәнә вердијим пулу мәнә вер.

I хидмәтчи — Һеч билмирәм һара гојдум *(ахтарыр)*.

Јетим — Саг чибиндәдир *(пулу ондан алыб бачысына верир)*.

Билдирчин — *(тәрәддүдлә пулу алыр)*. Бу чохдур.

Јетим — Хырдам јохдур.

I хидмәтчи — Аға, мәндә хырда вар.

Јетим — Сахла, өзүнә лазым олар.

Билдирчин кетмәк истәркән, мәһәччәрли ејванда ханым көрүнүр.

Ханым — Чаван ағанын сағлығына ичирләр *(Билдирчини көрүр)*. Бу кимдир?

I хидмәтчи гәләсик чыхыр.

Јетим — Бу ханым иш ахтарыр.

Ханым — (кинајә илә). Ханым? Бир евдә бир ханым ола биләр, мәним әзизим. Гој кетсин, мән сабаһ өзүм онунла мәшгул оларам. Јухары галх, атан көзләјир.

Билдирчин — *(тәччүблә)*. Атан?..

Јетим — Билирсән, бу мәним јаланчы атамдыр.

Билдирчин — Бәс бу ханым кимдир?

Јетим — Елә бу да мәним бир нөв анамдыр.

Билдирчин — *(тәччүблә)*. Анан?..

Јетим — Һә дә, атамын арвады.

Билдирчин — Һеч нә баша дүшмүрәм.

Јетим — Әслинә бахсан елә мән өзүм дә һәлә чох шејі баша дүшмүрәм.

Мәһәччәрли ејванда күбар гадынла гоншу гыз көрүнүрләр.

Күбар гадын — Бәрк истидир. Ичәридә адамын нәфәси дарыхыр *(гоншу гыза)*, јахын кәл, чаван ағаны көрдүнмү? Бах ону көздән гојма. Мән истәјән оғландыр. О, һәм көзәл, һәм дә варлыдыр. Бу күн, сабаһ Сенатор кәлләсини гојачаг јерә, онда онун дөвләтини јығыб-јығышдырмаг олмајачаг. Чалыш онунла таныш ол.

Гоншу гыз — Мән утанырам.

Күбар гадын — Демишдим һа! Ај гыз инди утанмаг вахтыдыр? Бу саат әсил киришмәк мәгамыдыр. Елә ки, сатгызыны оғурладын, сонра сән ағасан, о да сәнин гулун, мин отур бојнунда, үрәјин истәјән гәдәр утан, наз елә. Бәс нечә? Һәр шејин бир гајдасы олдуғу кими, әрә кетмәјин дә өз гајдасы вар *(о, Јетимин кәлдијини көрүр)*. Одур бах кәлир, кеч габаға, горхма. Мән дә бурадајам. Дедикләримі унутма һа *(ону габаға вериб, өзү пәрдәнин далында дајаныр)*.

Јетим әтрафына баха-баха кәлир, о, гоншу гызы көрүб јериндә донур.

Јетим — *(кәнара)*. Нә гәшәнк гыздыр.

Гоншу гыз — *(Јетимә јахынлашыр)*. Ичәри бәрк истидир.

Јетим — Һә, исти јахшыдыр. Адамын сүмүкләри гызышыр. Бачымла һәмишә арзу едәрдик ки, һеч гыш олмасын.

Гоншу гыз — Сизин бачыныз да вар?

Јетим — *(өзүнү итирир)*. Јох, зарафат едирәм.

Онлар һәр икиси бир мүддәт јерә бахыб сусурлар.

Күбар гадын *(пәрдәнин далындан)*. Даныш да, нә олду?

Јетим — *(шашгын)*. Һеч билмирәм нә данышым.

Күбар гадын — Даныш да.

Јетим — Мән сәни... Сизи көрәндә елә билдим ки... *(кәнара)* Сән, сиз, һеч данышмырсан?

Күбар гадын — Даныш!

Јетим — Елә мән данышырам да!.. Сәнин гәшәнк палтарын вар.

Гоншу гыз — Гәшәнк елә бирчә палтарымдыр?

Јетим — Јох! *(О, башыны галдырыб гоншу гыза бахыр.)* Сән... сиз... Сән... елә...

Күбар гадын — Утанма, де!

Јетим — Јох, мән утанмырам. Сән өзүн палтарындан да гәшәнксән.

16. Јетимлә гоншу гызын дуети

Күбар гадын — *(гыза)*. Көзүндән вурмусан, наз елә *(охујур)*.

Күбар гадын — Ааз, сән она нијә јалварырсан? Гој о сәнә јалварсын *(охујур)*.

Күбар гадын — Ааз, кифајәтдир, гач салона!

Гоншу гыз гачыр, Јетим онун ардынча гачмаг истәркән салондан чыхан Ханым онун гаршысыны кәсир.

Ханым — Оғлумуз һара белә тәләсир?

Јетим — Сән... Сиз дединиз атам чағырыр?

Ханым — *(онун башыны сығаллајыр)*. Атан јадына чох тез дүшүб, гәшәнк оғлан. Нараһат олма. Мән она дедим ки, сән гонаглары јанына кәлмәјә утанырсан.

Күбар гадын — *(кәнара)*. Дејәсән гызы арадан чох тез чыхартдым.

Ханым — Истәјирсән бағчаја кедәк?

Јетим — Јох, ора сојугдур.

Ханым — Шылтаглыг еләмә. Адам анасынын сөзүнә бахар.

Күбар гадын — *(кәнара)*. Аллаһ ахырыны хејир еләсин.

Ханым — Сән тәрләмисән, сәнә доғрудан да бағчаја чыхмаг олмаз.

Күбар гадын — *(кәнара)*. Быј, быј, быј! Көзләр көрмәсин!

Јетим — Башым ағрыјыр.

Ханым — Кечиб кедәр *(онлар отурурлар)*. Сәнин чох гәшәнк сачларын вар. Јәгин бир вахт атанын да сачлары белә имиш, тәәссүф ки, бир вахт... *(Јетимин башыны тумарлајыр)*.

Күбар гадын — *(кәнара)*. Дөнүм зорына! Бир көр һардан вурду? Әждаһанын ағзындан гуртармаг олар, амма Ханымын пәнчәсиндән јох.

17. Сәһнә (Ханым, Јетим, Сенатор)

Јетим — Атам бахыр!

Ханым — Гој бахсын, инди онун бахан вахтыдыр.

Сенатор охујур.

Сенатор — Олмаја сиз гонаглардан ачыг еләмисиниз?

Ханым — Јох, әзизим, мән бу ширин бала илә сөһбәт едирәм.

Сенатор — Өзү дә чох ширин-ширин *(шәрабы башына чәкир)*. Унутмајын ки, һәддиндән артыг ширинлик үрәји вура биләр. *(Сенатор бирдән үрәјини тутуб јыхылыр. Ханым вә Јетим она тәрәф гачырлар.)*

18. Биринчи пәрдәнин финалы

Пәрдә

ИКИНЧИ ПӘРДӘ

БИРИНЧИ ШӘКИЛ

Сенаторун бағчасы. I хидмәтчи ағачлары сулајыр.

19. I хидмәтчинин маһнысы

I хидмәтчи — Аз галыр үрәјим партлыја. Бир дәли шејтан дејир вур бу чаван аганы өлдүр. Гој мәни дә дар ағачындан ассынлар, чаным динчәлсин. Һара кедирәм ону Билдирчинлә пычылдашан көрүрәм. Елә бил башына гыз гәһәтдир *(Билдирчин кәлир)*. Дејәсән јадына дүшмүшәм.

Билдирчин — *(она јахынлашыр)*. Нијә белә гәмкинсән?

I хидмәтчи — Сән бу суалы чаван ағаја вер.

Билдирчин — Гәрибә оғлансан һа?

I хидмәтчи — Әлбәттә, онун јанында мән гәрибә көрүнәрәм. Ахы мән кимәм? Јохсул бир хидмәтчи. О исә сенатор оғлудур. Бу күн, сабаһ атасы өләндә дә ки, дүнјанын ән хошбәхт адамы олачаг.

Билдирчин — Мән дә дејирәм көрәсән нә олуб? Мән она бир гардаш кими һөрмәт едирәм.

I хидмәтчи — Белә кетсә, бәлкә доғрудан да гоһум чыхдыныз.

Билдирчин — Ким билир *(күлүр)*.

I хидмәтчи — Сәнә нә вар?!

Билдирчин — Инчимә, вахт кәләр мән сәнә һәр шеји баша саларам. Мәним гысганч чәнкавәрим.

I хидмәтчи — Әзијјәт чәкмә. О вахт мән сәнсиз дә һәр шеји баша дүшәрәм.

20. Билдирчинлә I хидмәтчинин дуети

I хидмәтчи — Сөз вер ки, сән бир дә онунла пычылдашмајачагсан, мәним билдирчиним!

Билдирчин — Ахы сән баша дүш ки... *(сусур)*.

Јетим кәлир, пилләләрлә ашағы енир. I хидмәтчи ону тутуб өзү илә апарыр.

Јетим — *(өз-өзүнә)*. Бу күбар һәјаты да бир зибил дејилмиш. Инди дә мадумазел кәлиб, өз лөвбәрини салачаг. Ики аддым ирәли, бир аддым кери. Дүнән мәни о гәдәр һәррәтдн ки, инди дә башым кич кедир. Мән елә билирдим ки, дүнјаја икинчи дәфә кәлсәм, мәндән хошбәхт адам олмајачаг. Инди бу һәјатын ич үзүнү көрәркән баша дүшүрәм ки, әјним чылпаг, гарным ач икән мән бундан даһа хошбәхт идим. Һеч олмаса јолдашларымдан утанмырдым. Одур мадумазел кәлир.

Рәгс мүәллимәси кәлир.

Рәгс мүәллимәси — Салам!

Јетим — Салам!

Рәгс мүәллимәси — Елә салам вермәзләр, јох. Бахын, бах, белә *(көстәрир)*. Тәкрар един, бир дә, бир дә, бир дә. Кифајәтдир. Бу күн сизә мүасир бир рәгс өјрәдәчәјәм *(о, Јетими рәгсә дә'вәт едир. Мусиги сәси кәсилән кими Јетим јорғун һалда креслода отурур)*.

21. Танго

Јетим — Јаман јорулдум.

Рәгс мүәллимәси — Сиз рәгсдә чох үнкүлсүнүз. Мән сизинлә кечә-күндүз рәгс едәрдим.

Јетим — Мәним башым рәгссиз дә һәрләнир. Мәндән рәгс еләјән чыхмаз. Өзүнүзә јолдаш ахтарын.

Рәгс мүәллимәси — Сиз чох тәвазөкарсыныз *(онун јанында отурур)*. Мәним идеалым сизин кими кишиләрдир. Нәдәнсә сиз һеч шәһәрә дә чыхмырсыныз.

Јетим — Рәгс еләмәкдән башым ајылыр ки?..

Рәгс мүәллимәси — Рәгс еләмәк үчүн шәһәрдә о гәдәр јерләр вар ки... Сиз истәсәниз мән сизә бәләдчи ола биләрәм *(Ханым кәлир, онлары көрүб аіаг сахлајыр)*. Ешитдијимә көрә сиз узун мүддәт узаг өлкәләрдә олмусунуз. Мән сизи истәдијиниз јерләрә апара биләрәм, сиз мәндән чох разы галарсыныз *(она гысылыр)*.

Јетим — Саг олун!

Рәгс мүәллимәси — Дәјмәз! Истәсәниз елә бу ахшам елә бир јерә апарарам ки, ләззәти һеч вахт дамағыныздан кетмәз.

Ханым — Хејр мадмуазел, бу ахшам аға мәшгулдур. Бәли, бәли, сабаһ да мәшгул олачаг, о бири күн дә, бәли, о бүтүн күнләр мәшгул олачаг *(Рәгс мүәллимәсинә гапыны көстәрир)*. Тапшырмышам, сизинлә һагг-һесаб чәкәчәкләр *(Рәгс мүәллимәси далы-далы чәкилиб кедир, Ханым Јетимә јахынлашыр)*. Мән сизә јүз јол демишәм ки, бу јарамазларла еһтијатлы ол *(онун јанында отуруб, башыны сығаллајыр)*. Мән бунларын ич үзүнә бәләдәм.

Јетим — Демәли, рәгсдән чанымыз гуртарды.

Ханым — Рәгсдән јох, гәшәнк оғлан, рәгс мүәллимәсиндән. Рәгс етмәји мән өзүм сәнә өјрәдәчәјәм. Сәни һеч кимә е'тибар етмәк олмаз.

Јетим — Бәлкә мән шәһәрә кетмәк истәдим.

Ханым — Мәнимлә!

Јетим — Бәлкә...

Ханым — *(онун сөзүнү кәсир)*. Ора да мәнимлә!

Јетим — *(кәнара)*. Бәли, ишимиз дүзәлди.

Билдирчин әлиндә ики бадә гојулмуш мәчмәји кәлир. Ханым бадәләри көтүрүр.

Ханым — *(Јетимә)*. Ал ич, јорғунлуғун чыхсын.

Јетим — Ичмирәм!

Ханым — *(Билдирчинә)*. Һејкәл кими нә мыхланыб дурмусан? Кет! *(Билдирчин кедир)*. Ич!

Јетим — Јох, ичмирәм!

Ханым — Анчаг телеграф дирәкләри ичмир. Финчанларын үзү ашағы олмасајды, онлар да ичәрдиләр *(Бадәни онун додагларына апарыр)*. Виски мәним ән севдијим ичкидир *(Јетим ичир)*. Бах белә *(бадәни кәнара гојур, гуш сәсләри ешидилир)*. Бу күн көзәл һава вар, гушлар да сәс-сәсә верәрәк бизи чағырыр.

22. Сәһнә (Ханым, Јетим)

Ханым — Бунлар кечиб кедәр. Сән ки, ушаг дејилсән. Биз сәнинлә хошбәхт оларыг. Истәсән лап харичә кедәрик.

Јетим — Јох!

Ханым — Шылтаглыг еләмә.

Јетим — Мән башгасыны севирәм.

Ханым — Мән исә сәни севирәм. Атан да мәним дәрдимдән өлүр. Буну унутма, сән мәнә башга көзлә дә баха биләрсән *(ајаға галхыр)*. Мәним бирчә кәлмә сөзүм сәни јенидән сәфилләрин јанына көндәрә биләр. Нараһат олма. Мән һәлә атана һеч бир сөз демәјәчәјәм. Јахшы фикирләш *(узаглашыр)*.

Јетим — *(өз-өзүнә)*. Сәфилләрин јанына *(ачы-ачы күлүр)*. Мәни мәним өзүмлә горхудурлар.

II хидмәтчи кәлир.

II хидмәтчи — Аға, гәзетдән сизи көрмәјә кәлибләр.

Јетим — Јенә гәзет. Онлар мәним чанымы боғазыма јығыблар. Де ки, јохдур.

II хидмәтчи — Аға, о, бу ағачын далында дуруб сизин дедикләринизи ешидир.

Јетим — Лә'нәтә кәләсән, кор шејтан! Де кәлсин.

Хидмәтчи чыхыр, мүхбир кәлир.

Мүхбир — Салам!

Јетим — Бујурун көрәк.

Мүхбир — Нечәсиниз?

Јетим — Нечә көрүрсән.

Мүхбир — Мән Америка гәзетинин мүхбиријәм. Елә бу саат тәјјарә мејданындан кәлирәм. Ешитдијимә көрә, сизин башыныза чохлу мачәралар кәлиб. Дејиләнә көрә сиз 25 ил ата евиндән авара дүшмүсүнүз, билмәк истәрдим сиз бу мүддәт әрзиндә һарада олмусунуз.

Јетим — О дүнјада.

Мүхбир — Гәрибәдир...

Јетим — Чох гәрибәдир.

Мүхбир — Сиз орада нә едирдиниз?

Јетим — Гәзетләрин суалына чаваб верирдим.

Мүхбир — Там 25 ил?

Јетим — Аллаһ һеч кими сизин әлинизә салмасын, һеч әлли ил дә сизин сорғу-суалыныза чаваб вериб гуртармаг олмаз.

Мүхбир — Бағышлајын бир балача сәһвиниз вар. Сизи она көрә тез-тез нараһат едирләр ки, сиз Бизнессиниз.

Јетим — Нәјәм?

Мүхбир — Бизнес! Бағышлајын, атанызы тапанда илк сөзүнүз нә олду?

Јетим — Севиндијимдән һеч ағзымы да ача билмәдим.

Мүхбир — Мараглыдыр... Нә һагда фикирләширдиниз?

Јетим — Ону дејә билмәјәчәјәм.

Мүхбир — *(гымышыр)*. Ајдындыр. Гыз мәсәләси. Бағышлајын. Сиз дөвләтинизи нәјә сәрф етмәк истәјирсиниз?

Јетим — Диләнчиләрә пајламаға.

Мүхбир — Браво! Браво! Бизнес!

I хидмәтчи дахил олур.

I хидмәтчи — Аға, бунлар... *(о, сөзүнү битирмәмиш бир нечә мүхбир дахил олур. Онлар һәр тәрәфдән Јетимин шәклини чәкирләр)*.

II мүхбир — Бир нечә суал...

Јетим — Јох бу дәфә суалы мән вермәјәчәјәм, бах сән, *(о мүхбирләрдән биринә мүра-*

чиат едир) нијә јашајырсан?

Мүхбир — Мән?

Јетим — Бәли!

II мүхбир — Нијә јашајырам? Мән һеч бу һагда фикирләшмәмишәм *(күлүр)*.

Јетим — Күлмәјн нәнәм дә бачарар *(о бири мүхбирә)* Бәлкә сән дејәсән *(мүхбир сусур)*. Һәмишә өзү суал вермәјә адәт еләјән адам чаваб верәнтә чәтинлик чәкәр.

Мүхбир — Дејиләнә көрә сиз атанызы көрән кими танымысыныз?

Јетим — Сән билән пис иш көрмүшәм?

Мүхбир — Хејр, әксинә.

Јетим — Онда кәлин гуртараг. Мәним башым ағрыјыр.

Мүхбир — Бир суал да...

Јетим — *(онун сөзүнү кәсир)*. Бир нечә күндүр ки, бүтүн гәзетләр мәндән јазыр. Өзү дә мәним дедикләримі јох, өз билдикләрини. Кәлин бир-биримизин башыны ағрытмајаг... Хош кетдиниз, ағалар! Хидмәтчиләр сизи јола салар *(мүхбирләр кедирләр)*. Башымы јаман итирмишәм. Ејнәкли кәлиб чыхсајды, бир шеј фикирләшәрдик. О, бу күн мүтләг кәлмәлидир.

Гоншу гыз кәлир.

Гоншу гыз — *(кәнара)*. Анам онун пулуну севир. Мән исә бир диләнчи олсајды белә, јенә дә ону севәрдим.

Јетим — Салам! Сән... сиз... сиз нечәсән?

Гоншу гыз — Саг олун! Бу бизим бағын алмаларындандыр *(әлиндәки сәбәти верир)*. Анам деди ки, атаныз үчүн кәтирим.

Јетим — Јахшы алмалардыр.

Гоншу гыз — Јејин.

Јетим — Чох саг олун! Истәјирсиниз бир аз отураг.

Гоншу гыз — Јох, анам никаран галар...

Јетим — Лап бир аз... Сән... Сиз... бизим тәрәфләрә һеч кәлмирсән?

Гоншу гыз — Анам мәни көзүндән бир аддым о јана гојмур.

Јетим — Мән һәмишә сизин баға бахырам. Сәни... сизи орада көрмүрәм.

Гоншу гыз — Мән бағчаја чох аз-аз чыхырам. Нә көзәл күлләриниз вар.

Јетим — Сән... сиз... бу күлләри чох севирсән? *(Күлү гоншу гыза верир.)* Ал! Алын! Бағчада күл чохдур, амма сән бирчә дәнәсән.

23. Јетимлә гоншу гызын дуети

Јетим — Илаһи мән нәләр ешидирәм? *(о, сәрмәст һалда көзләрини јумуб гоншу гыза тәрәф аддымлајаркән, Гоншу гыз Ханымын кәлдијини көрүб гачыр)*. Мән сәни һәмишә севәчәјәм! Бәрк, бәрк!..

Ханым — Еһтијатлы ол, гәшәнк оғлан! Гызын габырғаларыны сындырарсан.

Јетим — *(өзүнү итирмиш һалда)*. О, атам үчүн алма кәтирмишди.

Ханым — *(кидди)*. Онун кәтирдији алмалар гуртарана гәдәр фикирләш *(Јетим шашгын һалда кедир. Ханым өз-өзүнә)*. Кишинин һалы кетдикчә писләшир. Мән ја ону јашатмалы, ја да бу сәфили әлә алмалыјам. Башга јол јохдур, һәкимләр гәти бир сөз дејә билмирләр. Һәләлик һәр икисини етмәлијәм *(о кетмәк истәркән Ејнәкли илә растлашыр вә диксинир)*. Сән кимсән?

Ејнәкли — *(ејнәјини дүзәлдир)*. Мән кимәм? Дүзүнү билмәк истәјирсинизсә, мән өзүм дә елә бу һагда тез-тез фикирләширәм.

Ханым — Сәни бура ким бурахды?

Ејнәкли — Мән көјдән кәлмишәм.

Ханым — Көјдә бирчә сән чатышмырдын.

Ејнәкли — Јанылырсыныз, ханым. Мән орда да артыг олдуғум үчүн говдулар. Хошбәхтликдән сизә раст кәлдим.

Ханым — Сусун! Мән бу саат хидмәтчиләри чағырарам.

Ејнәкли — Сизә әзијјәт олар, ханым. Мән өзүм чағырарам.

Ханым — Рәдд олун бурадан!

Ејнәкли — Бујурун, ханым. Сиз дурадура мән әдәбсизлик едиб аддым бело атмарам.

Ханым — Һәјасыз!

Ејнәкли — Еләдир, ханым, мән һәјамы киров гојмушам. Варланан кими кери алачағам, онда сизин кими мән дә дүнјанын ән һәјалы адамларындан олачағам *(Ханым истеһза илә күлүр)*. Сиз күлүрсүнүз, күлүн, сизә күлмәк чох јарашыр.

Ханым — *(әл чалыб хидмәтчиләри чағырыр)*. Буну чәлд күчәјә туллајын *(кедир)*.

II хидмәтчи — *(Ејнәклијә)* Кәл өз хошунла рәдд ол!

Ејнәкли — Мән өз хошумла иш көрмәјә адәт етмәмишәм.

III хидмәтчи — Онда гулағындан јапышыб атарыг күчәнин ортасына.

Ејнәкли — Дејәсән сән сәбәтин гулпу илә мәним гулағымы гарышдырырсан *(хидмәтчиләр онун үстүнә атыларкән о, онларын һәр икисини гулаглајыр)*. Әчәб јумшаг гулагларыныз вар.

III хидмәтчи онун әлиндән чыхыб чығыра-чығыра гачыр.

II хидмәтчи — Бурах мәни!

Ејнәкли — Јох! Бурахсам сән дә гачарсан. Бәс онда мәни күчәјә ким атар?

Фит сәси ешидилир, Ејнәкли хидмәтчини креслода отурдур. Голуну бағлајыр. Ағзына алма басыр. Ејнәкли арадан чыхыр.

Полис рәиси — Алманы гап *(микроскопла алманы нәзәрдән кечирир, сонра полиса верир. Полис алманы атмаг истәјир)*. Атма, експертизаја. *(Полис рәиси II хидмәтчијә јахынлашыр.)*

Полис рәиси — Һаны о јарамаз!

II хидмәтчи — Гачды, аға!

Полис рәиси — Демәли сән ону бурахдын?!

II хидмәтчи — Хејр аға!

Полис рәиси — Јахшы, сән вурмадын, мән јыхылмадым. Бәс нечә олду?

II хидмәтчи — О, өзү гачды.

Полис рәиси — Јалан дејирсән, јалан, јалан, јалан! *(Әлиндәки әлчәклә ону вурур)*. Кәтүрүн полис идарәсинә.

II хидмәтчи — Ахы мәним тәгсирим нәдир?

Полис рәиси — Узун данышма, кедәк! Орада сәнә һәр шеји баша саларлар.

Кедирләр.

Пәрдә ашағы дүшүр.

Ејнәкли — Бу полисләр гәдәр ахмаг мәхлуг тәсәввүр етмәк чәтиндир. Јахшы, мән инди бу Јетими һарадан тапым. Дүнјада чәкмәнин ајағы сыхмасындан да бөјүк дәрд ола билмәз. Ајағымы һәр јерә басанда, елә билирәм, бејнимә ијнә батырырлар *(чәкмәләрини сојунуб јенидән кејинир)*.

Јетим кәлир.

Јетим — *(өз-өзүнә)*. Белә анаданса өмүрлик јетим галмаг јахшыдыр. Јазыг гыза билмирәм нечә сифәт көстәрдисә, бир көз гырпымында јох олду *(скамјада отурур)*.

Ејнәкли — *(өз-өзүнә)*. Еһ, бирчә труппа дүзәлтсәјдим, бу ишсизлијин дашыны атардым *(бирдән Јетими көрүр)*. Сән өләсән адам да адама охшармыш. Елә бил бир алмадыр. Јарысыны јејибләр, јарысы галыб *(ајаға галхыр, кетмәк истәркән дајаныб диггәтлә Јетимә бахыр)*. Сән өләсән өзүдүр ки, вар. Интиһасы бир балача рәндәләјибләр.

Јетим — *(Ејнәклини көрүр)*. Ејнәкли!.. *(Ону гучаглајыр.)*

Ејнәкли — Јаваш, ајы! Ејнәјими сындырарсан *(ону сүзүр)*. Лап гијамәтсән.

Јетим — Бәс сән нә билирдин?

Онлар бир дә гучаглашырлар. Бу вахт полисин апардығы II хидмәтчи гајыдыр.

II хидмәтчи — Демәли бүтүн әһвалат мәним пулларымын башында имиш *(онун көзләри бир-бири илә гучаглашан чаван ағa илә Ејнәклијә саташыр. О, тәәччүб ичәрисиндә донур)*. Дејәсән мән јаваш-јаваш олан-галан ағлымы да итирирәм.

Пәрдә

ИКИНЧИ ШӘКИЛ

Јетимин отағы. Отағын пәнчәрәси бағчаја ачылыр. Јетим фикирли һалда отурмушдур.

24. Јетимин арија сы

Јетим — *(өз-өзүнә)*. Јазыг гыз даһа горхусундан бу һәндәвәрә доланмыр, сәбрим-тәрарым түкәниб... *(Ејнәкли сәлигә илә кејинмиш һалда кәлир)*. Салам! Јенә нә олуб?

Ејнәкли — Үрәјини гысма. Ләләшин һәр шеји јолуна салачаг. Амма бир шәртлә. Һәләлик бу мәһәббәти сәлигә илә сарыјыб гојачагсан бир јана, киришәчәксән о бири мәһәббәтә.

Јетим — Сәнә јүз јол демишәм ки, мәним ондан зәһләм кедир.

Ејнәкли — Сәни мән бу гәдәр авам билмәздим. Адә, залым оғлу, демирәм ки, бу саат онунла евлән. Ишимизин хатиринә јаландан сев дә. Елә ки, һәр шеј сәһмана дүшдү, онда о ким, сән ким?!

Јетим — Бу комедија чох чәкәчәк?

Ејнәкли — Атан корбакор өләнә гәдәр, лә'нәт шејтана, о дүнјаја тәшриф апарана гәдәр.

Јетим — Ахы мән она нә дејим?

Ејнәкли — Ај дилбилмәз, бура кәл, отур бурда *(ону отурдур)*. Бах белә, дајан көрүм. Бах буну да өрт башына *(онун башына јајлыг өртүр)*. Инди сән Ханым, мән дә сәнәм. Баша дүшдүн?

Јетим — Һеч нә баша дүшә билмирәм. Нә олсун?

Ејнәкли — Инди баша дүшәрсән. Бах, кәлдин көрдүн отуруб, фүрсәти әлдән вермә, әввәлчә бир өскүр *(өскүрүр)*. Јох, лазым дејил. Фикрини дағыдарсан. Өскүрмә. Бирбаша кириш. Истәјирсән күл үзүнә *(күлүр)*. Јох, бу бир аз шит чыхыр. Күлмә. Өзүнү бир аз чидди тут. Унутма ки, инди мән сәнәм.

Јетим — Нечә јә'ни мән сәнәм.

Ејнәкли — Сәбр ејлә башлајырам *(она јахынлашыр)*. Мән һәлә сизин кими гадын көрмәмишәм.

Јетим — Аллаһ вуруб ону. Ондан мин дәфә јахшысыны көрмүшәм.

Ејнәкли — Сәбрин олсун. Адам көрмәмиш олмаз. Һәр көрдүјүнү данышмаз. Башдан башлајырам *(онун јанында отурур)*. Нәдәнсә мән һәмишә сизин һаггынызда дүшүнүрәм.

Јетим — Јалан дејирсән.

Ејнәкли — *(һирсли)*. Јахшы, буну инди нечә баша дүшәк? Бу сәнин үрәк сөзүндүр, јохса буну ханым дејир?

Јетим — Лап үрәк сөзүмдүр.

Ејнәкли — Олмаз ки, үрәјинин гапыларыны бешчә дәгигә гыфыллајасан? Башдан башлајырам. Һеч билмирәм бајаг нә дедим?

Јетим — Мән һәмишә сизи дүшүнүрәм.

Ејнәкли — Мәни? Дајан көрүм мән кимәм. Һә јадыма дүшдү. Һә мән сәнә дејирәм ки, мән һәмишә сәни дүшүнүрәм. Бу мәндән асылы дејил. О башлајачаг сәнә наз етмәјә.

Јетим — Онунку наздан кечиб.

Ејнәкли — Онда о сәнә наз еләмәјәчәк *(өз-өзүнә)*. Бәс нејләјәчәк?

Јетим — Дејәчәк ки, сән нанкорсан.

Ејнәкли — Фикир вермә. Гој десин. Она бир аз да јахын отур. Чанына дишинә тутуб де ки, мән сәни севирәм.

Јетим — Елә белә дә дејим?

Ејнәкли — Һамы белә дејир.

Јетим — *(аһ чәкир)*. Дејим дә. Мән сәни севирәм!

Ејнәкли — Гарышдырма һагг-һесабы. Һәләлик мән сәни севирәм. Һә, елә ки, мәһәббәт өз јолуна дүшдү, галан шејләр дүзәләчәк. Биз һәлә билмирик ки, сәнин атан нә вахт корбакор олачаг? Бағышла инчимирсән ки? Инчијәндә де мәнә. Биз ханымын әли илә истәдијимизи едәрик.

Јетим — Баша дүшдүм.

Ејнәкли — Онда дур ајаға. Ону бәри вер *(јајлығыны алыр, башына өртүб отурур)*. Бах

инди сән елә сәнсән. Мән дә ханым. Де көлсин.

Јетим — Мән һәмишә сәни дүшүнүрәм.

Ејнәкли — Бу чох гуру чыхды. Бир аз јумшаг де.

Јетим — *(јумшаг)*. Мән һәмишә сәни дүшүнүрәм.

Ејнәкли — *(утанчаг)*. Мән дә.

Јетим — Каш сән һеч олмајајдын.

Ејнәкли — *(онун сөзүнә фикир вермәдән)*. Мән дә! Јох, олмады. Бура бах. Сән көл чидди ишимизи зарафата чевирмә. Севирсән адам кими сев. Сөзүнү де көрүм.

Јетим — Сонра мән отурарам.

Ејнәкли — Буну демәзләр. Отурарлар, вәссалам.

Јетим — *(отурур)*. Мән билирәм ки...

Ејнәкли — *(әзилә-әзилә)*. Сән һеч нә билмирсән. Сәни көрәндән сонра мәним нә кечәм вар, нә күндүзүм *(ағламсыныр)*.

Јетим — Сизи инчитдијим үчүн мәни бағышлајын.

Ејнәкли — Мән сәни чохдан бағышламышам. Мәһәббәт ән ағыр чинајәтләри белә бағышлајыр.

Јетим — Мән ки, бир чинајәт ишләтмәмишәм.

Ејнәкли — *(она гысылыр)*. Сән јох, сәнин көзләрин. Сәнин көзләрини мәһкәмәјә вермәк лазымдыр. Оф, о көзләр нә гәдәр чазибәдардыр. Јалварырам, мәнә елә бахмајын.

Јетим — Бу сөзләр һардан чыхды?

Ејнәкли — Оф, оф. Сән нә бивеч актјорсан. Мән сәни өз труппамын гапысындан белә бурахмарам. Сән унутма ки, мән сәнә наз елә-јирәм.

Јетим — Сән дә унутма ки, о, артыг наз еләмир.

Ејнәкли — Ај сарсаг, бу мәһәббәт сәһнәсидир. О еләмир, сән елә. Сөһбәт бир-бирини дәличәсинә севән ики үрәкдән кедир. Әлбәттә дырнаг арасында.

Јетим — Јахшы, сонра?

Ејнәкли — Сонра сән әлини гојурсан мәним әлимин үстүнә. Бах белә *(онун әлини өз әлинин үстүнә гојур)*. Әчәб һәрарәтли әлләрин вар. Үрәјин дә белә истидирми?

Јетим — Јох, буз кими.

Ејнәкли — Сарсаглама *(јенә она гысылыр)*. Мән билирдим ки, сән кәләчәксән.

Јетим — Мәним башга әлачым јох иди.

Ејнәкли — Сәнин башын батсын! Онунла да белә данышсан, ишимиз дүзәләр. Сән дә мәнә јахын отур. Голуну бојнума сал. Горхма, јемәрәм сәни.

Јетим — Худаја, бир парча чөрәк үчүн нәләр ешитмирсән?

Ејнәкли — Худа илә сонра сөһбәт едәрсән. Инди мәнә гулаг ас.

Јетим — Сәнә нә вар ки!.. Бирдән көрән олду?

Ејнәкли — Бәс мән нејәм? Сән она ешг е'лан еләјәндә, мән гапыда олачағам. Јухары гапыдан Сенатордан башга һеч ким кәлә билмәз. О да аллаһа чох шүкүр мыхланыб јорғандөшәјә! Бир баша кеч мәтләбә. Де ки, мән милјонумуз ола-ола диләнчи кими доланмаг истәмирәм. Мән нә вахта гәдәр ата әлинә бахачағам. О, сәни о дәтигә баша дүшәчәк. Күнү сабаһ банк билетләри чибимиздә олачаг. Мәнә гулаг ас. Әлимизә пул кечән кими көзәл бир театр труппасы дүзәлдәрик. Гој һамы бизим сәнәтимизә һејран олсун. Јох, әввәлчә мәнә бир чүт кен-бол ајаггабы аларсан.

Бу вахт пәнчәрәдән Билдирчин көрүнүр.

Билдирчин — Јетим, Ханым бура кәлир *(о, буну дејиб чәкилир.)*

Јетим вә Ејнәкли өзләрини итирмиш һалда бир-биринин үзүнә бахырлар. Јетим пәнчәрәјә сары кедир. Ејнәкли аракәсмәнин далында кизләнир.

Јетим — *(Ејнәклини көрмәјиб)*. Јахшы ки, өзү арадан чыхды *(гапы дөјүлүр)*. Бујурун.

Ханым дахил олур.

Ханым — Салам! Бизим оғлумуза нә олуб? Ики күндүр ки, отагдан чыхмыр *(Јетимә јахынлашыр)*. Олмаја хәстәләнмисән?

Јетим — Бир балача.

Ханым — Сәнә хәстәлик јарашмыр.

Јетим — *(нә исә јадына дүшүр)* Отурун!

Ханым отурур.

Ханым — Бәс сән дарыхмырсан?

Јетим — *(кәнара)*. Башламаг олар?.. Мән һәмишә сәни, сизи дүшүнүрәм.

Ханым — *(онун әлини өз әлинә алыр)*. Сән мәнә сән де. Бу мәнә даһа хош олур.

Јетим — Мән...

Ханым — *(ики бармағыны онун додагларына сөјкәјир)*. Һеч бир сөз лазым дејил *(она гысылыр)*. Мән сөзсүз дә сәни баша дүшүрәм. Мән хошбәхтәм. Биз хошбәхтик. Биз һәмишә хошбәхт олачағыг.

Јетим — *(Ејнәклинин аракәсмәдән башыны галдырдығыны көрүб өзүнү итирир. Ејнәкли она давам етмәји ишарә едир)*. Мән диләнчи олмаг истәмирәм.

Ханым — *(тәәччүблә)*. Сән нијә диләнчи олурсан? Сәнин милјонун вар.

Јетим — *(ајаға галхыр)*. Бу саат базарда әл ачан диләнчиләр дә мәндән дөвләтлидирләр *(Ејнәкли она отурмағы ишарә едир. О, отурур)*. Мән нә вахта гәдәр ата әлинә бахачағам.

Ханым — Белә шејләр үчүн сән үрәјини наһаг гысырсан, мәним әзизим! Елә бу күн мән атандан банк билетләрини аларам. Шәһәрә чыхарыг. Лап истәсән сәнинлә харичә кедәрик, кәзәрик.

Аракәсмәнин үстүндән Ејнәкли Ханымы гучагламағы ишарә едир. Јетим әлини Ханымын чијнинә гојур.

Ханым — *(јаланчы бир утанчаглыгла)*. Кәлән олар!

Јетим — *(фикирләшмәдән)*. Гапыда адам вар.

Ханым — *(диксинир)*. Нечә?

Јетим — Јох, чашдым.

Ханым — *(көзү аракәсмәнин алтындан Ејнәклинин ејбәчәр чәкмәләринә саташыр)*. О чәкмәләр киминдир?

Јетим — Мәним достумун.

Ханым — Бәс о ајаглар?

Јетим — Јагин онлар да онундур.

Ханым — Бәс о өзү һардадыр?

Јетим — Бағчаја кәзмәјә чыхыб.

Ханым—*(күлүр)*. Бәс нә әчәб ајагларыны апармајыб?

Јетим — Чәкмәләри ајагларыны сыхыр.

Ханым — Һеч ондан да бөјүк дәрд ола билмәз. Ону билирәм ки, бу саат јер үзүндәки гадынларын 90 фаизинин ајағыны чәкмә сыхыр. Амма кишиләри билмирдим. Гәрибәдир. Кәтир о чәкмәләрә бахаг *(Јетим өзүнү итирмиш һалда аракәсмәјә сары кедир)*. Амма ајагларыјла бир јердә.

Јетим аракәсмәнин далына кечир. Ејнәкли илә бир јердә гајыдыр.

Јетим — Бу мәним достумдур.

Ханым — Сәнин достун, мәним дә достумдур *(Ејнәкли она тә'зим едир. Ханым диггәтлә Ејнәклијә бахыр)*. Мән бу ејнәји һарда исә көрмүшәм.

Ејнәкли — Ола биләр. Мән ону шәһәр мејданчасындакы аптекдән алмышам. Јәгин витриндә көрмүсүнүз, ханым. Бәли, бәли сол көзүм мүсбәт 4, сағ көзүм мәнфи 5-дир.

Ханым — Гәрибәдир.

Ејнәкли — Гәрибәдир ки, мән бу мүсбәт вә мәнфи көзләри дә ејнәклә бирликдә көрмүшәм.

Јетим — *(сөһбәтә гарышыр)*. О, мәни дәнә-дәнә өлүмдән гуртарыб.

Ханым — Елә исә сән дә онун ајагларыны гәлибдән гуртар. Дүз демирәм, ејнәкли оғлан? *(Јетимә)* Достуну дә'вәт елә кедәк бағчада бир финчан кофе ичәк. Гој хидмәтчиләр отағы јығышдырсынлар.

Ејнәкли — Мәмнунијјәтлә! Сизин кими ханымла зәһәр дә ичмәк хош олар.

Ханым — Оһо, сиз јаваш-јаваш мәним хошума кәлмәјә башлајырсыныз, ејнәкли оғлан. Кедәк.

Онлар чыхырлар. Билдирчин пәнчәрәдән бахыр. Башыны чәкир. Бир аз сонра отаға дахил олур.

Билдирчин — *(чибиндән бир зәрф чыхарыб Јетимин јастығынын алтына гојур)*. Гој гоншу гызын мәктубуну охујуб бир аз тохтасын *(отағы саһмана сала-сала охујур)*.

25. Билдирчинин маһнысы

Хидмәтчи әлиндә мејвә долу ваз дахил олур. О, Билдирчинә һеч бир әһәмијјәт вермәдән вазы столун үстүнә гојур.

Билдирчин — Јенә јаман фикирлисән. Гаш-габағындан адам горхур. Бәсдир! Јүз дәфә гаш-габаглы олмагданса, бирчә дәфә үзүн күлсүн! Күл... Күл... Күл... көрүм!

Хидмәтчи — Сәнә јүз дәфә демишәм ки, чаван ағанын отағыны сән јығышдырма. Демишәм, јохса јох?

Билдирчин — Демисән, демисән, һирсләнмә!

Хидмәтчи — Бәс онда...

Билдирчин — О ки, бурда јохдур.

Хидмәтчи — Дүнән сән бурдан чыханда о, евдә иди. Өзүм көрдүм.

Билдирчин — Ағанын башы ағрыјырды. Мән она дәрман кәтирмишдим.

Хидмәтчи — Јох, мән ону өлдүрмәсәм динчәлмәрәм.

Билдирчин — Илаһи!.. Сән нәләр данышырсан?! Онун башындан бир түк белә әскик олса...

Хидмәтчи — Аһ, белә. Онда мән онун башыны елә кәсәрәм ки, бир түкү белә инчимәз. Архајын ол *(кетмәк истәјир)*.

Билдирчин — Нијә мәни наһаг јандырырсан?

Хидмәтчи — Мән артыг 25 илдир ки, јанырам. Мән истәрдим ки, башгаларыны да мәним одум јандырсын. Күлүнү көјә совурсун. Онлар мәним бүтүн варлығыма аға кәсилмишләр. Јох, мәһәббәтими һеч кимә вермәрәм. Ешидирсән? Һеч кимә! Сән буну елә бу кечә көрәрсән *(чыхыр)*.

Билдирчин — *(онун ардынча гачыр)*. Дајан!!!

26. Икинчи пәрдәнин финалы
Пәрдә

ҮЧҮНЧҮ ПӘРДӘ

ПӘРДӘ ГАБАҒЫНДА

27. Кириш

Фермातоја гәдәр

Ханым — Демәли белә!.. Мәни бәрмағына долајан һәлә анасындан олмајыб. Јарамаз! Мәним башымы алдадыб, гоншу гызла көрүш тәшкил едир. Бахарыг! *(Ејнәкли кәлир. О, Ханымы көрүб кизләнир)*. Хидмәтчини ишә гошмагын вахты чатмышдыр.

Хидмәтчи кәлир.

Хидмәтчи — *(тәәччүблә)*. Ханым?!

Ханым — Бәли!

Хидмәтчи — Кечәнин бу вахты?..

Ханым — Кечәләр бизим бу бағчада чох мараглы һадисәләр олур. Бир аз әввәл Билдирчинлә гучаглашан чаван аға, инди башга бирисинә ешг е'лан едир. Мән о гызлардан бирини зәррә гәдәр севмиш олсајдым, биләрдим ки, нә едәрдим. Доғрудур, адам өлдүрмәјин дә нәтичәси бир о гәдәр јахшы олмур. Амма о, архалы адамлара аид дејилдир.

Хидмәтчи — Ханым...

Ханым — *(онун сөзүнү кәсир)*. Сән һәмишә мәним көмәјимә архалана биләрсән. Сән намуслу оғлана охшајырсан.

Хидмәтчи — Сағ олун, ханым! Аллаһ сизә өмүр версин!

Ханым — Намус елә шејдир ки, итә атсан ит јемәз *(кедир)*.

Хидмәтчи — Елә бу кечә онун ишини битирмәк лазымдыр *(кедир)*.

Ејнәкли пәрдәнин далындан чыхыр.

Ејнәкли — Бахарыг, көрәк ким кимин ишини битирәчәк *(кедир)*.

Пәрдә галхыр.

БИРИНЧИ ШӘКИЛ

27а. Кириш

Ферматодан ахыра гәдәр

Јетимин отағы. Отаг алагаранлыгдыр. Пәнчәрәдән азча аралы чарпајыда кимсә јатыр. Пәнчәрәдән I хидмәтчинин башы көрүнүр. Бир аз сонра о, әлиндә бычаг отаға дахил олур.

I хидмәтчи — Инди мән сәнин нәфәсини елә кәсим ки, бир дә Билдирчин адыны дилинә кәтирә билмәјәсән *(о, чарпајыја јахынлашаркән Билдирчин пәнчәрәдә көрүнүр)*.

Билдирчин — Дајан! Сән нә едирсән?! О, мәним...

I хидмәтчи әлиндәки бычагла чарпајыја бир нечә дәфә вурур.

I хидмәтчи — Инди һәмишәлик јата биләрсән *(сәрт бир һәрәкәтлә отагдан чыхыр)*.

Билдирчин кечә көјнәјиндә отаға дахил олуб, чарпајыја тәрәф гачыр.

Билдирчин — Јетим, мәним әзиз гардашым. Каш мән өләјдим! Нијә сән һәр шеји олдуғу кими она сөјләмәјә гојмадын? Инди мән нә едим, нә?

Јетим аракәсмәнин архасындан чыхыр.

Јетим — Кечәнин бу вахтында нә еләмәк олар? Кет јат!

Билдирчин — Сән сағсан, мәним гардашым? *(чарпајыны гучаглајыр)*.

Јетим — Ај гыз, мән бурадајам.

Билдирчин ону гучаглајыр.

Билдирчин — Һеч нә баша дүшә билмирәм.

Јетим — Кедәк сәни өтүрүм. Јолда сәнә һәр шеји баша саларам.

Билдирчин — О, јаман гысганырды.

Јетим — Билирәм.

Билдирчин — Бәс инди ону...

Јетим — Нараһат олма, һәр шеј дүзәләчәк.

Онлар чыхырлар.

Ејнәкли — Залым оғлу, буну өлдүрәчәксән, бајагдан кәл өлдүр дә. Инди сәһәр ачылыр. Јуху мәни бир тәһәр елијиб *(палтарыны сојунмадан чарпајыја узаныр)*.

Һәјәчанлы мусиги сәси ешидилир. Елә бу вахт ики полис нәфәри вә бир мүхбир отаға дахил олурлар.

I полис — *(Ејнәклинин әлини һаваја галдырыр вә бурахыр. Онун әли јанына дүшүр)*. Мәсәлә ајдындыр. Чаныны чохдан тапшырыб.

Мүхбир — Мараглы һадисә! Онда мән гачым. Јарым саата гәзет чапдан чыхачаг *(кедир)*.

I полис — Инди нә едәк?!

II полис — Бах көр һарасындан илишдириб?

I полис — Көрүнмүр.

II полис — Сојундур!

I полис — *(әлиндәки дәфтәрә нә исә јазыр. I полис Ејнәклини галдырмаг истәјир)*. Јаман чанлы шејмиш.

II полис — Сарсаглама, тез ол! Индичә рәис кәләр. О, кәләнә гәдәр биз ишимизи гуртармалыјыг. Әввәлчә чибләрини әлләшдир. Көр нәји вар.

Полис Ејнәклинин чибләрини јохлајаркән, Ејнәкли галхыр.

Ејнәкли — *(көзүнү ачмадан)*. Ә, гыдығым кәлир *(полисләр дәһшәт ичәрисиндә гачырлар. Ејнәкли јенидән узаныр)*.

Аз сонра Јетим дахил олур.

Јетим — *(Ејнәклини силкәләјир)*. Бура бах, дур кеч өз јеринә, даһа мәни өлдүрән олмајачаг. Дур, јуху үчүн өлүрәм.

Ејнәкли — Мән өлүм ишин олмасын. Әнтигә јуху көрүрәм.

Јетим — Дур ајаға, галаныны да өз јериндә көрәрсән *(ону галдырыр)*.

Ејнәкли көзләрини ачмадан аракәсмәнин архасына кечир. Јетим чарпајыја узаныр.

28. Јетимин јухусу

Ејнәклинин хорултусу ешидилир. Ханым дахил олур.

Ханым — *(чарпајыја тәрәф)*. Сәфил! Јатырсан, јат! Сәни елә бир дәбдәбә илә басдырачағам ки, сүмүкләри чүрүмүш өлүләр белә гәбирләриндән баш галдырыб сәнин чамалына тамаша еј ләјәчәкләр. Милјонлара саһиб олмаг истәјирдин? Һа... һа... һа.. Сәнә банк билетләри алмаг үчүн атанын мурдар сифәтиндән азы он дәфә өпмүшәм. Будур, онлар... *(әлиндәки банк билетини һаваја галдырыр)*. Будур бурада бир аләм пул вар *(о, әлләрини бир-биринә вурур)*.

Хидмәтчиләр кәлирләр.

Хидмәтчиләр — Ханым, бу доғрудур?

Ханым — Чаван ағанын мејдини кичик салона кечирин!

Хидмәтчиләр чарпајыја јахынлашыб Јетими галдырырлар. Тапыја доғру јөнәлмәк истәјәркән, Јетим көзләрини ачыр.

Јетим — Бурахын мәни, јарамазлар. Сиз нә едирсиниз?

Хидмәтчиләр горху ичәрисиндә ону бурахыб гачырлар. Өзүнү итирмиш Ханым јыхыларкән, Јетим ону тутур. Һај-күјә Ејнәкли аракәсмәнин архасындан чыхыр.

Ејнәкли — Буна нә олду белә? *(о, јерә төкүлмүш банк билетләрини көтүрүр, — севинчәк)* Бунлар нәдир? Бунлар ки, сәнин адына јазылмышдыр. Күнү сабаһ биз дөвләтли олачағыг. Бу пулла нәинки бир труппа, бөјүк бир театр сахламаг олар.

Јетим — Онлар сонракы ишдир. Де көрүм буну нејнәјәк?

Ејнәкли — Сәһвин вар, о сонракы ишдир. Һәләлик узат чарпајыја.

Јетим — *(Ханымы чарпајыја узандырыр)*. Бах белә. Су кәтирин.

Ејнәкли — *(ону сахлајыр)*. Лазым дејил, сусуз да өзүнә кәләр.

29. Јетимлә Ејнәклинин дуети

Ејнәкли — Кедәк гысганч чәнкавәри полисин әлиндән алмаг үчүн бир тәдбир көрәк.

Билдирчин полисин кәлдијини һәјәчанла хәбәр верир. Полис нәфәрләри отаға долушурлар.

Полис рәиси — Бириниз пәнчәрәнин габағына кечин. Бириниз гапыда дајанын. *(аракәсмәни көстәрир)* Тез бураны јохлајын. Тез! Ахмаглар! Өлүнүн дә гыдығы кәләр? Онун руһу чохдан о дүнјададыр. Ону бу саат мүајинәјә көндәрмәк лазымдыр. Чәлд олун! Хәрәк кәтирин *(полисләр чыхырлар)*. Гој чәлладын бычағы ону кефи истәдији гәдәр гыдыгласын.

Полис дивана јахынлашаркән, Ханымын ајылдығыны көрүр. Ханым гышгырыб, гачыр. Полис дивана отуруб өзүнү итирмиш һалда, ики полис нәфәри чәлд хәрәк кәтирирләр. Диван бошдур... Тәәччүблә сорушурлар.

Іполис — Өлү һаны?

Полис рәиси — Гачды.

ПӘРДӘ ГАБАҒЫНДА

Гәзетсатан оғлан голтуғунда бир јығын гәзет кәлир.

Гәзетсатан — Мараглы хәбәр, мараглы хәбәр *(күчәдән кечәнләр гәзет алыр)*. Мараглы хәбәр, мараглы хәбәр! Сенаторун оғлу өлдүрүлмүшдүр!

Ејнәкли вә Јетим кәлирләр.

Ејнәкли — *(гәзетсатана)*. Әдә, бәри кәл, башын хараб олуб, нә сарсаглајырсан?

Гәзетсатан — Чәнаб, мән гәзетдә јазыланлары дејирәм.

Јетим — *(кәнара)*. Ишимиз дүзәлди.

Ејнәкли — *(гәзетсатана)*. Бәри вер көрүм *(гәзети алыр. Гәзетсатан «Мараглы хәбәр!» Мараглы хәбәр!» — дејә-дејә узаглашыр. Јетим вә Ејнәкли гәзетә бахырлар)*. Һә, бурададыр *(јавашдан охуіур)*. Демәли сән артыг өлмүсән.

Јетим — Бәс инди нә олачаг?

Ејнәкли — О олачаг ки, бизә сәнин кағызларынла һеч бир банк пул вермәјәчәк.

Јетим — Елә нијә?

Ејнәкли — Әдә, һансы ахмаг өлү илә пул һагг-һесабы еләјәр, һә?

Јетим — Демәли мән тәзәдән о дүнјаја гајыдасы олдум?

Ејнәкли — Үрәјими гысма, полис рәисини әлә алыб, бу хәбәрин јалан олдуғуну е'лан едәрик.

Јетим — О да пул истәјәчәк.

Ејнәкли — Пул истәјәр, пул верәрик. Кедәк! *(Кедирләр.)* Гысганч чәнкавәри полисин әлиндән алмаг үчүн тәдбир төкәк, кедәк!

ИКИНЧИ ШӘКИЛ

30. Ханымын нараһатлығы

Сенаторун гәбул салону. Ханым салонда вар-кәл едир.

Ханым — Дајан, сәфил! Мән сәнин башына итин ојунуну ачачағам.

Хидмәтчи дахил олур.

Іі хидмәтчи — Ханым, полис рәиси сизи көрмәк истәјир.

Ханым — Кәлсин.

Хидмәтчи чыхыр, полис рәиси дахил олур.

Полис рәиси — *(Ханымын әлини өпүр)*. Кәрәк бағышлајасыныз, ханым.

Ханым — Бујурун *(она јер көстәрир, отурурлар)*.

Полис рәиси — Ханыма гуллуг етмәји мән өзүмә шәрәф биләрдим.

Ханым — Сиз елә еләмәлисиниз ки, өлмүшләр бир даһа дирилмәсин.

Полис рәиси — Өлү илә өлүдә фәрг вар, ханым. Јанылмырамса сәһбәт бејүк бир адамын јеканә варисиндән кедир.

Ханым — Унутмајын ки, сизинлә данышан о бејүк адамын ханымыдыр.

Полис рәиси — Елә исә ачыг данышаг. Сәһв етмирәмсә, Ханым Сенаторун јеканә варисси олмаг истәјир, елә дејилми?

Ханым — Тутаг ки, белә дир!

Полис рәиси — Ханым, мәним шәһәр кәнарында бағлы-бағчалы көзәл бир евим вә банкларын биріндә бир гәдәр пулум олсајды, инанын ки, бүтүн бош вахтларымы орада истираһәтдә вә кефдә кечирәрдим. Сиздән нә кизләдим, һәрә бир шејин хәстәси олур. Мән дә пулу чох севирәм.

Ханым — Мән сиздән өлү дирилтмәји хаһиш етмирәм.

Полис рәиси — Ханым, белә өлүнү дирилтмәк өлдүрмәкдән даһа чәтиндир.

Ејнәкли пәрдәнин далындан гулаг асыр.

Ханым — Сон сөзүнүз?

Полис рәиси — *(столун үстүндәки кағызда нә исә јазыр)*. Бу гәдәр... Мән чох истәмирәм. Бу көрәчәјим ишин јарысынын гијмәтидир.

Ханым — Бу сизин арзусунда олдуғунуз он имарәтин пулудур.

Полис рәиси — Мән чох истәмирәм.

Ханым — Јахшы, сизин һаггыныз мәсәлә битәндән сонра јетишәчәк.

Полис рәиси — Ханым демәк истәјир ки, мәсәлә башланмаздан әввәл?

Ханым — Хејр!

Полис рәиси — Базарда һәр шеји нәгд пула верирләр, Ханым.

Ханым — Вахты итирмәјәк. Мән фикирләшәрәм *(ајаға галхыр вә әлини она узадыр)*.

Полис рәиси — *(Ханымын әлиндән өпүр)*. Гуллуғунузда олум, Ханым.

Ханым — Сиз һәмишә мәним көмәјимә архалана биләрсиниз.

Полис рәиси — Миннәтдарам, Ханым *(кедир)*.

Ханым — *(әлини силир)*. Фу... Адама охшамаз! *(Кедир)*.

Јетим вә Ејнәкли пәрдәнин далындан чыхырлар.

Ејнәкли — Ешитдин?

Јетим — Ешитдим. Бурда артыг мәним јаланчы мәһәббәтим дә көмәк еләмәз.

31. Јетимлә Ејнәклинин дуети

Јетим — Сән һәр шеји зарафата салырсан.

Ејнәкли — Зарафата салыб, чидди һәлл едирәм. Бәри кәл *(о телефон дәстәјини көтүрүр)*.

Јетим — Һара зәнк чалырсан?

Ејнәкли — Полис идарәсинә.

Јетим — Сән дәли олмусан, нәдир?

Ејнәкли — Һәлә јох *(Нөмрәни јығыр)*. Полис рәисини... Чәнаб рәис, сизи Сенаторун евиндән нараһат едирләр. Кәлиб һаггынызы апара биләрсиниз. Бәли, елә бу саат *(дәстәји јерә гојур)*.

Јетим — Сән ону бура нијә чағырырсан?

Ејнәкли — Сәнин башына ағыл гојмаға. Зарафат бир јана, ондан јахшы актјор чыхар. Мән бајаг фикир верирдим. О, өз ролуну чох мәһарәтлә ојнајырды. Ишдән говулан кими ону өз труппама көтүрәчәјәм. Бир труппа дүзәлдим ки, бүтүн аләм һејран галсын, индичә рәис кәләр. Банк билетләрини бәри вер.

Јетим — Сән инанырсан ки, бундан бир шеј чыхар? *(Банк билетләрини она верир)*.

Ејнәкли — Мәнә гулаг ас, бу мурдар мәхлуг ач балыглар кими јемсиз тилова да тамаһ салыр.

Јетим — Һеч чүр инана билмирәм ки...

Ејнәкли — *(онун сөзүнү кәсир)*. Сән һәлә чох чавансан. Мән бу әчлафларын ич үзүнү таныјырам. Истәјирәм ки, сән дә көзләрини ачыб әтрафына бахасан.

Јетим — Сәнчә полис рәиси кәләр?

Ејнәкли — Ишиндә ол.

II хидмәтчи дахил олур.

II хидмәтчи — Ханымы көрмәдиниз?

Ејнәкли — Ханым нәјинә лазымдыр, сөзүн вар ағалара де.

II хидмәтчи — Бағышлајын, Полис рәиси...

Ејнәкли — Кәлсин! *(Хидмәтчи чыхыр, полис рәиси дахил олур)*. Инди тамаша ејлә....

Полис рәиси — Мәнә Ханым лазымдыр.

Ејнәкли — *(полис рәисинә јахынлашыр)*. Чәнаб рәис, Ханым бизи вәкил етмишдир.

Полис рәиси — Мән...

Ејнәкли — *(онун сөзүнү кәсир)*. Бәли сиз шәһәр кәнарында бағлы-бағчалы бир евчијә вә шәһәр банкларындан бириндә...

Полис рәиси — Бәсдир, бу сөһбәт бизим икимизин арасында олмушдур.

Ејнәкли — Тәәссүф ки, бу Ханым чох ағзы јыртыгдыр. Сиз чыхыб кедәндән сонра сизин үнваныныза елә сөзләр деди ки, мән кишилијимлә онлары дилимә кәтирмәјә утанырам. Бәли, бәли, ахы сиз, кишиләр дура-дура нијә гадынларла мәзәндә һагг-һесабына кириширсиниз?

Полис рәиси — Мән...

Ејнәкли — Бәли сиз пулу чох севирсиниз. Әчәб еләјирсиниз! Сизи елә бу хүсусијјәтләринизә көрә дә рәис гојублар.

Полис рәиси — Сусун! Мән сизи һәбс едәрәм!

Ејнәкли — Хејр, чәнаб. Сизин пула олан сонсуз мәһәббәтиниз буна имкан вермәз. Инди исә мәтләбә кечәк. Бу банк билетләринин һансы сизи даһа тез арзунуза чатдырар?

Полис рәиси — Мән...

Ејнәкли — Јубанмајын!

Полис рәиси — *(столун үстүндәки билетләрдән бирини көстәрир)*. Бу!

Ејнәкли — *(Јетимә)*. Аға, е'тираз етмир ки?

Јетим — Хејр, хејр!

Ејнәкли — Елә исә бу сизинкидир. *(Полис рәиси билети чибинә гојмаг истәркән ону сахлајыр)*. Тәләсмәјин, чәнаб!

Полис рәиси — Мән нә етмәлијәм?

Ејнәкли — Ағаны өлдүрән адам бу күн бурахылмалыдыр.

Полис рәиси — О, чанидир.

Ејнәкли — Онун өлдүрдүјү бу аға *(Јетими көстәрир)* сизин көстәришинизлә бу саат дириләчәк.

Полис рәиси әлини чибинә апарыр.

Јетим — *(дәстәји рәисә верир)*. Бујурун, ахшам гәзетинә зәнк чалын вә тәсдиг един ки, Сенаторун оғлу саг-саламатдыр. Өзүнү чох јахшы һисс едир.

Полис рәиси — *(нөмрәни јығыр)*. Ало, данышан, Полис рәисидир. Бәли, мәнәм, Сенаторун оғлу сағдыр. Бу саат онунла сөһбәт едирик. Өлән? Өлән? Кечәјары Сенаторун бағына сохулмуш намә'лум бир сәрсәридир. Бәли, бу нөмрәдә вермәк олар.

Ејнәкли — Чаван аға чох сәхавәтлидир. О, сизин бу хидмәтинизи унутмаз. Ону да дејим ки, һәр Полис рәиси өлү дирилтмәји бачармыр. Пулунузу көтүрүн.

Полис рәиси — *(пулу көтүрүр вә Јетимә мүрәчиәт едир)*. Ағанын ичазәси илә мән мүрәхәс олум *(тә'зим едиб чыхыр)*.

Јетим — *(Ејнәклијә)*. Сәнин мәһарәтинә һејранам.

Ејнәкли — Мән дә.

Билдирчин кәлир.

Билдирчин — Јетим!

Ејнәкли — *(Билдирчинә)*. Сәнин гысганч чәнкавәрин бир нечә дәгигәдән сонра бурда олачаг.

Билдирчин — *(Јетимә)*. О доғруму дејир?

Јетим — Доғру дејир.

Билдирчин — Сән ону бағышларсанмы?

Јетим — Сәнә мән бүтүн дүнјаны бағышларам, мәним көзәл бачым!

Билдирчин — Мән дә сәнә нә исә демәк истәјирәм, гоншу гыз сәни көзләјир.

Јетим — *(ону гучаглајыр)*. Һарда?

Билдирчин — Бағчада.

Ејнәкли — Көзүнү дөјмә кет, кет бала, бу мәһәббәтин өз ишини көрдү. Елә билирәм ки, орада мәнсиз дә кечинәрсән. Јох, истәјирсәсә бир мәшг ејләјәк.

Јетим — Чох саг ол *(гачыр)*.

Ејнәкли — *(Билдирчинә)*. Труппа дүзәлдән кими сәни дә өз труппама көтүрәчәјәм.

Билдирчин — Мәним гысганч чәнкавәримлә бирликдә?

Ејнәкли — Әлбәттә. О, бизим тамаша-

ларда чани ролларыны ојнајачаг.

Билдирчин — Јох, разы дејиләм!

Ејнәкли — Гысганч чәнкавәр нечә?

Билдирчин — Јох, о даһа гысганмајачаг.

Ејнәкли — Јахшы, мән ачындан бир тәһәр олдум.

Билдирчин — Кедәк, мән сизә јемәк һазырлајым.

Кедирләр. Ханым кәлир.

Ханым — Демәли бүтүн бу вар-дөвләтин јеканә саһиби мән олачағам. Даһа гоча кафтарын о јан-бу јанына кечмәмәк олар. Гој чаныны тапшырсын, адамы дири-дири белә басдырарлар.

32. Ханымын маһны вә рәгси

Ханым -

Гој полис рәисинин дә ағзына бир балача тикә атым. Ајағыны јерә бәрк бассын *(зәнк чалыр)*. Ало, Полис рәисини верин. Ало, Сенаторун евиндәндир. Сиз һаггынызын һәләлик бир һиссәсини апара биләрсиниз *(тәәччүблә)*. Нечә, һаггыныз тамам чатыб? Ало, ало *(дәстәји јеринә гојур)*. Чох гәрибәдир, һаггы чатыб. Ало, ало, нечә, нечә? Ало, ало *(бу вахт I хидмәтчи кәлир. Ханым ону көрүб јериндә донур)*. Сәнсән?

I хидмәтчи — Бәли мәнәм, Ханым.

Ханым — Бәс сәән...

I хидмәтчи — Хејр Ханым, јанылырсыныз. Мән һеч кими өлдүрмәмишәм.

Ханым — *(өзүнү әлә алыр)*. Бу саат бурадан рәдд ол, чани. Сән бу евин ән севимли адамыны өлдүрмүсән.

I хидмәтчи — О, өлмәмишдир.

Ханым — Бунун артыг һеч бир әһәмијјәти јохдур, о рәсмән өлмүшдүр.

I хидмәтчи — *(тәәччүблә)*. Нечә јә'ни рәсмән?

Ханым — Буну сән чәтин баша дүшәрсән, рәдд ол бурадан!

I хидмәтчи — Чаван ағa деди ки, ону көзләјим.

Ханым — Рәдд ол, дедим *(телефона јахынлашыр)*. Бу саат полис чағырарам *(I хидмәтчи чыхыр)*. Евин бүтүн хидмәтчиләрини дәјишдирәчәјәм, ким кәлди бурахырлар ичәри, јарамазлар *(кедир)*.

Јетимлә Гоншу гыз кәлирләр.

Јетим — Атам да хејир-дуа верди. Тезликлә тојумузу едәрик *(Гоншу гыз утанчаг башыны ашағы дикир)*. Билсәјдин мән сәнин үчүн нә гәдәр дарыхмышдым.

Гоншу гыз — Мән дә!

33. Јетимлә Гоншу гызын дуети

Јетим — Мән елә билирдим ки, биз бир даһа көрүшмәјәчәјик.

Гоншу гыз — Мән һәмишә — кечә дә, күндүз дә сәни дүшүнүрдүм. Көзүм һәмишә сизин бағчанын гапысында иди. Һәр гапы ачыланда елә билирдим ки, сән кәлирсән. Амма сән кәлмирдин.

Јетим — Сән мәндән наһаг јерә инчијирсән.

Гоншу гыз — Јох, јох, сән нә данышырсан?

I хидмәтчи вә Билдирчин кәлирләр.

I хидмәтчи — *(Јетимә јахынлашыр)*. Мәни бағышла, Билдирчин мәнә һәр шеји ачыб сөјләди.

Јетим — Мән сәни чохдан бағышламышам.

Онлар гучаглашырлар, Билдирчин Гоншу гызы өпүр.

Билдирчин — Хошбәхт оласан.

Ејнәкли кәлир.

Ејнәкли — Бәһ, бәһ, ханымын көзүндән узаг.

Јетим — Сән олмасајдын, биз батардыг.

Ејнәкли — Мәсәлә тәк мәндә дејил. Достчасына бир-биринә сыхан әлләри һеч бир гүввә ајыра билмәз.

Ханым кәлир.

Ханым — Гәрибәдир, шәһәрин бүтүн сәфилләри бурада имиш ки, бу саат, бурадан рәдд олун! *(Јетимә)*. Бу сәнә дә аиддир. Сән артыг өлмүсән!

Јетим — Мән сүбут едәрәм ки...

Ханым — *(онун сөзүнү кәсир)*. Түлкү түлкүлүјүнү сүбут единчә дәрисини дири-дири боғазындан чыхарарлар. Рәдд ол!

Ејнәкли — (гәзети Ханыма верир). Бујурун, охујун, Ханым. Чаван ағa өлмәмишдир.

Ханым — Биз һәлә бахарыг.

Һамы күлүр.

Ејнәкли — Наһаг јерә өзүнүзү јормајын, Ханым. Бизим бу аләмдә пул илә дирини өлдүрмәк мүмкүн олдуғу кими өлүнү дирилтмәк дә мүмкүндүр.

Ханым — Рәдд ол бурадан! Мән сәни ешитмәк истәмирәм.

Ејнәкли — Һаггын сәсини чохлары ешитмәк истәмир.

Ханым — Рәдд ол бурадан, дедим! Бирчә елә сән чатышмырдын.

Ејнәкли — Сиз нә гәдәр бәркдән чығырсаныз да, һаггын сәсини боға билмәјәчәксиниз.

Ханым — Бахарыг *(о, кетмәк истәркән Гоншу гызы көрүр)*. Сән нијә бу сәфилләрә гошулмусан?

Јетим — О мәним нишанлымдыр, бир аз әввәл атам бизә хејир-дуа вермишдир.

Ханым — Һеч бир вахт. Ешидирсән, һеч бир вахт!

Сенатор әлиндә телеграм кәлир.

Сенатор — Мән инди һәр шеји билирәм. Һаны о, һаны о.

Ханым — Сәнин гыздырман вар, бу саат јатаға узанмалысан.

Сенатор — Хејр, мәнә индичә сојуг тәр кәлиб.

Јетим — Ата сәнә нә олуб?

Сенатор — Рәдд ол, мәним оғлум јохдур. Бу саат телеграм алмышам. Мәним оғлум чохдан өлмүшдүр *(телеграмы көстәрир)*. Рәдд ол бурадан, рәдд ол, сәфил! Нә гәдәр ки, полисә хәбәр вермәмишәм, рәдд ол!

Пәрдә енир.

Прологдакы шәһәр меј данчасы. Јетим бикеф һалда дајанмышдыр. Ејнәкли она јахынлашыр.

Ејнәкли — Јетим, инди баша дүшдүнмү ки, хошбәхт олмаг үчүн дүнјаја икинчи дәфә кәлмәк кифајәт дејилдир?

34. Финал

СОН

ПРОЛОГ

1. Вступление

Городская площадь, утопающая в зелени, в одной из восточных стран. Сирота, засунув руки в карманы, прохаживается вокруг статуи, установленной на площади.

2. Баллада СИРОТЫ

Сирота. Ну и холод собачий. *(Поднимает воротник пиджака)*. Особенно, когда в желудке пусто. Я давно уже не мальчик, а до сих пор никто не называет меня по имени! Все только и зовут Сиротой. А сестренка моя, наверное, уже проснулась и ищет меня. Она, бедняжка, не знает, что я удрал из дома. А что с того, что в голове полно, а в животе пусто? Кому нужна моя голова? Будь на этом месте *(бьет себя по голове)* малюсенькая овечья башка, сварили бы ее, хоть три дня были бы сыты. Три месяца хожу без работы. *(В это время появляется Бильдирчин. Сирота смущен)*.

Сирота. Это ты, чертенок, зачем пришла?

Бильдирчин. Как видишь, пришла. А я-то думала, мой милый братик пошел деньги зарабатывать.

Сирота. *(Снимает свой залатанный пиджак, остается в одной манишке)*. Возьми мой пиджак, сестренка, моя бедная Бильдирчин. Отнеси, продай. А там подумаем.

Бильдирчин. Его даром никто не возьмет, если даже тебя в него завернуть, да еще деньги дать впридачу. Скажи лучше, что ты здесь околачиваешься?

Сирота. Думаю, откуда деньги достать.

Бильдирчин. Я вижу у тебя там, в голове, не все в порядке.

Сирота. Вот тут ты ошибаешься, сестренка. Единственное, что у меня в порядке — это моя голова. Днем с огнем не сыщешь по всей стране второй такой головы. *(Появляется Очкарик. Стоя в стороне, он слушает их беседу)*. Сам аллах не имел бы ничего против, если бы я от живота отрезал и прибавил к голове, чтобы она была еще больше.

Очкарик *(про себя)*. Нет, пусть сам буду голодать, но я должен им помочь. *(Подняв воротник пиджака, проходит мимо них и, доставая платок из кармана, как бы нечаянно роняет деньги и уходит. Те бросаются к деньгам. Сирота поднимает деньги)*.

Сирота. А ты смеялась надо мной, когда я сказал, что ищу здесь деньги. Теперь ты видишь, какая у меня голова? На эти деньги можно целых три дня прожить.

Бильдирчин. Да, но они чужие.

Сирота *(чешет голову)*. Ты права. Но он уже ушел.

Бильдирчин. Догони его, верни.

Сирота. Вернуть? *(Колеблется)*. Что ж, вернуть так вернуть. *(Уходит)*.

3. Ария Бильдирчин

Сирота возвращается.

Сирота. Я везде искал. Его нигде нет.

Бильдирчин. Я всю ночь молилась богу. Может быть, это он специально для нас послал?

Сирота *(протягивает деньги)*. Конечно, он! Возьми!

Бильдирчин. Нет, держи у себя.

Сирота. Возьми ты. Правда, я тоже молился богу, но меньше тебя. Терпенья не хватило. Так что эти деньги законно твои. Давай, зайдем в кафе, вон там, за углом. Наедимся до отвала хоть раз в жизни!

Бильдирчин. Что ты? Если экономно расходовать, на них можно прожить три дня. А потом мы еще раз помолимся аллаху.

Сирота. Станет он нас слушать! Что у него других дел нет?

Бильдирчин. Не будь неблагодарным!

Сирота. Ничего. Он свой человек. Сейчас я самый счастливый на свете! Целых три дня не буду думать о хлебе. Высплюсь как следует. Дай-ка мне эту бумажку. *(Берет деньги)*. Ты только подумай, какая в ней сила!

4. Дуэт Сироты и Бильдирчин

Бильдирчин. Ладно, я бегу на рынок.

Сирота. Беги, сестренка. *(Бильдирчин уходит)*. Ах, бедняжка, ты тоже, как и я, допустила в жизни ужасную ошибку, за которую все время будешь мучиться. Когда я говорю, что допустил ошибку, люди могут подумать обо мне черт знает что. Но зря. Моя ошибка навредила только мне самому. А ошибся я в выборе своих родителей. Теперь я вижу, что ужаснее этой ошибки нет ничего на свете... Будь в моей власти, я повесил бы всюду такое объявление: дети, дети, будьте осторожны в выборе родителей, а не то, окажитесь в моем положении. Если бы мне пришлось появиться на свет вторично, я знал бы как поступить. *(Хочет уйти. В это время подходит к нему Очкарик, который, стоял в стороне и наблюдал за ним. Сирота в замешательстве)*. Я побежал за вами, но вы...

Очкарик *(перебивает его)*. Одну минуту. Если я не ошибаюсь, вы хотите вторично появиться на свет.

Сирота *(с удивлением)*. Ты... Вы кто такой? Кто вам сказал, что я...

Очкарик. Я волшебник, я все знаю.

Сирота *(хочет уйти)*. Мне не нужно волшебство.

Очкарик. Погоди. Я могу тебе помочь.

Сирота. Ты... Вы... чем можете мне помочь?

Очкарик. Я могу раскрыть тебе глаза и показать все превратности жизни.

Сирота. Спасибо. Эти превратности меня и погубили.

Очкарик. А если хочешь, я могу сделать, чтобы ты вторично появился на свет. Но...

Сирота. Вот, вот. Опять это самое «но».

Очкарик. Но для того, чтобы вторично появиться на свет, ты должен непременно умереть.

Сирота. Послушай, друг, ты вообще-то когда говоришь, думаешь или так болтаешь, что на язык придет?

Очкарик. Я говорю серьезно.

Сирота. Мне сейчас только савана не хватает.

Очкарик. Это легко устроить. Если ты действительно хочешь умереть...

Сирота *(перебивает его)*. Послушай, дружок, я не собираюсь ни уходить со света, ни появляться на свет. Отстань от меня. Привет. Я человек деловой. Нечего надо мной издеваться. Найди себе другого.

Очкарик. Я говорю серьезно. К тому же *(оглядывает его)* ты можешь умереть очень легко.

Сирота. Ну, это дудки. Ты не смотри, что я такой. Таких, как ты, тысячи... Меня никто не сможет умертвить, кроме бога.

Очкарик. Это как сказать. Тебя можно умертвить и воскресить сколько хочешь.

Сирота презрительно смотрит, хочет уйти.

Очкарик. Постой. Не спеши. Подумай, взвесь все. Я хочу, чтобы ты сам увидел все своими глазами.

Сирота. Вот тебе на. *(В сторону)*. Ну и тип. Пристал как банный лист!

Очкарик. Хорошо, я ухожу. А ты подумай. Если захочешь умереть, милости прошу. Я живу у рынка. Спросишь Очкарика, любой покажет. *(Уходит)*.

Сирота *(смотрит ему вслед)*. Не дай бог появиться на свет вторично и вторично совершить ошибку — выбрать себе вот такого родителя!

ЗАНАВЕС.

ДЕЙСТВИЕ ПЕРВОЕ

КАРТИНА ПЕРВАЯ

5. Вступление

Та же городская площадь, что и в прологе. На скамьях под деревьями сидит народ. По площади проходят мужчина и женщина в бикини.

Мужчина. Внимание! Внимание! Кто не хочет состариться преждевременно, кто хочет быть красивым и обаятельным, как эта женщина, пусть моется американским мылом. Это мыло можно купить во всех парфюмерных магазинах города.

Женщина кланяется сидящим. Они уходят.

1 горожанин. Хорошо, что мой дед вовремя отправился на тот свет. А то у бедняги сердце разорвалось бы на части при виде этих мерзостей.

2 горожанин. Вот это женщина! Совсем нет костей!

1 горожанин. Вместе с нашим богатством мы потеряли еще и стыд.

2 горожанин. Говорят, что скоро пришлют нам из Америки один пароход стыда.

3 горожанин. Нет, нам пришлют пароход жвачки, чтобы сидели с закрытыми ртами.

Входит Сирота.

Сирота. Господа, кто хочет вторично появиться на свет, пусть обратится к знаменитому волшебнику Очкарику.

Среди сидящих на площади начинается суматоха.

6. Сцена (Сирота, хор)

7. Выход начальника полиции

Появляется начальник полиции и двое полицейских.

Начальник полиции. Что за шум?

1 горожанин *(указывая на Сироту)*. Этот молодой человек утверждает, что родился вторично.

Начальник полиции. Не болтай глупости! Разве можно родиться вторично? Бывает так, чтобы один раз человеку родиться на свет, люди тратят кучу денег на всякие там талисманы и заклинания. Мой отец семь раз женился, и только после восьмой жены родился я.

Сирота *(в сторону)*. Лучше бы ты совсем не родился.

Начальник полиции. Что ты сказал?

Сирота. Я говорю, хорошо, что ваш отец не пал духом.

Начальник полиции. Молчи дурак. *(Сняв темные очки, брезгливо отстраняется)*. Куда не ступишь, обязательно наткнешься на нищего. С самого утра хожу, но еще не встретил ни одного приличного человека.

1 полицейский. Та... та... та... Так точно. Я...

Начальник полиции. Ступай, болван! Когда я говорю, ты должен забыть, что у тебя есть язык. Скажи, кто ты такой?

1 полицейский. Я — болван. *(Стоит смирно)*.

Начальник полиции поворачивается ко 2 полицейскому.

2 полицейский *(стоит смирно)*. Я тоже!

Начальник полиции *(смеется)*. Ты не болван! Ты похож на опытную охотничью собаку, которая вместо того, чтобы побежать за дичью, глупо лает на бабочек. Ха, ха, ха. Ты видел такую собаку?

2 полицейский *(стоит смирно)*. Никак нет!

Начальник полиции. Тогда почаще смотри в зеркало! *(Резко поворачивается назад, то же делают и полицейские. Затем указывает на толпу)*. Зачем здесь эти бездельники?

1 полицейский. Греются на солнце, господин начальник.

Начальник полиции. А у себя дома они не могут это делать?

1 горожанин. А у нас в домах нет солнца.

1 полицейский *(горожанину)*. Молчи! Когда говорит начальник, все должны забыть, что во рту имеют язык.

Начальник полиции. Пусть говорит.

2 горожанин. Стены нашей избы никогда еще не видели солнечного света.

Начальник полиции. О, неблагодарный человек! Ты думаешь хорошо, когда светит солнце? Вот у меня дома 28 окон. И во все окна попадает солнце. Целый день глаза ослепляет и ужасно портит занавески. Так что не будьте неблагодарными. *(Шагает вперед. Полицейские копируют каждое его движение. Начальник, обращаясь к полицейским)*. Следите в оба за этими мошенниками. От них можно все ожидать.

1 полицейский. На что они способны?

Начальник полиции. А кто мир мутит? Я что ли? Болван! Гоните этих бездельников.

Сердито уходит. Полицейские разгоняют людей. Остаются горожане и Сирота.

2 горожанин. Ушли?

1 горожанин. Да не слушай ты его. Еще

один мошенник. Какой дурак еще раз вернется на этот свет?

3 горожанин. Хватит, нас одурачили всякой болтовней.

1 горожанин. Что мы нашли на этом свете, чтобы вторично сюда вернуться?

Сирота. Я тоже так думал, пока не родился вторично. *(1 горожанин с удивлением смотрит на него)*. Всего часа два назад я родился снова. Дай срок, увидишь, на что я способен.

1 горожанин. По твоим лохмотьям видно, многого ты добился, вернувшись на свет.

Сирота. Погоди, дай только мне найти себе родителей, тогда увидишь!

1 горожанин. Что? *(Смеется)*.

Сирота. Да, да, именно потому я вернулся на свет, чтобы найти себе родителей пожирней.

1 горожанин. Сынок, послушай меня. Выбрось ты из головы этот бред. Я тоже одинок. Будь моим сыном. Вдвоем нам будет легче. Как-нибудь проживем.

Сирота. Нет, отец, это мне не подходит. *(Отходит от него, подходит к 2 горожанину)*. Простите, чем вы занимаетесь?

2 горожанин. Я холостяк.

Сирота *(в сторону)*. У этого свое на уме. Я говорю — какая у тебя профессия?

2 горожанин. Детей нет.

Сирота. Вот наказание!

2 горожанин. Нет, показаний не давал. Отлупили немного и выпустили. А за что тебя посадили?

Сирота *(в сторону)*. Нет, уж, извините... чем такой родитель...

2 горожанин *(приложив руку к уху)*. Что?

Сирота. Ничего. *(Подходит к 3 горожанину)*.

3 горожанин. Бог подаст. Мелочи нет. *(Отворачивается)*.

Сирота. Здравствуйте.

3 горожанин *(надевает очки)*. Мы, кажется, не знакомы.

Сирота. Да, вы правы. Я еще ни с кем не знаком. Только что родился на свет. Ищу себе приличного родителя.

3 горожанин *(встает)*. Я сам думаю, куда мне сбежать от своих детей. *(Уходит)*.

Сирота *(вслед ему)*. Прощай! Чем такой отец, лучше остаться сиротой. *(В это время по площади проходит Сенатор. Сирота бежит к нему)*. Вот бог послал! Здравствуйте! *(Сенатор продолжает идти, не обращая внимания на него. Сирота подходит слева)*. Здравствуйте! *(Сенатор не обращает внимания. Сирота подходит справа)*. Здравствуйте! *(Сенатор все еще не обращает внимания. Сирота преграждает ему путь)*. Здравствуйте!

Сенатор *(недовольный)*. Убирайся прочь! Нет мелочи. Чего тебе надо?

Сирота. Тебя!

Сенатор. Не тебя, а вас! *(Важно выпрямляется)*.

Сирота. Да, конечно, но... к чему официальный тон между сыном и отцом?

Сенатор. Пошел, бездельник! Из-за вас на улицу не выйдешь. Город кишит нищими. Позорите нацию. *(Уходит)*.

Сирота. И этот ушел. Посижу здесь, посмотрим, что дальше будет. *(Садится)*. Проголодался жутко. Интересно, когда-нибудь буду я сыт? Даже не верится.

Возвращается Сенатор. Увидев его, Сирота отворачивается.

Сенатор *(про себя)*. Не могу поверить своим ушам. Нет, он так сказал: к чему официальный тон между сыном и отцом? Нет, не может быть? Я, кажется, схожу с ума!.. *(Хочет вернуться, но не уходит)*.

Сирота. Дело пахнет керосином. Надо смываться. *(Встает, хочет удрать. Сенатор подходит к нему)*.

Сенатор. Постой!

Сирота *(в сторону)*. Кажется, я влип.

Сенатор. Постой! Ты сказал: между сыном и отцом...

Сирота *(сердито)*. Ну, ляпнул...

Сенатор *(задумчиво)*. Ты сказал...

Сирота. Ну да, сказал. Я сказал, хватит, я жил как нищий. Ты презираешь нищих. И я больше не хочу быть нищим. А ты от меня отказался. Не пожелал меня признать. А я как только тебя увидел...

Сенатор *(прерывает его)*. Довольно! *(Хватается за сердце)*.

Сирота *(в сторону)*. Вот это да! Чего доброго еще отдаст богу душу. *(Усаживает его на скамью)*. Что с тобой?

Сенатор *(берет его руку)*. Ничего. Пройдет. Ах, эта подлая женщина! Как она меня надула! Заживо похоронить моего единственного сына!

Сирота *(в сторону)*. Чтобы его понять, надо еще раз умереть и еще раз воскреснуть. Нет, это тоже лопнуло. Пока не стемнело, пойду поищу себе родителя. А то придется на улице ночевать. *(Освободив руку, хочет уйти, но в это время Сенатор открывает глаза)*.

Сенатор. Постой!

Сирота *(в сторону)*. Вот пристал! Я сейчас...

Сенатор. Нет. Я тебя больше никуда не отпущу. Это ты довел меня до такого состояния.

Сирота. Слыхали? Я довел! Одного его слова достаточно, чтобы посадили меня в каталажку. Знал бы и шагу не сделал на этот свет.

Сенатор. Сядь рядом. Сейчас пойдем вместе.

Сирота. У тебя сердце, старик, оказывается, совсем того...

Сенатор. Сейчас пройдет.

Сирота *(в сторону)*. Нет, надо удирать. А то, не дай бог, Бильдирчин застанет меня здесь... Пока не найду себе хорошего родителя, не покажусь ей на глаза. *(Хочет уйти, в это время Сенатор открывает глаза)*.

Сенатор. Не уходи!

Сирота. Пойду за врачом. *(В сторону)*. Ну и влип в историю!

Сенатор. Врач мне не нужен. Мой врач ты! Подойди ко мне... Ближе!

Сирота *(в сторону)*. Старик, кажется, добреет.

Сенатор. Обними своего отца. Обними покрепче!

Сирота *(в сторону)*. Тут, кажется, что-то есть. Терпение, дружок! *(Обнимает Сенатора)*.

Сенатор. Я знал, что ты придешь. Прости меня, мой сын, прости, нищий сын миллионе-

ра! Прости!

Входит Бильдирчин. Она грустна. Увидев ее, Сирота прячет лицо за спиной Сенатора.

Бильдирчин. Дорогой мой братик. Куда ты ушел, оставил меня на целых три дня одну?

8. Ария Бильдирчин

9. Финал первой картины

ЗАНАВЕС.

ПЕРЕД ЗАНАВЕСОМ

Продавец с кипой газет под мышкой.

Продавец газет. Покупайте газеты! Покупайте газеты! Интересное сообщение: Сенатор нашел через 25 лет своего сына! Сенатор нашел сына! Интересное сообщение! Интересное сообщение!

Прохожие покупают газеты.

Продавец газет удаляется, повторяя: «Интересное сообщение», «Интересное сообщение!»

Занавес поднимается.

КАРТИНА ВТОРАЯ

Дом Сенатора. Гостиная, обставленная в стиле модерн. Слуги убирают гостиную.

10. Песня и танец слуг

1 слуга. Сегодня на городской площади я видел ангела.

2 слуга. С крыльями?

1 слуга. О, откуда тебе знать, что такое ангел?

2 слуга. Здрасте. Тебя еще в люльке качали, когда я видел ангела.

1 слуга. Не может быть, чтобы ты видел именно такую. Только я хотел подойти, упорхнула, села на соседнее желтое здание. Вошел я во двор, искал, но, увы! Исчезла! Унесла с собой и мою душу, и мой разум...

3 слуга. Вот это правдоподобно.

11. Ариозо 1 слуги

2 слуга. Сейчас придет Сенатор, он тебе покажет.

1 слуга. Уже ровно десять лет я здесь служу, но не видел, чтобы Сенатор давал банкет.

3 слуга. Это тебе не шутка. Человек потерял единственного наследника. Интересно, какой он? Может, такой же скряга, как отец?

1 слуга *(с иронией)*. Говорят, красивый. Похож на отца, как две капли воды.

2 слуга. Тогда, значит, дрянь. Я думал, может, он добрый.

1 слуга. Пойми ты, дурень, из яйца змеи, если даже положить его под курицу, все равно вылупится змея. *(Заметив издали Сенатора, замолкает)*.

Сенатор. Что вы тут копошитесь, болваны! Скоро гости прибудут. Живо!

3 слуга. Заканчиваем, мой господин.

Сенатор *(достает из кармана деньги, раздает слугам)*. Берите. Сегодня все должны быть веселыми. Чтобы я не видел грустной физиономии!

3 слуга. Дай вам бог долгой жизни, мой господин.

Сенатор. Пейте, веселитесь. Я распорядился, вычтут из вашей зарплаты. *(Смотрит на свои часы)*. Пошевеливайтесь, побыстрее. Время идет!

Слуги с деньгами в руках стоят в изумлении. Сирота, подошедший сзади, отнимает у них деньги.

1 слуга. Отдай деньги!

2 слуга. Отдай, а то... *(грозит ему кулаком)*.

Сирота *(смеется)*. Отдать? Чтобы потом меня сочли дураком?

1 слуга. И без того тебя никто умным не считает. Верни деньги! А то я тебя так отделаю...

Сирота. Попробуй.

В это время входит Ханум.

Ханум *(слугам)*. Что вы делаете? Отпустите его! *(Слуги отпускают Сироту)*. Сейчас же просите прощения, негодяи. А не то, велю вас выбросить в окно, как мусор.

1 слуга, 2 слуга, 3 слуга. *(Кланяются Ханум)*. Просим прощения, Ханум!

Ханум. Не у меня, негодяи. Просите прощения у молодого хозяина.

Слуги в растерянности поворачиваются к Сироте и кланяются ему.

Сирота *(смеется. Возвращает им деньги)*. Ладно, держите и больше не зевайте!

1 слуга. Дай вам бог здоровья, наш господин!

2 и 3 слуга. Аминь!

Ханум. Убирайтесь!

Слуги направляются к выходу. Сирота подходит к 1 слуге.

Сирота. Кто эта Ханум?

1 слуга. Эта Ханум — ваша матушка, мой господин.

Сирота *(растерянно)*. Что?

2 слуга. Точнее, она жена вашего отца.

Ханум спускается с балкона с колоннами.

Ханум *(в сторону)*. Теперь надо взять его в свои руки. Скоро все состояние сенатора перейдет к нему. *(Подходит к Сироте)*. Красавчик, оказывается, ты очень щедр. Это мне нравится. Но не трать свою щедрость на таких нахалов. А когда же ты собирался меня навестить?

Сирота *(в смущении)*. Отец говорил, что он сам меня тебе... то-есть вам пред... пред... вообщем, что-то сделает.

Ханум *(смеется)*. Представит? Я вижу, ты парень смешной.

Сирота. Точно.

Ханум. И очень красивый.

Сирота. Точно.

Ханум *(смеется)*. Кажется, мать за тобой ухаживала неплохо.

Сирота. У меня нет матери.

Ханум. Браво! *(Гладит его по голове)*. Чем такая мать, лучше бы ее вовсе не было.

Сирота. Точно.

Ханум. Я буду тебе больше, чем мать. Ты зря дожидался отца. Я разрешаю тебе в любое время заходить ко мне. И, думаю, нам будет о чем поговорить.

Сирота. Точно.

Ханум. Идем, я покажу тебе комнаты, сад. Идем!

Сирота. Я сейчас приду.

Ханум. Хорошо, я буду ждать тебя в саду.

12. Песня Сироты.

1 слуга появляется на балконе. Сирота окликает его.

Сирота. Эй парень, пойди-ка сюда.

1 слуга. Слушаюсь.

Сирота. Что, если я поручу тебе одно дело?

1 слуга. Я буду очень рад, мой господин.

Сирота. Тогда слушай! Рядом с городской площадью находится желтое здание. Как войдешь во двор, увидишь там слева сооружение из досок и жести. Постучишь в дверь. Только вежливо.

1 слуга. Ясно, мой господин.

Сирота. Там живет красивая девушка.

1 слуга. Ясно, мой господин.

Сирота. Что ясно?

1 слуга. Девушка очень красивая.

Сирота. А ты откуда знаешь?

1 слуга. Если господин говорит красивая, значит так это и есть.

Сирота. Это другое дело. Ее зовут Бильдирчин. Запомни. Передашь ей это письмо. *(Передает Слуге письмо).*

1 слуга. Слушаюсь, мой господин. *(Уходит).*

Сирота *(вдруг что-то вспомнив).* Да, меня ведь ждет моя матушка. *(Уходит).*

13. Приход гостей

Слуги вносят в гостиную кресла. В гостиной появляется Сенатор. Входят гости парами.

Сенатор. Добро пожаловать, господа.

Гости подходят к Сенатору и поздравляют его.

1 гость. Я восхищен вкусом Сенатора.

Его жена. Откуда ты знаешь его вкус?

1 гость. Как откуда? Я смотрю человеку в лицо и вижу его карман. А когда я вижу его карман, я невольно начинаю рассуждать о его вкусе и щедрости. Я журналист! Это моя профессия.

Его жена. Ладно, ладно, хватит себя хвалить.

1 гость. А кто меня будет хвалить, если не я сам?

Его жена. Первый раз в жизни сказал правду.

2 гость. Я не вижу молодого хозяина.

Сенатор. Веселитесь, господа! Сейчас он явится. *(Слугам).* Пригласите молодого хозяина в салон. *(Входят Сирота и Ханум).* Вот и он сам. Я вижу, вы познакомились без моей помощи.

Ханум *(полушутя).* Теперь тебе не удастся разлучить меня с моим сыном.

Сенатор. Я рад, что он тебе понравился. *(Певица становится посредине сцены и снова звучит музыка).*

14. Сцена (певица, хор)

Песня «Не сердись, милая»

15. Танец девушек

Ханум. Господа, прошу к столу.

Гости по одному переходят в другую гостиную. Входит 1 слуга и знаком подзывает Сироту.

Сирота. Ну, что? Видел?

1 слуга. И видел, и отдал, и привел. Ждет у дверей.

Сирота. Эх ты, недотепа!

1 слуга. Господин!

Сирота *(опомнившись, оглядывается).* Что? Кто-то идет?

1 слуга. Нет, господин, сказать, чтобы ушла?

Сирота. Нет, скорей зови сюда. Я обещал устроить ее здесь на работу. Мужчина должен быть хозяином своего слова.

1 слуга. Так точно, мой господин. *(Уходит и возвращается с Бильдирчин).*

Девушка с интересом осматривает салон и когда брат поворачивается к ней, с трудом узнает его. Они обнимаются.

Бильдирчин. Брат!

Сирота. Сестричка!

Бильдирчин. Ты совсем похож на господина.

Сирота. Ах ты, чертенок! А чем я хуже господина? *(Уводит ее в сторону).* Только никто здесь не должен знать, что ты моя сестра. Иначе все пропало.

Бильдирчин. Но я тебя увижу?

Сирота. Я устрою тебя здесь на работу.

Бильдирчин *(радостно).* Значит, я буду получать жалованье?

Сирота *(важно).* За кого же ты меня принимала?

1 слуга *(входит).* Извините, господин, но, если зайдет Ханум и увидит здесь эту Ханум, мне здорово попадет. *(Улыбается, глядя на Бильдирчин).*

Сирота *(к Бильдирчин).* Ладно, ты сейчас иди, завтра я все улажу. *(Бильдирчин грустно направляется к выходу. 1 слуга идет за ней, но Сирота его задерживает).* Постой, дай мне те деньги, которые я тебе дал.

1 слуга. Я забыл, куда их положил. *(Ищет).*

Сирота. В правом кармане. *(Берет деньги, передает сестре).*

Бильдирчин *(нерешительно берет деньги).* Это много.

Сирота. У меня нет мелких денег.

1 слуга. У меня есть, господин.

Сирота. Оставь, самому пригодятся.

Бильдирчин направляется к выходу, но в это время на балконе появляется Ханум.

Ханум. Там пьют за здоровье молодого хозяина. *(Заметив Бильдирчин).* Это кто?

1 слуга поспешно выходит.

Сирота. Эта ханум ищет работу.

Ханум *(с иронией).* Ханум? В доме может быть только одна ханум, мой дорогой. Пусть она уходит, завтра утром я сама займусь ею. А ты поднимись наверх. Отец тебя ждет.

Бильдирчин *(с удивлением).* Отец?

Сирота. Видишь ли, это мой фальшивый отец.

Бильдирчин. А эта Ханум?

Сирота. А эта вроде моя мать.

Бильдирчин *(с удивлением).* Мать?

Сирота. Ну да, жена отца.

Бильдирчин. Ничего не понимаю!..

Сирота. По правде говоря, я сам пока не все понимаю. Идем, по дороге я тебе все объясню. *(Уходят).*

На балконе появляются Аристократка и Девушка.

Аристократка. Жарко. В салоне очень душно. *(Девушке).* Подойди сюда. Видишь молодого хозяина? Не спускай с него глаз. Это то, что нам надо. И красив, и богат. Не

сегодня-завтра Сенатор отдаст богу душу, кому достанется его богатство? Постарайся с ним познакомиться.

Девушка. Я стесняюсь.

Аристократка. Подумаешь, стесняется! Сейчас самое время забросить удочку. Как увидишь, что клюет, садись ему на шею, и он у тебя в руках! А потом стесняйся, сколько хочешь. А как же? Во всем есть свой порядок. И в замужестве тоже. *(Заметив Сироту)*. Вот он идет. Подойди, не бойся... Я здесь. Не забывай, что я тебе сказала. *(Подталкивает Девушку и прячется за занавеску)*.

Сирота *(увидев Девушку, останавливается, пораженный. В сторону)*. Какая красивая!

Девушка *(приближается к нему)*. В гостиной очень жарко.

Сирота. Да, хорошо, когда жарко. Кости согреваются. Мы с сестрой всегда мечтали, чтобы никогда не было зимы.

Девушка. У вас есть сестра?

Сирота *(растерявшись)*. Нет... я пошутил...

Оба смотрят на землю и молчат.

Аристократка *(за занавеской)*. Говори. Ну...

Сирота *(растерянно)*. Не знаю, право, что сказать...

Аристократка. Ну, говори же!

Сирота. Когда я увидел тебя... то есть вас... мне казалось... А ты... то есть вы... почему не говорите?

Аристократка. Говори!

Сирота. Я же говорю... Какое у тебя красивое платье.

Девушка. Только платье красивое?

Сирота. Нет. *(Подняв голову, смотрит на Девушку)*. Ты... вы... ты тоже.

Аристократка. Не стесняйся, говори!

Сирота. Я не стесняюсь. Ты красивее, чем твое платье.

16. Дуэт Сироты и соседской девушки

Аристократка. Клюет, клюет. Теперь кокетничай *(поет)*.

Аристократка. Эй, чего ты его умоляешь? Пусть он тебя умоляет *(поет)*.

Аристократка. Стоп. Остановись. Теперь беги в гостиную.

Девушка убегает. Сирота бежит за ней, но выходящая из гостиной Ханум преграждает ему путь.

Ханум. Куда это наш сын торопится?

Сирота. Ты... вы сказали, отец меня зовет.

Ханум *(гладит его по голове)*. Быстро ты соскучился по отцу, красавчик. Не волнуйся. Я сказала ему, что ты стесняешься показываться гостям.

Аристократка *(в сторону)*. Кажется, я слишком быстро отослала Девушку.

Ханум. Хочешь, пойдем в сад?

Сирота. Нет, там холодно.

Ханум. Не капризничай. Надо слушаться маму.

Аристократка *(в сторону)*. Неплохо начинает.

Ханум. Да, ты вспотел, тебе нельзя в садик.

Аристократка *(в сторону)*. Мамочка лучше знает, что нужно сыночку.

Сирота. Голова болит.

Ханум. Ничего, пройдет. *(Они садятся)*. У тебя красивые волосы. *(Гладит его по волосам)*. Когда-то и у твоей мамочки были такие волосы... К сожалению, когда-то...

Аристократка *(в сторону)*. Браво! Вот это да! Из пасти крокодила еще спастись можно, но из когтей Ханум — никогда!

17. Трио (Ханум, Сирота, Сенатор)

Сирота. Отец смотрит.

Ханум. Пусть смотрит. Это единственное, что он теперь умеет.

Сенатор поет.

Сенатор. Вы, может быть, обиделись на гостей?

Ханум. Нет, дорогой, просто я беседую с нашим миленьким ребенком.

Сенатор. И очень сладко беседуете. *(Выпивает бокал залпом)*. Но помните, слишком сладкое вредно для сердца.

Сенатор вдруг хватается за сердце и падает. Ханум и Сирота бегут к нему.

18. Финал первого действия

ЗАНАВЕС.

ДЕЙСТВИЕ ВТОРОЕ

КАРТИНА ПЕРВАЯ

Сад в доме Сенатора. 1 слуга поливает деревья.

19. Песня 1 слуги

1 слуга. С ума схожу! Убью я этого чертова молодого хозяина! Пусть меня повесят. Избавлюсь от страданий. Только и видишь, как он шепчется по углам с Бильдирчин. Как будто других женщин ему мало! *(Входит Бильдирчин)*. Кажется, и обо мне вспомнила?

Бильдирчин *(подходит к нему)*. Почему ты такой грустный?

1 слуга. Это ты лучше спроси у молодого хозяина.

Бильдирчин. Ты чудак какой-то, право...

1 слуга. Конечно, рядом с ним я кажусь чудаком. Собственно, кто я такой? Бедный слуга! А он — сын Сенатора. А когда Сенатор умрет, он станет счастливейшим человеком на свете.

Бильдирчин. Ах, вот что! А я думала, серьезное что-то. Просто я уважаю его, как брата.

1 слуга. Еще немного и вы окажетесь родственниками!

Бильдирчин *(смеется)*. Может быть.

1 слуга. Тебе смешно.

Бильдирчин. Не сердись, придет время я тебе все объясню, храбрый мой ревнивец!

1 слуга. Не трудись. Скоро я сам до всего доберусь.

20. Дуэт Бильдирчин и 1 слуги

1 слуга. Милая, прошу тебя, обещай, что больше не будешь с ним шептаться!

Бильдирчин. Но ты пойми, что... *(Молчит)*.

Приходит Сирота. Он спускается по лестнице. 1 слуга порывается броситься на него, но Бильдирчин его уводит.

Сирота *(про себя)*. Аристократическая жизнь тоже, оказывается, дрянь. Сейчас придет мадемуазель и начнет свою баланду. Два шага вперед, шаг назад. От вчерашних завихрений до сих пор голова идет кругом. Я думал, если появлюсь на свет вторично, счастливее меня никого не будет. Но теперь, когда я увидел эту жизнь своими глазами, я понял, что голодный, в лохмотьях был куда счастливее! По крайней мере мне не было стыдно перед друзьями. Вот идет мадемуазель.

Входит учительница танцев.

Учительница танцев. Добрый день.

Сирота. Здравствуйте.

Учительница танцев. Так не приветствуют. Посмотрите. *(Показывает)*. Повторите. Еще раз. Хорошо. Достаточно. Сегодня мы с вами пройдем современный танец. *(Приглашает Сироту к танцу)*.

Когда музыка умолкает, Сирота обессиленный, опускается в кресло.

21. Танго

Сирота. Я устал.

Учительница танцев. Вы легко двигаетесь. Я с вами танцевала бы до утра.

Сирота. У меня голова кружится и без танца. Танцовщик из меня не выйдет. Ищите себе другого партнера.

Учительница танцев. Вы очень скромный. *(Садится рядом)*. Мой идеал — мужчина вроде вас. Почему-то вы совсем в городе не появляетесь.

Сирота. От уроков танцев времени не остается.

Учительница танцев. Можно танцевать и в городе. Там много интересных мест. Если хотите, я могу вам составить компанию. *(Входит Ханум, увидев их, останавливается)*. Я слышала, вы долго пробыли в дальних странах. Я могла бы показать вам здешние достопримечательности. Вы мною останетесь довольны. *(Прижимается к нему)*.

Сирота. Спасибо.

Учительница танцев. Не за что. Хотите, сегодня же вечером я сведу вас в такое место, которое всю жизнь потом будете помнить?

Ханум. Нет, мадемуазель, сегодня вечером молодой хозяин занят. Да, да, и завтра будет занят, и послезавтра, и все дни. *(Указывает ей на дверь)*. Я уже распорядилась, с вами рассчитаются. *(Учительница танцев пятится назад, уходит. Ханум подходит к Сироте)*. Я тебя предупреждала сто раз, будь осторожен с этими авантюристками. *(Садится рядом, гладит его по голове)*. Я их всех насквозь вижу.

Сирота. Значит, от танцев избавились!

Ханум. Не от танцев, красавчик мой, а от учительницы танцев. Я сама научу тебя танцевать. Тебя никому нельзя доверять.

Сирота. А если я захочу пойти в город?

Ханум. Только со мной!

Сирота. А если...

Ханум *(прерывает его)*. И туда только со мной!

Сирота *(в сторону)*. Ну и влип!

Входит Бильдирчин с подносом и двумя бокалами. Ханум берет бокалы.

Ханум *(Сироте)*. Пей, усталость твоя пройдет.

Сирота. Не хочу.

Ханум *(к Бильдирчин)*. Чего стоишь, как статуя? Можешь идти. *(Бильдирчин уходит)*. Пей!

Сирота. Я не пью.

Ханум. Только телеграфный столб не пьет. Если бы чашки не лежали лицом вниз, и они бы пили. *(Подносит бокал к его губам)*. Виски — мой любимый напиток. *(Сирота пьет)*. Вот так. *(Ставит бокал в сторону. Слышны птичьи голоса)*. Сегодня отличная погода. И птицы своим пением зовут нас к себе.

22. Сцена (Ханум, Сирота)

Ханум. Это все пройдет. Ты же не ребенок. Мы с тобой будем счастливы. Поживем в свое удовольствие. Захочешь, даже за границу поедем.

Сирота. Нет.

Ханум. Не капризничай.

Сирота. Я люблю другую.

Ханум. А я люблю тебя. И отец твой меня обожает. Это ты учти. Ты можешь смотреть на меня совсем другими глазами. *(Встает)*. Одно мое слово и ты снова очутишься среди нищих и бродяг. Но я пока ничего не скажу отцу. Подумай хорошенько. *(Удаляется)*.

Сирота *(про себя)*. К нищим! *(Горько смеется)*. Меня пугают мною же!

Входит 2 слуга.

2 слуга. Сударь, к вам пришли из газеты.

Сирота. Опять из газеты! Они мне осточертели! Скажи, что меня нет.

2 слуга. Сударь, он там за деревом... Он все слышит.

Сирота. А, черт!.. Пусть войдет.

Слуга выходит. Входит корреспондент.

Корреспондент. Привет.

Сирота. Выкладывайте.

Корреспондент. Как поживаете?

Сирота. Как видишь?

Корреспондент. Я корреспондент американской газеты. Только что из самолета. Я слышал, у вас было много приключений. 25 лет вы были вдали от родной семьи. Могу ли я спросить, где вы были все эти годы?

Сирота. На том свете.

Корреспондент. Странно.

Сирота. Очень.

Корреспондент. Что вы там делали?

Сирота. Отвечал на вопросы корреспондентов.

Корреспондент. Все 25 лет?

Сирота. Не дай бог никому попасть в ваши лапы. И за 50 лет не успеешь ответить на ваши вопросы.

Корреспондент. Простите, одна маленькая деталь: потому вас одолевают расспросами, что вы бизнес.

Сирота. Что?

Корреспондент. Бизнес! Простите, какое было ваше первое слово, когда вы нашли своего отца?

Сирота. От радости я не смог и рта раскрыть.

Корреспондент. О чем вы думали?

Сирота. Этого я не могу сказать.

Корреспондент *(усмехается)*. Простите, понимаю, женщина. Простите, как вы намерены истратить свое состояние?

Сирота. Раздать нищим.

Корреспондент. Браво! Браво! Бизнес!

Входит 2 слуга.

1 слуга. Сударь, эти господа...

Не дав ему договорить, врываются несколько корреспондентов, которые фотографируют Сироту с разных сторон.

2 корреспондент. Разрешите несколько вопросов?

Сирота. Нет, теперь я буду задавать вопросы. Вот, например, вы *(указывая на одного из корреспондентов)*. Зачем вы живете?

2 корреспондент. Я?

Сирота. Да, вы.

2 корреспондент. Зачем я живу? Гм... Я об этом не думал. *(Смеется)*.

Сирота. Смеяться умеет и моя бабушка. Вы лучше отвечайте. Ладно. *(Обращается к другому корреспонденту)*: Может , вы скажете? *(Корреспондент молчит)*. Ясно. Человек, привыкший всю жизнь только задавать вопросы, отвечать не умеет.

Корреспондент. Говорят, вы сразу узнали своего отца.

Сирота. А что, это плохо?

Корреспондент. Нет, наоборот.

Сирота. Тогда, давайте, закончим. У меня голова болит.

Корреспондент. Еще один вопрос...

Сирота *(прерывает его)*. Уже несколько дней все газеты пишут обо мне. Причем, не то, что я им говорю, а то, что они сами хотят. Давайте не мучать друг друга. Прощайте, господа. Вас проводят. *(Корреспонденты уходят)*. Я совсем запутался. Хоть бы Очкарик появился. Придумали бы чего-нибудь. Сегодня он должен прийти.

Девушка *(в сторону)*. Мама любит его деньги. А я, будь он даже нищий, все равно полюбила бы его.

Сирота. Здравствуйте, как вы поживаете?

Девушка. Благодарю вас. Это из нашего сада. *(Дает корзину с яблоками)*. Мама велела отнести вашему отцу.

Сирота. Красивые яблоки.

Девушка. Кушайте на здоровье.

Сирота. Спасибо. Хотите, посидим немного.

Девушка. Нет, мама будет волноваться.

Сирота. Хоть немного... Что-то вы не заглядываете к нам?

Девушка. Мама меня никуда не отпускает.

Сирота. Я все время смотрю в ваш сад. Но вас там не вижу.

Девушка. Я редко выхожу в сад. Какие у вас красивые розы!

Сирота. Вы любите розы? *(Дает ей розу)*. Берите! В саду много роз. А ты одна.

23. Дуэт Сироты и соседской девушки

Сирота. Боже, какие слова я слышу! *(Не помня себя от радости, закрыв глаза, он идет к девушке. Но Девушка, увидев Ханум, скрывается)*. Я буду тебя вечно любить! Очень, очень сильно любить! *(Хочет ее обнять)*.

Ханум. Осторожно, красавчик! Поломаешь девушке ребра.

Сирота *(растерявшись)*. Она... принесла яблоки для отца.

Ханум *(серьезно)*. Подумай, пока не съедены ее яблоки. *(Сирота растерянно уходит. Ханум про себя)*. Старику все хуже и хуже. Я должна сделать одно из двух: или не дать старику умереть, или завлечь этого бродягу. Другого пути нет. Врачи ничего определенного не говорят. Поэтому... пока я должна сделать и то, и другое. *(Направляется к выходу. Сталкивается с Очкариком, испуганно)*. Кто вы?

Очкарик *(поправляет очки)*. Кто я? По правде говоря, я и сам частенько об этом думаю.

Ханум. Кто вас впустил?

Очкарик. Я упал с неба.

Ханум. На небе только вас не хватало.

Очкарик. Ошибаетесь, мадам. Меня выгнали оттуда потому, что я был там лишний. К счастью, встретил вас.

Ханум. Замолчите! Я позову слуг.

Очкарик. Не трудитесь, мадам. Я сам позову.

Ханум. Убирайтесь прочь!

Очкарик. Только после вас, мадам. Я человек воспитанный.

Ханум. Вы непорядочный субъект!

Очкарик. Вы правы, мадам. Я свою порядочность заложил в ломбард. Как разбогатею, выкуплю. Тогда я буду таким же порядочным, как и вы. *(Ханум иронически смеется)*. Вы смеетесь, мадам. Это хорошо. Это вам идет.

Ханум *(хлопает в ладоши, вызывает слуг)*. Сейчас же выбросите его на улицу. *(Уходит)*.

2 слуга *(Очкарику)*. Лучше уходи по доброй воле.

Очкарик. Я не привык что-нибудь делать по доброй воле.

3 слуга. Тогда мне придется схватить тебя за уши и выбросить отсюда.

Очкарик. Ты, дружок, кажется, перепутал ручку корзины с моим ухом. *(Слуги бросаются на него, но он хватает их за уши)*. У вас мягкие уши.

3 слуга, вырвавшись из его рук, со стоном убегает.

2 слуга. Отпустите меня!

Очкарик. Нет, дружок, если тебя отпустить, ты убежишь. Кто же тогда выбросит меня на улицу?

Слышны свистки. Очкарик сажает Слугу в кресло, связывает руки, запихивает в рот яблоко и прячется. Уходят.

Начальник полиции. *(Вынув яблоко изо рта лакея, изучает его в лупу, затем передает его полицейскому. Полицейский хочет выбросить яблоко)*. Не бросай! Экспертиза! *(Подходит ко 2 Слуге)*. Где этот мошенник?

2 слуга. Убежал, сударь.

Начальник полиции. Значит, ты его отпустил?

2 слуга. Нет, сударь.

Начальник полиции. Хорошо. Ты не толкнул, я не упал. Как же получилось?

2 слуга. Он сам убежал.

Начальник полиции. Врешь, врешь, врешь. *(Бьет его по лицу перчаткой)*. Взять его!

2 слуга. Но в чем же моя вина?

Полицейский. Замолчи! В участке разъяснят. Шагай. Живо!

Уходят.

ЗАНАВЕС ОПУСКАЕТСЯ.

Очкарик. Трудно себе представить людей, глупее этих полицейских. Но где мне найти Сироту? Ой, какая это мука, когда жмет ботинок! Прямо до слез. Каждый шаг отдает в мозгу, точно туда втыкают. *(Снимает ботинки и снова надевает.*

В это время входит Сирота.

Сирота *(в сторону)*. Чем иметь такую мать, лучше на всю жизнь остаться круглым сиротой. Скорчила несчастной девушке такую рожу, что девушка в один миг исчезла. *(Садится на скамью)*.

Очкарик *(про себя)*. Эх, создать бы мне маленькую труппу — избавился бы от этой проклятой безработицы. *(Вдруг замечает Сироту)*. Постой, постой. Неужели? Да, нет. Но как похож! Как две половины яблока. Одну половину съели, другая осталась. *(Встает. Уходя, еще раз внимательно смотрит на Сироту)*. Ей богу он! Только немного отшлифовали.

Сирота *(увидев Очкарика)*. Очкарик! *(Обнимает его)*.

Очкарик. Тише, медведь! Очки разобьешь. *(Оглядывает его)*. Хорош!

Сирота. А ты как думал?

Они снова обнимаются. Входит 2 слуга, которого увели полицейские.

2 слуга. Выходит, что всю эту кашу заварили для того, чтобы опустошить мой карман. *(Вдруг замечает обнявшихся и замирает в изумлении)*. Ну и дела! Я, кажется, постепенно схожу с ума.

ЗАНАВЕС.

КАРТИНА ВТОРАЯ

Комната Сироты. Окна смотрят в сад. Сирота сидит в задумчивости.

24. Ария Сироты

Сирота *(про себя)*. Бедняжку так напугали, что теперь боится даже мимо нашего дома пройти. А я так страдаю. *(Входит Очкарик, нарядно одетый)*. Привет. Куда нарядился?

Очкарик. Ты не страдай. Твой приятель все уладит. Только с одним условием: на время — ты должен создать видимость, что любишь другую, то есть Ханум.

Сирота. Я тебе говорил сто раз, что ненавижу ее.

Очкарик. Я не знал, что ты такой глупый. Никто тебе не велит немедленно жениться на ней. Ну ради общего дела сделай вид, что любишь. И как только все станет на свое место — кто ты, кто она?!

Сирота. И долго будет тянуться эта комедия?

Очкарик. Пока твой отец не отдаст концы, то есть я хотел сказать, не уйдет на тот свет.

Сирота. Хорошо, что я должен ей говорить?

Очкарик. Тьфу ты, недотепа! Пойди сюда, сядь. *(Сажает его)*. Вот так. Погоди. Накрой этим голову. *(Накрывает его голову платком)*. Хорошо. Теперь ты — Ханум, а я — это ты. Понимаешь?

Сирота. Ничего не понимаю. Ну и что?

Очкарик. Сейчас поймешь. Ты приходишь и видишь, она сидит. Тут самый раз действовать. Нет, сначала ты кашляешь. *(Кашляет)*. Хотя, не надо. Это может тебя отвлечь. Лучше сразу к делу. Можешь ей улыбнуться. *(Улыбается)*. Нет, это слишком неестественно. Не улыбайся. Держи себя серьезно. Да не ты. Я же сказал: сейчас я — это ты.

Сирота. Как это я — это ты?

Очкарик. Сейчас поймешь, я начинаю. *(Подходит к нему)*. Я в своей жизни не видел такой женщины, как вы!

Сирота. Да ну ее. Я видел в тысячу раз лучше.

Очкарик. Да имей же ты терпение! Не обо всем, что видел, нужно обязательно рассказывать. Ты же мужчина! Итак, я начинаю сначала. *(Садится рядом)*. Почему-то я все время думаю о вас.

Сирота. Врешь.

Очкарик *(сердито)*. Как это понимать? Это ты от чистого сердца или это Ханум говорит?

Сирота. От чистого сердца!

Очкарик. Ты не можешь на пять минут закрыть свое сердце на замок? Начинаю сначала. О чем я говорил?

Сирота. Я все время думаю о вас.

Очкарик. Обо мне? Постой. Я забыл, кто я. Да, вспомнил. Я тебе говорю: я все время думаю о тебе. И ничего не могу с собой сделать. Тут она начинает кокетничать.

Сирота. Это она уже делала.

Очкарик. Хорошо. Не будет кокетничать. *(Про себя)*. Тогда что же она будет делать?

Сирота. Скажет: ты неблагодарный!

Очкарик. Ничего, пусть скажет. Тогда ты садишься еще ближе и, стиснув зубы, выдавливаешь из себя: я люблю тебя!

Сирота. Так и сказать?

Очкарик. Все так говорят.

Сирота *(вздыхает)*. Ладно, раз надо. Я люблю тебя.

Очкарик. Не надо путать. Пока что, это я люблю тебя. Пойдем дальше. После того, как будет разрешен любовный вопрос, остальное пойдет как по маслу. Правда, мы пока не знаем, когда твой отец отдаст концы. Ты не обижаешься? Когда обидишься, скажешь. Так о чем я? Да, руками Ханум мы сделаем все, что захотим.

Сирота. Понял.

Очкарик. Тогда встань. Дай мне платок. *(Берет у него платок, надевает его на свою голову)*. Теперь ты — есть ты. А я — это Ханум. Говори.

Сирота. Я все время думаю о тебе.

Очкарик. Это слишком сухо. Немного мягче.

Сирота *(мягче)*. Я все время думаю о тебе.

Очкарик *(стесняясь)*. Я тоже.

Сирота. Я думаю... хоть бы ты сгнила!

Очкарик *(машинально)*. Я тоже. Стоп! Послушай, сейчас не до шуток. Дело серьезное. Если любишь, люби как человек. Продолжай.

Сирота. Потом я сажусь.

Очкарик. Это не надо говорить. Просто надо сесть.

Сирота *(садится)*. Я знаю, что...

Очкарик *(кокетливо)*. Ты ничего не знаешь. С тех пор, как я тебя увидела, я потеряла покой. *(Вот-вот заплачет)*.

Сирота. Простите меня за то, что я вас мучаю.

Очкарик. Я тебя давно простила. Любовь прощает самые тяжкие преступления.

Сирота. Я ведь не совершил никакого преступления.

Очкарик *(прижимается к нему)*. Не ты, а твои глаза. Твои глаза надо отдать под суд. О, как они притягательны. Умоляю вас, не смотрите так!

Сирота. Таких слов не было!

Очкарик. Фу, какой ты бездарный актер! Я тебя не подпущу к дверям своей труппы. Пойми, я же перед тобой ломаюсь!

Сирота. А я тебе говорю, что она уже не ломается.

Очкарик. Пойми ты, болван, это же сцена любви. Не ломается она, ломайся ты. Речь идет о двух существах, страстно любящих друг друга. Разумеется, в кавычках.

Сирота. Ладно, что дальше?

Очкарик. Дальше, ты кладешь руку на мою руку. Вот так. *(Кладет его руку на свою)*. Какие у тебя руки горячие. Горячо ли также и твое сердце?

Сирота. Нет, сердце холодное.

Очкарик. Не дури. *(Снова прижимается к нему)*. Я знала, ты придешь.

Сирота. У меня не было другого выхода.

Очкарик. Идиот! Если ты с ней будешь так говорить, представляю себе ее физиономию. Подойди ко мне ближе. Обними меня. Не бойся, я тебя не съем.

Сирота. Господи, чего только не услышишь ради куска хлеба!

Очкарик. Потом будешь говорить с господом. Сейчас слушай меня.

Сирота. Тебе-то что? А вдруг увидят?

Очкарик. А я для чего? Я же буду за дверью, когда ты станешь объясняться ей в любви. Сверху никто не может появиться, кроме Сенатора. А он, слава богу, прикован к постели. Ты с ходу перейдешь к делу. Скажешь, не хочу жить как нищий, когда я уже миллионер. До каких пор я буду сидеть у отца на шее? Она тебя сразу поймет. Завтра же банковские чеки будут у нас в кармане. Вот что я задумал: как только у нас будут деньги, создадим хорошую труппу. У нас будет свой театр. Пусть тогда люди восхищаются нашим искусством. Нет, сначала купишь мне пару новых ботинок, но только на номер больше...

В окне появляется Бильдирчин.

Бильдирчин. Сюда идет Ханум.

Быстро исчезает. Сирота и Очкарик растерянно переглядываются. Сирота подходит к окну. Очкарик прячется за ширму.

Сирота *(потеряв Очкарика из виду)*. Хорошо, что сам смылся. *(Стук в дверь)*. Войдите.

Входит Ханум.

Ханум. Здравствуйте. Что творится с нашим сыном? Уже два дня не выходит из комнаты. *(Подходит к нему)*. Может быть, ты болен?

Сирота. Немного.

Ханум. Тебе болезнь не подходит.

Сирота *(о чем-то вспомнив)*. Садитесь!

Ханум садится.

Ханум. И тебе не скучно?

Сирота *(в сторону)*. Можно начинать?.. Я все время думаю о тебе, то есть о вас.

Ханум *(берет его руку в свою)*. Говори мне ты, мне будет приятно.

Сирота. Я...

Ханум *(прижимает два пальца к его губам)*. Ничего не нужно говорить. *(Прижимается к нему)*. Я и без слов тебя понимаю. Я счастлива. Мы оба счастливы. Мы всегда будем счастливы.

Сирота *(увидев, как за ширмой Очкарик поднимает голову, теряется. Очкарик знаком показывает, чтобы он продолжал)*. Я не хочу быть нищим.

Ханум *(с удивлением)*. Почему ты нищий? У тебя миллион.

Сирота *(поднимается)*. Нищие на базаре и те богаче меня. *(Очкарик делает знак, чтобы он сел)*. До каких пор я буду сидеть у отца на шее?

Ханум. Из-за таких пустяков ты волнуешься! Сегодня же я возьму у отца чеки, пойдем в город, погуляем.

Очкарик знаком указывает, чтобы Сирота обнял Ханум. Сирота кладет руку Ханум на плечо.

Ханум *(с деланой стыдливостью)*. Сюда могут войти.

Сирота *(машинально)*. У дверей караулят.

Ханум *(встрепенувшись)*. Что?

Сирота. Нет, я ошибся...

Ханум *(замечает за ширмой уродливые ботинки Очкарика)*. Это чьи ботинки?

Сирота. Моего друга.

Ханум. А ноги чьи?

Сирота. Наверное, тоже его...

Ханум. А где же он сам?

Сирота. Пошел в сад погулять.

Ханум *(смеется)*. Почему он ноги не взял с собой?

Сирота. Ему ботинки жмут.

Ханум. Это ужасно! Я слышала, что у 90 процентов женщин жмут туфли. Но не знала, что у мужчин тоже. Это очень интересно. Принеси эти ботинки, посмотрим. *(Сирота, растерявшись, направляется к ширме)*. Только вместе с ногами.

Сирота заходит за ширму, возвращается вместе с Очкариком.

Сирота. Это мой друг.

Ханум. Твой друг — мой друг. *(Очкарик кланяется ей. Ханум внимательно смотрит на него)*. Я где-то видела эти очки.

Очкарик. Возможно. Я купил их в аптеке на городской площади. Очевидно, Ханум видела их на витрине. Левый глаз плюс четыре, правый — минус пять.

Ханум. Странно.

Очкарик. И врачи так говорят.

Ханум. Странно то, что я видела эти минусовые и плюсовые глаза вместе с очками.

Сирота *(вмешиваясь в разговор)*. Он несколько раз спасал меня от смерти.

Ханум. В таком случае и ты должен спасти его ноги от ужасной колодки. Не правда ли, Очкарик? *(Сироте)*. Пригласи своего друга в сад на чашку кофе. Слугам нужно убрать твою комнату.

Очкарик. С удовольствием. С вами я готов выпить даже яд!

Ханум. О, вы начинаете мне нравиться, Очкарик. Прошу.

Все выходят. В окне появляется Бильдирчин, исчезает, и несколько погодя, входит в комнату.

Бильдирчин *(достает из кармана передника конверт, сует его под подушку)*. Пусть прочтет письмо своей очаровательной соседки, может, немного успокоится. *(Поет, убирая комнаты)*.

25. Песня Бильдирчин

Входит 1 слуга с вазой фруктов. Не обращая внимания на Бильдирчин, ставит вазу на стол.

Бильдирчин. Ты что-то очень важный. И какой-то хмурый! Не надоело. Хоть бы раз улыбнулся. Ну, ну? Покажи, как улыбаются!

1 слуга. Сколько раз я тебе говорил: не убирай комнату молодого хозяина. Говорил?

Бильдирчин. Да, да, говорил. Не сердись.

1 слуга. И что же?

Бильдирчин. Его же нет?

1 слуга. Вчера был. Я сам видел.

Бильдирчин. У него голова болела. Я принесла таблетки.

1 слуга. Нет. Я не успокоюсь, пока не убью его.

Бильдирчин. Боже, что ты говоришь? Если хоть один волос упадет с его головы...

1 слуга. Ах, так! Тогда я так отрежу ему голову, чтобы ни один волос не дрогнул. Будь уверена. *(Хочет уйти)*.

Бильдирчин. Зачем ты меня мучаешь... Не видишь разве, я и так сгораю!..

1 слуга. Я сгораю уже 25 лет. Я бы хотел, чтобы мой огонь сжег их остальных. Они отняли мое достоинство, но любовь свою я никому не отдам. Ты слышишь? Никому! Ты увидишь это сегодня ночью. *(Уходит)*.

Бильдирчин *(Бежит за ним)*. Постой!..

26. Финал второго действия

ЗАНАВЕС.

ДЕЙСТВИЕ ТРЕТЬЕ

ПЕРЕД ЗАНАВЕСОМ.

27. Вступление

(до фермато)

Ханум *(входит)*. Значит, так!.. Еще не родился человек, который мог бы водить меня вокруг пальца. Негодяй! Заигрывает со мной, а сам в это время назначает свидание с этой дрянью. Мы еще увидим! *(Входит Очкарик, заметив Ханум, прячется)*. Пора слугу включить в игру.

Входит 1 слуга.

1 слуга *(с удивлением)*. Ханум?!

Ханум. Да.

1 слуга. Среди ночи?

Ханум. Ночами у нас в саду происходят интересные события. Молодой хозяин, который еще недавно обнимался с Бильдирчин, теперь признается в любви другой. Если бы я хоть капельку любила одну из них, я бы знала, что мне делать. Правда, убийство тоже приводит к нежелательным последствиям. Но это относится к тем, у кого нет мощной поддержки.

1 слуга. Ханум...

Ханум *(прерывает его)*. Ты всегда можешь рассчитывать на меня. Ты похож на честного парня.

1 слуга. Спасибо вам, Ханум. Дай бог вам здоровья.

Ханум. Честь — это вещь неосязаемая. Бросишь собаке и та не съест. *(Уходит)*.

1 слуга. Сегодня же ночью надо с ним покончить. *(Уходит)*.

Очкарик выходит из своего укрытия.

Очкарик. Мы еще увидим, кто с кем покончит. *(Уходит)*.

Занавес поднимается.

КАРТИНА ПЕРВАЯ

27а. Вступление

(от фермато до конца)

Комната Сироты. Полумрак. На кровати, недалеко от окна кто-то спит. В окне показывается голова 1 слуги и спустя некоторое время, он входит в комнату с ножом в руке.

1 слуга. Дышишь? Сейчас перестанешь! Ты у меня больше не будешь произносить имени Бильдирчин! *(Подходит к кровати и в это* время в окне появляется Бильдирчин).

Бильдирчин. Стой! Что ты делаешь? Он мой...

1 слуга ножом наносит несколько ударов по кровати.

1 слуга. Теперь ты уснул навсегда. *(Выбегает)*.

Вбегает, Бильдирчин в ночной рубашке, бежит к кровати.

Бильдирчин. Брат мой! Любимый брат! Лучше бы меня убили! Почему ты не разрешил сказать ему правду? Что теперь делать?

Сирота выходит из-за ширмы.

Сирота. А что можно делать среди ночи? Иди спать!

Бильдирчин. Ты жив? Мой брат! *(Обнимает кровать)*.

Сирота. Э, я здесь.

Бильдирчин обнимает его.

Бильдирчин. Ничего не понимаю.

Сирота. Пойдем, я тебя провожу. По дороге я все тебе объясню.

Бильдирчин. Он к тебе ужасно ревновал...

Сирота. Знаю.

Бильдирчин. Его могут...

Сирота. Не волнуйся. Все будет в порядке. *(Оба выходят)*. Тоже мне. Нашел время убивать. Скоро рассвет, а мне ужасно хочется спать. *(Не раздеваясь, ложится на кровать)*.

Слышна тревожная музыка. В это время входят два полицейских и корреспондент.

1 полицейский. *(Поднимает руку Очкарика. Рука падает)*. Ясно, он мертв.

Корреспондент. Интересная новость! Я побежал. Газета выйдет через полчаса. *(Уходит)*.

1 полицейский. Что будем делать?

2 полицейский. Посмотри, куда сдану...

1 полицейский. Не видно.

2 полицейский. Раздень.

1 полицейский. *(Что-то записывает в блокнот, потом раздевает Очкарика)*. Ну и жилистый тип!

2 полицейский. Не болтай. Скоро придет начальник. Надо кончить до его прихода. Не забудь обшарить карманы.

Полицейский обшаривает карманы Очкарика, тот привстает.

Очкарик *(не открывая глаз)*. Ой! Щекотно!

Полицейские в страхе убегают. Очкарик снова ложится. Немного погодя, входит Сирота.

Сирота *(трясет Очкарика)*. Вставай, иди на свое место. Больше убивать не будут. Вставай, я умираю спать хочу.

Очкарик. Я тебя прошу, не трогай. Интересный сон вижу.

Сирота. Вставай, остальное досмотришь на своей кровати. *(Поднимает его)*.

Очкарик, не открывая глаз, переходит за ширму. Сирота ложится на кровать.

28. Сон Сироты

Слышен храп Очкарика. Входит Ханум.

Ханум *(обращаясь к кровати)*. Лежишь, бродяга! Лежи! Я тебе устрою такие пышные похороны, что давно сгнившие мертвецы встанут из могил и с восхищением будут смотреть на твое царственное шествие в последний путь. Ты хотел завладеть миллионами? Ха, ха, ха! Чтобы получить для тебя банковские чеки, я поцеловала подлую рожу твоего отца. Вот они. *(Поднимает чеки в воздух)*. Вот они, твои деньги! *(Хлопает в ладоши)*.

Входят Слуги.

Слуги. Это правда, Ханум?

Ханум. Перенесите тело молодого хозяина в маленький салон.

Слуги, подойдя к кровати, поднимают Сироту. Они направляются к выходу и в это время Сирота открывает глаза.

Сирота. Отпустите меня, изверги. Что вы делаете?

Слуги в страхе убегают, бросив Сироту. Ханум падает в обморок, но Сирота ее поддерживает. На шум выходит из-за ширмы Очкарик.

Очкарик. Что это с ней? *(Поднимает лежащие на полу банковские билеты. Радостно)*. Это же банковские билеты! И на твое имя! Ура! Завтра же мы станем богатыми. На такие деньги можно содержать не только труппу, но и целый театр!

Сирота. Об этом потом. Скажи, что с ней делать?

Очкарик. Ошибаешься. Именно с ней можно потом. А пока уложим ее в кровать. *(Укладывают Ханум)*.

Сирота. Вот так. *(Зовет слуг)*. Принесите воды!

Очкарик *(останавливает его)*. Не надо, и без воды очнется.

29. Дуэт Сироты и Очкарика

Очкарик. Пойдем, подумаем, как спасти нашего ревнивца из когтей полиции.

Бильдирчин убегает. В комнату врываются полицейские.

Начальник полиции. Станьте один у окна, другой у входа. *(Указывает на ширму)*. Обыщите там. Живо, болваны! Где это слыхано, чтобы мертвец боялся щекотки? Его душа давно уже на том свете. Отправьте его немедленно на исследование. Быстро! Принесите носилки! *(Полицейские выходят)*. Пусть нож хирурга пощекочет его хорошенько. *(Подходит к дивану)*.

В это время Ханум приходит в себя и, увидев полицейского, испуганно вскакивает и с криком выбегает. Входят двое полицейских с носилками, направляются к дивану. Но диван пуст.

1 полицейский *(подходит к начальнику полиции, растерянно опустившемуся в кресло)*. А где мертвец?

Начальник полиции. Убежал.

ПЕРЕД ЗАНАВЕСОМ.

Продавец газет проходит по сцене с кипой газет под мышкой.

Продавец газет. Экстренное сообщение! Убит сын Сенатора! *(Прохожие покупают газеты)*. Убит сын Сенатора!

Входят Очкарик и Сирота.

Очкарик *(продавцу газет)*. Что ты мелешь? Ты что, спятил?

Продавец газет. Господа, я говорю то, что написано в газете.

Сирота *(в сторону)*. Для полного счастья мне только этого не хватало.

Очкарик *(продавцу газет)*. Дай-ка газету. *(Берет газету. Продавец газет уходит со словами: «Экстренное сообщение! Экстренное сообщение!» Сирота и Очкарик просматривают газету)*. Вот здесь... *(тихим голосом читает)*. Значит, ты уже мертвый.

Сирота. Что же теперь будет?

Очкарик. Будет то, что ни один банк не выплатит денег по твоим бумажкам.

Сирота. Почему?

Очкарик. Да потому, что ни один болван не станет производит денежные расчеты с покойником.

Сирота. Выходит, мне снова надо вернуться на этот свет?

Очкарик. Не волнуйся. Мы сделаем вот что: подкупим начальника полиции и сообщим в газетах, что известие о твоей смерти ложное.

Сирота. Начальник полиции потребует денег.

Очкарик. Придется дать. Ну, пошли. Пойдем придумаем, как спасти нашего ревнивого героя из лап полиции. Уходят.

КАРТИНА ВТОРАЯ

30. Беспокойство Ханум

Приемная Сенатора. Ханум прохаживается по салону.

Ханум. Погоди, бродяга, я с тобой рассчитаюсь.

Входит 2 слуга.

2 слуга. Ханум, Начальник полиции хочет вас видеть.

Ханум. Пусть войдет.

Слуга выходит. Входит Начальник полиции.

Начальник полиции *(целует руку Ханум)*. Простите меня, Ханум.

Ханум. Прошу вас *(указывает на кресло)*.

Оба садятся.

Начальник полиции. Я счел бы за честь служить вам, Ханум.

Ханум. Вы должны сделать, чтобы мертвецы больше не воскресали.

Начальник полиции. Мертвец мертвецу рознь, Ханум. Если я не ошибаюсь, речь идет о единственном наследнике большого человека.

Ханум. Вы не должны забывать, что с вами говорит жена этого большого человека.

Начальник полиции. В таком случае поговорим откровенно. Если я правильно понял, Ханум желает быть единственной наследницей Сенатора? Не так ли?

Ханум. Допустим, так!

Начальник полиции. Ханум, будь у меня роскошный дом за городом и некоторая сумма в одном из банков, все свое свободное время я проводил бы там в веселье и наслаждениях. У каждого свои слабости, Ханум. Что скрывать от вас: я лично очень люблю деньги.

Ханум. Я не прошу у вас, чтобы вы воскресили мертвого.

Начальник полиции. Воскресить такого мертвого, Ханум, труднее, чем его убить.

Очкарик за занавесом подслушивает их.

Ханум. Ваше последнее слово?

Начальник полиции *(что-то пишет на бумаге, лежащей на столе)*. Извольте... Это немного. Половина того, что стоит предлагаемое дело.

Ханум. Эта цена десяти таких домов, о которых вы мечтаете.

Начальник полиции. Я прошу немного.

Ханум. Хорошо. Вознаграждение будет выплачено после исполнения дела.

Начальник полиции. Ханум хочет сказать, что до начала дела.

Ханум. Нет.

Начальник полиции. На рынке продают только за наличные, Ханум.

Ханум. Не будем терять времени. Я подумаю. *(Встает, протягивает ему руку)*.

Начальник полиции. *(целует ей руку)*. Всегда к вашим услугам, Ханум.

Ханум. Можете рассчитывать на мою поддержку.

Начальник полиции. Весьма благодарен, Ханум *(Уходит)*.

Ханум *(вытирает руку)*. Фу, урод. *(Выходит)*.

Сирота и Очкарик выходят из укрытия.

Очкарик. Слышал?

Сирота. Слышал. Теперь уже не поможет даже моя фальшивая любовь.

31. Дуэт Сироты и Очкарика.

Сирота. Ты все превращаешь в шутку.

Очкарик. Превращаю в шутку, разрешаю всерьез. Иди сюда. *(Поднимает телефонную трубку)*.

Сирота. Куда звонишь?

Очкарик. В полицию.

Сирота. Ты с ума сошел.

Очкарик. Еще нет. *(Набирает номер)*. Начальника полиции! Господин начальник! Вас беспокоят из дома Сенатора. Можете прийти за вашим гонораром. Да, да, сейчас же. *(Кладет трубку)*.

Сирота. Зачем ты его сюда позвал?

Очкарик. Затем, чтобы ты стал чуть-чуть поумнее. Шутки в сторону, но из него получится хороший актер. Я сейчас наблюдал за ним, он играл свою роль превосходно. Как только выгонят его из полиции, я возьму его в свою труппу. Я создам такую труппу, что все ахнут! Сейчас придет начальник. Дай мне банковские билеты!

Сирота. Ты думаешь выйдет из этого что-нибудь? *(Отдает ему билеты)*.

Очкарик. Можешь на меня положиться. Эти грязные твари, как голодные рыбы, клюют даже на пустой крючок.

Сирота. Я никак не могу поверить, что...

Очкарик *(прерывает его)*. Ты еще молод. Я их насквозь вижу. И хочу тебе тоже раскрыть глаза, чтобы ты посмотрел, что вокруг творится.

Сирота. Ты думаешь, он придет?

Очкарик. Увидишь.

Входит 2 слуга.

2 слуга. Вы не видели Ханум?

Очкарик. Зачем тебе Ханум, когда здесь господа? Говори, что хочешь!

2 слуга. Извините, но Начальник полиции...

Очкарик. Проси! *(Слуга выходит. Входит Начальник полиции. Очкарик Сироте)*. Теперь гляди в оба.

Начальник полиции. Мне нужна Ханум.

Очкарик *(подходит к нему)*. Господин начальник, Ханум уполномочила нас.

Начальник полиции. Я...

Очкарик *(прерывает его)*. Да. Домик с садиком за городом и счет в одном из банков...

Начальник полиции. Довольно! Разговор происходил между нами двумя.

Очкарик. К сожалению, Ханум слишком болтлива. Когда вы ушли, она сказала в ваш адрес такие слова, что я, мужчина, и то не смею их произнести. Да, да. Но зачем вы входите в такие деликатные отношения с бабой, когда есть мужчины?

Начальник полиции. Я...

Очкарик. Да, да. Вы очень любите деньги. И правильно делаете! Именно поэтому вас и назначили начальником полиции.

Начальник полиции. Замолчите! Я арестую вас!

Очкарик. Нет, господин начальник. Ваша страсть к деньгам этого не позволит. А теперь перейдем к делу. Какой из этих билетов вы предпочли бы увидеть в своем кармане?

Начальник полиции. Я...

Очкарик. Спешите!

Начальник полиции *(указывает на один из билетов на столе)*. Этот!

Очкарик *(Сироте)*. Господин не возражает?

Сирота. Нет, нет.

Очкарик. В таком случае он ваш. *(Начальник полиции протягивает руку к билету)*. Не торопитесь!

Начальник полиции. Что я должен сделать?

Очкарик. Убийца молодого хозяина сегодня же должен быть освобожден.

Начальник полиции. Он преступник.

Очкарик. Человек, которого он убил *(указывает на Сироту)*, по вашему распоряжению сейчас воскреснет.

Начальник полиции сует руку в карман.

Сирота *(снимает телефонную трубку, подает Начальнику)*. Будьте любезны. Позвоните в вечернюю газету и подтвердите, что сын Сенатора жив, здоров и чувствует себя превосходно.

Начальник полиции *(набирает номер)*. Алло! Говорит Начальник полиции. Да, Сын Сенатора жив. Мы сейчас с ним беседуем. Кто убит? Убит неизвестный бродяга, который ночью ворвался в сад Сенатора. Да, можно дать в этом номере.

Очкарик. Молодой хозяин человек щедрый. Он не забудет ваших услуг. Я еще должен отметить, что не каждый начальник полиции умеет воскрешать мертвых. Возьмите ваши деньги.

Начальник полиции *(берет деньги. Обращаясь к Сироте)*. С вашего разрешения,

я вас покину. *(Поклонившись, уходит).*

Сирота *(Очкарику).* Я восхищен твоим талантом.

Очкарик. Я тоже!

Входит Бильдирчин.

Бильдирчин. Сирота!

Очкарик *(к Бильдирчин).* Твой ревнивый герой скоро будет здесь.

Бильдирчин. Это правда?

Сирота. Правда.

Бильдирчин. Ты его простишь?

Сирота. Для тебя я все сделаю, моя красивая сестренка!

Бильдирчин. И я хочу тебе что-то сказать. Твоя ненаглядная тебя ждет...

Сирота *(обнимает ее).* Где?

Бильдирчин. В саду.

Очкарик. Чего ты глаза таращишь? Ступай. Здесь уже любовь сделала свое дело. Надеюсь, там ты обойдешься без суфлера? Или хочешь, мы порепетируем?

Сирота. Нет, спасибо. *(Выбегает).*

Очкарик *(к Бильдирчин).* Когда я создам театр, я тебя тоже возьму в труппу.

Бильдирчин А моего ревнивого героя?

Очкарик. Конечно! Он будет играть роли убийц.

Бильдирчин. Нет, я не согласна.

Очкарик. А ревнивых героев?

Бильдирчин. Он больше не будет ревновать.

Очкарик. Договорились. Но, знаешь, что? Я умираю с голода.

Бильдирчин. Пойдемте, я вас накормлю.

Уходят. Входит Ханум.

Ханум. Отныне я единственная наследница. Теперь уже можно не ласкаться к старой развалине. Вот так, милый, хоронят человека заживо!

32. Песня и танец Ханум

Ханум. Надо этому кретину начальнику тоже бросить небольшую кость. Злее будет. *(Звонит по телефону).* Алло! Прошу начальника полиции. Из квартиры Сенатора. Вы можете получить пока часть вашего вознаграждения. *(Удивленно).* Как? Вы уже получили полностью? Алло, алло! *(Бросает трубку).* Странно... Очень странно... Получил полностью... *(Снова поднимает трубку).* Алло, алло! *(В это время входит I слуга. Увидев его, Ханум каменеет).* Это ты?

I слуга. Я, Ханум.

Ханум. Но ты ведь...

I слуга. Нет, Ханум, ошибаетесь. Я никого не убивал.

Ханум *(овладев собой).* Сейчас же убирайся прочь, гнусный преступник! Ты убил самого дорогого человека этого дома!

I слуга. Он не умер.

Ханум. Это уже не имеет никакого значения. Он умер официально.

I слуга *(с удивлением).* Как это официально?

Ханум. Тебе этого не понять. Прочь отсюда!

I слуга. Молодой хозяин велел его дождаться.

Ханум. Я сказала, убирайся! *(Подходит к телефону).* Я вызову полицию! *Слуга выходит).* Сегодня же сменю всех слуг. Распустились, негодяи! Впускают в дом всякую шваль. *(Уходит).*

Входит Сирота и Девушка.

Сирота. Отец уже благословил нас. Скоро мы сыграем свадьбу. *(Девушка смущенно опускает голову).* Если бы ты знала, как я по тебе соскучился.

Девушка. Я тоже...

33. Дуэт Сироты и соседской девушки

Сирота. Я думал, мы никогда больше не встретимся.

Девушка. А я днем и ночью думала о тебе. Я все смотрела на калитку. Каждый раз, когда она открывалась, я думала, это ты идешь... Но ты не шел.

Сирота. Не сердись на меня...я не виноват.

Девушка. Нет, нет, я не сержусь...

Входит I слуга и Бильдирчин.

I слуга. *(Подходит к Сироте).* Прости меня. Бильдирчин мне все рассказала.

Сирота. Я тебя давно простил.

Они обнимаются. Бильдирчин целует Девушку.

Бильдирчин *(Девушке).* Дай бог тебе счастья!

Входит Очкарик.

Очкарик. Ба, какая милая компания! Не хватает только Ханум.

Сирота. Если бы не ты, нам всем было бы плохо.

Очкарик. Дело не только во мне. Никакая сила не сможет разлучить руки друзей, если они крепко соединились.

Входит Ханум.

Ханум. Браво! Все оборванцы города собрались! Убирайтесь все отсюда сию же минуту! *(Сироте).* Это относится и к тебе. Ты уже мертв.

Сирота. Я докажу вам, что я...

Ханум *(прерывает его).* Пока ты докажешь, что ты не волк, тебя уже съедят. Убирайся.

Очкарик *(дает Ханум газеты).* Прочтите, пожалуйста, Ханум. Молодой хозяин не умер.

Ханум. Это мы еще увидим.

Все смеются.

Очкарик. Не извольте беспокоиться, Ханум. Если за деньги можно убить человека, то можно за деньги его и воскресить.

Ханум. Пошел прочь! Я не желаю тебя слушать.

Очкарик. Многие не желают слушать голос правды.

Ханум. Я сказала убирайся! Тебя только не хватало!

Очкарик. Как бы громко вы ни кричали, вам не удастся заглушить голос правды!

Ханум. Это мы еще посмотрим! *(Уходя, замечает Девушку).* Зачем ты связалась с этими бродягами?

Сирота. Она моя невеста. Только что отец нас благословил.

Ханум. Никогда! Слышите? Никогда!

В это время входит Сенатор с телеграммой в руке.

Сенатор. Теперь я знаю все. Где он?

Ханум. У тебя жар. Сейчас же ложись в постель. Ты бредишь.

Сенатор. Нет, ошибаешься, только сейчас я протрезвел.

Сирота. Отец, что с тобой?

Сенатор. Убирайся прочь! У меня нет сына. Я только что получил телеграмму. Мой сын давно умер. *(Показывает телеграмму).* Пошел вон, бродяга! Убирайся, пока я не сообщил в полицию! Убирайся!

Занавес опускается.

Та же городская площадь, что и в прологе. Сирота стоит грустный. К нему подходит Очкарик.

Очкарик. Надеюсь, ты понял, что для того, чтобы быть счастливым недостаточно вторично родиться на свет.

34. Финал

КОНЕЦ

МҮНДӘРИЧАТ

ПРОЛОГ — Сәһ.

1. Кириш 5
2. Јетимин балладасы 8
3. Билдирчинин маһнысы 12
4. Јетимлә Билдирчинин дуети 14

БИРИНЧИ ПӘРДӘ

биринчи шәкил

5. Кириш 20
6. Сәһнә (Јетим, хор) 21
7. Полис рәисинин кәлиши 25
8. Биринчи шәклин финалы 27
9. Билдирчинин аријасы 27

икинчи шәкил

10. Хидмәтчиләрин маһны вә рәгси 33
11. I хидмәтчинин ариозосу 36
12. Јетимин маһнысы 39
13. Гонагларын кәлиши 42
14. Сәһнә (ханәндә гыз, хор). «Севкилим, күсмә мәндән» маһнысы 43
15. Гызлар рәгси 57
16. Јетимлә гоншу гызын дуети 60
17. Сәһнә (Ханым, Јетим, Сенатор) 65
18. Биринчи пәрдәнин финалы 71

ИКИНЧИ ПӘРДӘ

биринчи шәкил

19. I хидмәтчинин маһнысы 72
20. Билдирчинлә I хидмәтчинин дуети 74
21. Танго 80
22. Сәһнә (Ханым, Јетим) 81
23. Јетимлә гоншу гызын дуети 87

икинчи шәкил

24. Јетимин аријасы 94
25. Билдирчинин маһнысы 99
26. Икинчи пәрдәнин финалы 101

ҮЧҮНЧҮ ПӘРДӘ

биринчи шәкил

27. Кириш 102
28. Јетимин јухусу 105
29. Јетимлә Ејнәклинин дуети 106

икинчи шәкил

30. Ханымын нараһатлығы 113
31. Јетимлә Ејнәклинин дуети 113
32. Ханымын маһны вә рәгси 119
33. Јетимлә гоншу гызын дуети 123
34. Финал 128

Әлавә

Мусигили комедијанын либреттосу 129